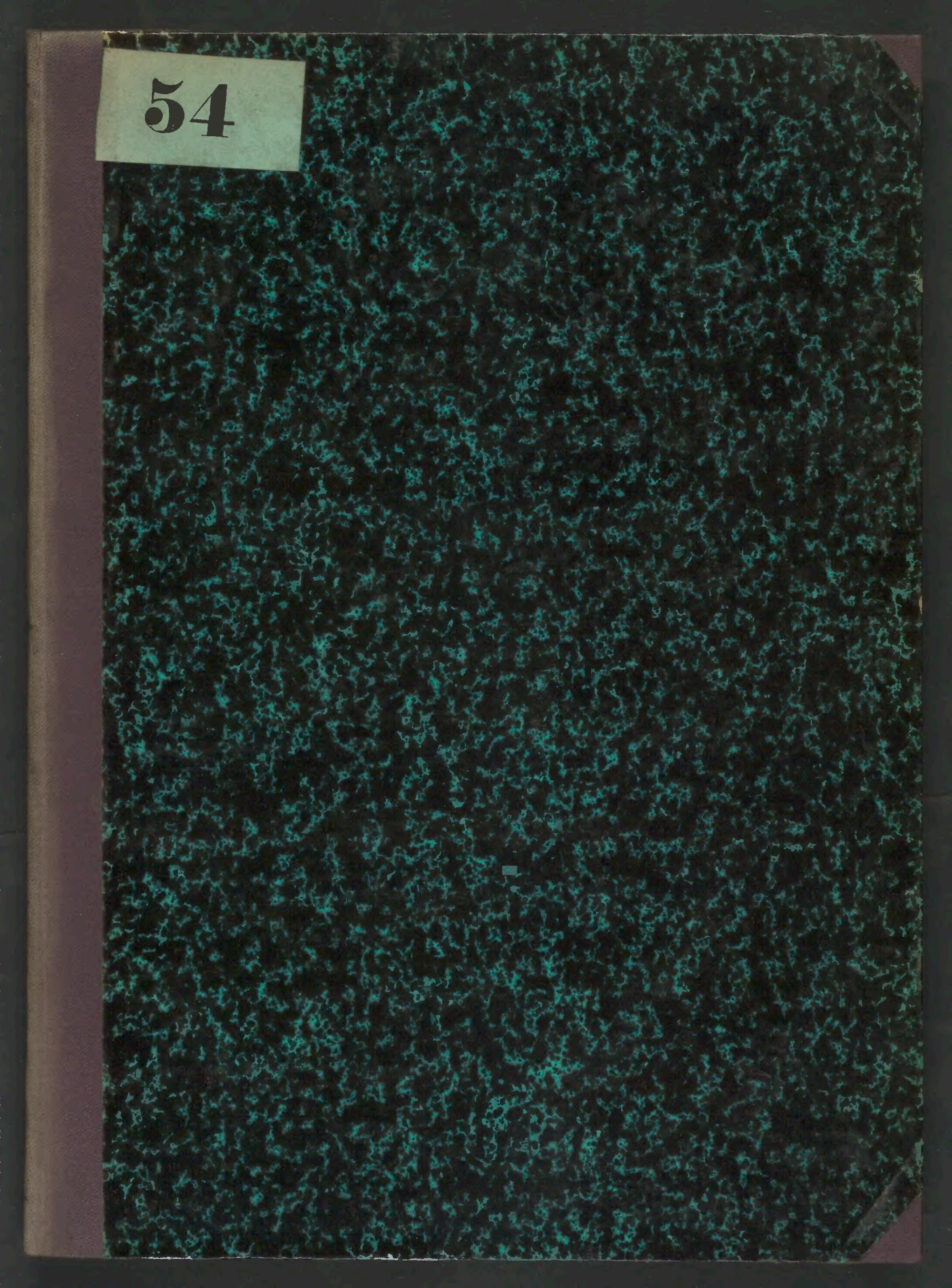

54

The image shows the front cover of a book. The cover is decorated with a marbled paper pattern, featuring a dense, irregular mix of dark green, black, and light green or teal. The pattern resembles a stone or organic texture. In the top-left corner, there is a small, rectangular, light green paper label with the number '54' printed in a bold, black, serif font. The edges of the book's binding are visible, showing a dark, possibly brown or black, material. The overall appearance is that of an old, well-used volume.

m. 54.

m,

ՊԻՐ ԳԱՐԸ ԻՓԻ ԳՕՃԱ

ՄԻԻԵԼԼԻՅԻ

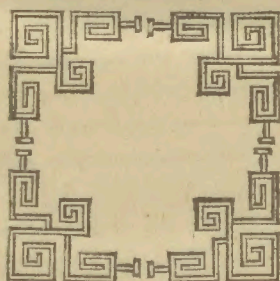
ԱԼՊԵՐ ՏԵԼԵՐ

ՅՐԱՆՍԸԶԱՏԱՆ ՄԻԻԹԵՐՃԻՄԻ

ՏԻՐԱՆ ԱԴԱՄԵԱՆ

ՆԱՅԻՐԻ ՏԻՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

ՏԵՐՍԱՏԵԹ
ՄԱԹՊԱՍԻ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ
1892

m,

OFFICE OF THE SECRETARY OF THE ARMY

WASHINGTON, D. C.

DEPARTMENT OF THE ARMY

OFFICE OF THE CHIEF OF ENGINEERS

WASHINGTON, D. C.

REPORT OF THE CHIEF OF ENGINEERS

RECEIVED
OFFICE OF THE CHIEF OF ENGINEERS
WASHINGTON, D. C.

ՊԻՐ ԳԱՐԸ ԻՔԻ ԳՕՃԱ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

1.

Պիրինճի գաթըն բէնճէրէսի նիմ աչըլուպ, Գլէմանս՝ օրատան սէվինճլէ մէն-
տիլինի սալլարապ,

— Սապահլար խայր օլսուն, էթիէն, Չարուգ կէլինիզ, եաբա եալընըզըմ. —
տէյու նիտա իթտի:

Պաղչէնին տէմիր բարմաղըզըլը գարուսընըն էօթէ եանընտան պէրրապ պիր
սէտա,

— Սապահլար խայր օլսուն, Գլէմանս, Անախթար՝ քիլիտին իւզէրինտէ տէյիլ
տիր. խըրսըզ կիպի չիթին իւսթիւնտէն աթլայաճաղըմ. — տէյու ճէվապ վէրտի:

Կէնճ գըզ գահգահ կիւլլէյէ պաշլատը, վէ ճէսիմ աղանլարըն եաբրազլարը
արասընտան տահա սէչկին կէօրմէյէ չալըլըյօր կիպի բէնճէրէտէն աչաղա ասըլը
գալտը. Խանէ քիւչիւք օլուպ, լաքին կիւզէլ պիր եազըլըք քէօչկէ պէնզէյօր, վէ
ոարմաղըք իլէ ֆուլիպահարլար արասընտա կէօզտէն նիմ դայապ ու նիհան օլուպ,
Սէն-ժէրմէն իլէ Վէրսայլ արասընտաքի եօլ իւզէրինտէ սու պէնտինին Թա գար-
չըսընտա Լուվսիէն գարիյէսինին եօգարըսընտա պուլընըյօր իտի: Կէնճ գըզըն նա-
զիքէտա պաշը՝ եէչիլ սարմաղըք եաբրազլարընըն արա եէրլէրինտէն կէօրիւնիյօր
իտի:

Նէ՝ կիւզէլ գըզ... Գլէմանս Օպրի՝ օն սէքիզ եաչընտա, մաի կէօզլիւ: գում-
րալ սաշը, բէնպէգար թէնլի նազիք վէ չիրին պիր գըզ իտի:

Գլէմանս՝ էթիէնի գարչըլամապ իչիւն էտալը պիր Թապը իլէ բէնճէրէտէն չէ-
քիլիպ պաղչէյէ էնտի:

Էթիէն՝ գօշարապ կէլմէքտէ օլտըզը հալտէ. — Կէօրտիւնի՞զ մի, գարաճա կի-
պի սըչրատըմ. — տէտի:

Էթիէն Տարգուր՝ պահրիյէ միւլազիմի իւնիֆօրմասընը՝ լապիս օլուպ, մուժա-
իլէյի՝ Ա-բէի նամ հարապ սէֆիէսինին իքինճի գարտանը սըֆաթըյա Սէնէկալտա
բարլապ պիր մուհարէպէ իճրա իթտիքտէն սօնղրա, հէնուզ եիրմի տէօրթ եաչըն-
տա իքէն պու ըիւթպէյէ թէրֆի օլընմըչիտի. Էթիէն՝ գարա գաշը, գարա կէօզ-
լիւ, նազիք վէ ուզու՛ն պօլլու պիր տէլիգանը օլուպ, խիւլուսը գալպ, վէ սըտգ
ու իսթիգամէթիյէ հէր քէսին տէրհալ թէվէճճիւհ ու մուհապպէթիին ճէլպ իտէր
իտի. Սըգը իշտէ գուլլանըլանլարըն քեաֆֆէսի կիպի պու տէլիգանը տախի պիր
ապ նարին ու նահիֆ օլուպ, լաքին բէք չէվիք վէ սաղլամ իտի. Էթիէն՝ պիր կիւլ

Թարասընըն քէօչսինտէ Գլէմանսա Թէսատիւֆ իթտիկինտէ, մէսէրրէթ վէ մահ-
զուզիյէթլէ մէրգոււմէյի հէր իքի եանաղընտան պուս իթտի:

Էթիէն. — Նիհայէթ, աղիզէմ, սիզի հէլէ եաղընըզ պուլտըմ, Նասըլսա պու-
տէֆա միւրէպպիյէնիզ մատմազէլ Տրաք՝ պէրապէր եօգ տըր: Պիլի՞րմիսինիզ, պու-
միւրէպպիյինիզ չօգ ճան սըզըյօր:

Գլէմանս. — Օ սիզի չօգ սէվէր վէ սիզէ կէնճ տօսթը Նազարըյա պագար:

Էթիէն. — Պէն անըն սէվմէսինտէն վաղ կէչտիմ: Սիզէ սարըլմագ վէ եախօտ
սիզինլէ պիր ազ Թաթլը գօնուշմագ ինթէտիկիմտէ, մէրգոււմէ գատըն՝ սէրթ պիր
սէտա իլէ պէնի տաիրէի էտէպէ տալէթ իտէր: Հալ պու քի ալթը հաֆթայա
գատար, եանի 1875 յունիս 10տա պիրպիրիմիզի ալաճաղըմըզտան, պէն չիմտի սի-
զի գօնճագլայըպ էօրէպիրիւրմ:

Գլէմանս. — Սէվկիւլիւմ էթիէն, սիզի նիճէ սէվէրիմ:

Պուշլար իքիսի՝ պէօյիւք չընար աղաճլարընըն կէօլկէսինտէ պիր գանաբէնին
իւզէրինտէ օթուրմըչ, պիր նէվ պէհար սապահընըն Թէրալէթ ու լէթաֆէթինի
Թէլէզզիւզ իտիյօրլար իտի: Թա ուզագտա Մարլի օրմանլարը՝ եէչիլ վէ մաի եաբ-
րագլարըյա պու մէնզարէի լաթիֆէյէ ղէֆնագպախը օլույօրլար իտի: Պաղչէ գա-
րուսընըն արգասընտաքի ճատտէ եօլ՝ կիւնէչ զըյալարընա զարգ օլմուչ օլուպ,
Թարիզը մէզքիւրըն սաղընտա վէ սօլընտա պինաղիր սայֆիյէլէր՝ չիչէքլէր արա-
սընտա նիմ՝ զայպ օլմուշլար իտի: Տահա աչաղըտա Լուվսիէն գարիյէսինին խանէ-
լէրի՝ եօգուչ իւզէրինտէ գարմագարըչ պիր տաիրէ տէրուէնիտէ իւսթ իւսթէ վէ
արգա արգայա տիզիլմիչ կէօրիւնմէքտէ օլտըզլարը հալտէ, եօգուչըն օրթա եէ-
րինտէ տուվարլարը պէյագ պատանալը վէ չաթըսը գարաթաչ գարլը քիւչիւճէք
քիլիսէ՝ Պուժիվալ ճատտէսի իւզէրինէ պագմագտա վէ գամբանա գուլէսինին սիվ-
նի ուճը սէմայէ տօղրու ուզանմագտա իտի: Գուշլար ճըվըտայարագ, գանն ի-
տէրսին պու իքի նիւանըյա ղէսմը խօշամէտիյի իյֆա իտիյօրլար իտի: Մայիսին
սօն կիւնլէրինտէ՝ օրթալըգ եէնիտէն պիր Թէրալէթ ու հէլալէթ քէսպ իթմիչ օ-
լուպ, վագթ վագթ տաղ սըրթընտան ինճէ վէ Թաթլը պիր ղիւզկեսար էսէրէք
գալագ վէ տիչ պուտագ աղաճլարընըն եաբրագլարընը թիթրէթիյօր իտի:

Էթիէն՝ նիւանլըսընըն էլլէրինի պիր չէվգ ու չէթարէթլէ սըգարագ սէօզիւ-
նէ տէվամ իլէ. — Մուհապպէթտէն պահա իթմէք իչիւն պու նէ՝ կիւզէլ կիւն
տիր: Մալիւմ եա, պիրպիրիմիզի Թանըտըղըմըզ Թամմ իւչ այ տըր: Եէքտիկէ-
րիմիզէ Թէսատիւֆ իթտիկիմիզ ագլամը տիւնքի կիպի խաթըրլարըմ: Շէրպուրկ-
տա իթիյարէ Թէյզէ գըզընըզ Մատամ Միլվէրէ կէլմիչ իտինիզ: Մէրգոււմէ գա-
տըն իւք կիւնիւ ամիրալտան տալէթ օլընմըչ իտի: Ամիրալ էյի ատամ տըր...
Շէրպուրկա միւվասէլէթինիզտէն Թամ իքի կիւն սօնըրա հիւքիւմէթ տաիրէսին-
տէ պիր պալօ Թէրթիպ օլընմասը՝ նէ՝ էյի րասթ կէլտի: Էյիճէ տէրխաթըր իտէ-
րիմ, ազ գալսըն պէյանը իթիլիպ իտէրէք պալօյա կիթմէյէճէքտիմ:

Գլէմանս՝ կիւլիւմսէյէրէք պրուընըն ալթընտան. — Սիզի կիտի Թէնպէլ
սիզի:

Էթիէն. — Պէնի Թէքտի՞ր մի իթմէք իսթէյօրսընըզ: Պէն օ վագթ պիր Մատ-
մազէլ Գլէմանս Օպրի վարըմըչ տէյու նէ՝ պիլիր իալիմ: Թաամտան սօնըրա էվի-

մէ կրթմէք իսթէյօր իտիմ. հիւքիւմէթ գօնաղընտաքի պարօյը նէ՝ եարայրմ... Արգապաւըժ Մէկրէ՝ կիլիկիյիմ վէ ամիլլալըն պալօսընա կիտէյիմ տէյի պանա զօր իթտի:

Գլխմանս՝ նազդգա իսթիլիկա իլէ պալընը սալլիւյարազ. — Արգապաւընը սի-
զէ կիւզէլ պիւր օյուռն օյնամը:

Էթիէն. — Զան սըզընթըսընտան սալլիւյարը տօլալը պ տուրուր իքէն զը-
լըզ պաղչէյէ տուրուր փթտիկիմտէ՝ օրատա եալընը սիլի կէօրտիւմ...

Գլխմանս. — Սէվկիւլիւ Էթիէնիմ:

Էթիէն. — Պէօրիւք պիր ըթըր սազսըսընըն եանընտա օթուրմը իտիկիւ,
բէք օ գատար էյլէնիպ թէնէզզիւհ իթմէքտէ կէօրիւնմէյօր իտիկիւ, Հայրէթ-
պալաք պիր սուրէթտէ քէնտիկիւզէ չէթի տիւզէն վէրմիլ իտիկիւ, Պէյազ պիր մուս-
լիւն ֆիսթան կիյմիլ վէ պէլիկիւզէ մաի պիր գուչաք սաթմը իտիկիւ, Իւզէքիկիւ-
տէ միւնէվկէրպիտան էսէր եօգ իտի. Սիլի կէօրիւնմէ բզ գալըն պիր Նիտա
սալըվէրէնէքտիւմ. Գիւմ օլտըղընըզ ամիրալըն էմիր չափուլընա սիւվալ իթտիմ.
ճէվապէն տէտի. — Գլիւմէյօրմ, Բարիլի պիր գըզ տըր, կէսիր պիր գաչսիւն Շէր-
պուրկտա գալըր: —

Պոչնըն իւղէրիկէ եալընըզմա սիզէ միւրաճաթ իթտիմ. Պէնիմէ պիր լւ-
օյնամաղա մուվաֆադաթ իթմէնիկիւ րէնա էյլէտիմ...

Գլխմանս. — Պէն տէ մաէլ մէմնունիյէ գապուլ իթտիմ. գաթէն օ ազչամը
հէկըզ պիր տէֆա Պիլէ օյնամամը իտիմ. Պուկտան մաատա լւ-լ տա պէն չօգ
սէվէրտիւմ. Բագմ իթտիքտէն սօնղրա օթուրտը... Սէյահաթլարընը հագգըն-
տա սիզէ պիր թագըմ սիւվալլէր իյրատ իտէր իտիմ. պահրիյէ թալէպէլիկիւ գէ-
մանընտա տիւնեանըն էթրաֆընտա իճրա իթտիկիւնիւզ սէյահաթտան, Սէնէկալ-
տաքի մուհարէպէնիզտէն պահս էյլէր իտիկիւ... Վէ սէտա ու լիսանընըզտա
պիր լէթաֆէթը հարէթէֆիզա մէշհուտ օլտըղընտան, քէմալը սիւքիւթ ու սիւ-
քիւնէթլէ սիլի տիյէնը իտիմ...

Էթիէն. — Պէն տէ հէմ լազըրտը իտէր վէ հէմ տէ կէօզլէրիմէ սիլի եու-
թար իտիմ. Վէ եիւզիւնիկիւ պադտըզմա գապիմտէ չէտիտ պիր աչգ ու մուհապ-
պէթ հուսուլէ կէլտիկիւնի հըսս իտէր իտիմ. Պու տարը տիւնեատա պանա եար օ-
լաճաք, ազ չօգ պէնի մէսուտ գըլաճաք գարըյա թէսատիւֆ իթմիլ օլտըղըմը
հըսս էյլէր իտիմ. ինսան պէօյիւյինմէ, միւտտէթը հայաթընտա քէնտիյէ արգա-
տալըզ իտէնէք պէօյլէ պիր գարը խայալլար վէ պէլքի իլերուտէ աէ օնա թէ-
սատիւֆ իտէր. Իշթէ պու խայալլատըղըմ գարը սիլ իտիկիւ, Օ ազչամը եէք-
տիկէրիմիզտէն արըլտըղըմըզտա, պիր ազ մահղուն կէօրիւնիլլօր իտիկիւ...

Գլխմանս՝ գահգահայը գօրարարազ. — Սիլի կիւզէլ, չօգ կիւզէլ պուլույօր
իտիմ տէ անըն իչիւն մահղուն կէօրիւնիլլօր իտիմ. Պէն գըզ գալարազ գօճայըպ
էօլէնէկիւմ տէյու տայմա գանի օլմուշ իտիմ. Պիր գըզըն թրախօմա օլարաք իքի
պիւն ֆրանգըզ պիր իյրատը սէնէվիսի պուլընընմա, սիլի կիւզէլ կիւզէլ պիր պահ-
րիյէ սիւլազիմի իլէ էվէնէնէկիւնի խաթր ու խայալիւնտէն պիլէ կէչիւրմէզ:

Էթիէն. — Պու պահրիյէ միւլազիմի տէտիյինիլ տէ այտա 211 ֆրանգ 33
սանթիմ մաաչ ալըր, պաչգա պիր զէնկիւնիկիւ եօգ տըր... Հա՛, ունութըյօր ի-

[illegible][illegible][illegible]

Ծառածաղկէ Տրազ աղբիւրի վէ շէշման վէ բարւազան պիր ինկրիդ գըզը օլուպ, երգիւնին ան շէշմանը գը քնէ կէ վիշ կէթ իրէն հաւաւաւարա մախաուս պիր սիւ-
քիւնէթ վէ հէվէքլիկի իրաէ իթմէքտէ խոխ Պու զաանըն շաիրիմիմէն նիւրէքլպիր
յէթիքտէն գլխատէ աղբանաւըզ իթմէքտէ, վէ տիկէր մուալլիմէրին մոնաշիրի
օլարազ շակիրտինտէն տահա գլխատէ գէնկին պուլընմազտա խոխ Պէշ Նէնէ Նազ-
տէմ պու մոնալիմէն ինկրիթէրանըն Լանգաւար շէհրինտէ կէնն խիր ինկրիդ գը-
զընըն թաւարմ ու թէրպիլէսինի իքմալ իթմէքտէ օլմըզը սըրաուա քէնտինալ ա-
թըզ բէք եաւը վէ վուճուաթ հիւլէթ աղբի օլտըլնտան, պու Նազիք մէմուքիյէ-
թի թէրք իթմէք իւթէյթի խոխ իսէ ծէ, Զվուրա ճախանընտա հաւաանըն տահա
լաթիթ օլտըզը քէնտինտէն պէյան ու թաւիկիյէ օլընտըզը հիպի, Մաթաւ Միլվէր
տէ Շէրպուրկտա մէրգուլէյէ պիրթէսատիւք քէնտի թէյգէ գըզըյա պէրապէր
Լուսիկէն գարիյէսինտէ իքման իթմէքլիկի թէքլիք իթմիշ, վէ իլթէ պու Նէպէպէ
մատմազլ Գլէմանն Մաթաւ Տրազա շակիրտիքտէն շիյաստէ տօսթ վէ արգա-
տաշիրգ իթմէքտէ ձուլընմըջ սըր:

Քոճածը պու Ռեկիկ Գրգը հագեաթէն ղայէթ հիտաթըր վէ թէ Լալը միւ-
վասէլէթ իտուպ, Լաբին սոլուլը բէք քէսիւթի ծլաըընտան հիւճ հալ պիր քծն
քէլիմէ սէօլէյէզիւտի:

Մատմագէլ Տրագ. — Պէն. և սիզե օղեմէտիմ մր... կէլմէլիթիգ... — Խտտի
վէ սեօզիւնի պիթիթմէղտէն՝ պիթ սանտալեա իւզէրիմէ տուիւնչէիտի։ Մէլթգումէ
գաառն՝ գալպիւնի հըսսիյաթընը հիչ օլմագսա ըզհար իթմէք իթլէն, իրի մապի
կէօզլէրիւնի քէմալը հրտտէթ ու ղազապա ֆըրըլ ֆըրըլ շէվլիւմէյէ պաշաառ։ Գլէ-
մանն ալաղա գալգտը վէ կէլիպ մէրգումէնին իքի եանագլարընտան պոուս իթտի։

Գլխմանս. — Աֆզընըզը խթիրհամ խտրիմ, մատմազէլ Տրազ. էթիէն պիր-տէն պիրէ խապէրսիքճէ զէտի: Անը գարուտա պրազմանգ փտիմ:

Վենն պահպանել զապրթի գօնանքն հրեանսն թո՛ղ թողու վե քե՛սըլը ին-
թիրապա պուս էյլետի: Մէրգուսէյն պու բէք պէոյլեք պիր իլթիֆաթ իտի:

Եթ թիվ 4 կնիքով ստեղծվի իրավունք, — Գլխավոր թեքանի իրավյնից. հապնաթ եւ լընըզ պէնիմ տիթ, Եւրըն կիտիպ ձեւաթէքոմաթա մալիմ Մ: Վան Բէյքի հեօ ղէնէյիմտէն, իշպու սէյահաթա թէշէպիւս իրմէգտէն էվէլ նիշանլըմա վէտա- ձալմաթ աղղուսընտա պիւլընաթըմը էէպէթթէ Մընաէպէթմիզ հեօրմէգսիեիզ

Պունտան յառաջ կազմուող տո չկենեմք տէրի մեկը Պիգանեք պատ-
գապար մերգուկենք գաւազըղըմա ֆենա պիր շն մի ետմը օլուրմ Հալ-
տէ՛, հայտէ՛, խրրսւանմայընը, մասքմադէ, պունտա պանա կի ճենեմք հիջ պիր
շէյ եօգ պրո :

Մատմադէլ Տրաք ճեմա պերիւր իտի թմա հալ թ մեմալ օլմայընա զքէթ
եօրիւր օլտըղընտան սուրյու պուրընը իտի : Մամ ֆիհի կենքիւքէ սօլուգ
ալա պերտիկի սըրպտա մեմգըղմէտէ սարը ըիքաթ ու մեմալթ միւշաքէտէ
օլընըպ, մէրգուսէ զաթէնտէ բէք գօլայ եռմուշար իտի : Օ իքի կենեմք քէնտի
էգնիւնտէ սէվիտիւքէնեմ կեօրիւնէ անիտէ միւթէնսիւր օլմուշ իտի : Վազըա
Գլէմանսը սօնընա գապար կէօգէթէլէք քէնտի վաքիպէի զիմէթի իտի իսէ տէ,
վազթ վազթ պիր ագ էսէրը ինսանիյթ կէօսթէրէպիրիւր իտի :

Պունտան մաքդա վազթ կէշտիքճէ հալանըն հարարէթի տահա զիյատէ ա-
ղըղաշմաքտա օլտըղընտան, մատմադէլ Տրաք՝ աղըրաշմըլ օլան պալընը, թապիի
եաստըգ մազամընրա պուլընան կէնիշ կէօսիւնիւն իւգէրիւնէ սարգըվէղտի : Իքի
կէնեմք տէ պիր արա թաթիւ իթմիշ օլտըղալը մուաշգէլէրիւնէ եէնիտէ տէվա-
մէ պալաւորլար :

Պունար՝ եէրտիկէրիւնի նիճէ սէվտիւքէրիւնի, վէ եէքտիկէրիւնէ մուէպպէտէն
պիրէշտիւքէրիւնտէ նիճէ մէսուտ վէ պաթիյար օլաճաղարընը պիրպիրիւնէ սէօյ-
լէյիպ, այնը սէօլէրի, երիմի տէֆա թէքար իտիյօլար վէ հիջ պըգըպ օսանմա-
յօլար իտի : Պու իքի նիշանըլը՝ թօրը իւշ կիւն պիրպիրիւնտէն այրը օլաճաղար
իտի իսէ տէ, պու իւշ կիւն քէնտիկէրիւնէ չօգ ուզուն կէօրիւնիյօր իտի : Գլէմանս՝
հէր սապահ քէնտիսիւնէ մէքթուպ եազաճաղընա էթիէնտէն թէքարալ սէօգ քալը,
վէ պունա մուգապիւ տէիքանը տա՝ մէքթուպըն ալտըգճա Հօլանտայա պիր թէ-
լէկրաֆ շէքմէսիւնի, Գլէմանտան թալէպ իթտի, Գիմտի պահրիլէ զապիթի՝ գըզըն
թա եանընտա տուրմըլ վէ գօլընը նաղըսընըն ինճէ պէլիւնէ սարմըլ օլմաղա,
պըլընտա գապահաթ քէնտիկէրիւնի՝ն մի իտի : մատմադէլ Տրաք՝ անէրի կէօգէթէ-
ճէք եէրաշ նիշիւն ուլուգլայօր իտի : կէնճ զապիթ՝ Գլէմանսա տօղրու էյիլիպ,
պիր սուրէթը էտիպանէտէ մէրգուսէյի կէօլէրիւնտէն էօքտիւ...

Արթըգ եէքտիկէրէ սէօլէյէճէք պիր շէյլէրի եօգ իտի էթիէն՝ աղիմէթիւն-
տէ Գլէմանսը սէրապէր կէօթիւրտիկիւնի, վէ Գլէմանս տա էթիէնի գալպիւնտէ
հըֆըգ իթտիկիւնի պիրըլէր իտի...

2.

Մ. Վան Րէյք գէնկին օլուպ, պիր զէնկին պաւլընտա գէնկին խանէտէ
իգամէթ իտէր, վէ եալընըզ զէնկին ատամար թանըլըպ, ֆուգարալըգտան խէվֆ
ու նէֆրէթ էյէր իտի :

Պու ատամ աղալըրը վարմօէսթրաաթտա Պիպէլ պիրախանէսիւնտէ տօսթ-
լարըլա պէրապէր պիրա իշտիկիւնտէ, քէնտի քէնտիյէ հիւքմէր վէրէրէք տէր ի-
տի քի :

— Պիր Հօլանտալը՝ իքի Պէլէիգալը տէյէր, իքի Պէլէիգալը՝ տէօրթ Ֆրանսըզ

տէյէր, վէ պիր Ֆրանսըզ էկէր ֆուգարա իսէ՝ տօլու պիր գատէհ պիրայա տէյ մէզ :

Էկէր պէօյիւք պանքէր Մ. Տրէն, վէ եախօտ սարրաֆ Մ. Լիպէքէր օրատա պուլընըպ,

— Լաքին, Մ. Վան Րէյք, պիր ֆազիր Հօլանտալընն տէյէրի նէ օլտըզընը սէօյլէմէյօրսընըզ. — տէյու իթիրազ իթսէ իտի, Մ. Վան Րէյք՝ Կաքիմանէ պիր թարզտա ճէվապէն,

— Փագիր Հօլանտալը եօգ տըր, Ֆուգարալըք բիս պիր պէօճէք տիր, Հօլանտալըլարըն իսէ քեաֆֆէսի թէմիզ տիր, Ֆուգարալըք՝ պիր ֆէզահաթ տըր, Հօլանտալըլարըն իսէ քեաֆֆէսի էհլի ըրզ տըր, — տէր իտի :

Պու առամ ուզուն պօյլու, շիման վէ պաթթալ պիր քիմսէ օլուպ, պալը Խոնսեուվարազ, պօյնու զայէթ գալըն վէ օմուղարը բէհլիվան օմուզը կիպի բէք էնչի իտի : Պու առամ էնանիլթին միւճէսսէմի օլուպ, քէնտիյէ բէք պէյէնմիշ, տիւնեայը ֆիթուր իթմէզ, քէյֆինէ մաիլ պիր քիմսէ իտի : Սաչարը աղարմըջ օլուպ, օ տարածըք ալընտան ասլա նէ պիր միւթալէաի ալիյէ վէ նէ պիր ֆիքըք ալիճէնապանէ հուսուլեաֆթէ օլմամըջ իտի :

Գըզ դարտալընն զէնկին օլմայան պիր առամալ իլտիվածընա չօք գըզմըջ օլուպ պուլետան տօլայը Մատամ Տարգուրա հիշ պիր վազթ աֆվ իթմէտի : Մ. Վան Րէյք՝ պիրինճի տէֆա օլտարաք եէկէնինի կէօրտիւկինտէ մէրգուժ՝ հէնուզ Պօրտայա տուխուլ իթմիշ օլտըզընտան, պու հալտէ մէրգուժ տէլիգանը իլէ տայըսը արասընտա էսէրը թէվէճճիւհ վիւճուտ պուլամազ իտի, զիրա Մ. Վան Րէյք՝ ատի հըսսիյաթ սահիպի օլուպ, եէկէնի իսէ՝ հըսսիյաթը ալիյէ վէ նէճիպանէյի հաիզ պուլընըյօր իտի :

Մ. Վան Րէյք՝ Բարիգտէ բէք ազ վազթ տուրտու : Պիր գաչ այ սօնդրա հէմիրէսի խասթալանըպ վէֆաթ իթտի մէրգուժէ՝ գաթէն չօք սէնէլէրտէն պէրու տուլ օլտըզընտան, օղունա հիշ պիր սէրվէթ վէ կիւվէնէճէք պրազմատըր, Պու գատըն՝ վէֆաթ իթմէզտէն էվվէլ, պու ալէմտէ ագրապա օլտարաք եալընըզ պիր տայըսը պուլընտըզընը ասլա ունութմամասընը օղընա թէնպիհ ու պէյան իթտի : Իշթէ վալիտէսինին սօն սաաթընտա իթտիկի պու թէնպիհէ հիւրմէթէն էթիէն՝ տայըսը Մ. Վան Րէյքէ խապէր վէրմէքսիզին էվվէնմէք իսթէմէյօր իտի : Գլէմանսա սէօյլէտիկի կիպի տայըսընտան պիր շէյ ումտըզը իշիւն տէյիլ, րահմէթլի վալիտէսինէ իթաաթ իթմիշ օլմազ իշիւն էթիէն պէօյլէ եաբըյօր իտի :

Մէրգուժ տէլիգանը Ամսթէրտամա միւվասէլէթ իթտիքտէ տօղրուճա տայըսընն խանէսինէ կիթմէյիպ, օթէլ Ամսթէլէ էնտի վէ կէլտիկինի տայըսընա մէքթուպա պիւտրտի : Քէնտիյէ պէյէնմիշ օլան պէքեար վէ իխթիյար տայըսընա սըգընթը վէրմէմէք իշիւն էթիէն՝ գօնուչմաղա պիր մահալ թալին իթմէսինի տայըսընտան թալէպ իթտի, վէ տայըսը տա Գաֆէ Րիշ նամ գազինօտա եէկէնինի թաամա տալէթ էյլէտի :

Լօգանթանըն գաբուսընտա եէքտիկէրէ թէսաաիւֆ իթտիքէրինտէ տայըսը՝ եէկէնինէ խթապէն. — էվվէնմէլէ ագըլըզըզ իտիյօրսըն :

Եէկէնի՝ կիւլիւմէյէրէք. — Մէմուլինիգտէն տահա զիյատէ ագըլըզըզ ի-

տիյօրըմ, զիրա պէօյէ պիր աջըլըզըզ իթտիկիմէ միւթէհայիւր օլբօրըմ:

Պու գատար պիր մուգատտէմէտէն սօնդրա, տայը եէկէն՝ Հօլանտա ատէ-
թիւնէ չէրէզլէր տօնատըլմըլ օլան պէօյիւք պիր մասա էօնիւնտէ օթուրպըլար:

Վան Րէյք. — Սանա նիզամը տաիրէսինտէ պազը շէյլէր սիւվալ իտէճէյիմ:

Էթիէն. — Պույուրընըզ, տայըճըղըմ:

Վան Րէյք. — Գըզ կիւզէ՞լ մի տիր:

Էթիէն. — Բէք կիւզէլ տիր:

Վան Րէյք. — Պու ալէա, կէ՞նճ մի տիր:

Էթիէն. — Օն սէքիզ եաշընտա տըր:

Վան Րէյք. — Պու տա ալէա, Թարաֆը էթրաֆը չօգ վա՞ր մը տըր:

Էթիէն. — Անասը պապասը եօգ տըր: Իսթիյարէ պիր թէյզէ գըզընտան
պաշգա պիր խըսըմընը պիւմէյօրըմ: օ տա Շէրպուրկտա իգամէթ իտէր վէ գըզ
անը բէք աչ կէօրիւր:

Վան Րէյք. — Պու տախի ալէա, Նէ՞ գատար թրախօմասը վար:

Էթիէն. — Ալթմըլ պին Փրանգ:

Վան Րէյք. — Իյրա՞տ մը:

Էթիէն. — Խայր, անա, սէրմայէ տիր:

Մ. Վան Րէյք. պու սէօղիւ իշիտինճէ բիաթպսընը հըզ իլէ էօթէյէ իթտի
վէ իրի եուժուղըյլա մապանըն իւզէրինէ վուրտու: Կէօզլէրինտէ պիր քիթէք
հիտտէթ ու զազապ բարլայօր իտի: Ասլա հիճապ իթմէքսիզին վէ քէնտիյի թու-
թամազսըզըն եէկէնինի շէտիտէն թահգիր իթմէյէ պաշլատը: Էթիէն՝ Փամիւեա-
սընըն Նամուսընա խալէլ կէթիւրիյօր իտի: Պիր ատամ գէնկին օլսա պիլէ՝ եինէ
պիր զէնկին գարը ալմալը տըր: Բարա մուգատտէս պիր շէյ տիր, օնա հիւրմէթ
ու լիայէթ վէ բէրէսթիշ իթմէլի տիր: Բարա նիհայէթ բարա տըր... Պու նա՞-
սըլ շէյ. ատի պիր պահրիյէ զապիթի՝ հիշ պիր սէրվէթի օլմատըղը հալտէ, պիր
բարասը օլմայան պիր գըզ իլէ էվլէնմէկէ գալգըշըյօր իտի: Պու պիր պէօյիւք
ալէիլիք, պիր Ֆէնա իշ իտի: Վէ պու Ֆէնա իշլէրին պէլասը, տայմա շէքիւ-
միշ տիր... Պու Մատմազէլ Դլէմանս Օպրի աճապա Նէ՞ Թարաֆտան կէլիյօր ի-
տի: Մութլադա աուզադճը պիր գըզ օլմալը իտի: Գօճա պուլամատըղընտան
րասթ կէլտիկի ահմագ տէլիգանլըլը քէմալը մէհարէթլէ քէմէնտինէ տիւլիւրի-
յօր, վէ պիշարէ տէլիգանլը տա մէրգումէյէ ալտանըյօր իտի:

Էթիէն՝ տայըսընը կվվէլա ֆիւթուրսըզըզլա տիյնէմիշ իտի: Պու իթթիյարա-
տամըն հազարէթլէրինտէն Նէ՞ չըգար իտի: Լաքին տալըսը՝ Դլէմանսըն իսմինի
վէրինճէ, Էթիէն պիրտէն պիրէ հիտտէթլէնիպ գըզտը, այաղա գալգտը վէ գա-
թի պիր սուրէթտէ:

— Պէնիմ սիզէ հիշ պիր պօրճըմ եօգ իտի, տայըճըղըմ: Վալիտէմէ հիւրմէթէն
վէ պիննէֆա քէնտիմէ լիայէթէն կէլտիմ էվլէնէճէկիմի սիզէ խապէր վէրտիմ:
Սիզ սէվտիյիմ գարըյա հազարէթ իթմէյէ ճիւրաթ իտիյօրսընըզ: Պէն կիտիյօրըմ:
Ալլահա ըսմարլատըգ. — տէյինճէ:

Վան Րէյք՝ զազապնաք օլարաք. — Ծէհէննէմէ գատար եօլըն վար. — տէ-
յու ճէվապ վէրտի:

Հօլանտալընըն հիտտէթի արասընտա եիւզիւ քօյլէ պիր թօհաֆ վէ կիւլինն հալ քէսպ իթմիշ իտի քի ա իթիէնին խըրըր պիւրտէն պիրէ էնքի, Մ. Վան Րէյ- թի նէզաքէթլէ սէլամյալոր վէ լօգանթատան տիշարը չըգտը: Բարիգին սիւրաթ զաթարը ազլամ սաաթ սէքիզտէ հարէքէթ իթտիկինտէն, տէլիգանընըն Փա- միւլեանա պու հիւզնէնկիզ վէ պիշիմսիզ հատիւն իւզէրինէ տիւլիւնէնէք վաղթ ու վիւրաստէսի վար իտի:

Եթիէն՝ պու զիյարէթի իծրա իթմէսէ տէ պիր պէյիս օլմատըղը հալտէ՝ անըն պէօյլէ պիր Ֆէնա սուրէթ քէսպ իթտիկինէ էլպէթթէ թէէսսիւֆ իտիյօր իտի- լաքին տայըսընըն քէնտիսինի էօյլէ պիշիմսիզ պիր սուրէթտէ գապուլ իթտիկինի տէրիսաթըր իթտիքէն գահգահ կիւլիւյօր վէ գալպինտէ հիշ պիր քին ու զարազ սազլամայօր իտի: Մ. Վան Րէյթին քէնտիսինտէն խօշնուտ օլուպ օլմատըղընտան էթիէն հիշ Փիւթուր իթմէյօր իտի: Մէրգուս տէլիգանլը մայընընըն նէ սէվէր ի- տի վէ նէ տէ անըն սէրվէթինէ վէ մուհապպէթինէ կէօգիւ վար իտի: Խիւլա- սաթի քէլամ քէնտիյէ պէյէնսիլլէր՝ այըպլանմազտան զիյատէ անընմալը տըրլար: Տէլիգանլը պահրիյէ գապիթի եալընըզ պիր շէյէ էն զիյատէ թէէսսիւֆ իտէրէք, Գլէմանըն եանընտան այըլըպ տա պէօյլէ պիր սուրի մուհմէլէյէ օղրաճըղընա չօգ ալընըյօր իտի: Հալ պու քի վազաաւըն կիւլիւնն ճիշէթի իւզէրինէ մէրգու- մէ գըզ իլէ սէօյլէյիպ կիւլէնէնինի խաթըրա կէթիւրտիքէն միւթէսէլլի օլույօր իտի: Օ կիւնիւ ազլամ իթմէք իշիւն էթիէն Միւզէխանէ իլէ շէհրին հէվալիսինի սէյր ու թէմաշա իթմէյէ կիտրպ, պիր գաշ կիւզէլ գարըյա թէսսաուիւֆ իթտի- կինտէ, քէնտի քէնտիյէ դրուր իտէրէք « — Պուլնլարըն հիշ պիրի սէվկիւլիւ նի- շանլըմըն բապուճընա տէյմէզա — տէտի: Պու Հօլանտալը գատընլար՝ կիւզէլ վէ կէօսթէրիլի իտի իսէյէր տէ, զայէթ իրի վէ պիր ազ տա աղըր տավրանըլը օլ- տըզլարընտան, նազիք վէ հէսնա Գլէմանըն եանընտա ատի շէյլէր կէօրիւնիյօր- լար իտի:

Ֆրանսայա ավտէթ իթմէք իշիւն վալօնա րաքիպ օլտըղընտա գալպի՝ մէսէր- րէթինտէն չարըրյօր իտի: Էրթէսի սապահ Բաքիզտէ վէ էօյլէրին Լուվսիէն գա- րիյէսինտէ պուլընաճազ վէ կիւնտիւզ թաամընա եէթիշէնէքտի: Հարէքէթ իթմէզտէն էվվէլ մատմազէլ Տրազա պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ Կտէրէք, Ամսթէրտաման եօլա չըգտըղընը խապէր վէրմիշ իտի: Յէմիր եօլ գաթարը՝ այ այտընլըղընտա թէմա- միր սիւքիւնէթ իւզրէ պուլընան օվանըն իշինտէն սիւրաթլա հարէքէթ իտիյօր ի- տի: Պուլընտըղը վալօնըն րէնճէրէլէրի թէքմիւ աչըզ օլտըղընտան, կէճէ վալօն- ցան իշէրի հալապէթլի վէ րայիհալը ինճէ պիր քիւզկեար էսիյօր իտի: Կէնն գա- պիթին խաթըրնա պաղը շէյլէր կէլէրէք քէնտի քէնտիյէ կիւլիւմսէյօր իտի: Շէօյ- լէ քի, ալթըր հաթթատան էվլէնէնէք, ալթըր հաթթատան օ հլմասըրէ վէ նա- տիտէ գըզնըղաղըն գօճալը օլգանազ իտի: Ահ, գատընլարըն էն կիւզէլի վէ էն ճազիպէլիսի իտի:

Մուսախէրէն պիրտէն պիրէ քէնտի քէնտիյէ քէնտիւլ Ալթըր հաթթա՝, նէ՝ ուզուլ միւտտէթ: Պու գատար վաղթ պէլէմէք նէյէ՝ եարար: Իքիսի տէ սէր- պէսթ իտիլէր, քիմսէյէ պաղը տէյիլէր իտի: Մուհպպէտէն եէքտիլէրէ գապուշ- մազ իշիւն պիր ան էվվէլ ազտըր էզտիվան իթմէլէրինէ հիշ պիր մանիլէրի եօզ ի-

տի : Յուրիս 10ա դատար պէքլէմէկէ հիշ պիր մէնգուրիյէթլէրի եօգ իտի : Իզտի-
վաճարընը էթիէնին պիտայէթը մէնգուրիյէթիւնէ թէսատիւֆ իթտիրմէք իչիւն
զիքր օլընան թարիխի թալին իթմիլէր իտի : Լաքին տէլիգանլը զապիթին տա-
րէի նէզարէթտէ տօսթլարը վար իտի : Գօլայճա իւշ հաֆթա էվվէլ իզն ալադի-
լիր իտի :

Պէօլէ պիր գօլայ շէյ նա՞սըլ օլմուշ տա էվվէլտէն խաթըրլարընա կէլմէմիշ
իտի : Պու թաթլը տիւշիւնճէլէրէ տալմըշ իքէն ույգըսը կէլտի : Էկէր պիր բույա
կէօրտիւ իսէ , տալա տայըսըն միւսօնլարը տէյիլ , եանընա վարաճաղը ճէնա-
նընըն բուի ճէմալինի բույասընտա կէօրտիւ : Տէմիր եօլ գաթարը Բարիգտէ
սթասիօնա տուխուլ իթտիկինտէ էթիէն կէօզլէրինի աշտը :

Ա՛հ , խա՛յր , Գլէմանս՝ քէնտիսինին պու գտտար չարուգ կէլէճէկինի մէմուլ
իթմէգ իտի : Հէր նէ գատար միւրէպպիյէսինէ պիր թլէկիրաֆ վիւրուտ իթմիշ ի-
տի իսէ տէ , կէնճ գըզ՝ էթիէնին օ գատար էրքէն միւլասէլէթ իտէճէկինի ում-
մատըղընտան , մէրգուսը կէօրիւնճէ պիր նիտաի մէսէրրէթինթիմա սալըվէրտի վէ
պիր սէվինճիւ տէտի քի ,

— Զարուգ , չարուգ , տայըսըզ հազգընտա մալիւմաթ վէրինիզ . նա՞սըլ օլ-
տու , նա՞սըլ կիթտի :

Էթիէն . — Պրազընըզ էվվէլ պիր ազ եէյէճէք չէյիւմ , նուրըմ , աճըրգտան
էօլիւյօրըմ :

Գլէմանս . — Բէք ալէա , էօլէ օլտուն , մուվաֆադաթ իտէրիւմ , Լաքին շու-
շ ալթ իւէ քի հէր շէյի պիլիպ աճլայաճաղըմ , հիշ պիր թաֆսիւլաթ կէրի պրազըլ-
մայաճագ :

Սուֆրայա օթուրըլըպ , էթիէն՝ գուշ գօնմազլա տօնանմըզ գուզու գօթլէթ-
լէրինի աֆիյէթ իթտիկի սըրատա Ամսթէրտամա վուգու պուլան սէյահաթընը
նազլ ու հիքեայէ իթմէյէ պաշլատըլ Պու հիքեայէ արասընտա եիւքսէք գահգա-
հալար իլէ կիւլիւնմէքտէ օլուպ , գաթէն էթիէն տէ տայըսը Մ . Վան Բէյքին
հիյպէթ ու չիտտէթլէրինի էօլէ պիր թօհաֆ սուրէթտէ նազլ իտիյօր իտի քի ,
մատմազէլ Տրաք իլէ մատմազէլ Գլէմանս կիւլմէքտէն չաթլայօրլար իտի :

Կիւլմէսի պիր ազ կէչտիքտէ Գլէմանս « — Զանն իտէրսին կէօզիւմին էօնիւն-
տէ տիր , էօլէ կիւզէլ թարիֆ իտիյօրսընըզ քի կէօրմիւշ կիպի արթըգ անը թա-
նըյօրըմ . ուզուն , իրի , չիչման , պաթթալ... — » տէտի :

Կէնճ գըզ՝ պու տէօրթ քէլիմէյի նազիքեանէ պիր թարղտա սէօլէտիկի սը-
րատա սէսինի բէյտէրբէյ եիւքսէլթմէքտէ վէ եանազլարընը չիչիրմէքտէ օլուպ ,
պուլնլարը եարտըգտան սօնղրա իւշ գուրչուն գալէսիւ Մ . Վան Բէյքին թըպգը
րէսմինի չըգաճաղընը պէյան իթտի , Հազրիգաթէն թըպգըսընը չըգաճագտու : Օ իւ-
թիյար պուլնաճըլը թանըմամասըյլա նէ՞ օլուր իտի , հիշ պիր զիյանը եօգ իտի :

Իքի նիչանլը՝ « — Պիր գէնկին ատամ... գէնկին պիր մահալլէտէ... գէնկին
պիր խանէյէ մալիք տիր... պու խանէյէ տէ եալընըզ գէնկինլէր կիտէր... — »
տէրլէր վէ եէնիտէն գահգահա իլէ կիւլէրլէր իտի :

Գըզ՝ օ պուտալա ատամըն րէսմինի բէք կիւզէլ չըգարագ , ըստագօզ կիպի

գրագրութեան պաշտօնը վէ պիւրապէս թաղարը կիպի եռասու վարկադ կէօղներին թրպաթ թրպաթնա թէրսիմ էյլէյէնէքտի:

Էթիէն. — Նուրմ, մատամ քի պու գատար քէյֆիսինիդ, սիդէ պաշգա պիր շէյ տահա սէյլէյէնէքտիմ. ումարմ քի տահա զիյառէ սէվինէնէքտինիդ:

Գլէմանս. — Նէ՞ սէյլէյէնէքտինիդ, էֆէնտիմիյիմ:

Էթիէն. — Սէյլէյիմ, մատմագէլնիկիմ. Ագտը իզտիվան իթմէք իշիւն յուլիս 10ա գատար նիշիւն պէքլէյէնէքտինիդ իւզէրինէ հիշ տիւշիւնտիհիդ մի:

Գլէմանս՝ գրգարապ պօղարարադ վէ ճէվապընտա փիր ադ շաշըրարադ. — Հագիգաթէն պիր սաաթ էվվէլ օլսա... չօգ մէմուէն օլուրիմիմ... Օ թարիսի սիդ թային իթտինիդ... Զաննըմ օ զէման իզն ալամագտընիդ, վէ օ հալտէ...:

Էթիէն. — Տօղրու տըր, Լաքին էկէր տահա էվվէլ իզն ալսամ՝ իզտիվանըմը տա տահա էվվէլ ագտ իտէմէվվիյիդ:

Տէլիգանլընն պիրիննի լագըրտըլարընտա մատմագէլ Տրադ գաշարընը չաթմաղա պաշլարըն իտի իսէ տէ, հէլէ քի Էթիէն՝ մէրգուէյէ տէմէրէք իւսվէի մէգալ իլէ. — Սիզին տէ ըշիինիդ պէյլէ տէյիլ մի, մատմագէլ. — տէյու միւվալ իթտի:

Պու գօճամըն գըզա նէզաքէթլէ իսթիֆսարը ըշյ օլընտըգտա, մուխալիֆ ըշյ պէյան իթմէսի արթըգ նագապիլ օլմաղա, «կէնն տօսթընըն» էֆէտարը քէնտիննէ հագիգաթէն բէք միւնասիպ օլտըղընը մատմագէլ Տրադ ճէվապէն պէյան իթտի. Զաթէն «կէնն տօսթըն» տայմա ագըլը ուսլու տավրանտըղընտան, անըն գարարարընն էմիյէթսիլիք կէօսթէրմէք իմքեանսըզ իտի. Մատմագէլ Տրադ՝ էթիէն իլէ Գլէմանսըն իւշ հաֆթա էվվէլ ագտը իզտիվան իթմէլէրինտէ պիր պէյիս կէօրմէյօր իտի. Էլլէրիթ քի էրթէսի կիւնիւ տիւշիւն տալէթնամէլէրի կէօնտէրիլսին վէ մայիս 15 ճուսաա էրթէսի կիւնքի Գուտտասը Շէրիֆի իքի նիշանլըյա հասը ու թաալիք իթմէսի Լուվսիէն գարիլէսի պաշ բաբազը բահիպ Գարօնա իսթար օլընսըն. Պու իքի կէննլէր սէվիննլէրինտէն տուրամայօրլար, պիր սաաթ էվվէլ պիրպիրինէ սարըլմագ, պիրպիրինէ գալուշմագ իսթէյօրլար իտի... Լաքին մատմագէլ Տրադ կէօղիւնի տէօրթ աշմը օլտըղընտան, պուենն իշթիմալի օլամայօր իտի. Հէլէ քի հէր իքիսի տէ մէրգուէյէ գատըննըղազըն ատէթլէրինի պիլիլէր իտի. Թաամտան չիմտի գալգըլմա իւշիւ պիրտէն պաղչէյէ էնտիքլէրինտէ գօճամըն գըզ՝ հազմը թաամ իլէ պիր գանաբէնին իւզէրինտէ պիր ագտան ույուգըլայաճագ իտի:

Պու իքի նիշանլըլար՝ մատմագէլ Տրադըն տէրին պիր ույգուլա տալտըղընը կէօրիւննէ ճիւրաթլարընը տահա զիյատէ իլէրիյէ վարտըլմա տէմիր բարմագըլգըլը գաթուլա գատար կիթտիլէր, վէ ուսուլնաճըգ քիւշիւք գաթուլը աշտըգտան սօնըրա մէքթէպ շալիւրտի կիպի գօլ գօլա վէրիպ ֆիրար էյլէտիլէր. Նէ՞ կիւղէլ կիւն իտի, միւտտէթը էօմրլէրինտէ ունուլթմայաճագլար իտի:

Պաղչէ չիթիինին էօթէ եանընտա եապանի եուլաֆլա գարընըգ քիւշիւք պիր ֆուլտալըգ արասընտա տար պիր եօլ պուլընըպ, իքի ատըմ էօթէտէ տէ Լուվսիէն. քէյիւննէ ախտ օրմանլար մէվնուտ տըր քի, պուենլար պայըրըն թէբէսինէ գատար վէ օնտան աշաղա թա Պուժիվալ վէ Սէլ-Սէն-Գուլայա տօղրու եայըլըր:

լար, էթիէն իւն Գլէմանսըն՝ իւշ տէօրթ սաաթ օ սըզ վէ ճէսիմ աղաճլարըն ալ-
թընտա մախֆիճէ վազթ կէշիրմէյէ չօգտան պէրու արգուլարը վար իտի :

Դըզ իւն տէլիգանլը՝ պէօյլէ պիր Ֆրսաթը էլէ կէշիրինճէ կէգինէ կէգինէ օ
գատար ուզաղա կիթմիչլէր իտի քի, գըզ՝ արթըզ կէրի տէօնիւպ էվէ կիտէլիմ
տէտիկինտէ խայլիճէ ուզաղա պուլընջօրլար իտի : Ենքտիկէրէ բէք չօգ սէօյլէ-
յէճէքլէրի պուլընզպ, պուլըն տա երիմի տէֆա պիրպիրիյլէ սէօյլէշմիչլէր իտի :
Թէքրար թէքրար պիրպիրինէ եէմին իթմէք, եէքտիկէրինի տայմա սէվէճէքլէրի
վէ պիրպիրինէ տայմա սատաղաթտա պուլընճաղալարը իշիւն ահտ ու շարթ իթ-
մէք նէ՝ պէօյիւք սաատէթ տիր : Հագիգաթէն էկէր Գլէմանս պիրտէն պիրէ Պու-
ժիվալ քիլիսէսինին սաաթը տէօրթ վուրտըղընը իշիթմէյէճէք օլսա՝ օրմանըն սէ-
րինիկինտէ քէնտի քէնտիլէրինի ունուլըզպ ագլամա գատար օրատա գալաճաղ-
լար իտի :

Գլէմանս. — Վա՛յ, սաաթ տէօրթ. պէն կիտէյիմ. պանա գարլը մատմազէլ
Տրազտան մութլագա պիր արպէտա վար տըր... Հէլէ քի սիզ պէնիմէսինիզ.
մատմազէլ Տրազ բէք զիյատէ հիտտէթլէնմէկէ ճէսարէթ իտէմէյէճէք տիր :

Էթիէն. — Ա՛հ, սէվկիւլիւ Գլէմանսճըղըմ, պուլըն պանա սէօյլէմէյինիզ :

Գլէմանս. — Պանա ըէֆագաթ իթմէք իսթէմէ՞զմիսինիզ :

Էթիէն. — Պէօյլէ պիր չէյ ումա՞րմսընըզ... Պիւքիս սիզէ ըէֆագաթ ի-
տէճէյիմ վէ սիզի տէմիր բարմաղըզլը քիւչիւք գարույա գատար գրագաճաղըմ :

Գլէմանս՝ գահգահ կիւլէրէք. — Գօրգուլօրսընըզ. պիր պահրիյէ գապիթի ի-
շիւն ֆէնա տէյիլ տիր :

Էթիէն. — Է՛հ, էվլէթ, իթիրաֆ իտէրիմ, մատմազէլ Տրազըն պէտտուու-
լարընաան գօրգարըմ, Պէտտուանըն իյճատընը չըգարըր : Օ իրի սէսինի պրագըզպ
պանա պիր թագըմ հէզէյանլաըտա պուլընճաղ տըր, Պէն արթըզ քէնտի գէնճ
տօսթը՝ օլմայաճաղըմ, գըզ պաշտան չըգարան հիյէքեար պիրի օլաճաղըմ, Շէր-
պուրկտան կէլտիկիմին էրթէսի կիւնիւ պանա իթաիկի հագարէթ ու արպէտայը
խաթընըզա կէթիրինիզ, իսթէմէմ քի եինէ թագէլէնսին :

Գլէմանս՝ պու քէրիէ պիր ազ էյլէնճէ սուրէթիյլէ էլան կիւլմէքտէ օլտըղը
հալտէ. — Գօրգտըղընըզ պիլէ իթիրաֆ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրսընըզ, Եօյ-
լէ օլսուլ, էֆէնտի, պէն եալընըզ կիտէրիմ... Լաքին պէն գալալը պիր գարը-
ճըզազ օլաճաղըմ, Գօճամ պէնի միւտաֆէա իտէմէյէճէք տիր :

Էթիէն՝ պուլնա գուտրէթի եէթտիկի սուրէթտէ ճէվապ վէրտի, եանի մէր-
գուլմէյէ սարըլարագ քէմալը մուհապպէթլէ սաշլարընը պուս էլլէտի, Հէր նէ գա-
տար վազթ կէշմիչ իտի իսէ տէ, աղըր աղըր եիւրիւյէրէք ալտէթ իթտիքլէրին-
տէն, պու կէնճ վէ տիւպէր նիչանլըլար՝ զանն իտէրսին պիրպիրինտէն այրըլա-
մայօրլար վէ էօմր ու հայաթլարընը ըախնէտար իտէճէք օլան ուզուլն ուզուլն
քէտէրլէրի չիմտիտէն քէշֆ իտիյօրլար իտի, Էթիէն իւն Գլէմանս՝ տէմիր բար-
մաղըզլը քիւչիւք գարուտա պիրպիրին՝ այրըլտըղլարընտա, կէօզլէրինտէ պիր
մէսէրրէթը աղիմէ բարլայօր, օ կիւնքի զէվգ ու սէֆա խաթըրլարընա կէլիյօր
վէ գալպլէրինտէ պիր ճէննէթ աշըլըյօր իտի :

Բահրայ Գարօն տէտի. — Ալիս-Գլէմանս Օպրի՛, Ալպէր-էթիէն Տարգուրը
գոճա ալմաղա մուվաֆազաթ իտէ՛րմիսինիզ. — Էվվէթ. — Ալպէր էթիէն Տար-
գուր, Ալիս-Գլէմանս Օպրիյի գարը ալմաղա մուվաֆազաթ իտէ՛րմիսինիզ. —
Էվվէթ.

Պու սիւվալ ճէվապը միւթէազը պիլիսէ էրղանուենը էթիէնին պապասընըն
տօսթը Մ. Ֆօրէ թարաֆընտան չալընարազ, կիւզէլ վէ լաթիֆ պիր նաղմէ թէն
րէննիւմ օլընտը, Իքի նիլանլը կէնճլէր նիհայէթ էվլէնմիշ օլուպ, պու միւնասէ-
պէթլէ Լուվսիէն քիլիսէսինտէ ահրապատէն պահրիյէ ֆէրիգի ամիրալ Լարսի վէ
անըն էմր զապիթի, վէ էթիէնին Բարիզտէ պուլընան թէրֆիի րիւթ պէ արգա-
տաշարը վէ Գլէմանսըն պազը մուհրապէլէրի գարմագարըշ թէճէմմիւ իթմիշէր
իտի. Պունլար հէսսի կիւլիւշիւպ սէվինմէքտէ օլտըգլարը հալտէ, Էալընըզ Մատ-
մազէլ Տրազ իլէ Շէրպուրկտաքի թէյզէ գըզը Մատամ Միլվէր պու մէսէրրէթը
ումոււմիյէտէն միւսթէսնա պուլընարազ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլայօրլար իտի Ալ-
լազը համրտէ իլէ մութթասըֆ պազը քիմսէլէր՝ ըզհարը մէսէրրէթ իշիւն ահ ու
ֆիղան իթմիշէ ինթիյաճ հըսս իաէրէր.

Այինը րուհանի խիթամ պուլուպ, Եէնի կէլին կիւվէյի՝ իզտիվաճլարընըն իլք
այընը Լուվսիէն գարիլէսինտէքի Էալընզ քէօքտէ իմրար իտէճէլէրինտէն, պու
Իքի կէնճլէր քէնտի պաշլարընա Էալընըզ պրագըլտըլար. Անճազ Մատմազէլ Տրազ՝
պուլընտան պէօյլէ նէ՛ հալ ու վազիյէթտէ պուլընաճաղընը պիւմէյօր իտի. Պու գա-
տըն՝ կէնճ գարըյա վալտէլիք իթմիշ օլտըղընտան, հիշ օլմազսա իլք զէմանլար-
տա մէրգոււմէտէն այրըլմայաճազ իտի իսէ տէ, իլէրուտէ հալի նէ՞ օլաճապտը.
Մատմազէլ Տրազ՝ Եէնի կէլին կիւվէյիին քէնտիսինի պաշլարընտան տէֆ իտէ-
ճէլէրինի խաթընա կէթիրմէքսիզին, իւշիւ պիրտէն էվլէ ալտէթ իթտիլէրին-
տէ անլէրէ աղըր պիր նութգ խյրատընա լիւղում կէօրէրէք, էվվէլա բաթըրտըլը
պիր սուրէթտէ պրոււնընը սիլտիքտէն սօնզրա, Էանագլարընտան աշաղա ագան
կէօզ Էաշլարընը սիլտի, վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ վէ թաֆրալը պիր թարգտա
տէտի քի,

— Չօճուգլա՛ր, Ալլահըն էմրիյլէ վէ պիր այինը մուգատտէպէ ագտը իզտի-
վաճ իթտինիզ. Վազըա Ժողովարանտա ագտը նիքեհաշ իթմիշ օլսա իտինիզ տահա
էյի օլուր իտի իսէ տէ, պուլըն գապահաթը սիզին օլմատըղընը պիլիրիմ... Պու
ային՝ գալմանիյնը իլահիյէտէն տիր... Հայ՛ճ, պէնիմ տէ սիզին կիպի պալմի-
յար օլմազլըղըմա Գատէր միւսաատէ իթմէմիշ տիր. Պէնի քիմսէ սէվմէմիշ, աշգ
ու մուհապպէթին թէլէղզիկաթը սէֆապալաշասըյա պէքեամ էյլմէմիշ տիր.

Պուրատա Մատմազէլ Տրազ Եէնիտէն հրչգըրարազ պիր գաշ սանիյէ սիւքիւթ
իթտիքտէն սօնզրա երնէ թաֆրալը պիր թարգտա տէտի քի,

— Չօճուգլա՛ր, տէրլէր քի իզտիվաճըն պիր թազըմ վազիյֆէլէրի վար տըր.
Պէնիմ պուլընտան հիշ մալիւմաթըմ եօգ տըր. Բէշպալիք տէրլէր քի իզտիվաճըն
գէվգ ու սէֆալարը վար տըր. Պուլընտան տա պիր մալիւմաթըմ օլմալըպ, լաքին

պուռնա գանաաթ հասըլ իթմիչիմ տիր: Գլէմանս վէ էթիէն տօսթըմըզ, հէր իթի-
նիզ տէ հէնուզ բէք կէնճ օլտըղընըզտան, եալընըզ պաշընա օլամազսընըզ Պինա-
էն ալէյհ եանընըզտան այրըլմամազըղըմա միւսասատէ իթմէնիզի ընճա իտէրիմ:
Պէնիմ պիր ազ սէրվէթիմ պուընտըղընտան, պէն սիգէ պար օլմայաճաղըմ վէ է-
կէր իսթէրսէնիզ տայմա սիզինլէ գալաճաղըմ, սէվկիւլիւ էվլատարըմ... (եէնի-
տէն հըշգըրմալա՛ր) սէվկիւլիւ էվլատարըմ...:

Պուրատա գօճամըշ գըզըն աղլամասը թութարագ նութգընա տէվամ իտէ-
մէզ օլտու: էթիէն իլէ Գլէմանս՝ քէյֆիլ օլտըզլարընտան նաշի էյի պիր ճէվազ
վէրտիքլէրի կիպի, էթիէն սօլ թարաֆտան վէ կէնճ գըզ սաղ թարաֆտան Մատ-
մազէլ Տրագը պուս իթմէլէ պաշլատըլար: Մէրգուճէ գօճամըշ գըզ՝ չակիրտի եա-
նընտան արթըզ հիշ այրըլմայաճաղը գարարընա մէպնի բէք զիյատէ մէմնուն վէ
մէսրուր օլտու:

Պու սաաթտան իթիպարէն տէլիգանլըլարըն սաատէթ ու ըրիֆահիյէթինէ
հիշ պիր խալէլ կէլմէյիպ, չըկընճասընա պիրպիրինի սէվլյօրլար վէ պուըն պիր-
պիրինէ սէյլէմէքտէն վէ իսպաթ իթմէքտէն ասլա տուր օլմայօրլար իտի: Սա-
պահլարը տէլի կիպի Լուվոիէն վէ Մարի օրմանլարը արասընտա գօշուշարագ կէ-
զինլըլէր վէ էյլէնտէն սօնղրա տօնանմըշ կէլին օտասընա գաբանըլլար իտի: Պիր
կիւն էյլէնտէն սօնղրա խաթըրլարընա պիր չէյ կէլիպ, իւշ կիւն տէնիզ գըյը-
սընտա գալմաղա արգու իթտիլէր: Օ սըրատա յունիս այընա կիրիլմէքտէ օլտը-
ղընտան, օվա կիւնէլտէն աթէշ կիպի եանըյօր իտի: Հէր նէ գատար սէրվէթլէ-
րի եօգ իտի իսէ տէ, էթիէն՝ պիր տէլիլիկի իճրա իթմէսէլէր սահիհէն տէլի սա-
յըլաճազլարընը վուգուրանէ պիր թարգտա պէյան իթտի:

Լաքին Մատմազէլ Տրագ՝ տիւյիւնլէրինտէ քէնալէրինէ պիր չէյ հէտիյէ իթ-
մէտիկինի, վէ տէնիզ գըյըսընտա իւշ կիւն գալմաղա պէյլիւք պիր զէվգ ու սէ-
ֆա իթմիշ օլմայաճազլարընը, վէ պիլաքիս ինկիլթէրրայա պիր սէյահաթ իճրա
իթմէք բէք ալէա օլաճաղընը պիլպէյան, եիւզ եիրմի ճինէլիք ուֆաճըզ պիր իյ-
րատընտան եավաշ եավաշ արթըրտըղը եիրմի լիրալըզ պիր մէպլաղը հէտիյէ մա-
գամընտա գապուլ իթմէլէրինի Գլէմանսս վէ «կէնճ տօսթընա» ընճա իթմէքլէ,
կէնճ գարը գօճա՝ միւնասիպ պիր սուրէթտէ գօճամըշ գըզա պէյանը թէշէքթիւր
իթտիլէր, վէ եէքտիկէրինի թաբարճասընա սէվէն վէ իսթիգապլինտէն հիշ ֆիւ-
թուր իթմէյէն աշըզ վէ մաաշուգ կիպի պիր մէսէրրէթը ազիմէ իլէ եօլա ընվան
օլտուլար:

Պոււնլար՝ ինկիլթէրրատա իճրաի սէյահաթ իտէճէք եէրտէ, Պիրօշէր իլէ
Բօրնիք արասընտա պիր տէնիզ քէնարը եառընըն թէքէսինտէ ուճուզ պիր օթէլ-
տէ գաբանմայը տահա միւնասիպ վէ տահա իտարէլի կէօրտիւլէր վէ Մատմազէլ
Տրագըն պէշ եիւզ ֆրանզընը քէնտիլէրինտէ պուընանա զամմ իլէ պիր այ եաթա-
եալընըզ վազթ կէշիրտիլէր: Հալ պու քր պիր սապահ վիւրուտ իտէն պիր թահրի-
րաթը ընսմիյէ՝ էթիէնի պահրիյէ նէզարէթինէ տալէթ իթմէքտէ օլտըղընտան,
րահաթ վէ սաատէթլէրի պօզուլտը՝ կէնճ զապիթ ուզոււն պիր ահ չէքտի, Լաքին
գաթլանմագ Լազըմ իտի:

Գարը գոճա՝ քիւչիւք, թէյլտէն Բօրնիքէ գատար կիտէն եօլը եայտ երւրիւ-
մէք խթէյիւ, քէնտի սէֆա ու սաատէթլէրի կէօյա միւմքին օլտըղը գատար ու-
ղուն սիւրմէք իչիւն աղըր աղըր երւրիւթըլար իտի, ինթիմալ քի, օ եէմեէչիւ
պէօյիւք տէնիզի վէ գըրգըլմըզը երւքսէք ետուարը կէօրէրէք, սաատէթ ու բի-
ֆահիյէթլէրիսին սօնը կէլտիկինի վէ, պուռնտան պէօյլէ միւմքին օլան վէսէրրէթլէ-
րին լէթաֆէթիստէն մահրում օլաճագլարընը հըսս իտիյօրլար իտի:

Մատամ Գլէմանս Տարգուր Լուվսիէն գարիյէսինէ ալտէթ վէ միւվասէլէթ
իթտիկի սըրաւտա, գօճասը էթիէն տախի պահրիյէ նաղըրընըն գալէմը մախսուսը
գապիթինին օտասընա տուխուլ իտիյօր իտի:

Փրգաթին միւլագիմի էթիէն՝ մումաիլէյհ գապիթէ խիթապէն. — Պէնի չա-
ղըրմըչ իտինիզ, գօմանտան: Անիտէ թրէնէն ռաքիպ օլարազ գօլտոււմ կէլտիմ:

Պահրիյէ երւգպաչըսը Լիէժուա՝ օ գէման գալէմ գապիթիկի կիպի նաղիք
պիր մէմուրիյէթի իյֆա իթմէքտէ օլուպ, տէլիգանլը գապիթի կէօրիւնճէ կիւ-
լիւմսէյէրէք տէտի քի,

— Շուրատա օթուրընըզ տա սէօլլէչէլիմ, աղիզիմ Տարգուր: Պուրատա սիզ
խաթըրտան չըգճամըչսընըզ տըրո նաղըր՝ սէնաաթընըզա չօգ մուհապպէթինիզ
օլտըղընը պիտիկինտէն, սիզի իչիւն պիր վէսիլէի թէրազգի արամըչ տըր, նէնի
էվլէնտինիզ, սիզ վէ գարընըզ գէնկին տէյիլսինիզ. սիզէ ալէա պիր մէվգի թէ-
տարիք իթմէմիզ լաղըմ տըր:

Էթիէնին գալպի՝ սէվիճնիտէն չարըրյօր իտի: Պահրիլէ օճաղընըն՝ պէօյիւք
պիր աիլէ օլտըղընը վէ պուռնտա պիւճիւմլէ գապըթանըն պիրպիրիլլէ գարտաչ օլ-
տըղլարընը պիրիյօր, վէ լաքին ամիրլէրինին քէնտի հազգընտա իպրազ իթտիք-
լէրի հիւսնիւ թէվէճնիւհտէն տօլայը միւթէէսսիր օլըյօր իտի:

Մ. Լիէժուա՝ սէօզիւնէ տէվամ իլէ. — Սիզէ անլաթալըմ, Պահրիյէ Փէրիգի
վէ Գօչինչին վալիսի ամիրալ Տիւրբէ՝ Թօնքինտէ քիւչիւք պիր սէֆէր թէրթիւպ
իթմէքտէ օլուպ, պուռնըն գօմանտասը՝ գօրվէթ միւլագիմի Յըրանսիս Կարնիէնին
էօհտէսինէ հէվալէ օլընմըչ տըր: Բարիզտէն մումաիլէյհէ իքի Փրգաթին միւլա-
զիմի կէօնտէրմէքտէյիզ քի պուռնարըն պիրի սիզ, վէ տիկէրի էսքի արգատաչընըզ
Պալնի տիր: Կարնիէնին թահթըր գօմանտասընտա իքի թօր տուպասը, պիր պահ-
րիյէ սիլահէնտազ պէօլիւկի վէ պիր պահրիյէ բիյատէ պէօլիւկի պուլընըպ, պուռ-
նարտան սիլահէնտազ պէօլիւկի սիզ, վէ տիկէր պէօլիւկէ Պանի խուսուսի գօման-
տանլըզ իտէճէքսինիզ, Հոկոտեմբեր էվասիթինէ տօղըրու ասաքիլը սէֆէրիյէ Սալկօ-
տան հարէքէթ իտէճէկինտէն, օլ թարաֆա ազիմէթ իթմէնիզ իչիւն հէնուզ իւչ
պուչուգ այ վազթընըզ վար իսէ տէ, նաղըր պիր ան էվվէլ եօլա չըգճանըզ ար-
զու իտիյօր, Հալըֆ քի օրանըն հալապընա ալըլմազ իչիւն ալթը հաֆթա քիֆա-
յէթ իթմէյէճէք տիր:

Էթիէն ճէվապ վէրմէյօր իտի... Պու թէքլիֆի պիլա թէրէտտիւտ գապուլ
իթմէսի՝ նամուսը իրճապաթընտան օլտըղը կիպի, պու շէրէֆիլ մէմուրիյէթ իչիւն
նիճէ ագրան ու էմասլի միյանընտան քէնտիսինին ինթիխապ օլընմասը՝ քէնտիսի-
նէ պէօյիւք պիր լութֆ տախի սայըլըր իտի, Լաքին չիմտի արթըզ գալպի մէ-
սէրրէթտէն խալի օլուպ, անճազ շէտիտ պիր սուրէթտէ մուգտարըպ օլըյօր ի-

տի. Պիր դաշ հաֆթալըգ սաատէթտէն սօնդրա Գլէմանման միւֆարէգաթ իթմէք՝ քէնտիսինէ չօգ աղըր կէլյօր իտի...

Մ. Լիէժուա. — Օգոստոս 1 տէ հարէքէթինիզ դարարաշտըրըմը օլմաղա, Թուօնտա Թամիր իտիլմէքտէ օլան Վէթէր նամ հարպ սէֆինէսինէ բաքիպ օլաճաքսընըգ. Մէմնիճճն մըսընըգ. Շան ու շէրէֆ դադանաճաք վէ ավտէթինիզտէ գօրվէթ միւլաղիմի օլաճաքսընըգ. նաիլ օլաճաղընըգ նիշանը իֆթիխար տա պաշգա՛:

Կէնճ պահրիյէ դապիթի՝ վազիյֆէսինտէն օլտըղը իւզրէ ամիրինէ պէյանը Թէշէքէիւր էյլէտի. պատէհու նազըրըն գալէմը մախսուսընա մէրպուեթ արգատաշլարընըն տախի Թէպրիքեաթընը գապուլ իթտիքտէն սօնդրա, եիւզիւ կիւլէրէք վէ լաքին գալպի քէտէրլէնէրէք տաիրէի նէզարէթտէն տիարը չըգտը. Գլէմանս նէ՞ սէօյլէյէճէքտի. պէօյլէ պիր ուղոււսըղ խապէրի վէրմէք իչիւն չաբուճաք Լուվսիէն գարիյէսինէ ավտէթ իթմէյէ ճէսարէթ խուուպ իտէմէյէճէկինի էթիէն պիր ազ տիւշիւնտիքտէն սօնդրա նիհայէթ դարարընը վէրպ, ուզուէ միւտտէթ գարըսընտան կիզլէյէմէյէճէկի պիր շէյի մէրգումէյէ պիտիրմէյի Թասարաւտը:

Գլէմանս՝ նէ սէպէպէ մէպնի գօճասընըն նէզարէթէ չաղըրտըղընը պիր ան էվվէ անլամաք խթէտիկինտէն, քէմալը մէսէրրէթլէ մէրգոււմըն ավտէթինէ պէքլէյօր իտի:

1873 սէնէսինտէ, եանի 13 սէնէ մուգատտէմ Շաթու Թարիգիյէ Լուվսիէնէ կիտիլմէքտէ օլուպ, եօլճըլար օ կիւզէլ գարիյէյէ Շաթուտան պիր օմնիպիւս աւրապասըյա նազլ օլընըրլար իտի. Գլէմանս իլէ էթիէն՝ քիլիսէ մէյտանընտան պաղչէ տէրուէնտէքի խանէյէ տօղրու կիտէրլէր իքէն, Գլէմանս սէօյլէյիպ կիւլմէքտէ օլտըղը հալտէ, էթիէն պաշընը ասմը եիւրիւյօր իտի:

Շաթույա միւվասէլէթ իթտիքտէ Գլէմանս՝ սէպէպը ճէլպի նէ՞ օլտըղընը գօճասընա սիւվալ իթտիքտէ, էթիէն ուզուէ ուզատիյէ նազլ իթմէյիպ եալընըղ խայրը պիր խապէր օլտըղընը սէօյլէտի:

Օմնիպիւսին էթրաֆընտա պուլընան օն պէշ եիրմի դատար եապանճընըն էօնիւնտէ սիւքիւթ իթմէք տահա էյի իտի. Հէր շէյի սէօյլէյէճէքտի ամմա խանէլէրինտէ քէնտի օտալարը տէրուէնտէ պուլընտըղլարը վազթ սէօյլէյէճէք, վէ քէնտի քէտէր վէ եա ըղտըրապարընը քիմասէնին էօնիւնտէ Փաշ իթմէյէյէճէք իտի. Գիմսէ կէլիպ քէնտիլէրինի Թաճիզ իթմէյէք իչիւն Գլէմանս գաբուլը սիւրմէլէտի, պիր գանարէ իւզէրինտէ օթուրտը, վէ եանընտա օթուրան գօճասընըն էլինի Թութարաք տէտի քի,

— Շիմտի չաբուգ նազլ էթ պազայըմ Թաֆսիլաթը:

Էթիէն. — Պէն օանա եալան սէօյլէտիմ. խայրը պիր խապէր եօգ տըր. Օն պէշ կիւնտէն Գօչինչինէ հարէքէթ իտէճէկիմ:

Գլէմանս սաբսարը քէսիլէրէք. — Սէօյլէ, տիւշարը տէհէլէթ օլըրըմ տէյու գօրգմա. Ճէսուր օլաճաղըմ. — տէտի, վէ էթիէն հիքեայէսինի պիթիւրտիքտէ Գլէմանս քէլամէ աղաղ իտէրէք տէտի քի,

— Սէնին ազիմէթին մուճիւզը հիւզն ու քէտէրիմ օլաճաք տըր. Պէնիմ մուհապէթիմ սէնին մուհապէթինէ միւսապի օլտըղընը սէն պիլիրսին, շիմտի պէ-

նիմ նէ տէրէճէ միւքէտտէր օլտըղըմը սէնին քէտէրինին տէրէճէսինտէն անլայա-
պիրինսին, Լաքին եալընըզ շիմտիքի սաատէթիմիդի տիւշիւնմէմէլի, իսթիգպալի
տաիի տիւշիւնմէլի տիր, իսթէրիմ քի շան ու շէրէֆ գազանասըն, կիւզէլ պիր
մէմուրիյէթտէ իլէրլէյէսին. ամմա պէն չօգ կէօզ եաշը տէօքէճէքմիշիմ, նէ՞ զի-
յանը վար տըր, նէքտիկէրիմիգտէն այրըլարագ հէր իքիմիդին պէտպալսթ օլաճա-
ղը տէրքեար տըր. Լաքին քէտէր ու ռոտըրապլարըմըզը քիմսէյէ պէլլի իթմէմէլի-
յիզ. Մատամ քի Լազըմ տըր՝ կիթ, Լաքին տայմա սէնի տիւշիւնէճէք օլան գա-
րըյը պիր տագիգա պիլէ ունութմա :

Գլէմանսըն ճէսարէթինտէն էթիէնին տէ քէսիքլիկի միւնտէֆի օլարագ, իւ-
գէրինէ պիր գուվլէթ ու մէթանէթ կէլտի, Գօճասընըն եօլա չըգաճաղը կիւնէ
գատար, եանի օն պէշ կիւն գարֆընտա կէնճ գարը հիշ տէյիւմէյիպ տայմա սէ-
պաթ ու մէթանէթ կէօսթէրտի, վէ իյֆաի վազիֆէտէն նէշէթ իտէն մէսէրրէթ-
լէրտէն այնը շէվզ ու խանիշէ պահս էյլէտի, էկէր էթիէն իպթիտատէ պիր կէվ-
շէքլիք կէօսթէրմիշ օլսա իտի՝ չաբուգ ազլընը պաշնա կէթիրիպ քէնտի քէնտիյի
թութապիլէճէք իտի, Կէնճ զապիթ՝ մատմազէլ Տրագը գարըսընըն եանընտա պը-
րագարագ ազիմէթ իտէճէք վէ հիշ օլմազսա պու սուրէթլէ գարըսըն հագգընտա
հիշ պիր գօրգուսըն օլմայաճագ իտի, Գլէման՝ Լուվսիէն գարիյէսինտէն այրըլմա-
յըպ մահզուճ մահզուճ վէ քէմալը սիւքիւնէթլէ քէնտիսինին տվտէթինէ պէքլէ-
յէճէք իտի, էթիէն 1874 սէնէսի էվասիթինտէ ավտէթ իտէճէկինի սէօյլէյօր ի-
տի, էօյլէ պիր ուզուճ սէյահաթ իշիւն տէլիգանլը զապիթ պիր չօգ շէյ միւպա-
յէա իթմէյէ տախի մէճպուր իտի :

Վիքէր հարպ սէֆինէսի՝ օգոստոս 1տէ տէմիր ալաճաղընտան, էթիէն հիշ օլ-
մազսա յուլիս 30տա Բարիպտէն հարէքէթ իթմէլի իտի, Այրըլըզ գէմանը կէլտիք-
տէ էթիէն իսթէմէտի քի գարըսը՝ Լիօն տէմիր եօլ սթասիօնընա գատար պէրա-
պէր կէլսին, Զիւնքի անլայօր իտի քի, պիր չօգ սէվկիւլիւ եատիկեարլար իլէ մէմ-
լու օլան պու խանէտէ այրըլըզ բէք օ գատար սուզիշի օլմայըպ, սթասիօնտա
ֆիւթուրըզ եօլըլար արասընտա կէօզ եաշարընը կիզլէմէկէ վէ էօրիւշմէքտէն
սագընմաղա մէճպուր օլաճագլարը հասէպիյլէ միւֆարէգաթլարը տահա զիյտտէ
գալպլէրինի տաղտար իտէճէք իտի :

էթիէն. — Ազիգէմ մատմաղէլ Տրագ, Գլէմանսը սիգէ թէսլիմ ու թէվտի ի-
տէրիմ, Հէնուզ չօճուգ սայըլըր իքէն պու տարը տիւնեանըն միւսիպէթէնկիզ
ահվալինէ տիւշար օլմաղա պաշլատը, Իւզէրինէ նէզարէթ իտինիզ, վալիտէսի
օլընըզ...

Մատմաղէլ Տրագ՝ ըչգըրարագ. — Ա՛, վալիտէսի՝ մի... եաբամամ, չօգ կէնճ
իմ... Լաքին գըզ գարտաշը օլուրըմ, անլատընը՞մը, կէնճ տօսթըմ, գըզգար-
տաշըզ իտէպիլիրիմ :

Մատմաղէլ Տրագըն՝ հէր նէ գատար Գլէմանսա վալիտէլիք իթմէսի իշիւն է-
թիէնին վագը օլան թէքիլֆինտէն տօլայը էսասէն գալպի գըրըլմըշ իտի իսէ տէ,
բէյտէրբէյ տա, զիյատէ աղլամասը կէլիյօր վէ չօգ կէօզ եաշը տէօքիւյօր իտի :
Պու գօճամըզ գըզ վագըա գըրգ սէքիզ եաշընտա վար իտի իսէ տէ կէօսթէրմէզ
իտի :

Գլխմանս՝ կէօզ եաշը տէօքմէքսիցին սընըրլարը դայէթլէ կէրկիլէնմիշ վէ նիհայէթինէ գատար մէթանէթ իւզրէ տուրմազ սալընտա պուլընմը՝ օլտըղը հալ-տէ, ուզուն միւտտէթ դայպ իտէճէկի սէվկիւլիւսինին եիւզիւնէ պագըպ տուր-մագտա իտի: Էլհասըլ էթիէն՝ սօն տէֆա մէրգոււմէյէ սարըլտըգտան սօնըրա տի-շարը ֆըրլանտը:

Իւչ սաաթ սօնըրա Մարսիւեանըն սիւրաթ գաթարը՝ էթիէնի վէ ֆըրգաթին միւլազիմի Ատրիէն Պալնիի օլ թարաֆա նագլ իթմէքտէ իտի: Պոււնլար իքի ար-գաւտա՝ տէմիր եօլ սթասիօնընըն ըրլսթըմը իւզէրինտէ կէքտիկէրէ պիթթէսա-տիւֆ գարտաշ կիպի պիրպիրինէ սարըլարագ էօթիւլիւլէր իտի:

Պալնի. — Ազիզիմ, շան ու շէրէֆ գազանաճագ վէ նաիւր միւքեաֆաթ օլա-ճաղըգ:

Պալնի՝ էթիէն Տարգուրտան պիր եաշ պէօյիւք օլարագ երիմի պէշ եաշընտա կիւզէլ վէ կէօսթէրիշի վէ ուզունճա սիյտի չաթալ սագալլը, պէօլէր կիւլէր, ազլը պաշընտա, հալիմ վէ ատամա եագըն պիր տէլիգանլը օլմաղա, քէնտիյի հէր քէսէ սէվտիրէպիրի իտի: Պու կէնճ՝ էթիէնին գալպի գըրըգ օլտըղընը չա-ըուգ անլատը: Իէնտիսի տախի օ ճէսիմ Բարիզ շէհրինտէ չըլկընճասընա սէվտիկի տիւպէր պիր մահպուպէյի թէրք իտուպ կիտիյօր իտի: Լաքին կիւլէր եիւզ իւն միւֆարէգաթ իթմէյէ քէնտի քէնտիյէ ահտ իտուպ, ահտընտա տա քէմալը մէ-թանէթլէ տուրույօր իտի:

Պալնի՝ վահօնա օթուրտըղլարընտա. — Լաֆլաշմագ իշիւն էկէր պանա կիւ-վէնիյօր իսէն՝ աճըրըմ սէնի, պիշարէ արգատաշըմ: Պէն պգըշմ պալօտա իտիմ, ույոււմաճըլմ. ալէա պիր ույգու շէքէճէյիմ:

Պոււնը տիմէքլէ պէրապէր սէյահաթըն իւք սպաթլարընտա Պալնի սէօյլէտի կիւլտիւ վէ արգատաշընըն դամնաք տիւշիւնճէլէրինի տէֆ իթմէյէ չալըլտը: Մօն-թըրօ նամ մահալտէն պիր ազ էօթէաէ Պալնի կէօզլէրինի գարայըպ ույոււմաղա պաշլատըգտա, էթիէն պիր ազ ֆէրահլանմըշ կէօրիւնիյօր իտի: Պու տէլիգանլը՝ հալը հագըրը պիր ազ ունութարագ իսթիգալը իւզէրինէ խայալաթա տալըպ, էկէրշի պախթը եալէր օլմասա, էկէրշի շան ու շէրէֆլէ ափտէթ իտէճէք եէրտէ թօնքինտէքի կէճէ գարանլըղլարընտա սէրսէրիճէ իճրա օլընան մուհարէպէլէրին պէրինտէ տիւշիւպ էօլսէ՝ սօնը նէ՝ օլաճագընը տիւշիւնիյօր իտի:

Էօյիւմտէն գօրգմագ իտի: Լաքին օն սէքիզ եաշընտա տուլ գալաճագ օլան Գլխմանսըն հալի նէ օլաճաղընը տիւշիւնիյօր իտի: Հէր իքիսինտէ նէ՝ վար իսէ՝ մէրգոււմէնին մէճմուը սէրվէթի օ գատար օլաճագ իտի, եանի իւչ պին սէքիզ եիւզ ֆրանգ իյրաաը պուլընաճագ վէ գօճասը մուհարէպէտէ էօլտիւկի իշիւն էլ-լի-միրանըղ լիրասը տա թէգալալիւք մասշը օլաճագ իտի: Պու իսէ աճ գալա-յաճագ գատար պիր մէպլաղ օլուպ, պոււնըն իւսթ եանընտա իւշիւնիլէճէք պիր շէյ տահա վար իտի: Էօյլէ պիր կիւզէլ վէ ճաղիպէլի գատըն Լուվսիէն կիպի քիւ-շիւք պիթ քէօյտէ գըր վէ եէշիլիւք իշինտէ էօմրիւնի չիւրիւտէմէզ իտի:

Էլհասըլ էթիէնին՝ տախի ոթյգուսը կէլիպ, արգատաշընըն եանընտա տէրին պիր ույգուլա տալտը:

— Պալին՝ գաթարըն թուռն սթասիօնընա տուխուլ իթտիկի սըրատա երւքսէք
սէս իլէ . — Կէլտիք . հէնուզ իքի սաաթլըգ միւսասատէմիզ վար, կիւզէլճէ գար-
նըմըզ տօյուրապիլիւր վէ վակօն իշինտէթի . կէճէ սէյաւաթը եօրկուսըղընտան
պիր աչ փսթիրահաթ իտէպիլիլիւրիզ :

Էթիէն քէնտիսի տէ արգատաշը գատար քէյֆիլի վէ սէվինճիլի կէօրիւնմէյէ
սայ իթտի . անըն գատար երւրէքլի վէ ճէսուր կէօրիւնմէվէքտէն ութանըյօր ի-
տի . Պու իքի դապիթ՝ սուֆրատան գալգտըզլարընտա տէմիր եօլ սթասիօնընա
կիտէրէք բըրթըլարընը ալտըլար վէ սէֆիէնէյէ նազլ ու թահմիլինէ նէզարէթ իթ-
տիլէր . Վէքէր սէֆիէնէսինէ չըգտըզլարընտա խայրլը պիր խապէր ալտըլար . ֆըր-
գաթիյնին հարէքէթի իքի կիւն սօնղրայա թէէլիլի օլընմը իտի :

Պալին՝ պու խապէրի ալընճա . — Պու նէ՝ աճայիւլ չէյ . իքի կիւն տահա
Բարիզտէ տուրապիլիլի իտիք . — տէտի :

Պուըն տիմէսիյլէ կիւզէլ մահպուպէսինի խաթընա կէթիրիյօր իտի . մահպու-
պէսի տէվլազըա քէնտիսինի տիւշիւնիյօր իտի ամմա պալօյա կիթմէք իշիւն տէ կիյի-
նիւլ գուչանըյօր իտի . Պու սըրատա էթիէն տախի Լուվսիէնտէքի խանէյի կէօզ էօ
նիւնէ կէթիրիւլ, սէֆիէնէնին թէէլիլիւրիլէ Գլէմանսըն եանընտա կէչիրէճէկի
թաթլը սաաթլարտան մահրում գալաճաղընա աճընըյօր իտի . Իքի կէնճ գապիթ՝
չէհրտէ նէրէտէ գալաճաղարընը ֆրգաթիյնին հիսապ մէմուրը մուափիւնինէ խա-
պէր վէրտիքտէն սօնղրա գարայա չըգտըլար . Պալին՝ հէր նէ սուրէթլէ օլուրսա
օլսուն էյլէնիւլ վազթ կէչիրմէյէ գարար վէրէրէք , արգատաշընը պահրիլէ գա-
պըթանընըն կիթտիլէրի պիր լօգանթայա կէօթիւրտիւ . Օրատա քէյֆիլի պիր
եէմէք եէտիքտէն սօնղրա ատի պիր գաֆէ չանթանա կիթտիլէր :

Էթիէսի կիւնիւ օրթալըգ էյիճէ աղարտըգտա ֆրգաթիյնին պիր թայֆասը
էթիէնի ուլանտըրարազ պիր մէքթուլ վէրտի . Գլէմանստան օլմասըն , Լաքին
խայր , Գլէմանստան օլաճաղ իտի . Մէրգուճէ կէնճ գարը՝ պա թէլէկրաֆ քէյֆի-
յէթի խապէր ալարազ , չիւպհէսիզ իւք կիւնիւ քէնտիսինէ մէքթուլ եազմըլ օլա-
պիլիլիւր վէ Լաքին Բարիզ բօսթասը էօյլէնտէն սօնղրա կէլէպիլիլի իտի . Էթիէն
գարֆըն իւզէրինէ պազըլ էճնէպի բօսթա բուլընը անիտէ կէօրտիւ շլէ մէօհրիւ
սէօքէրէք պէր վէճըլ աթի օգուտը :

Ամսթէրտամ , 30 յուլիս 1873

«Եֆէնտի ,

«Միւթէվէֆա տայընը Մ . Վան Րէյքին մուգափէլաթ մուհարրիլի օլմազլա
միւշէրէթ իտիւ . Պու միւհթէրէմ գաթըն ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթտիկինի մաէթ-
թէէսսիւֆ պէյան իտէրիւ . Եաղըխանէսի իւզէրինտէ պիր վասիլէթնամէ պուլը-
նըլ , պուէտա վազըա սիզի միրաստան մահրում իտէրէք վաքիտաթընը չամաշըր-
ճը գարը իլէ աճը գարըյա թէրք ու վասիլէթ իթմիլ իսէ տէ , նէ՝ չարէ քի ,
մէզքիւր վասիլէթնամէյէ թարիխ աթմայը ունութմըլ օլտըղընտան , հիչ պիր
հիւքմի գալմամըլ իտի :

«Շիմտի քահմէթլինին վարիսը եէկեանէսի սիզ օլտըղընըղը թարաֆընըզ ի-
չար իթմէլէ քէսպը ֆալիւր էյլէրիւ . Սիզէ թամ նէ մըգտար սէրվէթ իսապէթ իթ-

տիկի Թախմին խտիւմէզ, Լաքին զաննըմ պու սերվէթ իւշ միւսօն ֆրանգը Թէ-
ճավուզ իտէճէք տիր :

«Էֆէնտի», միւթէվէֆա միւհթէրէմ տայընըզ կիպի պանա միւլթէրի գալ-
մազ շէրէֆինտէն պէնի մահրոււմ իթմէյէճէկինիզէ էմին իմ վէ ինթիրամաթը ֆա-
իգամը գապուլ իթմէնիզի ռէճա իտէրիմ :

Էթիէն մէքթուպը Թէքմիլ իթմէտի . սէվինճինտէն նաչի երւքսէք պիր նիտա
սալըվէրտի վէ տէլի կիպի Պալնինին օտասընա սէյիրթտի , տէտի քի ,

— Պազ , օգու շու մէքթուպը . . Միրաս եէյօրըմ , ազիզիմ : Էկէրչի պանա
պիր պէտպալսթըզ կէլի իսէ , էկէրչի օ տիյարը զուրպէթտէ Թէլէֆ օլուր ի-
սէմ , պարի հիշ օլմազսա պիշարէ Գլէմանս զէնկին օլաճազ տըր :

Պուըն սէօլէթիկի սըրատա Էթիէն հէմ կիւլիւյօր , հէմ աղլայօր իտի : Պու
մէմուլին զայրը սէրվէթ՝ քէնտիսի իչիւն տէյիլ , Գլէմանս իչիւն քէնտիսինի սէ-
վինտիրիյօր իտի : Պիր արա ինթիմալ շու տա խաթրընտան կէշտի քի . շիմտի աթ-
թըզ պահրիյէ զապիթլիկինտէն իսթիֆա իտուպ գարըսըյա ռահաթճա եաշալա-
պիլիւր : Հա՞նկը ատամ օլուր տա՝ վէլէվէն նազիք վէ էն քիպար պիր քիմսէ օլ-
սուէն՝ պէօյլէ խայալի շէյլէր խաթրընտան կէշիրմէզ . Լաքին պէօյլէ պիր տիւշիւն-
ճէյի չաբուճազ զիննինտէն տէֆ իտէր : Էթիէնին Թէրքը մէմուլիլէթ իտուպ
պաշը պօզուզ օլմաղա հազգը տէրքեար իտի , Լաքին Թէհլիքէլի պիր մէմուրի-
յէթտէն իսթիֆա իթմէք՝ ատէթա ասքէր ֆիրարիլիկի իտի :

Օ կիւնիւ քէմալը զայրէթլէ էօթլէ պէրիյէ գօշտու : Էվվէլա Թուլօնըն մու-
գավէլաթ մուհարրիլէրինտէն պիրի նէզտինէ կիթտի , Գլէմանսը վէքիլը մութլազ
իթմէք իւզրէ նիգամը տաիրէսինտէ պիր վէքեալէթնամէ գալէմէ ալտըրտը : Պատէ-
հու մէրգուլմէ կէնճ գարըյա ուղուէն պիր մէքթուպ եազտը վէ հէր իքիսինին ահվա-
լինի Թէպտիլ իտէն վազաայը մէրգուլմէյէ իյզահ էյլէտի : Մէքթուպընը գաբատը-
ղը սըրատա Վէքէրին պիր հիսապ մէմուրը մուալինի անսըզըն գաբուսընը չալտը :
Գօմանտան՝ իքի զապիթի չաբուզ սէֆինէյէ չաղըրմըլ իտի , զիրա ըիւզկեար միւ-
լայիմ վէ տէնիզ սաքին օլտըղընտա՜հ , էրթէսի կիւնէ պէքլէնմէյիպ օ ագչամը
տէմիր ալընաճազ իտի :

Թուլօն բօսթախանէսի օթլէտէն էքէյիճէ ուզազ օլուպ , Էթիէն օրայա գա-
տար կիտէճէք վազթ ու միւսաատէսի օլամայաճաղընը անլատըղընտան , պիր
կարսօն չաղըրըպ օ զիգըյմէթ մէքթուպը Թէսլիմ իթտի վէ տիգգաթլըճա բօսթա
գութուսընա աթմասընը ըսմարլատը : Պուընտան մաստա պախչիշ օլարազ պիր տէ
ֆրանգ վէրինճէ , կարսօն՝ պու մէմուլին զայրը լութֆտան զայէթլէ միւթէէսսիր
օլուպ կիւրիւլթիլի պիր սէտա իլէ «Թէչէքքիւր իտէրիմ : Էֆէնտի , տէտի վէ սէ-
վինէրէք սօգաղա սէյիրթտի :

Պիր սաաթ սօնղրա Էթիէն իլէ Պալնի՝ հէնուզ տէմիրլի պուլընան Վէքէր սէ-
ֆինէսինէ չըգտըլար : Կէօզիւն ալապիլտիկի ուզազլըզա գատար տէնիզ երւզիւն-
տէ հիշ պիր տալիա վէ չըրքընթը կէօրիւնմէյօր իտի : Տարգուր շիմտի արթըզ
բէք օ գատար մահզուէն օլմատըղը վէ խայիճէ քէսպը սիւքիւնէթ իթմիշ օլտըղը
հալտէ , մահալը մէմուրիլէթինէ կիթմէքտէ օլուպ , պու սէյր ու սէֆէրտէն բէք
չօգ խայր ու մուհասսէնաթ մէմուլ իտիյօր իտի :

Շէօյլէ քի վաղիյֆէսինի թէմամըյա իյֆա իթմիշ օլմազլա միւֆթէխիր օլ-
տըղը հալտէ ըրեթօլէ վէ նիշան դադանարագ ալթը վէ եա սէքիզ ալտան ապտէթ
իտէճէքտի, վէ Ֆրգաթիյն էնկինէ չըդմագ իւզրէ թահրիքը չարիս էյլէտիքտէ,
էթիէն՝ լէզաիզը ապտէթի վէ սէվկիւլիւ զէվճէսիյլէ պէրապէր կէչիքէճէք լաթիֆ
էօմրիւ թէխայյիւլ իտէրէք քէյֆլէնիյօր իտի:

4.

Յրանսիզ Կարնիէ՝ Չինտէ Սէն-Չուէն էյալէթինտէ պուլընտըղը սըրատա ա-
միրալ Տիւրքէտէն պիր մէքթուպ ախզ իտուպ, պուլնտա միւշարէլէյհ ամիրալ՝ քէն-
տիսինի Սայկօնա չաղըրըյօր իտի: Պօշինչին վալիսի՝ Թօնգին իւզէրինէ շէտիտ պիր
հիւճուլմ բլանը թէսապլուր իթմիշ օլմազլա, գօրվէթ միւլազիմինտէն պաշգա քիմ-
սէ պու սէյր ու սէֆէրը քիւսթախանէյէ գօմանտա իտէմէզ իտի:

Ամիրալըն Բարիզտէն պէքլէտիկի գուվվէի իմտատիյէ սեպտեմբեր օն պէշին-
տէն պիր ազ սօնգրա վիւրուտ իտուպ, էսնաի րահտէ Պալնի իլէ Տարգուր՝ գահ-
րամանլըզլա մլթթուլ օլմուշար իտի: Պու նէ՝ կիւզէլ մուհարէպէ: Նիճէ մէշ-
հուր ասքէրլէրին Ֆիւթուհաթտան Ֆիւթուհաթա եիւրիւտիքլէրի Ասիանըն օ
հիքմէթամիզ գըթասընա այագ պասմագ, էօյլէ՝ մի: Պուլնտան մատա, զիքր օ-
լընան հէր իքի դապիթ՝ գօմանտանլարընըն իսմինի իշիտինճէ ճան ալըրլար իտի:

Օ սըրատա Յրանսիզ Կարնիէնի էքէյիճէ պիր շարիլիք շէօհրէթի վար իտի:
Պու ճէսուր կէմիճիին հիշ եօրկուլըզ պիլմէտիկինի վէ թէշիքէտէն հիշ գօրգ-
մատըղընը հէր քէս պիլիր իտի: Պու զաթ՝ եարաեալընըզ պին տիւրիւ թէշիքէ-
լէրի կէօզէ ալտըրարագ Լաօս մէվէքէթինի վէ Մէգօնկ նէհրինի եօգարըսընտա
պուլընան մէմալիքի քէյֆ իթմիշ իտի: Թահթը էմրինտէ լիւշիւք պիր օրտու վէ
իյիտ զապըթան պուլընտըղընտան, նէլէ՞ր եարամագ իտի:

Ասքէր 1873 հոկտեմբեր 18տէ Սայկօնտան հարէքէթ իտուպ, իքի թօք տու-
պասընտան Կարնիէ իլէ Տարգուրըն րաքիպ օլտըզլարը պիր թօք տուպասը՝ սի-
լահէնտազ նէֆէրաթը համիլ օլտըղը կիպի, տիկէր թօք տուպասընա տա մէճմուր
180 դատար նէֆէրտէն իպարէթ օլան պիր պահրիյէ բիյատէ պէօլիւկի իլէ պէրա-
պէր Պալնի րաքիպ օլմուշ իտի:

Կարնիէ՝ իշինտէ բէք չարուզ իտի էվվէլա Թուսկ-Բինկ քէօրֆէզինտէն միւ-
րուր իտուպ, պատէհու Գըզըլ նէհրտէն միւթէշէքքիւլ Դէյիյա տուխուլ իլէ պիր
սուրէթը շէճիանէտէ կիտիպ Անօյիտէն պիր գաշ քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ տէմիր
աթտը: Պուլըն միւթէագըզ Կառնիէ՝ Հիւէյէ պիր մէքթուպ իրսալ իտէրէք, միւ-
զաքէրէ իշիւն Չինլի պիր ճանդառէն (1) կէօնտէրիլմէսինի թալէպ էյլէտի: Յրան-

(1) Չինտէ ճանդառէն քէլիմէսի եօգ տըրի Բօրթուկէզլէր Մա-Գա-Օտա եէր-
լէշտիքլէրինտէ էսքի ճանդառէն քէլիմէսինտէն իշպու ճանդառէն քէլիմէսինի բէյտա
իթմիշէր տիր: Վալիտէն արազի մուհաֆըզընա դատար Չինտէ հէք մէմուր տէ-
նիլիւր: Իշպու րօմանտա ճանդառէն քէլիմէսինին իսթիմալիյէ Չինլի մէմուր տիմէք
իսթէնմիշ տիր:

աղլար բէք օ գատար շտիտ շարթլար պէյան իթվէյիպ, եալընը Աննամ Թէմա-
ւիքինին էվրորա թիճարէթինէ քիւշատ օլընմասընը վէ քրպապը իւրումտէն միւ-
րէթթէպ պիր գօմիսիօնըն թէհլիքէսիզէն Սօնկ-Գոյ նէհրինտէն Կօգարը տօղրու
չըգապիւմէսինի թալէպ իտիյօրլար իտի :

Պէշ կիւնտէն սօնդրա ճէվապ կէլտի Պու ճէվապ ղալէթ գըսսա վէ ճիւրաթ-
քեարանէ պիր թարղտա եազըլը իտի, Թօնքին վալիսի Նկիւյէն-թրի-Յուենկ՝ իւշ
կիւնէ գատար եօլա չըգըպ կիթմէսինի գօրվէթ միւլազիմի Ֆրանսիզ Կառնիէյէ
Էֆր իտուպ, Էթաթ իթմէտիկի հալտէ, գըսմէն Չինլիլէրտէն միւրէթթէպ օլան
պիլճիւմէ Աննամ օրտուսընըն Ֆրանսըղար իւզէրինէ հիւնում իտէճէկինի պէյան
իտիյօր իտի :

Պաշ գօմանտան պու թանգիրամիզ ուլթիւմթօլը նոյեմբերին ՉՅընճը կիւնիւ
էօյլէնտէն սօնդրա էթէյիճէ կէճ ալազ իթտի Օ սըրատա էթիէն՝ օրտուկեանըն
պիր ազ էօթէսինտէ ալա չըգըլը օլուպ, պու էյլէնճէյէ տալարազ բէյտէրբէյ
տիւլման սաֆլարընա եազլալմագտա իքէն, քէնտի պէօլիւկինտէն պիր չալուշ
կէլէրէք, Ֆրանսիզ Կառնիէյին եանընա ալտէթ իթմէսի էմրինի կէթիրտի :

Էթիէն կիւլէրէք. — Եազը՛ք, իքի թալչան իլէ օն օն իքի գատար տա
էօրտէք վուրտըմ :

Չալուշ. — Չիյանը եօ՛ք, ալընըզը չալըլըգ ալթընտա սագլար վէ պու ազ-
լամ առաւարըմըղտան սէքիզ օն քիչի կէօնտէրիպ ալտըրըրըգ. պու սուրէթլէ
եէմէյիմիզտէ պիր թէպէտտիւլ վուգու պուլուր :

Տէլիգանը գապիթ կէրիսին կէրիյէ տէօնէրէք, ասքէրին եանընա վարմագ
իչիւն եօլա չըգտըլ կիւնէլ պաթմագ իւզիէ օլուպ, աչըգ մալի կէօք երւզիւնտէ
սընճապի պիր բէնք եալըլըյօր իտի, Էթիէն՝ օրտուկեանա եազըն կէլտիկինտէ,
Պալինին՝ չէօմէլմիշ՝ քէյֆ իլէ սիկարա իշտիկինի կէօրտիւ :

Պալինի. — Կէլ պագալըմ, սէնի կիտի թէնպէլ սէնի՛. իքի սաաթտան պէրու
սանա պէլէյօրըլ :

Էթիէն. — Էյ նէ՞ վար քի :

Պալինի՝ աղըր պիր թարղտա. — Մէճլիսը ասքէրի վար, ազիզիմ :

Էթիէն. — Բա՛հ :

Պալինի. — Կէօրիւնիշտէ իշ գըղըլըյօր, Գօմանտան վագըա պիզէ միւրաճաաթ
իթմէյիպ իշինէ պագապիլի իսէ տէ, բէյիմիզի իսթիֆսարա լիւզում կէօրմիւշ
տիր, Գուրու պիր բօլիթիգատան պաշգա պիր շէյ օլմամալը տըր :

Ֆրանսիզ Կառնիէ՛ չատըընտա օթուրմը, գօլարընը կէօյսիւնին իւզէրինտէ
պաղաւը, կէօղլէրինի պիր նօգթայա տիքմիշ վէ տէրին պիր տիւչիւնճէյէ տալ-
մը, հիշ գըմըլտամայօր իտի :

Կառնիէ՛ իքի Ֆրգաթիյն միւլազիմլէրինի կէօրիւնճէ. — Հա՛, հէլէ կէլտի-
նիզ, էֆէնտիլէր. — տէտի վէ միւսարրաւ պիր սուրէթտէ ահվալի իյգահ էյլէ-
տի, Կէրիյէ՛ մի տէօնմէք. Ֆրանսըզ պալրաղընըն նամուսընը պօզվագ տիմէք օ-
լուր իտի, իլէրիյէ՛ մի երւրիւմէք. Հանօթիտէքի իքի իշ գալէյէ գարանմըլ օլան
10000 Աննամըտան պէլքի տէ գըրըլմագ տիմէք օլուր իտի :

Հազիզաթէն մէսուղիյէթ քեամիլէն պաշ գօմանտանա րաճի իտի իսէ տէ ւ պէօյլէ պիր վախիմ ահվալ սըրասընտա քէնտիյէ րէֆազաթ իտէն իթի պահրիյէ զապիթիյէ իսթիշարէ իթմէզտէն էվվէլ պաշ գօմանտան հիշ պիր դարաթ քթթի- խազ իթմէք իսթէմէյօր իտի. Ատէթ իւզրէ միւշարէլէյհ գօմանտան էվվէլա նաշ- ճա քիւշիւք օլան էթիէն Տարգուրա սէօյլէշտի.:

Էթիէն՝ օյնագ պիր սէտա իլէ. — Գօմանտան, էֆքեարըմը սիւվալէ թէ- նէզզիւլ իթմէնիզտէն տօլայը թէշէքքիւր իտէրիմ. Զաննը աճիզանէմէ կէօրէ, թէրէտտիւտ կէօսթէրիւմէմէլի տիր. Հարապ սէֆիւնէլէրիմիզէ ալտէթ իթմէք՝ թա- յին օլընտըղըմը մէվգիտէն ֆիրար տիմէք օլուր. Իշ գալէյէ հիւճոււմ իթմէք՝ սայքի մութլազա էօլիւմ տիմէք տիր. . . Պէն էօլմէյէ րէյ վէրիրիմ.:

Պալի. — Աֆէրի՛ն, իշթէ պէօյլէ լազըրտը իթմէլի. Գօմանտան, պէն տէ էթիէնէլէ միւթթէֆիգ իւլ էֆքեարըմ.:

Գօմանտան՝ կիւլիւմսէյէրէք. — Թէշէքքիւր իտէրիմ, աղիզ տօսթլարըմ. Պէն տէ սիզին կիպի տիւշիւնիյօրըմ. Իշթէ պուռնն իշիւն սիզիւնէ իսթիշարէ արզու- սընտա պուլընյօր իտիմ. էթրաֆըմըզտա պուլընան պիւթիւն պու իյիտ աւտա- լարը տէհշէթլի պիր սալխանէյէ կէօթիւրէճէյիգ. Սիզին վիճտանընըզըն նէ օլտը- ղընը տիյնէյէրէք պէնիմ վիճտանըմը թէշէմին իթմէք իսթէտիմ.:

Պուրատա պիր ազ սիւքիւթ իտիտի. Բէք ճէսուր վէ իյիտ օլան պու իւշ զաթ՝ մէմէքէթ ուզուրընա սօուգտան իլէ ֆէտաի նէֆա իտիյօրլար իտի. Պու- լլար քէնտի սէլամէթլէրինի տիւշիւնմէյիպ, թահթը գօմանտալարընտա պուլընան ասքէրին սէլամէթիւնի եալընըզ տիւշիւնիյօրլար իտի.:

Պալի՛՝ արսըզ պիր չօճուգ կիպի հարէքէթ իտէրէք եիւքսէք սէտա իլէ. — Էլհասըլ շու սարը րէնք Թօնքիւլիլէրին գաֆասընը էզէճէյիգ. . . Պու հէրիֆլէր նէ՛ հէօտիւք տիրէր. Պիլիրսինի՞զ եա, գօմանտան, պէնիմ եառամագ նէֆէրլէրի- մէ կիւվէնէրիմ.:

Էթիէն. — Պէն տէ պէնիմ թիւֆէնքիլէրիմէ կիւվէնէրիմ.:

Կառնիէ չատըրտան տիշարը չըգտը. Զատըրըն արգասընտա Գըղըլըրմագ սու- լարը քէմալը սիւքիւնէթլէ ճէրէյան իտուպ, սաղ վէ սօլ գըլըլարընտա եէր եէր բիրինճ թարլալարըյա պէրապէր սուլագ օվալար միւշահէտէ օլընյօր վէ տաճա կէրիտէ կէճէնին գարանըղը իշինտէ հիւճոււմ վէ զալէպէ օլընաճագ տիւշման տու- րույօր իտի. . . Գօրվէթ միւլազիմի գօմանտան՝ իսթիգալալին նէ օլաճազընը թէ- ճէսսիւս իթմէք իսթէյօր կիպի պիր գաշ տագիգա տիւշիւնճէյէ տալտըգտան սօնդ- րա, իթի ֆրգաթին միւլազիմէրինի եանընա չաղըրարագ, էրթէսի սապահտան էվվէլ քէնտի աւտալարընա պիր շէյ պիտիրմէմէլէրինի թէնպիհ էյլէտի. Պու իւշ զապըթանը պահրիյէ սօն տէֆա օլարագ եէքտիկէրինին էլէրինի սրէտըլար, վէ Կառնիէ չատըրընա ալտէթ իտուպ, էթիէն իլէ Ատրիէն քէնտի ասքէր պարագա- լարընա տօղրու կիթտիլէր.:

Կէճէ «սիւհա պաշընա» տէյու հիշ պիր գօմանտա վէրիմէյիպ, չաֆագաթտըգ- տա Ֆրանիգ Կառնիէ՛ թօր տուպալարընա եիւքլէթիլմիշ օլան լէվաղիմ վէ միւ- հիմմաթը ասքէրիյէյի օրտուկեհահա նազլ իթտիրտիքտէն սօնդրա, պահրիլէ բիյա- տէ ասքէրինտէն չէվիք վէ ճէսուր օն նէֆէր ինթիխապ իլէ պուշլարը քն էսքի

պաշ չափուշն գոմանտաւնա վերտի, վէ Հանօյի ճիհէթինտէ պիր իսթիքչաֆը ասքերի իճրա իթմէսինի մէրգոււմ չափուշա էմր իթտի:

Օ կիւնիւ ագչամա գատար սիւահլար եօգլանտը, թայինաթ թարթըլաւ վէ ֆիշէնքլէր թէվգի իտիրտի: Իսթիքչաֆա չըգարըլան պահրիյէ բիյատէ ասքերի՝ գարանըգ պաստըգտան պիր գաչ սաաթ սօնղրա կէճ վագթ ավտէթ իտուպ, պոււնլար՝ թա ուզաղա գատար կիտէրէք հիչ պիր շէյ կէօրմէմիլէր, վէ ավտէթ-լէրինտէ Աննամըլ պիր քէօյլիւ էսիր թութարագ պիրիքտէ կէթրիմիլէր իտի:

Պու քէօյլիւ գըմըլտանմագսըգըն Ֆրանսըզլարըն արա եէրինտէ այագտա տու-րարագ տիգգաթըլ տիգգաթըլ անլէրին եիւզիւնէ պագըյօր, վէ գուրնասճա պա-գըլընտա տէհէթտէն գիյատէ շիւպհէ վէ էմիլիէթսիզլիք էմարէսի միւշահէտէ օ-լընըյօր իտի: Աննամ լիսանընը էրէյիճէ սուհուլէթլէ թէքէլիւմ իտէն Ֆրանսիզ Կառնիէ՝ մէրգոււմը իսթինթագ ու իսթիճվագ իթմէյէ պիհուտէ չալըլըյօր իտի, զիրա քէօյլիւ՝ եան պիր կէօզ իլէ տիք տիք մուսաիլէյհ գապիթին եիւզիւնէ պա-գարագ ճէվագ վէրմէյօր իտի:

Գոմանտան՝ նիհայէթ թագաթֆէրսա օլարագ. — Սէսինի չըգարմագ իշիւն սանս պէշ տագիգա միւսաատէ իտէրիմ: Էկէր սիւքիւթինտէ իսրար իտէր իսէն, սէնի գուրչոււնա տիգտիրիթիմ. — տէտի:

Աննամըլ էսիր՝ շիւպհէսիզ բէք ալէա անլայօր իտի, զիրա անիտէ աղըր աղըր վէ պրուընըն իշինտէն սէօյլէմէյէ պաշաւաւ, Գօրվէթ միւլագիմի Կառնիէ՝ մէր-գոււմա ագ պիր շէյ սիւվալ իտիյօր վէ անճագ Հանօյի իշ գալէլէրինտէ նէ գա-տար ատամ սագլանմըլ օլտըլընը անլամագ իսթէյօր իտի: Քէօյլիւ՝ ֆէվգէլատէ պիր հարէքէթլէ գօլլարընը եուվարլաթտըգտան սօնղրա, պիր պիրի արտը սըրա օն բարմաղընը կէօսթէրտի: Պու բանթօմիմատան Ֆրանսըզլար պիր շէյ անլայա-մայըպ, լաքին Կառնիէ՝ Չին մէմալիքինտէ իճրա իթտիկի սէյահաթլարտա միւլա-թէլիֆ Չին լիսանլարընը էյիճէ էօյրէնմիշ օլտըլընտան՝ պրուընըն ալթընտան,

— Բէէ՛ք ալէա. իշ գալէլէրտէ օն պին «ալը քաֆ» (Աննամըլ) վար իմիշ: Պու պիր ագ գօր սէօքիւլէճէք տիր. — տէտի:

Պիր գաչ կիւն սօնղրա պիւճիւմլէ թէտարիքեաթ իքմալ իտիմիշ օլուպ, գօ-մանտան՝ եէքտիկէրինտէն պէշ եիւզ մէթրօ ուզագ եիւրիւմէք իւզրիէ ճիւզի պիր մըգտարտա պուլընան ասքերինի իքի թագըմա թագսիմ իտէրէք, քէնտիսի՝ պիր մըգտար ասաքիրը պահրիյէսիլլէ պէրապէր պաշտա, Տարգուր իլէ թիւֆէնք-լիլէրի՝ քէնտի արգասընտա, վէ նիհայէթ Պալնի իլէ պահրիյէ բիյատէսի՝ տիւմտար մագամընտա թա կէրիտէ պուլընանագլար իտի: Օ ագչամըլ պոււնլար՝ քիւշիւք պիր իսթիհքեամըն գարչըսընա միւվասէլէթ իտուպ, պու իսթիհքեամ՝ Հանօյի շէհրի-նին գըսմը շիմալիսի իւզէրինէ նագըր օլտըլը հալտէ, Գըզըլըլըրմագ իլէ Հանօյի կէօլիւնին արասընտա տիւ կիպի տար պիր արագի իւզէրինտէ պուլընըյօր իտի: Մէգքիւր իսթիհքեամըն սուրէթը զայրը մուսթագամէտէ թէճհիզ օլընմըլ թօք-րագ թապէալարը իւզէրինտէ Աննամըլար եօգարը աշաղա գօշարագ, իլէ եարար օլմայան թիւֆէնքլէրինի պիր սուրէթը մէյյուսանէտէ սալլալըպ տուրույօրլար վէ շիւպհէսիզ իւզէրլէրինէ օ գատար չարուգ հիւճոււմ օլընանաղընը ումայօր-լար իտի:

Կառնիէ՝ տիկէր իբի զապիթի չաղըրըպ, ասքերլէրիսի տաղընըք թէրթիպտէ
գարըտաքի թօբրադ թապեալարըն իւղէրինէ սալտըրմալարընը էմր իթտիք-
տէն սօնդրա, գըլընընը չէքիպ պէրրադ պիր սէտա իլէ «Արշ իլէրի» տէյու պա-
ղըրտը, Զանն իտէրսին պիր սիւրիւ գուչար՝ դայէթ սարբ պիր թէքէնին իւղէրի-
նէ իւղիւշյօրլար կիպի ասքերլէր՝ սիւնկիւլէրինի թիւֆէնքլէրինէ թազմըլ օլտըգ-
լարը վէ իւղէրլէրինէ տէ հիչ պիր սիւր Կօլալթըլմատըղը հալտէ սիւրաթլընա
գօլուշմաղա պալլամըլլար իտի, Պէշ Կիւղ մէթրօլըգ գատար մէստֆէ գալտըգտա
թապեալար իւղէրինտէ գուլմ կիպի բիյատէ նէֆէրաթը կէօրիւնիւպ, պուշլար
Ֆրանսըղլարա նիշան ալըյօրլար իտի, Պուշն իւղէրինէ գօմանտան «տո՛ւր» գօ-
մանտասը վէրտի, վէ տիկէր իբի զապըթան թարաֆընտան պու գօմանտա թէք-
րար օլուշուպ, հէր քէս անիտէ տուրտու, Աննամըլարըն գուրշուշլարը կիւն հալ
Ֆրանսըղ նէֆէրաթընա գատար եէթիշյօրլար իտի, Ֆրանսիք Կառնիէ «նիշա՛ն
ա՛լ, աթէշ» գօմանտասը վէրտի, Շասթօ թիւֆէնքլէրի՝ տիւշմանն օրթա եէրինտէ
գըրմըզը պիր տէլիք աշմալարընը միւթէազըպ Ֆրանսըղ թիւֆէնքլիւլէրի իլէ պահ-
րիյէ բիյատէսի հիւնուլմէ սէվգ օլընտըլար, Նիրմի տագիգատա պիրննի իսթիհ-
քեամ ալընտը:

Գօմանտան՝ էսրիլէրին սիւհալարը ալընմասընը էմր իթտիքտէն սօնդրա, ի-
քիննի իչ գալէնին, եանի Պէօյիւք Պուտտա բութխանէսինին պիւա մուգալէմէթ
թէպիւմ օլընմասընը թէքլիք իթտի, Պու գալէ՝ պիգղաթ թօնգին վալիսի Նկիւ-
յէն-թրի-Ֆուշկըն թահթը գօմանտասընտա պուլընըպ, վալիի միւշարէլէյ՝ քէն-
տիսինին իշի պիթմիշ օլտըղընը հըսս իտիյօր վէ Ֆրանսըղլարը գիյատէսիյլէ ինթի-
յաթքեար պիլիյօր իտի, Պու վալիինն՝ տիւշար օլտըղը ֆէլաքէթի Հիւշէյէ իսպար
իտուպ տէ ասաքիրը իմտատիյէ թալէպ վէ գապուլ իտէնէք վագթ ու միւսաա-
տէսի օլմալաճաղընտան, Ասիալըլարըն գուլվէի եէկեանէսի օլան շիւրիւք պիր
խիւտէ ու տէսիսէ իլէ իճրաի միւգաքէրէ իթմէյէ սայ իթտի:

Ֆրանսիք Կառնիէ՝ էսրիլէրտէն պազըլարընը իսթինթագ իթմիշ օլտըղընտան,
շիմտի արթըգ գալէտէ 10000 եէրինէ 7000 մուհաֆըզ պուլընտըզընը պիլիի իտի:
Միւշարէլէյ՝ Ֆրանսըղ գօմանտանը տալի քէյֆիյէթի ամիրալ Տիւբիէյէ իս-
պար իլէ, մուհարէպէի գաթիյէյէ պալլամաղտան էվվէլ պին նէֆէր գատար ապ-
քէր ախզ վէ գապուլ իտէպիլմէք իւմիտինտէ պուլընըյօր իտի իսէ տէ, վագթ
կէշմէքտէ օլտըղընտան, պիր հաֆթա սօնդրա Կառնիէ՝ իլէրի պիրտէն պիրէյէ
կէթիրիպ պիր ան էվվէլ պիթիրմէք իւզրէ հիւնուլմա գարար վէրտի:

Իքիննի մուհարէպէ քէմալը շիտտէթլէ իճրա օլընըպ, Ֆրանսըղլարտան էլի
քիշի թէլէֆ օլտու իսէ տէ, գօմանտանըն վէ անըն գօմանտա իթտիկի ատամլա-
րըն մէթանէթը ֆէվգէլատէսի սայէսինտէ Պէօյիւք Պուտտա բութխանէսինին գա-
լէսի դեկտեմբերին 10ընտա էօյլէնտէն սօնդրա սաաթ Յտէ թէպիւմ օլտու, Թօն-
քին վալիսի՝ աղըրճա եարալանմըլ օլտըղը հալտէ ֆիրար իտուպ, պիր խայլի էսիր
իլէ թիւֆէնք վէ միւհիմմաթընը վէ քիւլլիյէթլի բիրիննինի տիւշման եէտինէ պը-
րագմըլ իտի:

Օ պալթիյար կիւնիւն ագլամընը Տարգուր իլէ Պալնի՝ զապթ իտիլէն իչ գա-
լէնին թօբրադ թապեալարը իւղէրինտէ եան եանա տուրմուշ, էթրաֆլարընտա

կիւրիւս օյնամագտա պուրնան ասքէրէ պաղըյօրըր իտի իթիէն՝ Գլէմոնսը տիւ-
շիւնիօր վէ պնըն՝ պու շանը զալէպէյի իշիտինճէ պէվինճինտէն թիթրէյէճէկինի
քէնտի քէնտիյէ սէօյլէյօր իտի Ստրիէն՝ պարութըն գօգուսընտան վէ ֆիւթու-
հաթտան սէրիօշ կիպի օլարագ, գիհնինտէ պէօյիւք պէօյիւք շէյլէր տօլաշտըրը-
յօր վէ թէքմիլ Չին մէմալիքինին ֆէթհ ու զապթընը խայալայօր իտի:

Պալնի՝ արգատաշընա. — Կէօրիւյօրմընըն, ժէնէրալ Գուզէն-Մօնթօպանըն
եարտըղը կիպի պիղ տէ պիր ափուճ ասքէրլէ Բէքինէ տուխուլ իտէճէյիզ, Գու-
լադարըմըգտա էլմաս քիւբէլէր վէ բարմազարըմըգըն քեաֆֆէսինտէ զիւմրիւտ
եիւզիւքլէր օլտըղը հալտէ Բարիզէ ափտէթ իտէճէյիզ, Պէնիմ զայէթ ճիտտի թա-
սափուրլարըմ վար տըր: Օն իքի նէֆէր զայէթ տիպէր քիւշիւք Չինի գըզլար
պէրապէր կէօթիւրմէք նիյէթիւտէյիմ, պուշլար քէմալը մէհարէթլէ պէսլէմէլք
իտէպիլիւրէր:

5.

«Կիւզէլ րուշալար ուզուն օլուր, կիւզէլ կիւշլէր գըսա օլուր» տէյու պիր
տարպը մէսէլ վար տըր:

Պալէատէ նազլ ու թարիֆ օլընան իքի շէտիտ մուհարէպէտէն սօնղրա աա-
քէրին արամ ու իսթիրահաթա լիւզուճը օլուպ, պուշտան մաստա գօմանտան
Կառնիէ՝ ամիրալ Տիւբրէյէ պիր մէքթուպ իրսալ իթմիշ օլտըղընտան, Գօշինչին
վալիսինտէն թալէպ իթտիկի ասաքիրը իմտատիյէնին միւվասէլէթինէ ինթիզար
իտիյօր իտի: Պահրիյէ թիւֆէնքիլէրի իլէ պահրիյէ բիյատէ նէֆէրաթը պու սը-
րատա Հանօյի շէհրինի քէշթ ու կիւզար իտուպ, տէօրթ քէօշէ շէքլինտէ պինա
իտիլմիշ օլան պու շէհրին ալըշ լիւլէճի չամուրը վէ ալապատան մամուլ խանէլէ
բինի սէյր ու թէմաշա իտէրէք էյլէնիյօրլար վէ եէրլի էհալի իլէ տէ ալըշօյօրլար
իտի: զիրա պուշլար՝ Էլէյթան Ֆրանսըզլարը՝ բէք օ գատար ֆէնա կէօրմէյօր-
լար իտի: Ֆրանսիզ Կառնիէ՝ քիւշիւճէք օրտուսընը թէմամըլլա տաիրէի ինզի-
պաթ ու ինթիզամտա պուլընտըրմագտա օլուպ, եէրլիլէրին խանէ վէ սաիրէսինէ
րիայէթ օլընմատըղը վէ պիրինէ թէհտիտ վուզու պուլտըզը հալտէ ճէգաի իտաւ
իճրա օլընաճաղընը իլան իթտիկի կիպի, պիր եէրլի իլէ պիր ասքէր նէֆէրի ա-
րասընտա շէօյլէ պիր գափկա զուհուր իթտիկինտէ պիլէ, պիլա թէրէտտիւտ հագ-
սըզլըղը ասքէրէ իսնատ իտէր իտի:

Կիւշլէր կէյտիքճէ գօմանտանըն էնտիշէլէրի տէ արթըյօր իտի, Թօնքին վա-
լիսի նկիւշէն-թրի-Ֆուշնկըն տիւշար օլտըղը ֆէլաքէթ ու հէզիմէթ՝ Հիւլէտէ խա-
պէր ալընմըզ օլմալը իտի: Պուշտան մաստա Ֆրանսիզ Կառնիէ՝ մաղլուպ տիւշմա-
նընըն՝ ալտըղը եարալարտան միւթէէսսիրէն վէֆաթ իթտիկինի էսիրլէրտէն ի-
շիթմիշ իտի:

Դեկտեմբերին 20սինտէ էօյլէն լատտէլէրինտէ, Նամ-Տին ճիհէթինէ քէշֆէ
շըգարըլան ճիւզի պիր մըգտար ասքէր՝ վախիմ պիր խապէր կէթիրտի, Շէօյլէ
քի, պուշլար՝ պիր թագըմ Աննամըլ քէօյիւլէրին գարմագարըջ ֆիրար իթտիլէ-
րինի վէ անլէրին քիւլլիյէթլիճէ տէնիզ գուրսանլարը թարաֆընտան գօվալան-

առգլարընը կէօրմիւշէր իտի Կառնիէ՝ ետը իտարէ վէ դօմանտաւընտա պուլը-
նան երեզ նէֆէրտէն օթուզընը Պալնիէ Թէսլիմ խոուպ, Սօն-Թայ Թարիգի իւ-
ղէրինտէ Հօայ-Տիւք ճիհէթինտէ իլէրիյէ տօղրու սիւրիւպ կիթմէսինի էմր իթաի :

Գօմանտան քէնտիսի տէ Զինլիլէրի էօնտէն վէ արգատան սըզըշտըրմագ վէ
մէմուլին դարը պիր Հիւճուլը ճիւրաթքեարանէ իլէ անլէրի Փիրարա մէճպուր
իթմէք իւմիտիլլէ, Տարգուրը վէ պահրիյէ Թիւֆէնքիլէրինի իսթիսհապէն պիր աջ
տահա ճէնուպ ճիհէթինտէ Թիւ-Լէյէ տօղրու կիտէճէքտի : Պալնի, դեկտեմբեր
Ձէտէ սապահըն սաաթ տօգուզընտա հարէքէթ խոուպ, Կառնիէ սաաթ օն պիր
րատտէլէրինտէ եօլա չըգաճագտը, Միւշարէլէյհ դօմանտանըն ըէֆագաթընտա
պուլընան էթիէն արթըգ քէնտիսինտէ իւք կիւնլէրին մէսէրէթ ու էմիլլէթինի
հըսս իթմէյօր իտի Պու կէնճ գապիթ՝ ֆէնա խապէրէ ասլա թէաճճիւպ իթմէ-
յիպ, քէնտիսինին գանընճա տիւշման՝ Փրանսըզլարըն էթրաֆընը սարարագ բէք
պիյատէ տարա սըզըշտըրմագտը :

Գօմանտան իքի քիւօմէթրօ մէսաֆէլէ գաաար շէհրէ եազլաշտըգտա, նիւմ
չըսլագ վէ ալ գանլարա միւլէմմա իւշ քիշինին՝ գօլլարընը սալլայարագ Թիւ-
ֆէնքիլէրէն տօղրու սէյիրթաիքլէրի կէօրիւլտիւ, Պոնլար՝ Պալնինին գօմանտա
իթտիկի գօլտան եէկեանէ սաղ գալան պահրիյէ բիյատէ նէֆէրլէրի օլուպ, տէհ-
չէթի շէյլէր նագլ ու հիքեայէ իտիյօրլար իտի : Հանօյիտէն հարէքէթ իթտիքլէ-
րինտէն սօնղրա պիր սաաթ կէչէր կէչմէզ՝ պիրտէն պիրէ քէնտիլէրինի գաթը պիր
բուս պասթըրմը իտի... Նահէհան իքի իւշ երեզ Թիւֆէնք պիրտէն հէման Թա
եազընտան սյօշաթըլմաղա պաշլայըպ, Փրանսըզլարտան պիր չօգ ատամ Թէլէֆ
օլմըշ տըր, էն էվէլ Ատրիէն Պալնի Թա կէօքսիւնին օրթասրնտան վուրուլըպ եէ-
րէ սէրիլտիկի կիպի, քէնտիսիլլէ պէրապէր հէման անիտէ, էթրաֆընտա պուլը-
նան նէֆէրաթ տախի Թէլէֆ օլմուշ :

Պահրիյէ բիյատէ ասաքիրի՝ պու շէտիտ պասգընա մուգապէլէ իթմէյէ չա-
լըշմը իտի իսէ տէ, օրթալըղը գաթը պիր բուս պիւրիւմիշ օլուպ, օն պէշ ա-
տըմ էօթէսի կէօրիւլէմէտիկինտէն, անլէրին հէբսի տէ Թէլէֆ օլմուշ վէ պու
գըրկընտան եալընըգ օ իւշ պէտպախթ նէֆէր սաղ գալմըշ տըր քի, անլէր տէ
գանլը եարալարընը կէօթէրէրէք ֆէրեատ ու ֆիղան իտիյօրլար իտի : Անլէրին
հիքեայէսինի տիյնէյէն պիր մըգտար ասաքիր՝ հէյէճանընտան նաշի Թիթըյէրէք
վէ Թիւֆէնքիլէրինի սալլայարագ՝ քէնտիլէրինէ ախըը ինթիգամ իթտիմէսինի Ֆը-
րանսիգ Կառնիէյէ ըէճա իտիյօրլար վէ քէնտի սէվկիւլիւ արգատաշլարընը սէրա-
բա Թէլէֆ իթմիշ օլան տիւշմանլարընը Թէշտիպ իթմէք իսթէյօրլար իտի :
Էթիէն՝ աօսթը Ատրիէն Պալնինին եէրէ սէրիլմիշ եաթտըղընը վէ օ հայտուտլար
Թարաֆընտան գաֆասը քէսիլտիքտէն սօնղրա վիւճուտը տա շիւպհէսիգ ըարչա
բարչա իտիլմիշ օլտըղընը տիւշիւնտիքճէ հիտտէթ ու զազապընտան նաշի Թիթ-
րէյօր իտի : Օ գէմանա գատար Փրանսիգ Կառնիէ ֆիւթուրսըգ վէ սօուգ գան ի-
լէ տուրմուշ իտի, զիրա օ իյիտլէրին գօմանտանը օլուպ բէաէրլէրի մագամընտա
պուլընտըղընտան, անլէրին սէլամէթի եալընըգ քէնտի էլինտէ իտի : Լաքին հիտ-
տէթ ու զազապա կէլմիշ օլան պու ասքէրին շէվգ ու զարէթինի կէօրիւնճէ,
պաշ գօմանտան շիտտիլլէ սիլքինիպ, օյնագ պիր սէտա իլէ «ա՛րը» գօմանտաւը-
նը վէրտի :

Պէշ տաքիգա սօնդրա Յրանսըզլար՝ սաղ վէ սօլ թարաֆլարը երևսէք օթ-
լարլա գարլը քիւչիւք բօթէգա եօլընըն գարչըսընա վարարագ, քէմալը ճիւրաթ
վէ ճէսարէթլէ մէգքիւր տար եօլա տուխուլ իթտիլէր, եիւզ ատըմ գատար կի-
տիւտիքտէն սօնդրա հէր թարաֆտան վահշի սէտալար իշիտիլմէյէ պաշլայըպ, զիքը
օլընան երևսէք օթլարըն արասընտան իթիւֆէնք վէ էյրի գըլըճլար իլէ միւ-
սէլլահ պիւլէրճէ Աննամլը մէյտանը գուհուրա կէլտի:

Տէնիզ գղըրսանլարը՝ ճանավարլարա մախուս պիր չարուգլըգլա ուզուն վէ
միւտէվվէր պիր գօրտօն թէչքիլ իթմէքտէ վէ ճիւզի մըգտարտա գահրաման Յը-
րանսըզ ասքէրինին իւզէրինէ անիտէ պիւլէրճէ գուրչուն եաղտըրմագտա իտիլէր:
Գօմանտանըն էմրի իւզէրինէ Յրանսըզլար՝ պիր տիզլէրինի եէրէ գօյմըչ օլտըգ-
լարը հալտէ, աղըր աղըր սիւահլարընը պօշալթմագտա վէ ասլա եանըմայարագ
հէտէֆլէրինէ վուրմագտա իտիլէր, Հայը՛ֆ, 70 քիշի՝ 3000 տիւշմանա գարչը
նէ՝ եարապլիւր իտի, Վահշիլէր էյի նիչան ալամամագտա վէ գուրչունլարընըն
չօղը պօշա կիթմէքտէ իտի իսէ տէ, պու պիւլէրճէ հայտուտլարա գարչը իյիտ-
լիք վէ ճէսուրլըգ հիչ պիր շէյէ հարայամագ իտի, էլգըյալի մէրգումէ իւզէրինէ
սիւնկիւ իլէ հիւճու՛մ օլընսա՝ պահրիյէ թիւֆէնքիլէրի եէր երիզիւնի գարլամըչ
օլան սըգ վէ տիք օթլարըն արասընտան գօշամայաճագլար իտի, Մուհարէպէ գան-
լը վէ տէհէթլի օլտու: Տիւչարը մէէյուսիյէթ օլան Յրանսըզ գահրամանլարընըն
շէճաթը՝ գուրսանլարը օ տէրէճէ շաշըրթմըչ վէ տիւչարը տէհէթ էյլմիշ իտի
քի, պուլնլար՝ Յրանսըզլարըն իւզէրինէ հէնուզ հիւճու՛մ իթմէյէ ճէսարէթ իտէ-
մէյօրլար իտի:

Յրանսըզլար պիրէր պիրէր թէլէֆ օլուպ տիւշիյօրլար իտի, Կառնիէ իլէ
Տարգուր՝ գըլըճլարընը աթարագ Շասթօ թիւֆէնքիլէրինի էլէ ալըպ, աստի նէ-
ֆէրլէր կիպի աթէչ իտիյօրլար իտի, Պուլնլար՝ իլէրի պիթմիշ օլտըղընը հըսս ի-
տուպ, լաքին հիչ օլմագսա էյիճէ ախըը ինթիգամ իթմէքսիզին թէլէֆ օլմագ
իսթէմէյօրլար իտի, Իքի սաաթ սօնդրա եիրմի գատար Յրանսըզ ասքէրի հէնուզ
պէրհայաթ օլուպ, իքի պահրիյէ գապիթի տէ եարալը օլտըգլարը հալտէ պուլն-
լար միյանընտա պուլընարագ, եարալարը հաֆիֆճէ օլտըղընտան հէնուզ մուհա-
րէպէ իտէպիլմէքտէ իտի իսէլէր տէ, Յրանսըզլարըն պու տէրէճէ ագալմալարըն-
տան՝ Աննամլըլար ճէսարէթ ալարագ ճէպհէտէն օ տէհէթլի տիւշմանլարը իւզէ-
րինէ հիւճու՛մ իտիճէ, րէ միւտհիշ վէ գանլը պիր մուհարէպէ պաշլայըպ գա-
րընճա կիպի հէք պիրպիրինէ գարըչտըլար:

Յրանսիզ Կառնիէ՝ վիւճուտը գուրչուն եարալարընտան տէլիք տէլիք օլտը-
ղը հալտէ եէրէ տիւշտիւ: Էթիէն՝ օն պէչ գատար գուրսանտան գուշատըլմըչ օլ-
տըղընտան, շէյթան կիպի միւտաֆէա իթմէքտէ օլուպ, պիր տէ նահէհան ու-
զուն պօյլու պիր հէրիֆ՝ սօլ էլինտէ թութտըղը պիր սարը պայրաղը ֆըրլաթա-
րագ էթիէնին իւզէրինէ աթըլտը վէ պօղաղընտան հագալատը: Կէնճ պահրիյէ
գապիթի՝ նիմ պօղուլմըչ օլտըղը հալտէ եէրէ եուվարլանըպ, հ լան անիտէ տի-
կէր պիր Աննամլը աս գըլըճընը չիտտէթլէ գաֆասընա էնտիրէրէք չիչարէնին
գաֆասընը եառտը,

Պուլնըն իւզէրինէ զասպ ու զարէթ, վէ գօլ վէ գաֆա քէսմէք կիպի գըթալ

աւ վահէթ՝ տէհէթի պիր սուրէթտէ պաշայըպ, տէօրթ գուրսան՝ Տարգուրըն վիւճուտընը թութմըչ, բարչա բարչա իթմէյէ հազըր վէ միւհէյեա տուրույօր- վար իտի:

Պու տէօրթ գուրսանըն էթրաֆընը Աննամըլար գուշաթմըչ, մուզաֆֆէրի- յէթ նիտալարը սալվէրմէքտէ օլտըգլարը սըրատա, ասքէրի գօմանտանլար՝ սուս վէ ֆիւթուրսըգ տուրմուչ, օ գըրկըն մէնգարէսինի սէյր ու թէմաշա իտիյօր- ւար իտի, կէնճ զապիթ կէօզլէրինի եհնիտէն աշարգտա գուրսանըն պիրի՝ մըզրա- ղընըն ուճընը անըն կէօյսիւնէ սարլամըչ իտի, նակէհան պիր միւլքիյէ ֆանաւէնի էլինի աղըր աղըր եօգարը գալտըրտը: Պունըն մանտառէն օլտըղը՝ պիր խըրտէթ- քեարըն պէօյիւք վէ գըրմըզը պիր չէմսիյէ իլէ անը կիւնէչտէն հըֆ գ իթմէսին- տէն, անըն պիլլօր տիւլմէսինտէն վէ թապըր վուգուրանէ վէ մաղրուրանէսինտէն թանըլըյօր իտի:

Զինտէ տօգուզ սընըֆ մանտառէն պուլընըպ, պուլըլար միյանընտա ասքէրի գօմանտանլարա էն ազ րիպէթ օլընըր: Ծէմիյէթը պէշէրիյէնին էն եօգարըսըն- տա էրպապը գալէմ վէ քիթապէթ վէ միւլքիյէ մանտառէնլէրի պուլընըպ, պուն- ւար՝ ղայէթ մուլթէլիֆ վէ ղայէթ ճիտտի իմթիհանլար վէրտիքտէն սօնղրա նա- իլը րիւթպէ օլուրլար, իւլում ու ֆիւնուեա՝ չէճաաթ ու պէսալէթտէն չօգ զի- յատէ րիպէթ իտիլտիկինտէն, Ժէնէրալլարըն բէք ազ էհէմիյէթի վար տըր: Է- թիէնին հայաթընը գուրթմարան միւլքիյէ մանտառէնի Լի-թօնկ-Մին՝ Զին տէվ- ւէթի թարաֆընտան խաֆիյէն Աննամըլ չէթէլէրէ՝ գօմանտան նասպ իտիլէն սէր- քէրտէ իտի:

Պու մէմուր՝ սաղ գալանլարա տօգունըլմամասընը էմր իթտիքտէն վէ նաչէ- ւէրի սօյմաք իչիւն ղալիպլէրէ ռուխսաթ վէրտիքտէն սօնղրա, պիւհիւմլէ Ֆրան- սըզ մէճրուհիյնինի թէժկիւրէլէր իւզէրինտէ Աննամըլ ասքէրին օրտուկեհանա նազլ իթտիրտի: Մէճրուհ օլարաք եայընըզ պահիյէ զապիթի էթիէն Տարգուր պուլընըպ, տիկէր քեաֆֆէսի էօնտէն վուրուլմըչ օլտըգլարընտան՝ վէֆաթ իթ- միլէր իտի: Պունլար՝ գանլար իչինտէ եաթարաք, մաղլուպիյէթտէն զիյատէ գուրպան միսալի թէսլիմը ռուհ իթմիլէր իտի:

Պու զապալը քիւչիւճէք Ֆրանսըզ նէֆէրաթը՝ քէմալը իսթիրահաթլա՝ վէ պիր խապը էպէտի իլէ ույուլապիլիլիլէր, Ֆրանսա ունութկան վէ նանքէօր տէյիլ տիր: քէնտի չան ու չէրէֆի ուղուրընտա օրատա ֆէտաի ճան իթմիլ օլանլարը տայմա վէ տայմա տէրխաթըր իտէճէք տիր: Եննի ճէնքճիլէր՝ էսքիլէրին ինթի- գամընը ալմաղա չըթապան օլանագլար տըր: Օ զապալը քիւչիւճէք Ֆրանսըզ նէ- ֆէրաթը՝ քէմալը իսթիրահաթլա վէ պիր խապը էպէտի իլէ ույուլապիլիլիլէր: Քէն- տիլէրինին տէֆն իտիլէճէլէրի թօքրաք գարիպէն պիր Ֆրանսըզ թօրաղը օլա- ճաք տըր: Աղարմըչ քէմիլէրի՝ վահիլէր թօքրաղընտա գալմալաճաք տըր: Էսքի իւչ րէնքի Ֆրանսըզ պայրաղը՝ քէնտի մէգարլարը իւզէրինտէ թէմէվիւհ չիլէ- յէճէք տիր:

Գուրսանլարըն օրտուկեհան՝ Հանօյինին ղարպ ճիհէթինտէ պէչ քիւմէթրօ մէսաֆէտէ քեաին Հօայ-Տիւք նամ մէվգիտէ պուլընըպ, քիւլ րէնիկինտէ ուֆա- ճըք չատըրլարըն օրմա եհրինտէ տահա եիւքսէք տիկէր չատըրլար վէ թա մէր-

քէզտէ բէք պէօյիւք պիր չատըր միւշահէտէ օլընըյօր, վէ պու պէօյիւք չատըրըն թէբէսինաէ՝ իւզէրի պիր սիյահ աթտէր իլէնսիչ սարը իբէքտէն մամուլ բէք ճէ. սիւ պիր պայրաք թէմէվիւն իտիյօր իտի. Պու չատըր՝ միւլքիյէ մանտառէնի Լի-
թօնկ-Մինին մէրքէզ օրտուկեահը իտի.

Էթիէնի օրայա կէթիրտիքլէրինտէ մամաիլէյհ մանտառէն՝ մէճրուհ զապի-
թին իւնիֆօրմասընը չըգարւպ չըրչըպլաք իթմէլէրինի վէ գանլը եարալարընը
եըգամալարընը էմր իթտի. Էթիէնին էմրը թէտափիսի ուզուհ սիւրիւպ բէք կիւն
իճրա օլընտը. Հէքիմ՝ իւչ աղըր եարա պուլուպ, պուշլարըն պիրինճիսի սաղ մէ-
մէսինին ալթընտա, վէ իքինճիսի օմուզընտա պուլընըյօր իտի. Լաքին էն տէհ-
չէթլի եարա՝ գուրսանըն գըլընտան հասըլ օլմուչ օլուպ, եիւզիւ՝ սօլ գաշըն-
տան թա սաղ չէնէսինին ուճընա գատար եառըլմըչ վէ ալն քէսիյի տէ գըրըլմըչ
իտի. Հէքիմ եառալարը մուսայէնէ իտուպ պաղաատըգտան սօնղրա մանտառէն Լի-
թօնկ-Մէն՝ Էթիէնի էօրթիւլէրէ սարտըրտը, վէ ուսուլճաճըգ Գըզըլ ըրմադտա
քէնտի պէօյիւք սէֆինէսինէ նազլ օլընմասընը էմր իթտի.

Տէիքանլընըն հէնուզ ազլը պաշընա կէլմէմիչ վէ հիչ հալ ու թագաթը գալ-
մամըչ օլուպ, զայէթ աղըր նէֆէս ալըպ վէրիյօր, վէ վիւճուտը սընըր կիպի թիթ-
րէյօր իտի. Պուշտան մատա շէտիտ աղըրլարտան նաչի մուսաիլէյհին եիւզի
վազթ վազթ աէհէթլի պիր սուրէթտէ կէրիլմէքտէ իտի իսէ տէ, հէքիմ՝ մէճ-
րուհը մուսաիլէյհի գուրթարաճաղընա ըզհարը իւմիտ իտիյօր, վէ ագ ճիյէրինին
հաֆիֆճէ տէլինսիչ օլմասընտան հէնուզ էնտիլէ իթմէյօր իտի. Էն զիյատէ գօր-
գուսը չու իտի քի, պաշընտաքի գըլըճ եարասը՝ պէյինի շէտիտէն սարսմըչ օ-
լուպ տա պիր Վիէնճիլ խասթալըղը կէթիրմէսին.

Էթիէն՝ պայկընըղընտան այըլտըգտա, տէֆաթլէ քեապուս աղըրըղընա
աիւչար օլմուչ պիր ույգուտան ույանըյօր գանն իթտի. Պաշընտա շէտիտ պիր
աղըր վէ քէսիին պիր սօուգ հըսս իտիյօր իտի, զիրա պաշընա վէ գուլաք թօզ-
լարընա թօրպալաք վասըթասըրյա պուգ պաղանմըչ իտի. Մէճրուհ տէլիգանլը ա-
լըգ ալըգ տէօթ թարաֆընա պագտը, վէ քէնտինին՝ քիւչիւճէք պիր բէնճէրէ-
տէն ըլըգ ալան ուֆագ պիր գամարա տէրուհինտէ պուլընտըղընը, վէ աղըր աղըր
վէ նիգամը տաիրէսինտէ սալընըյօր տէյու գանն իտուպ, պուշըն իւզէրինէ պիր
նէհրին, վէ շիւպհէսիգ Գըզըլ ըրմաղըն եօգարըսընա տօլրու չըգտըղընը ֆարգ
իթտի. վէ բէնչէրէտէն սուլարըն ագընթըսընը կէօրտիւ. Պու թէֆթիլ վէ մուս-
լէնէյի իճրա իտէր լթմէզ, պաշ աղըրլարըն բէք զիյատէ քէսպը չիտտէթ իթտի-
կին տէն՝ պթէքրար քէնտի քէնտիյի զայպ իտուպ պալըլտը.

Կէօզլէրինի աշտըղընտա տար եաթաղընըն հէր իքի թարաֆընտա սյագտա
իքի քիլի տուրմագտա օլուպ, պուշլարտան պիրի, եանի հէքիմ՝ ուսուլճաճըգ
պաշընը եօգարըն գալտըրարաք, գաբալը տուտաղլարընըն արասընա պիր ֆինճան
սօգմաղա չալընըյօր իտի. Մէճրուհըն գայըֆլանմըչ օլան պէյինտէ գուլվէի միւտ-
րիքէ հէնուզ պագը օլմաղա, Էթիէն՝ օ ատամլարըն քէնտիսինի թէտափի իթ-
տիքլէրինի վէ էօլիւմտէն գուրթարմաղա չալընտըղլարընը անլատը, քէնտիյէ վէ-
րիլէն իւճը իսթէքլէ իչտի վէ թէքմիլ վիւճուտընտա պիր րահաթ վէ ֆէ-
րահիյէ թ հըսս իթտի. Պաշընտաքի շէտիտ աղըրլար գօյ վէրիօրլար իտի.

Յանքնտա պուլընանլարըն իքինճիսի պիր դաչ սէօզ սէօյլէյիպ, տիկերի՝ աղըր պիր սէտա իլէ ճէվապ վէրտի: Պուլընլար շիւպկէսիզ Ձին լիսանը իւղըն սէօյլէյէմքտէ օլուպ, լաքին էթիէն պու լիսանը հիչ անլամազ իտի: Հէքիմ տիշարը չըգտը վէ արգատաշը պոֆուտ աղանընտան մամուլ պիր սանտալեա իւզէրինէ պազտաշ օթուրտու: էթիէն Տարգուր՝ թէքմիլ նազարը տիգգաթընը պու ատամըն իւզէրինէ հասար իթմէք իչիւն վար գուվվէթինի թօրլատը:

Պու շախս՝ էլի չաղլարընտա պիր ատամ օլուպ, զայըֆ եիւզիւնտէ պիր էսէրը սէպաթ ու մէթանէթ միւշահէտէ օլընըյօր վէ թուրուճ ընկինտէ տէրիսինն ալթընտա չէնէ քէմիքէրի բէք աշըգ վէ աշիքեար պիր սուրէթտէ կէօրիւնիյօր իտի: Բէք ազ ագ տիւշմիւշ սիյահ պըյըգլարը՝ աղզընըն եանլարընտան եօգարը տօղրու տիքիւիշ օլուպ, պու սուրէթլէ սօկուլն տուտաղլարը վէ սիւտ կիւպի պէյազ տիշէրի միւշահէտէ օլընըյօր իտի: Յան պաղըլը կէօզլէրինի հիչ օյնաթմազ իտի: Պու ատամ՝ էօնիւ ալթուլն տիւշմէլէրլէ գաբալը գօյու գըրմըզը ուզուլն պիր իբէք էնթարի թաշըյօր վէ պաշնա պիր պիւլօր թօգալը կէնիշ պիր շարգա գօյօր իտի: Էլինի ուսուլճաճըգ ուզաթըպ էթիէնին նապզընը եօզլատը: էթիէն՝ մուսաիլէյհին ուզուլն բարմաղլարընտա պիր չօգ եիւզիւք բարլամազտա օլտըլընը կէօրտիւ: Պու ատամ՝ մէճրուհըն տիք տիք քէնտիսինէ պազմազտա օլտըլընը ֆարգ իտինճէ, սէօյլէյէճէկի սէօզլէրի արայան պիր քիմսէ կիպի աղըր աղըր վէ պօղազտան պիր սէտա իլէ վէ զայէթ անլաշըգլը պիր Ֆրանսըզճա իլէ,

— Ասլա գօրգալընըգ. Լի-թօնկ-Մին տօսթընըգ տըր. — տէտի, վէ մէճրուհա սօն պիր տէֆա տահա պաղտըգտան սօնդրա, քէնտի իգթիտար ու հայսիյէթինէ էմին օլան պիր քիմսէնին թաւր ու միշվարըյլա աղըր աղըր գամարատան տիշարը չըգտը:

Կիւնլէր կէլիպ կէշիյօր, հիչ պիր հատիսէ վուգու պուլմագսըզըն սօնսըզ նի. հայէթսիգ եօլճըլըղա տէվամ օլընըյօր, Տարգուր քէսպը սըհնէթ իթտիկինի հըսս իտիյօր վէ պաշնտա արթըգ բէք հաֆիֆ աղըլար տույույօր իտի: Պիր սապահ հէքիմ՝ խասթա Ֆրանսըզըն կիւվէրթէյէ կէօթիւրիլմէսինէ միւսաստէ իթտի. էթիէն հանկը մէմէքէթտէն կէշտիկինի կէօրմէք իչիւն հըզ իլէ սաղընա սօլընա պաղտը:

Օ պէօյիւք սէֆինէյի գըրգ քիշի քէմալը մէհարէթլէ եէտէքլէրինտէ չէքիյօրլար իտի: Պու եէտէքճիլէր՝ չօճուգլըգլարընտան պէրու պէօյլէ գահմէթլի իշլէրէ ալըլըգ օլտըգլարընտան, մայմուլն կիպի գայատան գայայա աթլայօրլար վէ եախօտ իյճապ իթտիկի թագտիրտէ տիշլէրինէ գատար սույա կիրիյօրլար իտի: Թայֆանըն պիրի՝ գըշտա տիւմէնէ օթուրմըշ օլուպ, եանընտա տա նօսթրօմօ՝ այազտա տուրմուշ օլտըլը հալտէ, էլինտէքի սըրըգլա սուլըն շէտիտ ազընթըլարընը գօլլայօր իտի: Նէհրին գարը գըյըսընտա մահսուլտար պիր օվատա բօրթուգալ աղանլարընըն եէշիլ եարրաղլարը արասընտան սարը սարը բօրթուգալլար կէօրիւնիյօր, էօթէտէ պէրիտէ քէօյիւլէր մահսուլ քէսիյօր, վէ անլէրտէն պաղըլարը՝ կիւվէրթէ իւզէրինտէ այազտա տուրան մանտառէն Լի-թօնկ-Մէնի կէօրիւնճէ, իլէրինի պրազըպ սէլամա տուրույօրլար իտի:

էթիէն թէմիգ հալա ալտըգճա հազգ իտիյօր իտի: Նալէհան պիր ըիւզկեար

չըզբազ Կէօյիւք եւեթէնի շիշրտի։ Հէման անիտէ կէնճ զնպիթ՝ գայնաք քէմի-
կինտէ բէք շէտիտ պիր աղրը տուչտու։ Իւզէրինէ պիրտէն պիրէ պօղունթը կի-
պի պիր շէյ կէլտի։ Պու աղրը ատէթա պիր սանճը օլուպ, շիտտէթի բէյտէրբէյ
արթմաքտա օլտըղընտան, անըսընա տայանամայօր վէ քօրիւմի կէօզիւնին՝ քօրիւն-
տէ կէօրիւյօր իտի։ Սօն տէֆա օլարաք թէֆէքթիւրէ միւզթէտիր օլուպ, պու
եապանճըլարըն իշինտէ, պու ուզաք մէմէթտէ, սէվկիւլիւլէրինին քեաֆթէր
սինտէն եատ օլտըղը հալտէ թէսլիսը բու, բտէճէկինի անլատը, գապա պիր սէ-
տա իլէ,

— Գլէմա՛նս... Ա՛հ, Գլէմանս... — տէտի, վէ չօճուք կիպի զայըֆ պիր նէ-
ֆէս ալարաք, քէնտինտէն պիխապէր տիւշտիւ գալտը։ Քիմսէ պու հալի ֆարք
ու միւշահէտէ իթմէմիշ իտի։ Լի-թօնկ-Մին նէրէտէ իսէ էլան օրատա տուրմուշ
տիւշիւնիյօր, կէմիճիլէր գապա սէսլէրիլէ պաղըրըպ շաղըրարաք մանօֆրալար իճ-
րա իտիյօրլար, Ձինքեարի պէօյիւք սէֆինէ՛ Դըզըլ ըրմաքտան եօգարըյա տօղ-
բու ճէսիմ պիր գուշ կիպի եօլընա տէվամ իտուպ կիտիյօր իտի։

ԻՔԻՆՃԻ ՅԱՍԼ

1.

Մանտառէն Լի-թօնկ-Մին՝ Ձինլի հէքիմէրի Մէնկ-Յու իգամէթ կեահընա
ճէլպ իթտիրտիկինտէ, պուշլար պէյանը բէյ իթմէկէ ճէսարէթ իտէմէտիլէր։
Պէտպալթ ճիթիէն՝ տէհէթլի խասթալըզլարա տիւշար օլմուշ իտի։ Էվվէլա եիւ-
ղիւնտէքի գըլըճ եարասը, անտէն մէնէնթիթ խասթալըղը վէ տահա սօնղրա սա-
յըզլամալար քէնտիսինի պէրպատ իթտիլէր։ Նէհր սէյահաթընըն սօնլարընա տօղ-
բու էթիէն՝ արթըք իշի պիթմիշ զանն իտէրէք մէյյուսիլէթինտէն նաշի պիր նի-
տա սալըվէրտի։ Աք ճիլէրինին տէլինմիշ օլմասը հասէպիլէ կէօք սիւնին իքի եան-
լարընա գան եիւրիւմիշ օլմաղա, պիրտէն պիրէ սէրինլէշմիշ օլան բիւզկեար՝ կէնճ
զապիթի ճէլ գաբուսընա գօյմուշ իտի։ Մանտառէն Լի-թօնկ-Մինէ բէֆաքաթ
իտէն նա Սիւ նամ ալիմ եալընըզ պէյնէ տաիր օլան վուգուաթլարա տիգգաթ
իտիյօր իտի։

Էթիէն Տարգուր պու ուզուն վէ էլէմիաք սէյահաթըն սօնընա էրմիշ իտի։
Աղըր ույգուսընտան ույանտըգտա, քէնտիլի էբէյիճէ կէնիշ պիր օտատա պու-
լուպ, պու օտատ էչեա օլարաք քէնտի եաթտըղը եաթաք իլէ էօթէտէ պէրթ-
տէ պիր գաշ հասըր վէ եասթըզլար վար իտի։ Տուվարտան աշաղա ուզուն ու-
զուն գըրլըզ իբէք գօրտէլալար ասըլը օլուպ, պուշլարըն իւզէրինէ սարը իբէք
թէլ իլէ Ձին հրուֆաթը իւլէնմիշ իտի քի, պու հրուֆաթ՝ շիւպհէսիզ կոնվիկիւո-
սըն վէ Լաօ-Յէօնին հիւքմիլէրի, վէ եախօտ Պուտտա մէպհէպինճէ պիր գաշ տուա

իտի։ Օտանըն տէօրթ քէօշտիկտէ մքի ընեք չինիտէն պէօյիւք սագսըլար տէրոշ-
նինտէ գըսսանըգ աղանլար գօնմուշ վէ պու աղանլար գարմագարըզ վէ պիշիմսիգ
պիր սգւրէթտէ պուտանմըշ իտի։

Զինլի հէքիմէք ումուսէն բէք ճահլի օլուպ, միլէթտաչլարը կիպի հէր էֆ-
քէարը պաթըլէյէ գահիպ տիրլէր։ Ուզուն միւտաթէթ Հինտիսթանտա իգամէթ
իթմիշ օլան հէքիմէքէ եպընըգ էմիլէթ օլընապիլիր։ Շըմաւ ճիհէթի էյալէթ-
ւէրինին ալիմլէրի՝ Ամէրիգատա Սան-Ֆրանչիսգօ շէհրի խասթախանէլէրինտէ չա-
լըմըչլար տըր։ Նա Սիւ՝ թահսիլ իշիւն Պոմպայա գատար էնմիշ օլտըղընտան,
մանտապին Լի-Թօնկ-Մէն՝ մէրգոււմ ալիմը մէշհուրը քէնտի խըտմէթինէ ալմըզ վէ
օ տա մանտառէնին չարուճագ էմիլյէթինի քէսպ իտէպիլմիշ իտի։ Ֆրանսըզ էսի-
րինին հիշ օլմագսա իքի պ եաթագտան գալգմամսը իգթիգա իտէճէկի չիւպ-
հէսիգ-օլուպ, լաքին թապիպը մէրգոււմ՝ զիքը օլընան էսիրի մէնէնթիթ խասթա-
լըղընտան էյի իթտիկի կիպի, կէօյիւս իւֆիւնէթինտէն տախի չիֆայպա իտէճէք
իտի։

Հիւքիւմէթ գօնաղը՝ Եուն-Նան էյալէթինին զէվաթը մուագգամսընտան
պիրի պուլընան մանտառէն Լի-Թօնկ-Մէնին հէմ իգամէթկեհանը վէ հէմ տէ տա-
իրէի հիւքիւմէթի իտի։ Պու էյալէթին վալիսի Լին-Եու-Շաօ՝ Եուն-Նան-Ֆու շէհ-
րինտէ իգամէթ իտուպ, տաիրէի պէլահիյէթինտէ սէքիգ մութասարըքիլըգ վէ
օն տէօրթ գայմագամլըգ վար տըր։ Լի-Թօնկ-Մէն՝ մէրքէպի Մէնկ-Յու շէհրի օ-
լան Լին-Ան գագասը գայմագամլըղըն տէրէօհտէ իթմիշ իտի։ Զինլիւրին մէմու-
րիյնճէ թէշքիւթը բէք գարըըգ օլտըղընտան, սէյահլար իլէ Ֆէննը ճօղրաֆիա
մուալիմլէրի՝ պաղը Ֆրանսըզմա թապիրաթ իսթիմալի իլէ թէշքիւթը մէգքիւ-
րէյի թարիֆ իտէրլէր։ Մանտառէն Լի-Թօնկ-Մէն՝ Ֆրանսատա պիր վալիէ (բրէֆէ)
մուատիլ ըիւթպէյի հաիգ պուլընըյօր իտի։ Ղայէթ սարը վէ տաղլըգ պու մէմ-
լէքէթին օրթա եէրինտէ Մէնկ-Յու շէհրի՝ տէնիգ եիւզիւնտէն եալընըգ օթուգ
մէթրօ գատար եիւքսէքիքտէ պինա իտիլմիշ տիր։ Սէյահա՝ կիւզէլ պիր կէօյիւն
ուճընտա գըսմը ագէմի միւճէտտէտէն ինչա իտիլմիշ, հափսը սաղլամ վէ թէմիզ
պիր շէհրէ պիրտէն պիրէ թէսատիւֆ իտինճէ իսթիղրապ վէ թէհանճիւպ հտէր։
Պու շէհր՝ Հինտ Միւսլիմանլարը իլէ Պուտիսթլէրին 1853տէն 1871է գատար տէ-
վամ իտէն տէշէթլի մուհարէպէ էսնասընտա քեամիլէն թախրիպ իտիլմիշ օլուպ,
օն սէքիգ սէնէ սիւրէն պէօյլէ պիր մուհարէպէի տալիսիլէտէ թիմուրլէնկլէր ի-
լէ ձինկիզխանլարըն գըյագլըգ վէ վահլիլիքլէրի թէճէտտիւտ իթմիշ... վէ էվ-
րօքա իսէ պուլընտան հիշ խապէրտար օլմամըշ տըր։

Լին-Ան էհալիսի՝ տիկէր Զինլիւրտէն ֆարգըլ օլուպ, անասըլ Ի-Ժէն եախօտ
Լօ-Լօ թէսմիյէ օլընըրլար։ Պուլար՝ սէրպէսթ վէ սէրքէշ օլտըզլարընտան՝ Զին-
լիւր՝ էհալիի մէրգոււմէյի տաիրէի իթաաթա սօգմագ իշիւն տալմա կիւճլիւք վէ
գահմէթ շէքմիլէր տիր։ Բէնտի բալիթախթլարընըն իսմի օլան Մէնկ-Յու քէլի-
մէսինին պիլէ մանասը վահշէ տիմէք տիր։ Լին-Ան էհալիսինի հիւսնիւ իտարէ
իտէպիլմէք իշիւն մէթանէթ ու տիրայէթիլէ էն գիյատէ միւշթէհէր օլան ման-
տառէնլէր ինթիխապ օլուլուր։ Ի-Ժէնլէր քէնտիլէրի տէ իքի պէօյիւք գապիլէյէ
միւնգասէմ օլուպ, պիրինճիսի՝ Հէյ-Լօ-Լօլար գապիլէսի տիր քի, պուլընարըն

րէնկի՝ կիւնէշտէն ետնմը կիպի թունճ րէնկինէ չալար, վէ գապթ ու թէսքինի նագապիլ ախլագ ու թապիաթլարը վար:

Բէքին հիւքիւմէթի՝ անլէրի թէմամըյլա տախրէի ինգըյատ ու իթաաթա ալմաղա շիմտիյէ գատար չօգ չալըշմը իսէ տէ, մուվաֆֆադ օլամամը տըր:

Իքինճի գապիլէ՝ Բայ-Լօ-Լօ թապիր օլընըպ, րէնքլէրի՝ Հէյ-Լօ-Լօլարըն րէնկինտէն տահա ազ թունճ րէնկինէ վէ Ձինլիլէրին րէնկինտէն տահա ազ սա-րըյա չալար: Լաքին պուշլար սիյահ Հէյ-Լօ-Լօլարտան չօգ աշաղա վէ ատի օլուպ, անլէր թարաֆընտան էսիր կիպի գուլլանըլըլար: Պու իքի գապիլէ այնը շէհրլէրտէ իգամէթ խոուպ, եալընըգ Հէյ-Լօ-Լօլար սահիպ տիրլէր: Պուշլար՝ քէնտիլէրինի թաթար ճինսինտէն գանն խոուպ, Եուսն-Նանըն պու գըսմընտա ա-սըլգատէ սընըֆընը թէլէրի խտէրլէր, վէ Ֆրանսատա Վանտէ էյալէթի էհալիսին-տէն պիրինին «Պէնիմ գանըմ մալի տիր» տէյու էօյիւնտիկի կիպի Հէյ-Լօ-Լօլար տախի «Պէն սիյահըմ» տէյու իֆթիխար էյլէրլէր: Աթալարընն ատէթլէրինի թէրք իթմէմիշ օլտըգլարընտան, Ձինլիլէր կիպի պաշլարընտա սաշ թութամը թաշըմազլար վէ պուշը էսարէթ նիշանէսի ատտ խտէրլէր: Երքէքլէր՝ էօնիւ կէնիշ վէ իրի կիւմիւշ տիւյմէլէրլէ գաբալը պիր ճաքէթ վէ բաշալարը գուաֆ պիշիմինտէ եօգարը սըղանմը բանթալօն կիյէրլէր քի, ֆուգարալարընքի բամպուգ պէգին-տէն վէ զէնկիլէրինքի իրէքլի գոււմաշտան իմալ օլընըր: Սիւլէլէրին հէման տայմա գաշմիրտ էն մամուլ օլան պէյաղ չօրապլարը աշըգտա կէօրիւնիւր: պաշ-լարընտաքի չաքգա՝ ունը սիվրի վէ բարլագ հասըրտան օլուպ, կիւմիւշի ֆիրիկ-րանը քեսաղըտ վէ եախօտ պիր գըրմըգը չուհա բարչասը իւզէրինտէ սըրա իւն տիքիւմիշ տէօրթ ատէտ տիւյմէ՝ մէգքիւր չաքգանըն զինէթինի թէլէրի խտէր:

Պատընլար՝ շըմալ էյալէթլէրինտէքի գատընլարտան տահա զիյատէ սօգաղա չըգարլար: Պուշլարըն տիշարտա իչլէրի պուլընտըգտա, տիկէր շէհրլէրտէ վագը օլտըղը իւզրէ սէտեսայա բաքիպ օլմազլար, եայա եիրիւրլէր, պաշլարընա սա-չազը գըրմըգը պիր շէմսիյէ թութարլար վէ պու շէմսիյէլէրի սօգագտաքի խալ-գըն քէնտիլէրինի կէօրէմէյէճէկի պիր սուրէթտէ քէմալը մէհարէթլէ գուլլանըր-լար: Հալ ու իգթիտարլարընա կէօրէ բամպուգը վէ եախօտ իրէքլի գոււմաշտան մամուլ օլարագ մանտա ուէնլէր կիպի ուզուս ֆիսթան կիյէրլէր, վէ շէվիգ վէ զահմէթսիգճէ եիրիւրլէր, գիրա պուշլար Ձին մէմալիքինին ճիհէթը սաիրէսինտէ-քի բէք չօգ գարըլարտան մէսուտ վէ պախթիյար օլտըգլարընտան, Լին-Ան էյա-լէթի գատընլարընն աշազլարը՝ պիր ատէթը մէզմուսէյէ թէվֆիգան պիշիմսիգ պիր շէքլէ վագ իտիւմէմիշ տիր:

Լի-Թօնկ-Մէնին գօնաղը բէք պէօյիւք օլուպ, տէրուսինտէ էրքէք վէ գատըն բէք չօգ խատէմէ վար խտի: Պու մանտահէն պէօյիւք պիր ֆամիլեանըն (1) բէ-տէրի օլուպ, պիր զէվճէի մէշրուէսի վէ օն նէֆէր գատար էվլատը վար խտի:

(1) Պուտտա մէզհէպինտէ թաատուտը զէվճաթ (բազմակնութիւն) գախտէսի մէվճուտ օլուպ, շու գատար վար քի, Ձինլիլէրտէ տայմա ասըլգատէ օլան պիլիշէ զէվճէ՝ պէօյիւք հանըմ օլուր, վէ անտէն սօնդրաքի զէվճէլէր բէք աշաղա թագըմտան օլտըգլարընտան, անլէրէ տէ Կիւլի-Կանըմ ըթլագ օլընըր:

Պուշկինի մատուցած ծառայութեան հօնկ-Մաւնաօ նամընտա պիտի թելդէ գըզը նազ-լամաքտա օլուպ, մէրգոււմէ Դըզ մանտաւէն կիպի աքըլդատէ թագըմտան պուլըն-մագտա վէ քէնտիսինին ահվալը մախսոնմէսի նէպէպիյլէ մանտառէնին գօնաղըն-տա իգամէթ իթմէքտէ իտի իշթէ պու կէնճ գատըն՝ էթիէնի պագըպ թէտալի իթմէյի տէրէօհտէ իթտի :

Մէրգոււմէնին հայաթը պօզուլթը, սաստիքի մահվ օլմիւշ իտի՝ Հօնկ-Ման-նաօ հէր նէ գատտըր կիւզէլ իտի ինէ տէ, պէտպախթլարա իննէ վէ մուալէնէթ իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ ֆանըմագ իտի :

Պու շիրին գըզ՝ կէօզլէրինի էթիէնին իւզէրինտէն Ժալա գալտըրմատըղըն-տան, էթիէն մէրգոււմէ հագընտա պիր րիգգաթ ու մուհնապէթ հըմս իտիյօր իտի Գըզ կիւնտիւզլէրի ույանըգ տալրահարագ, խասթայա ֆէրահիյէթ վէրէն սույը կէթիրմէյէ տիգգաթ իտէր, վէ կէնէլէրի պիշարէ խասթանըն էն ուֆաճըգ պիր ինէյիշինի իշիթմէք իշիւն եանընտաքի օտատա սէրիլիր գալըր իտի՝ Իլը սէ-քիգ կիւնէր պու իքիսի եէքտիկէրինին ֆիքրինի իլարէթլէ ճալայապիլիլէր ի-տի՝ Չօգ սիւրմէյիպ էթիէն՝ Չինճէ պիր գաշ քէլիմէ թէլաֆֆուզ իթմէյէ մու-վաֆֆագ օլտու իսէ տէ, պունլար կիւճ հալ առլաշըլըյօր իտի՝ Պիր ազ սօնղրա էթիէն՝ Հանօյտա թութուլան Աննամըլ էսիրլէրին էքսէրիսի Լին-Անտան կէլտիք-լէրինի քապէր ալտը, նէվահիի մէգքիւրէ էհալիսի՝ Եուճ-Ան էյալէթիինին էն մաղ-րուրը վէ էն պէլալըսը օլուպ, Չինի մանտառէնլէր՝ էն եիսրէքիլի ասքէրլէրինի էհալիի մէրգոււմէտէն ճէմ ու ինթիխապ իտէրլէր :

Պէշինճի հաֆթանըն օրթալարընտա կէօյիւս իւֆիւնէթի արթըգ պէտթէր-լէշմէյիպ, զայէթ աղըր պիր սուրէթտէ խասթալըգ էյիյէ անօնմէյէ պաշլատը վէ պու հալ հէնուգ պիր այ տէվամ իթտի՝ Պու ուզուճ մուտտէթ գարֆընտա էթի-էն՝ Մէնկ-Յու շհրինէ մախսուս լիսանը թէքէլիւմ իթմէսինտէ տէվամ էյլէտի :

Չինտէ չօգ մուլթէլիֆ լիսանլար իսթիմալ օլընպ, պէհէր էյալէթ, հաթ-թա պիր էյալէթին պէհէր գաղա վէ նահիյէսի՝ այրը պիր լիսան գուլլանըր տէ-նիլէպիլիլի, էրպալը քիթապէթտէն օլան մանտառէնլէր՝ ալէլ ումում եալընըգ Ժանդաւէն լիսանընը թահսիլ իտէրլէր : Պինտէն ալէյհ անլէրտէն պիրի՝ վալիլիք կիպի զայէթ եիւքսէք պիր մէմուրիյէթէ նասպ օլընտըգտա, թահթը իտարէսին-տէ պուլընան էհալի իլէ մուլսապէրէ իտէպիլմէք իշիւն պիր էվրօթալը սէֆիր կի-պի եանընա պիր թէրնէման ալմաղա մէճպուր տըր :

Էթիէն՝ իքի այ միւլթէմատիէն մէրգոււմէ Հօնկ-Մաւնաօտան հէմ թէտալի օլընպ Դէմ տէ Չինճէյի թահսիլ իտէրէք, նիհայէթ իքի այ սօնղրա Լին-Անա մախսուս օլան Չինճէյի էրէյիճէ կիւզէլ թէքէլիւմ իտիյօր իտի Գըզ իլէ էթիէն՝ ուզուճ ուզուճ գօնուշարագ, լագըրտըլարը պէր միւլթատ ֆրանըզլարըն թօնքի-նէ էնիլլէրի վէ անլէրին պիրինճի զալէպէլլէրի վէ կէնճ գապիթին պիր սուրէթը միւլթէսիւֆէտէ Լի-թօնկ-Մինէ էսիր տիւշիւշի իւզէրինէ կէլիլ իտի :

Կէնճ գատըն կիւլիւմէյիպ, լաքին տայմա պիր ազ մահգուճ կէօրիւնիւր, վէ քէնտի հագընտա վէ վալինին գօնաղընտա իմար իթտիլի էօմր հագընտա հիչ պիր շէյ սէօյլմէգ իտի՝ Ագրապաընտան պուլընան վալինին գօնաղընտա իգա-մէթ իթմէք իշիւն մէրգոււմէ գըզըն Բէք չօգ պէտպախթլարա տիւշար օլմիւշ

օլտըղընա չիւզէն օլընամազ իտի։ Էթիէն՝ մէրգումէյէ իյրատը սիւվալ իթմէյէ հէնուզ ճէսարէթ իթմէյիւլ, լաքին ինսան՝ քէնտիյի սէվէնլէրէ տայմա միննէթ-տար օլտըղընտան, Էթիէն՝ մէրգումէնին նաքապիլը իգարար ու իթիրաֆ օլան է-լէմ ու քէտէրլէրինի թէսքին իթմէյէ քէնտիննէ գարար վէրիւր իտի։

Էթիէն՝ խասթալըղընըն կէչմէսինէ չօգ պիր չէյ գալմամըչ զանն իթմէքտէ իքէն, հէնուզ բէք չօգ ճէֆա ու բզտըրապա տիւչար օլանագտը։ Պիր սապահ Հօնկ-Մա-Նաօ՝ խասթանըն օտասընա կիրտիկինտէ, մէրգումը կիւճ հալ թանը-յապիտի։ Էթիէն՝ մէնէնթիթ խասթալըղը զէմանընտաքի կիպի էլինի ալընա կէօթիւրէրէք ինլէյօր իտի։ Եիւզի աթէչ կիպի գըզարմըչ օլտըղը հալտէ, կէօզլէ-րի Փըրըլ Փըրըլ տէօնիւյօր վէ ալըգ կիպի պագըյօր իտի։ Կէնն գատըն՝ խասթա-նըն էլինի թութարագ նէ՞ն վար տէյու սիւվալ իթտի վէ լաքին սաչմա սաքան ճէվապար ալտը։ Հօնկ-Մա-Նաօ՝ տիւչարը տէչէթ օլարագ, քէյֆիյէթի անիտէ Լի-Թօնկ-Մինէ խապէր վէրտիրտի։ Մանտառէն գօյտու կէլտի վէ պիր պագըչտա շէտիտ հուժմաթ թիֆօիտի նիշանէլէրինի թանըտը։ Հէլէ քի Նա Սիւ գօնագտա պու-լընաըղընտան, Լի-Թօնկ-Մինին պիր ուշաղը մէրգումը չարուճագ կիտիպ պուլտը վէ խասթանըն եանընա կէթիրտի։

Նա Սիւ՝ Պօմզայ շէհրինտէ թահսիլը մէարիֆ իթտիկի սըրատա, հուժմաթ թիֆօիտինին սուրէթը ճէրէյանըն բէք չօգ թէտգիգ ու թէճնէսսիւս իթմիչ իտի, զիրա պու խասթալըգ՝ Հինտիսթանըն մուհաֆազասընա մէմուր ինկիլիզ նէֆէրա-թը միյանընտա չօգ զուհուր իտէր։ Նա Սիւ՝ բէք տիգգաթը պիր սուրէթտէ Է-թիէնի մուայէնէ իտուպ, զաթէն պէտպախթ Էթիէնին եարասը իլէ մէնէնթիթ վէ կէօյիւս իւֆիւնէթի խասթալըգլարընը թէտավի իթմիչ օլտըղընտան, չիմտիքի խասթալըղը մուհաքգագ պիր սուրէթտէ թէչիսի իտէպիլմէք իչիւն խասթասը-նըն նաթուրասընա էրէյիճէ քէսպը վուգուֆ իթմիչ իտի։

Նա Սիւ տէտի քի,

— Վիւճուտ շէտիտ սարսըլըչարա տիւչար օլմուչ տըր։ Եիւզիւնտէ գըլըճ եա-րասը թէքմիլ մահվ օլմայըպ պէրէսի գալանագ տըր։ լաքին մէնէնթիթ խասթա-լըղը կէչմիչ օլաըղընտան, Ֆրանսըզ զապիթի արթըգ անտէն մուգտարըպ օլմայա-ճագ տըր։ Ագ ճիյէրի մըզրագլա տէլինտիքտէ կէօյիւս իւֆիւնէթի խասթալըղը զուհուր իթմիչ տիր։ Պու պէտպախթըն հայաթ իլէ մէմաթ արասընտա չալգան-աըղը հէման իւչ այ վար տըր։ Եէնի խասթալըղա տայանըպ զալէպէ չալմաղա անապա գուվվէթի եէթէճէք մի տիր։ քի՞մ պիլիւր։

Տօգթօր Նա Սիւ՝ Գալքիւթա խասթալանէլէրինին սէր թապիպի Տօգթ-Մագ-Տօվէլին ախիւրէն իհտա էյլէտիկի եէնի պիր ուսուլ իւզրէ տէրհալ Էթիէնի թէտավի իթտի։ Պիր չօգ Ֆրանսըզ ալիմլէրինին մուախիսէրէն գապուլ վէ թէրվիճ իթտիլէրի պու ուսուլ՝ գաաֆիյէթի մուճիպ օլանագ բէրհիգ եէրինէ խասթայա զօր ին եէմէք եէտիրմէքտէն իպարէթ տիր։ Պաչ վէ գարն աղըրլարընը տէֆ իթմէք իչիւն՝ վէլէվ իւզէրինէ ալըգլըգ կէլսին՝ քէնտիսինէ պէօյիւք էօչիւտէ ա-ֆիօն վէրիլիպ, պու ուսուլ վէ թէրթիպ՝ օ տէրէճէ գայըֆ տիւչար չ օլան Էթիէն հաքգընտա պիլխասսա նախը մուվաֆֆադիյէթ օլանաղը կիպի, Նա Սիւնին թախ-մինաթը տա պօչա չըգմամըչ իտի։

Երբ մի պէջ կրէն կէճէ կրենտիւզ մէրգում տէլիգանը՝ սըթմա իլէ մէէյու-
սանէ պիր սուրէթտէ սւղրաշտը, զիհնին իհաթա իտէն հէվալէ վէ խայալլար
գարշը չօգ չըրընտը, Հօնկ-Մա-Նօ՝ երբ մի պէջ կրէն ճէսարէթտէն տսլա տիւշ-
մէյիւ պիր տագիգա պիլէ պիշարէ խասթասընըն եանընտտն այրըլմատը :

Կէօյիւս իւֆիւնէթի իլէ մէնէնթիթ խասթալըգլարը կիպի հուլմաթ թիֆօի-
տի տախի տէֆ օլտու կիթտի : Պէտպախթ էթիէնին՝ պուլնճա շէտիտ սարսըլըշ-
լարա տայանմասընա վէ էօլիւմէ դալէպէ չալմասընա պագըլըր իսէ, ուզուլն միւտ-
տէթ եաշայաճագ իտի :

Իհթիմալ քի աֆիօնըն էսէրի օլարագ ուզուլն միւտտէթ նիմ ուլուգլատըղը
վագթլարտա, սէվկիւլիւ գէվճէսինին թասպիլի մութթասըլ կէօզիւնին էօնիւնէ
կէլիյօր իտի : Հօնկ-Մա-Նօ՝ ֆէրահիյէթ պախշ իտէն իլաճը վէրմէք իշիւն օնա
տօղրու էյիլտիքտէ, էթիէն եավաշ պիր սէտա իլէ՝ «Թէշէքքիւր իտէրիմ, Գիւ-
մանա» տէր իտի : Պէտպախթ տէլիգանը՝ եաթագ օտասընտա Ձիլի կէնճ գարը-
նըն կէօլկէսինի կէօրտիւքտէ, եինէ Գիւմանսը կէօրմէք զանընտա պուլընըր
իտի :

Ելհասըլ սայըգլամասը կէչտի վէ հէք ֆէնա տիւշիւնճէլէրի տաղըլտը : Էթի-
էնտէ թագաթ վէ մէճալ գալմամըլ իտի : Էյիլէշմէկէ պալլատըղը իւք կիւնէրտէ,
զանն իթտի քի ատէթա պիր մէգարտան չըգըյօր, սընըր վէ էթ վէ քէմիքիւրի
մահվ օլմուշ տըր : Էթիէն պիր այնա իսթէտի, Հօնկ-Մա-Նօա կիւլիւմէյէրէք ա-
նիտէ այնայը կէթիւրտի : Էթիէն այնայա պագտըղընտա, քէտէրամիզ պիր նիտա
սալլվէրտի : քէնտի քէնտիյի արթըգ թանըմայօր իտի :

Պաշընա մալի իրէքտէն պիր պէգ սարըլը իտի : Սօլ գուլաղընաան պաշլայա-
րագ վէ կէօզիւնտէն վէ պրուլընըն եարըսընտան կէչէրէք թա աղըղընըն սաղ ու-
ճընա գատար պէօլիւք պիր պէրէ ուզանըյօր իտի : Իրէք թէլի կիպի սիյահ պը-
յըղը վէ չաթալ սագալը դայպ ու նապէտիտ օլմուշ իտի : Պիր վագթ ղէնկի եէ-
րինաէ օլան տուտագլարը կէրիլիպ շէքիւլիշ օլտըղընտան, պէյագ պէյագ տիշէ-
լէրի կէօրիւնիյօր իտի : Էվվէլքիսի տէյիլ իտի, պիւսպիւթիւն պաշգա պիր ատամ
օլմուշ իտի : Սիմասընտա պիր էսէրը ճիւրաթ ու մէթանէթ միւշահէտէ օլընըպ,
եիւզիւնտէքի պէրէ տէ պիր սէօզիւնի իքի իթտիրմէյէն օլտըղընա պիր ալէամէթը
վահշիյանէ իտի : Պագըղընտա պիլէ տահա զիյատէ պիր քէսկինլիք վար իտի : Էթիէն
պու հալինի այնանըն իշինտէն ֆարգ ու թէմեիզ իտինճէ, հէր ճիհէթճէ պաշգա
պիր ատամ օլմուշ օլտըղընը հըսս իթտի : Մանէն տախի բէք զիյատէ րախնէտար
օլուպ, թէնի կիպի ճանընտա տախի թաատիլաթը քիւլլիյէ վագը օլմուշ իտի :
Էսէֆ ու քէտէր իլէ պէրապէր շիւքըր ու մահմիտէթիստէն տախի կէօզիւրի տօլ-
տու : Եուվալլանմըլ օլտըղը ուշուրուվարտան քէնտիսինի խէլաւս իթմիշ օլմասըն-
տան նաշի ծէնապը Հագգա արզը շիւքրան ու մահմիտէթ իտիյօր վէ քէնտիսինի
պուլնճա էգա ու ճէֆայէ տիւշար իտէն ալն եազըսընա լանէթ օգույօր իտի : Հօնկ-
Մա-Նօ՝ ուսուլճանըգ Էթիէնին էլինի սըգտը վէ գալմիր մէնտիլիլէ տէ մէր-
գում տէլիգանընըն կէօգ եաշարընը սիլտի :

Էթիէն՝ եավաշ պիր սէտա իլէ. — Թէշէքքիւր իտէրիմ : Պու պէգի նիշիւն
պաշըմա սարմըշսընըգ :

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Ձերնքի սաջարըն հէք տէօքիւլտի. Գազ, երեզիւնտէ պիր թիպէթլի կիպի հիշ թիւյ գալմպըլ տըր. Նա Սիւնին պէյանընչա կէօրէ, սէնին փասթալըղըն կիպի խասթալըղարատ տայմա պէօյլէ Քլուր, վէ հքսէրիւ սաջիլէ սագալ եէնիտէն պիրթիքտէ պալգա պիր րէնքտէ կէլիւր իմիլ :

Էրթէսի կիւնիւ Նա Սիւ՝ խասթայա արթըգ հալա իլէ կիւնէլտէն պալգա պիր շէյ լաղըմ օլմատըղըն պէյան իթտիկինտէն, պիր գաշ կիւն սօնղրա պիր տաշա Էրթէսին իքի կիւնտէն տիշարը չըգապիլմէօինէ գարար վէրիլտի. Մալիս ալը իտի. Եուն-Նան էյալէթինին օ գըսմընտա ալլար թէմամըլա պիլիմ չայլարա մոնգապիլ տիրլէր. Օրատոտ հալա տայմա գըլըն միւլայիմ, վէ եազըն ղայէթ սընագ օրնըր. Պահրը Մէֆիտ անչիւհիլի պօյուլնտա տա Ֆրանսանըն Գան շէհրի իլէ իթալիանըն Սան-Բէմօ շէհրի արասընտա պէօյլէ տիր :

Էթիէն՝ մայիս ալըն՝ պիր սապիւհ հալա ղայէթ լաթիֆ օլտըղը հալտէ Հօնկ-Մա-Նաօնըն գօլթուղընա կիրէրէք պիրիննի տէֆա կէզինմէյէ չըգալ. Մէր-գուլմէ կէնձ վէ կիւզէլ գըզ՝ սէվիննիտէն կիւլիւմէյօր իտի. Ձինին չըմալ ճիհէ-թինտէքի գատընլարըն ումուլմէն եարտըղարը կիպի, պու կէնձ գարը՝ երեզիւնէ վէ եանագլարընա պէյազ, վէ շէնէ չուգուրընա վէ տուտագլարընա գըրմըղը հիշ սիւրմէմիլ իտի. Եալընըզ կէօզլէրինէ հաֆիֆէն պիր րասթըգ չէթմիլ վէ եանաղընըն եօգարըսընա իքի սիյահ պէնէք եարսըլ օլտըղընտան, սիմասընա տահա զիյատէ պիր լէթաֆէթ կէլմիլ իտի. Այազլարը իննէ վէ նազիք օլուպ, լաքին Լին-Անըն հէման տիկէր պիլմիւլմէ գատընլարը կիպի պիր ազ ուզուլնձա իտի :

Հօնկ-Մա-Նաօ տայմաքի էլպիսէսինի կիյինմիլ օլուպ, աչըգ եէշիլ րէնկ իրէք-լի ֆիսթանընըն իւթիւնտէն կիւլ րէնկինտէ իրէքի կէնիլ պիր մանթօ ալմըլ վէ մանթօնըն էթրաֆընա մալի վէ ալթուլն սարըսը շէրիտլէր տիքիլմիլ իտի. Մանթօնըն էօնիւնէ վէ գօլլարընա քէմալը մէհարէթլէ ղայէթ կիւզէլ վէ գարիֆ շիշէքլէր իլլէնմիլ իտի. Թա թէրէսինէ գատար գալտըրըլմըլ օլան սաչլարը՝ իքիլէ թագսիմ իտիլմիլ, եէր եէր ուզուլն ուզուլն ալթուլն թօրու իյնէլէրի սօգուլմըլ վէ պու թօրու իյնէլէրինին պաշընա կիւլմիլ ֆիլիկրան քեաղըտըլա մամուլ քէլէ պէքլէր թագըլմըլ իտի :

Վալինին գօնաղընտան էթրաֆ տուլարընա գատար քեաֆուր աղտընտան միւթէշէքիւլ կիւզէլ պիր աղան եօլը իմթիտատ իթտիկինտէն, էթիէն իլէ Ձին-լի գըզ՝ մէգքիւր աղան եօլընտա կէզինիյօրլար իտի. Չօգտան պէրու պիրիննի տէֆա օլարագ էթիէն քէնտի սէվկիւլիւ գապիթլիք իւնիֆօրմասընը կիյինմիլ իտի. Չալալը իւնիֆօրմա էսքիմիլ վէ ալթուլն սըրմալարը սօլմուլ իտի. Հէլէ քի, Աննամըլարըն գըլընլարընտան մէգքիւր իւնիֆօրմատաքի եըրթըղար իլէ գան լէքէլէրի արթըգ կէօրիւնմէյօր իտի. Հօնկ-Մա-Նաօ՝ գան լէքէլէրինի կիւզէլ պիր րուլ իլէ եըգամըլ վէ եըրթըղարը տա քէնտի հիւնէրիլ րարմագլարըլա տիք-միլ իտի :

Էթիէն՝ լաթիֆ պիր թէպէսսիւմ իլէ. — Պիլի՛րմիսին, սէնին Ձիւլի իսմինի Ֆրանսըգճայա թէրօնմէ իթտիմ :

Կէնձ գատըն՝ եանագլարը գըրգըրմըղը օլտըղը հալտէ. — Սէնին պէօյլէ

տէ պիր ֆիքրտէ պուլընտըղընա թէաճճիւ պ իթմէմ. պէն տէ սէնին Ֆրանսըզ իսմի-
նի Ձինճէյէ թէրճէյէ իթտիմ :

Էթիէն . — Սէօյլէյէ պիլիթմիսին , սէնին պու կիւզէլ մէմլէքէթինտէ պէնիմ
իսմիմ նա՞սըլ սէօյլէնիթ :

Կէնճ գատըն՝ տահա զիյատէ գըզարարադ վէ նազ ու իսթիղնա իտէրէք . —
իսմին Ձինճէ Սի-Յու օլուպ , մանասը տա «Շարք գէյթուռնի թաշը» տըր :

Էթիէն տահա սէվինճլի պիր թարգտա . — Էօյլէ իսէ իքիմիզին տէ իօմի պիթ-
թէսատիւֆ չաիրանէ պիր մանատա պուլընյօր : Հօնկ-Մա-Նաօ՝ Ֆրանսըզճա
թամմ «Լեալ ագիգ թաշ» թէրճէյէ օլընըր : Ազիզէմ , էկէր արզու իտէր իսէն՝
գալպիմտէ իքինճիմ վէ ախէթիլէ հէմշիրէմ օլաճագսըն :

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ հէյէճանը գալպ իլէ վէ պիր ազ տա թիթրէք սէտա իլէ . —
Հէթրէ՞ն մի . — տէտի :

Պիր ազ միւտտէթ իքիսի պիրտէն սուստըլար : Ձինլի կէնճ գատըն՝ Ձինլիէ-
րին չէմսիյէ մագամընտա գուլլանտըզլարը ելըազէ իլէ երւզիւնի էօրթիւյօր ի-
տի : Պու ելըազէնին իւզէրի ալաճա ընկ իրէքլէ նազ իլլէնմիշ օլուպ , ֆըրտօ-
լայը իքի իպարէ հէօրիւնիյօր իտի քի , պիրինճիսի՝ «— Կէշտիկիմի կէօրմէք իչիւն
պուլուլթլար տուրույօր—» , վէ իքինճիսի՝ «—Րիւզկեար կիւզէլ գօգու ալմագ ի-
չիւն գօլըմըն իչինէ կիրիյօր—» թէրճէյէ օլընապիլիթ իտի :

Կէնճ գատըն՝ էլան թիթրէք պիր սէտա իլէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք . —
Եա՝ պէնիմ բէք սէվիլիւ Սի-Յում , գալպիմ թա գալպինին եանընտա օլարագ
սէնինլէ սէօյլէյմէքիկիմէ լուլթֆէն միւսաատէ իտէրմիսին : Ֆարգընտա՞ մըսըն ,
պիզ՝ Լին-Ան գատընլարը՝ մուհապպէթիմիզտէ գըրգանճըզ , Մատամ քի իքինճի-
գատըն պէն իմ , պէնտէն զիյատէ սէվիլիւ օլան գատըն քի՞մ տիր :

Էթիէն . — Պէնիմ բէք սէվիլիւ Գլէմանսըմ տըր :

Հօնկ-Մա-Նաօ . — Նիշանլը՞ն մը :

Էթիէն . — Խա՛յր , գէվճէմ :

Հօնկ-Մա-Նաօ . — Եա՝ Րապպիմ Ալլա՛հ , էվլի իմիշսին , էօյլէ՞ մի :

Պուըն տիյէրէք Ձինլի գատըն՝ պիրտէն պիրէ վուրուլպ եարալանան պիր
գուշ կիպի եէշիլիկին իւզէրինէ երգըլըվէրտի : Օ գէման էթիէն՝ մէրգուճէնին
քէնտիսինի ճան ու կէօնիւլտէն սէվտիկինի վէ շիւպհէսիզ պու աշգ ու մուհապ-
պէթտէն բէք չօգ մուգտարըպ օլտըղընը անլայարագ , գըզըն եանընա եագլաշտը
վէ էլլէրինտէն թուլթուր , Տիւպէր գըզ՝ պէնզի աթմըլ օլտըղը հալտէ պաշընը եօ-
գարը գալտըրըպ , մահզուն վէ թաթլը պիր պագըրա տիք տիք էթիէնին երւ-
զիւնէ պագտը : Պատէհու կէօզիւրի տօլարագ , ալընը՝ տէլիգանլընըն գօլը իւզէրի-
նէ պըրագտը վէ տէտի քի :

— Պէնիմ հալիմ չօգ անընաճագ հալ տըր : Պէն սէնի սէվտիկիմի մախսուս
պէլլի իտուպ սանա անլաթտըմ , սէն իսէ պէնի սէվէմէյօրսըն : Վալի Լի-Թօնկ-
Մին՝ սէնի պանա թէսլիմ իթտիկինտէ , պիր նիյէթը մախսուսմ մ օլմագսըղըն ,
քէմալը ֆէտաքեարի իլէ անիտէ սէնին էյի օլմագլըղընա չալըլտըմ , Վալինին գօ-
նաղընտա պէտպաթլարա մէրագ իտէն եալընըզ պէն տէլի՞մի միյիմ , Պուընտան
մատտա սէնին խասթալըղընա օլագտըրգճա , մէրհամէթիմ բէյտէրբէյ տահա լա-

Թիֆ գիր հրատարակեալ իտիյօր իտի : Սէն մուգտորըզ օլտըզէն ալէն տահա զիյատէ ըրգգաթա կէլիյօր վէ պիգիմ իքիմիզ իչիւն մէսուտ կիւնլէր խա-յալլայօր իտիմ : Պէն տայմա տիւշարը հիւզն ու քէտէր օլմուշըմ տըր : Էկէր Թէր-ճէմէի հալիմի սանա նազլ իթմիշ օլսա իտիմ : Ֆիքրիմի անլայաժայանազ իտին : Իլէրուտէ մէմլէքէթիմին ատաթ ու ախլազընը էօյրէնտիկինտէ՝ պէնիմ պէտ-պախթըլլարըմը քէշֆ ու իսթիտլալ իտէճէքսին : Պէնիմ կիպի ասըլգատէ օլան պիր Լին-Անլը՝ պէնիմլէ ագտը իգտիվաճ իթմէյէ մա : Փազաթ իթմէզ, զիրա պէն պիր գըսըր զէվճէ ատտ օլընմըլըմ տըր : Պէն էվիյիմ վէ տու լգալմազսըզըն էվիլիք պաղընտան գուրթուլմըլըմ Պանա պիր շէյ սօրմա : պէնիմ սէօյլէտիքլէ-րիմտէն պիր շէյ անլայաժայանազսըն : Եալընըզ շուճը պիլ, եա՝ պէնիմ մուհիպղը գալպիմ, սէնին պիգիմ գատար էֆքեարը պաթըլէն օլամազ, պիգէ պու բէք էս-քի միրաս տըր : Պէն կէնճ իմ, կիւզէլ իմ տիյօրլար : Սէնին տէ պէնի սէվէ-ճէկինի իւմիտ իտիյօր իտիմ : Օ հալտէ մէմլէքէթիմիզին ուսուլ ու ատէթի իւզրէ պէնիմ իլէ ագտը իգտիվաճ իտէճէքսին : Պէնի Ֆրանսայա կէթիւրէճէքսին : Օրա-տա սէնին մէմլէքէթինին ուսուլ ու ատէթի իւզրէ պէնիմ իլէ ագտը իգտիվաճ էյ-լէյճէքսին, պէն տէ պախթիյար, չօգ պախթիյար օլամազտըմ...

Մէրգուճէ գատըն ալնընը եէնիտէն էթիէնին աշըգ էլլէրի իւզէրինէ տա-յաթտը : Էթիէն՝ Հօնկ-Մա-Նաօնըն սէօզլէրինի պիր հէյճէանը հազիգի իլէ իս-թիմա իթմիշ օլմաղլա, մէրգուճէնին խալիօտանէ սէօյլէյիշի՝ քէնտիսինի թա ճի-կէրկեհանա գատար՝ թիթրէթմիշ իտի : Էթիէն՝ Գլէմանը անսամիմ իւլ գալպ սէվէր իտի, վէ ալէմտէ անտէն պաշգա քիմսէյի սէվէմէզ իտի : Լաքին օ տիւպէր գատընըն ճիկէրսուզ վէ քէտէրնաք աշգ ու սէվտասը՝ տէլիգանլընըն թէէսսիւ-րը ազիմինի մուճիպ օլըյօր իտի : Ձինի գարը էլան եէշիլիք իւզէրինտէ կէօշմիւշ գալմըլ օլտըլընտան, Էթիէն մէրգուճէյի այաղա գալտըրտը վէ ալնընտան պուս իթտիքտէն սօնղրա ըրգգաթամիզ պիր սուրէլթտէ տէտի քի :

— Ա՛հ, պէնիմ ազիգէմ Հօնկ-Մա-Նաօ, հալ ու թալըն՝ սէնին Ֆրանսըզնա «Լեալ Ագիգ» իսմինէ բէք մութապըգ տըր : Պու թաշըն իչինտէն նասըլ պէրրազ կէօրիւնիւր օգուճըր իսէ՝ էօյլէ տէ սէնին գալպին գօլայճանըգ օգուճըպ անլա-շըլըր : Լաքին էկէր պէնիմ զէվճէմ օլամազ իսէն՝ հէմիլիէմ տէ մի օլամազսըն : Սէն պանա թէմամըյա աշգ ու մուհապպէթ վէ Ֆէտաքեարիլըգ կէօսթէրէճէքսին, պէն տէ սանա թէմամըյա ըզհարը մուհապպէթ վէ Ֆէտաքեարի իտէճէյիմ :

Էթիէն՝ վալինին գօնաղընտան նասըլ աղըր աղըր չըգմըլ կիթմիշ իտի իսէ՝ եի-նէ էօյլէ աղըր աղըր վէ էլան Հօնկ-Մա-Նաօ գատընըն գօլընա տայանմըլ օլտը-ղը հալտէ մէգքիւր գօնաղա ալտէթ իթտի :

Վալի Լի-Թօնկ-Մին՝ պիր գանաբանըն իւզէրինտէ օթուրմըլ վէ իքի խատէ-մէնին աղաշընա թուլթտըգլարը ճէսիմ պիր շէմսիյէնին ալթընտա կիւնէշտէն մու-հաֆաղա օլմուշ օլտըղը հալտէ Էթիէն Տարգուրա պէքլէյօր վէ անը քէնտիյէ տօսթ իթմէք իւմիտինտէ յուլընըյօր իտի :

Հօնկ-Մա-Նաօ թաթըլը պի վազըրա էլան Էթիէնէ պազաբազ վէ կիւլիւմ-սէյէրէք : — Շիմտի էկէր Ֆրանսըզնատան խօշլանմազ իսէն, պիգիմ լիսանըմըզը էբէյիճէ թէքէլիւմ իտիյօր : Վազըա սէն՝ անըն Ֆիքրինի պէնտէն տահա կիւճ

անլայաճաքսըն, չիւնքի անըն էճնէպի թէլաֆֆուզընա ալըքք տէյիլսին : Լաքին սիզ իքինիզի եալընըզ պրաքայըմ, պէլքի ճիտաի մատտէլէր իւզէրինէ սէօյլէճմէք իսթէրսինիզ :

«Ազ գալսըն սէօյլէճմէյէ ունութաճաքտըմ, Զինճէ իսմի Սիւ-Եու տըր : Գու իսմի պէն վէրմիշ օլտըղըմտան, էկէր մէն իթմէյիպ քէնտիսինէ թէրք իտէր իսէն՝ պէնի մէմնուէն իտէրսին :

Կէնճ գատըն՝ պուշլարը տէտիքտէն սօնղրա նազիքէտա պիր եիւրիւյիլէ վէ պիր ազ տա տէօրթ թարաֆընը օյնաթարաք վէ թիթրէթէրէք չէքիտի կիթտիլ վէ քէմալը սիւքիւնէթլէ խանէյէ ալտէթ էյլէտի : Մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին՝ քէնտիսի տէ կիւլիւմսէմէքտէ վէ պաքըրտան մամուլ ուզուէն բիրօսընը թիւթտիրմէքտէ օլտըղը հալտէ, մէրգումէ կէնճ գատընա պաքըյօր իտի : Ինթիմալ քի էթիէն հաքգընտա անըն տա Հօնկ-Մա-Նաօ կիպի նիյաթ ու թէսալվուրաթը վար իտի : Կէօզլէրինի էթիէնին իւղէրինէ չէվիրտիքտէ, սիմասընտա պիր աղըրլըգ հասըլ օլմուշ իտի : Քէմալը սիւքիւթլէ պիր գաշ տագիգա էթիէնի սիւզտիքտէն սօնղրա, քէնտի ըիւթպէ ու հայսիյէթինէ մաղրուր վէ էմին պիր քիմսէ կիպի գալի պիր սէտա իլէ վէ ահէսթէ ահէսթէ, վէ ատի վէ լաքին զայէթ անլաչըգլը պիր Ֆրանս-սըզճա իլէ տէտի քի :

—Ազիզիմ Սի-Եու, ումարըմ քի խանէմէ սուրէթը գապուլինտէն տօլայը խօշուտսըզ տէյիլսին : Պիր Աննամլընըն մըզրաղը՝ կէօյսինի տէլմէքտէ օլտըղը սըրատա հայաթընը գուրթարտըմ : պատէհու պէնիմ չինքեարի սէֆինէմլէ նազլ օլընմանը էմր իթտիմ : Աղըր խասթա եաթտըն, էօզ գարտաչըմ կիպի սանա պաքտըրտըղըմ վէ իճրաի միւտալաթ իթտիրտիկիմի ինքեար իտէմէզսին :

Էթիէն՝ մանտառէնէ նիշանէի թէչէքքիւր օլմաք իւզրէ՝ պաչըյա հաֆիֆճէ պիր իշարէթ իտէրէք, թաթլը պիր սէտա իլէ ճէվապէն : — Մանա թէչէքքիւրտէն աճիզիմ : Պիննէֆս պու կիւն պէնի հուզուրընա գապուլ իթմէնի ըէճա իտէճէք իտիմ : Բէնտի քէնտինէ պէօյլէ պիր լութֆ ու ինայէթտէ պուլընտըն : Թէչէքքիւր իտէրիմ :

Մանտառէն. — Տիմէք պանա աղըր պիր չէյտէ՞ն մի պահս իթմէք իսթէյօրսըն :

Էթիէն. — Էվվէթ :

Մանտառէն. — Գուլաղըմ սէնտէ տիր :

Շիտտէթը հարարէթ պիր ազ միւլայիմլէճիշ իտի : Աֆիթապը ճիհանթապ՝ խօշպուլ վէ կիւլկիւն ճիֆօլա վէ քեաֆուր աղաճլարընըն թիթրէք եարրազլարը վէրասընտա իսթիֆայէ պաչլայօր իտի : Մանտառէն իշարէթ իտինճէ՝ չէմսիյէ թութան իքի խատէմէ աղըր աղըր չէքիլիպ կիթտիլէր :

Մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին՝ պաչընա քէնարը եօգարը գըվըրլըշ սիյահ գաթիֆէտէն պիր շարգա գօյմըշ, վէ էնքսէսինէ գատար արգայա տօղրու էնտիրմիշ :

Իտի Շաբաբներն օրթասընտա պիր պիւլօր տիւլմէ բտրլամագտա վէ ուճուռնտա պիր Թապուս գուլը Թիւլի սալընմագտա Իտի Տէնիզ մալիսի Իբէքի պիր Ֆիսթան կիյմիշ վէ Իւզէրինէ տէ գոյու րէնկ Իբէքի պիր մանթօ ալմը Իտի Էլպիսէսինին սըրթընա վէ կէօյսիւնէ ալթուն սըրմա Իլլէմէլի տէօրթ քէօլէ պիրէր պէզ տի- քիլմիշ օլուպ, պուենըն Իւզէրինտէ Խայալի հայվանաթ վէ գարա աթտէրլէր րէս- մի վար Իտի Պուտտա մէզէպի ազիզլէրինին ատէտինէ գըյաս օլմագ Իւզրէ 108 տանէ Ինճուտէն միւրէթթէպ Պուտտա կէրտանլըղընը միւշարէլէյ հանտառէն՝ պօյնընա Թագմըշ Իտի Այագլարընա սիյահ սաթէն եիւզիւ վէ պէյագ եիւքսէք էօքճէլի բապուճլար կէշիրմիշ Իտի Մանտառէնէր մահմուզ Թալմայըպ, էքսէրիա Թախթըրէվանա օթուրուրլար, վէ պէկիրէ պինտիքլէրինտէ տէ շան ու հասիյէթ- լէրի Իյնապընճա հայվանը աղըր աղըր եիւրիւթիւրլէր :

Էթիէն՝ սէօղիւնէ տէվամ Իլէ. — Սանա պէյանը Թէշէքքիւր Իտէրիմ, Լի- Թօնկ-Մին, Հագիգաթէն սէնինլէ եալընըզ գալմագ Իսթէյօր Իտիմ, Հուգուգը միլլէ գալմաիտինէ Թէվֆիգան պէն սէնին էսիրը հարպըն ըմ : Սէն հագսըմը պա- նա սուհուլէթ ու միւլայէմէթ Իւզրէ չէքտիտին. պու պապտէ սանա բէք զիյա- տէ միւթէշէքքիւր վէ միննէթտարլմա Շիմտիքի հալտէ Ֆիրար Իթմէկէ չալընմա- յաճաղըմա նամուսըմ Իւզէրինէ եէմին Իտէրիմ :

Մանտառէնին լէպը ղուրընտա պիր Թէպէսսիւմը միւսթէհզիյանէ միւշահէ- տէ օլընտը, Տէլիգանլը Ֆրանսըզ հէր Իսթէտիկինի սէօյլէմէտիքճէ մանտառէն՝ ճէ- վապ վէրմէք Իսթէմէյօր Իտի :

Էթիէն. — Հէր Իքիմիզին մէմլէքէթլէրի արասընտա մուխասէմաթըն ուզուռն միւտտէթ տէվամ Իտէմէզ օլտըղընա սէն տախի պէնիմ կիպի գանի օլմալըսըն : Վագթ ու սաաթը կէլիպ միւսալէհա ագտ օլընաճագ տըր : Օ հալտէ պէնի սէր- պէսթ պրագմաղա մէճպուր օլաճագսըն :

Լի-Թօնկ-Մին՝ պագըր բիթսընը եէրէ գոյմուշ, գարբուզ չէքիտէկի եէյօր վէ կէօք եիւզիւնտէքի մալի պուլութլարա պագըպ տուրույօր Իտի :

Մանտառէն. — Ազիզիմ Սի-Յո՛ւ, սանա հագըրլատըղըմ հալ ու մէվգիի Իլք կիւնտէն պիլմէքիկինի արգու Իտէրիմ Իմրէրաթօրըմ Պէն Իւս Սէմա... (վէ Լի- Թօնկ-Մին պու Իսմը մէխուֆը Թէլաֆիֆուզ Իթտիքտէ՝ պօյնուռնտաքի պուտտա կէրտանլըղընըն 108 տանէ Ինճիսինտէն պիրինի պուս Իտիյօր Իտի...) սէնին Իթա- աթ Իթտիկին հիւքիւմտարը ահգարլա ագտը միւսալէհայէ Թէնէզզիւլ Իթմէսի միւհթէմիլ տիր, Պու հալտէ պիլէ սէնի սէրպէսթ պրագմալաճաղըմա էյիճէ գա- նի օլ :

Էթիէն. — Էօյլէ օլսուռն, Թահթը Իտարէնտէ պուլընան սանճաղըն սահիպի սէն սին, Սէնտէն ղիյատէ գուվլէթլիսինէ միւրաճաաթ Իտէրիմ :

Լի-Թօնկ-Մին՝ այնը գայտսըղըգլա գարբուզ չէքէրտէկի եէմէսինտէ տէվամ Իտէրէք. — Պէնիմ մաֆէվգիմտէ Յուռն-Նան էյալէթի վալիսի Լին-Յու-Շաօ վար տըր :

Էթիէն՝ նհըզլը պիր Նիտա Իլէ. — Էկէր Լին-Յու-Շաօ հագըրըմ հագգ Իթ- մէզ Իսէ՝ քէնտի Իշիմի պէն քէնտի էլիմլէ կէօրիւրիմ :

Լի-Թօնկ-Մին. — Էյ նա՛սըլ եարարսըն, Օն սէնէտէ Մէնկ-Յուլյա պիր մի-

սիօնար կէլմէզ, Մէքթոնու մը եազաճագսըն, Գիմէ, Եուն-Նան էյալէթինտէ պիր տանէ պիլէ Ֆրանսըզ գօնսօլսը եօզ տըր :

«Շու տախտի մալիւմին օլտուն քի, մէքթոնու կէօթիւրէն թաթարլար՝ եօլա չըգմազտան էվվէլ բօսթա բաքէթլէրինի մութլագա պանա կէօսթէրմէյէ մէճպուր տըրլար : Նասըլ քի պիր ազ էվվէլ սէօյլէյօր իտին՝ գաչմաղա՝ մը գալգըլըրսըն : Պու ֆիքըր մէճնունանէյի պէյան իթտիկինտէ պէնիմ կիւլիւմսէտիկիմի խաթըրլարըն պիրի՝ վաթանտալըն Մ. Տիւբիւնին կիթտիկի թարիգ օլուզ, մուճալիլէյէ՝ գալալար վէ օրմանլար արասընտան պիր եօլ աշմըլ տըրլ Պու գաթ՝ Աննամ վալիսինին թահթը հըմայէսինտէ օլուզ, էօնտէն պիր իչճի օրտուսը պուլընտըղը հալտէ իլէրիյէ տօղրու եիւրիւյօր իտի : Տիկէր թարիգ՝ էհալի մէմլէքէթին կէչիպ տէօնտիկի եօլ տըրլ : Սէնին կիպի պիր Ֆրանսըզ պահրիյէ գապիթի օլան Մ. աը Գէրկարատէքին հիքեայէսինի օգուճը՝ մըսըն : Օ տա եալընըզ տէյիլ իտի : Չինլի մէմուրիյին միւսատէսիլէ նէգարէթ իտիլմէքտէ, վէ ըէֆագաթընտա պիր մանկա Ֆրանսըզ ասքէրի պուլընմագտա իտի, Եօրկունլըգտան ազ գալսըն էօլէճէք իտի : Պու թարիգ բէք ուզուն տէյիլ տիր : ՅՅ քիլօմէթրօլըզ պիր մէսաֆէ տիր : Լաքին սէնին եօրկունլըգա տայանտըղըն վէ ըասթ կէլտիկին ատամլարըն չիւպէլէլէրինի տէֆ իթմէք իչիւն էքէյիճէ մահիր օլտըղըն պիլիւրիմ : Սէն պու ՅՅ քիլօմէթրօլըզ մէսաֆէյի գաթ իտուզ, Հսին-Գայ նամ մահալէ վասըլ օլուրսըն : Օմէթրօլըզ մէսաֆէյի գաթ իտուզ, Էայա եիւրիւյիպ Գըզըլ ըրմագ պօլընա աշաղա էնէրէք ըատա նէ՝ եաբաճագսըն : Էայա եիւրիւյիպ Գըզըլ ըրմագ պօլընա աշաղա էնէրէք եօլընա՝ մը տէվամ իտէճէքսին, էվվէլ պէ էվվէլ օրասը եապանի վէ թէնհա պիր մէմլէքէթ տիր : Տահա իլէրուտէ Գարա Աթտէրլէր թապիր օլընան միւսթագիլլ գապիլէլէրէ թէսատիւֆ իտէճէքսին, Պիզիմ զայէթ մուգատտէս իմքէրաթօրըմըզըն հիւքիւմէթը մէչուէսի ալէյինտէ իճրաի հարէքէթ իտէնլէր՝ օ գապիլէլէր նէգտինէ իլթիճա իթմիլէր տիր...»

Մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին՝ իմքէրաթօրըն իսմինի վէրտիկի իչիւն պօյնունտաքի կէրտանլըղըն ինճուլէրինի աինտարանէ պիր սուրէթտէ պուս իլմէք իւղրէ իքինճի տէֆա եինէ սէօղիւնի գաթ իթտի, էթիէն՝ աղղընը աշմագսըղըն մուճալիլէյի տիյէյօր վէ միւթալէաթընա զիհինտէն հագգ վէրիյօր իտի : Լի-Թօնկ-Մին էվվէլա գուվվէթլի պիր սէտա իլէ իտարէի քէլամ իթմիլ օլուզ, սօնղրա եալաչ եալաչ սիմասընա պիր էսէրըլ լէթաֆէթ ու հէլապէթ վէրէրէք, իթիւրագաթընը Նիհայէթ պիր պիրի արտը սըրա մէյտանա գօյմաղա մուվաֆֆագ օլմուչ իտի : Գարրուզ չէքիւրտէքլէրինին պուլընտըղը ալթուն գուլթուլը պիր եանա գօյտըղտան սօնղրա, Չինլիլէրին չօլ թապիր օլընան հաֆիֆ պիր չալկըսընա իքի տէֆա վուրտու, վէ պիր խըտմէթքեար իչէրիյէ կիրինճէ եալընըզ չու քէլիմէյի սէօյլէտի :

— Բոս—Եօլլ

Խըտմէթքեար կիտիպ եինէ անիտէ կէլտի վէ պիր կիւմիւչ թէրսի իչինտէ պուլղուլարը չըգմագտա օլան պիր չայտան կէթիւրտի : Չայտանըն եանընտա օնտանէ գատար ինճէ վէ թուզըլ պիսքիւի վէ ալթը սանթիմէթրօ տէրինլիքտէ զայէթ զարիֆ վէ ինճէ իքի ուֆագ չինի գատէհ վար իտի : Մանտառէն՝ պագըր

բիբոսընը երեսնէ էլէ ալըպ եագտը, վէ պիր բիբոսընը չէքերէք պիր չայընը ինքերէք ղայէթ քէյֆլի պիր սուրէթտէ սէօղիւնէ տէվմա իլէ տէտի քի,

— Իմտի ֆարզ իտէրիմ քի, Հսին-Գայ նամ մահալէ վասըլ օլտուէն, Եայա երւ-
րիւյէրէք նէհր պոյընտան աշաղա տօղրու էնմէք իսթէմէյէնէքսին, պիր գայըգ
թութմաղը թէրնիէ էյլէյէնէքսին: Նէ՞ բարա իլէ, Եանընտա պիր թէք Չին բա-
րասը Եօգ տըր: Բէճա իտէրիմ, սէօյլէ, սանա հիշ պիր բարա վէրիմէմէսինի ու-
մոււմա էմր իտէնէք օլուր իսէմ՝ սանա՞ քիմ բարա վէրէնէք տիր: Նասըլ քի կէօ-
րիւյօրսըն, էլիտէ մահպուս կիպի պիր շէյ սին, Հապսխանէն հա՞նկըսը տըր: Պին-
նէֆա պէնիմ գօնաղըմ քի, օրատա սանա գարտաղըմ կիպի մոււմէլէ իտէնէյիմ,
խըտմէթ քեարլարըմ պանա նասըլ քէմալը հիւրմէթ ու րիւյէթլէ իթաաթ իտէր-
լէր իսէ՞ սանա տա էօյլէ իթաաթ իտէնէքլէր տիր, խանէտանըմ ազալարը՝ ճա-
նըն սըգըլմամագ իչիւն հէք սէնի էյլէնտիրմէյէ չալըլաճագլար տըր: Էկէր օվատա
կէզինմէյէ չըգմագ ճանըն իսթէր իսէ՞ պէկիրլէրիմի, վէ էկէր օրմանլարըմըն
կէօլկէսի ալթրնտա սէյրան իթմէք ճանըն իսթէր իսէ՞ թախթըրէվանըմ գուլլա-
նապիլէնէքսին: Վէ հէք պուշլարա մուգապիլ սէնտէն եալընըզ պիր խըտմէթ
թալէպ իտէրիմ: Օրատա թաղըտըղըն վէ էլէէվմ թաղըմագտա օլտըղըն իւնիֆօր-
մայը կէօրտիւկիմտէ... (պուէնը տիյէրէք մանտառէն էլիւի պահրիյէ գապիթինին
ալթուէն շէրիտլէրի իւզէրինէ վաղ իտիյօր իտի) չսէնին ալիմ պիր ատամ օլտըղընը
անլատըմ: Իմտի պէնիմ էվլատլարըմ միյանընտա իքի պէօյիւք օղլոււ վար տըր
քի, հազլարընտա մուհապէթիմ պէր քէմալ տըր:

Պուրատա մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին պիր ազ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնղրա
պէր վէճէր աթի երեսնէ իտարէի քէլամ իթտի, տէտի քի,

— Լին-Անլըլարըն լիսանընը սու կիպի սէօյլէմէկէ պաշլատըղընտա, պու իքի
էվլատըմա ֆրանսըզ լիսանընը վէ մէմէքէթինին թարիխ, ատաթ ու ախլագընը
էօյրէթմէնի թալէպ իտէնէյիմ: Նասըլ քի կէօրիւյօրսըն՝ սանա չօգ վէրիյօրըմ վէ
մուգապիլինտէ ազ պիր շէյ իսթէյօրըմ: Արթըգ իսթէր ֆիրար թէսազվուրընտան
վաղ կէչ, իսթէր պէօյիւք Աննամ վալիսինտէն հազգընը իսթիրհամ էթ: Սէն տէ
պէնիմ գատար հուրր ու սէրպէսթսին վէ էօյլէ հուրր ու սէրպէսթ օլաճագսըն:
Գազուլ իտէ՞րմիսին:

Էթիէն՝ պիր ազ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնղրա. — Գազուլ իտէրիմ. — տէտի:

Պու սըրատա քէսկին պիր սէս իչիտիլիպ, մանտառէն իլէ Էթիէնին միւքեա-
լէմէսի միւքաթի օլտու: Չալկը կիպի պէօյիւք պիր ալէթէ պիր տէյնէք վուրու-
լոււ ազչամ թաաւընըն հազըր օլտըղը խապէր վէրիլիյօր իտի:

Լի-Թօնկ-Մին՝ Էթիէնէ խթապէն. — Կէլ, ազիքիմ Սի-Եու, Կէլ, պոււնտան
պէօյլէ պուրատա սիւրէնէկին էօմրէ պաշլա:

Թաամ օտասը՝ տիկէր օտալար գատար սիւսիւ օլմայըպ, գըրմըզը պագըր-
տան մամուլ իքի պէօյիւք լամբա իլէ թէնվիր իտիլմիչ պուլընըյօր իտի: Սիյահ
թախթատան մամուլ եէմէք մասասընըն իւզէրինէ բէչէթա սէրիլմիչ օլմայըպ,
սուֆրայա օթուրանլարըն պէհէրի-էօնիւնէ տէօրթ քէօչէ պիլէր չինի բիյաթա,
վէ պու բիյաթալար տէրուինէ պիրէր ուզուէն շէլիք պուչագ իլէ իքիլէր ֆիլտիչի
չուպուգ վաղ օլընմըլ իտի: Չինտէ սըղըր էթի հիշ եէմէքլէր Իւտէպա վէ էրպա

պը գտնէմ՝ օրու հայկանը զրաւթա նափի վէ մուգապտէս աստ իտէրէր։
Փալընըզ գոյուն, թափուգ, էօրտէք, տանա վէ պալըզ հէր կիւնքի մէքիւաթ
տըր։ Մէնկ-Յու կէօբիւնիւ պալըզ՝ թէքմիլ էյալէթտէ բէք մէշհուր տըր։ Պոգ
պալըզ զիյատէճէ բիշմիլ օլտըղը հալտէ սուֆրայա գօնըլըմ, հէր քէս սըրա իլէ
վէ զիքր օլընան ֆիլտիլի չուպուգլարըյա ինթէտիկի բարչալարը ալապիլի։ Պէշ-
քի էօյլէ գանն օլընըճ բի, Չինլիլէր՝ մեղքիւր չուպուգլարըն պիրիւնի պիր էլէրի-
նէ վէ տիկէրիւնի օ պիր էլէրիւնէ ալըպ էօյլէ իսթիմալ իտէրէր։ Ուայր, էօյլէ եաթ-
մայըպ, պիլաքիս պու իքի չուպուգլարը պիրլիքտէ սաղ էլէրիւնէ ալըրլար վէ օ
սուրէթտէ չաթալ կիպի գուլլանըրլար։ Բիրինն եէմէյինի եէտիքլէրինտէ, բիյա-
թայը տուսազլարընա եազլաշտըրարապ իրի իրի եութաթլար։ Էթ եէմէյի վէրիլ-
տիքտէ, պու եէմէք էվվէլէնէ բարչալանըլ օլտըղընտան, բարչաթ բարչա բիաթայա
ալըրլար։ Չինլիլէրին գատէհլէթի՝ ուֆազ ուֆազ չինի ֆինճանլար օլուպ, պու-
լարա ըլըգ չարապ իշլիլէր։ Պու չարապ թէքմիլ Նուն-Նան էյալէթիւնտէ մէշհուր
օլուպ, Չէ-Քեանկ էյալէթիւնտէ քեաին Շաօ-Շէնկ նամ մահալտէն կէլիւ։

Սուֆրանըն իւզէրինտէ տայմա տէօրթ պէշ կիւմիւշ ըպըրգ տօլաշըպ, պու-
լարըն հէրսինտէ պիրէր ալթուն գաշըգ իլէ չարապ վար տըր։ Սուֆրա խալգը
բէք ազ իշիպ, իշլէրինտէ չօգ իշէն՝ նատիր պուլընըր։ Թաամըն սօնընտա թա-
վուգ սուլընա պիր չօրպա կէլիպ, պու չօրպանըն թուգը՝ տէնիզ եօսուընտան
վէ եախնտ ուֆազ ուֆազ տէնիզ եէշիլիկիւնտէն ախգ օլընըլ տըր։

Թաամ պիթէր պիթմէզ սուֆրատան հէր քէս գալգըպ սալօնա կիտէր վէ օ-
րատա հէր քէս իսթէտիկի կիպի օթուրարապ, քիմիսի գաշմիր գուժաշտան սէ-
տիրէր իւզէրինտէ եայըլըր, քիմիսի մէշին ասթարըլ գալըն իբէք եասթըզլար
իւզէրինտէ չէօմէլիր։ Պու սըրատա Լի-Թօնկ-Մին իլէ միւսաֆիրլէրի՝ միսք ճէվի-
ղիւնէ պէնգէյէն Չինլիլէրին «արէք» թապիր իթտիքլէրի ճէվիղլէրի եէմէյէ պաշ-
լատըլար։ Սաաթ տօգուգ րատտէլէրինտէ խըտմէթ քեարլար՝ հէր քէսին էօնիւնէ
պիրէր քու-էօլլ-Բէա թէքսիսի կէթիրտիլէր։ Իշպու քու-էօլլ-Բէա նէֆիս չայ
մանասընտա օլուպ, Չինլիլէրին աղնիյա թազըմը եալընըզ պու չայը իշէր։

Լի-Թօնկ-Մինին գէվճէսի վէ գըզլարընըն պէօյիւկի քէնտի գօճա վէ պապա-
լարը կիպի բիբօլարընը թիւթտիրիպ տուրույօրլար իտի։ Իշպու բիբօլար տախի
պազըրտան օլուպ, սարը թիւթիւնէ րայիհա վէրմէք իւզրիէ պիրէր թարաֆլա-
ընտա գօգուլը սու իլէ տօլու այրըճա պիր լիւլէլէրի վար տըր։ Եթիէն՝ չիկարա-
յա ալընըզ օլտըղընտան, պիր քեաֆուր եաբրաղը տէրուընինտէ պիր ազ թիւ-
թիւն սարըյօր իտի։ Հօնկ-Մա-Նաօ՝ էրքէք վէ գըզ կէնն ագրապալարը կիպի
գարբուգ չէքիրտէյի եէյէրէք, սէօյլէյիպ կիւլիյօր իտի։ Պու գափալը գատըն՝
սէվկիւլիւ Սի-Նուսընտան ուղապ գալտըղը իշիւն չօգ միւքէտտէր վէ մուգտարըպ
օլույօր իտի իսէ տէ, ամուճա վէ թէյգէ գըզլարընըն քէնտիսինի գօլլաշըպ տուր-
մագտա օլտըզլարընը կէօրտիւկի կիպի, մանտառէնին գօլլաշընը կէօզլէրինտէն
տէ գըրգտըղընտան, պիր գանաքէնին իւզէրինտէ եան կէլիպ, գըրմըլը բան-
թուֆլար վէ թուրուըննի իբէք չօրապլար կիյինմիշ օլտըղը մինի մինի այազլարը-
նը ֆիսթանընտան տիւարը ուգաթմըլ օլտըղը հալտէ պիգայտանէ պիր սուրէթ-
տէ տիւշիւննէյէ տալմըլ տուրույօր իտի։

Էթիէն՝ պիր խայլի միւտտէթ իմար իտէճէկի էօմրէ պաշայօր իտի. Լի-
թօնկ-Մինին պէյան իթտիկի իւզրէ հէմ ազատ վէ հէմ էսիր օլաճագ իտի. Հա-
գիգաթէն պու Ֆրանսըզ պահրիյէ գապիթի՝ Աննամ վալիսինէ միւրաճաթ իտէ-
ճէք վէ հագգընը թալէպ էյլէյէճէք իտի. Մանտառէնին Եուն-Նան-Ֆուա դա-
տար քէնտիսինէ ռէֆագաթ իտէճէկինէ Էթիէն շիւպհէ իթմէյօր իտի. Լի-թօնկ-
Մին՝ քէնտիսինէ դարիպ վէ աճայիպ թապիաթլը պիր քիմսէ կէօրիւնիւպ, պիր
Թաթար կիպի մէթանէթը գալպի վար իտի. վէ լաքին տիկէր Ասիալըարտան
գիյատէ սահիպը իսթիգամէթ պիր քիմսէ իտի. Թաաճըն պաշլանկըճընտան պէրու
Էթիէն՝ մանտառէն իլէ սէյլէյէթիկի սէյլէր իւզէրինէ տիւշիւնէրէք, պուշա-
րըն քեաֆֆէսի սատէ վէ սէրպէսթ սէօզէր օլտըղընը թէֆէքքիւր իտիյօր իտի.
Նիհայէթ քէնտիսինէ նէ՞ թէքլիֆտէ պուլընըյօր իտի. Գօնաղընտա կէնիշ վէ րա-
հաթ պիր էօմր, հուրիլիթը թաճսէ վէ պիր ալիմ մանտառէն կիպի հիւրմէթ ու
րիւայէթ վատ իտիյօր վէ մուգապիլինտէ բէք ճիւզի պիր շէյ իսթէյօր իտի. Ֆը-
րանսա լիսան վէ առէթլէրինի էյրէթմէք՝ Էթիէն իշիւն պիր սաատէթ սայը՞-
մայաճագ մը իտի. Օ իքի կէնճ չօճուզլարա հօճալըզ իթտիկինտէ, խուսուսի պիր
մուալլիմ կիպի անլէրին իւզէրինէ պէյիւք պիր թէէսիրի ճարի օլաճագ իտի.

Կէճէ էրէյիճէ վագթ կէշիշ օլտըղընտան՝ հէր քէս տաղըլտը. Կէնճ պահրիյէ
գապիթի՝ Հօնկ-Մա-Նաօյը ամուճա վէ թէյղէ գըզլարը կիպի հէմ նէզաքէթ վէ
հէմ պիւրուտէթլէ սէլաժլատը վէ պիր խըտմէթ քեարըն տէլալէթիլէ ալթը հաֆ-
թա մուգտարըպ օլտըղը օտայա ավտէթ էյլէտի.

Եալընըզ գալտըգտա Էթիէն՝ պու տէօրթ տուվար արասընտա կէշիրմիշ օլտը.
ղը հիւզէնկիւզ կէճէլէրի վէ ուզուն ուզուն կիւնլէրի տէրխաթըր իտէրէք, կէօզ-
լէրինի ուզուն ուզատիյէ տէօլթ թարաֆընա կէղտիրտի. Միւշիվիշ պիր սու-
րէթտէ պէյիւք վէ պէյազ պիր իլաննամէ կէօզիւնէ իլիշիպ, պունտա Լին-Ան
լիսանըյա պիր գաշ իպարէ եազըլմըշ իտի. Պու իլան նէրէտէն կէլմիշ, օրայա
քիմի՞ն էլիլէ ասըլմըշ իտի. Օ պիր գաշ իպարէնին թէրճէմէսինի պիթիրտիքտէ,
Հօնկ-Մա-Նաօնըն էլ եազըսընը չարուճագ թանըտը.

Իլանըն մանասը պէր վէճհը աթի իտի.

«Էկէր գրրմըզը չագայիգլէրին եանը պաշընտա էօլսէմ պիլէ՝ ըուհըմտա եինէ
պիր էսէրը լէթաֆէթ ու հէլալէթ պագը գալաճագ տըր. »

Էվվէթ, պու կիւզէլ իպարէյի օ տիւպէր վէ լաթիֆ գատընճըղազ եազմըշ
իտի. Մէրգուճէ գատըն՝ Էթիէնի անսամիմ իւլ գալպ սէվիյօր իտի ամա Էթիէն՝
քէնտիսինի հիշ պիր վագթ սէվէմէյէճէք իտի. Կէնճ գապիթ՝ կէճէ թէմիզ հալմ
ալմագ իշիւն բէնճէրէյի աշտը վէ անիտէ գիհնի թա ուզագլարա կիթտի. Բէնտի
ճանրարէ Գլէմանսը աճապա նէրէտէ իտի, աճապա նէ՞ եարըյօր իտի, մու-
ճիպը թէէսսիւֆ օլան տուլըղընը աճապա հա՞նկը մէմլէքէթտէ կէշիրիպ քէն-
տիյի սագընըյօր իտի. Վէտալաշտըգլարը կիւն կիպի մէրգուճէյի խայալինտէ ար
աշիքեար կէօրիւյօր իտի. Անըն սատագաթ վէ մուհապլէթիւնտէն պիր տագիգա
պիլէ շիւպհէ իաէմէզ իտի, գիրա պիրպիրինի ունութմալարընը իմքեանը եօգ ի-
տի. Մուհապլէթլէրի պին տիւրիւ մուգատտէս եատիկեարլարտան իպարէթ պու-
լընտըղընտան, նէ ուզագլըգտան վէ նէ ուզուն միւտտէթ Փրգաթտան՝ պու եա-
տիկեարլար մահվ օլաճագ իտի.

Նապէհան էթիէն՝ արգասնտա հաֆիֆ պիր այագ սէսի խիտիպ, պիր Լամ-
բանըն զայեֆ ըջըղըյա Հօնկ-Մա-Նաօյը կէօրտիւ քի, գըրգլտհագ պիր շէյ Թա-
ւոյօր կիպի ֆինթանընըն էթէյիսի սաղ էլիյէ Թութմըլ օլտըղը հալտէ աղըր Թ-
ղը, Եիւրիւյօր իտի: Պոգ տիւպէր գաղըն՝ քիւչիւք Լամբայը մասանըն իւզէրինէ
գայտու, Ֆիսթանընըն տիւքիւյէրի արպարնտան չինի պիր Ֆինճպն վէ Թա-
ղանդտպն պիր շէքպէճէ տիւարը չըգարտը, Լամբանըն զայեֆ ըջըղը իջինտէ քն-
էյրի Եան Էանա վագ իթտի վէ էթիէնէ տէօնէրէք էլիսի Թութուպ պուս էյի-
տիքտէն սօնղրա տէտի քի:

— Մաթամ քի սէն պանա Չայ-Լանկ (1) օլապագսըն, պէն պանա հէմչիրէ վէ
զայեթ ֆէտաքետար հէմչիրէ օլուքըմ: Պէնիմ մէմէքէթիմտէ մագը օլտըղը կիպի
սէնին մէմէքէթիմտէ տէ էսիրէյը Եօգ մը տըր: Պէն սանա էսիր օլպհաղըմ, պէն
պէնին մալ ու միւրին օլաճաղըմ: Լաքին էվվէլա սէօյլէ պանա. Հօնկ-Մա-Նաօ-
տան չիւպհէ իտէրմիսին, սէվկիւլիւմ Սի-Նու:

Տէրգանըլը էթիէն՝ տիւպէր Չինլի գարըյա սարըլըպ, ուսուլճաճըգ անընտան
էօրտիւքտէն սօնղրա տէտի քի:

— Սէն պէնիմ հէմչիրէմսին, վէ պէն ապա հէմչիրէմտէն չիւպհէ իթմէյէճէ-
յիմ. սէնին հագգընտա էմիյէթը քետմիլէմ վար տըր: Ինսան ճան ու կէօնիւլ-
տէն քէնտի մուհիպպէսինէ Թէսլիմ օլա՝ քէք Թաթըլը պիր շէյ օլուր, Լաքին ան-
տէն ալտանըպ սատագաթսըղըգ կէօրպէ տէ պէօյիւք պիր անը տոլմագ:

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ նազիքետան պիր չիտտէթլէ էթիէնին բարմագ ուճլարընը սը-
գարագ. — Պէնի էյի տիյնէ, Լի-Թօնկ-Մին պըւ կիւն պանա հէր նէ սէօյլտի
իտէ՝ քետաֆֆէսին տէ պիլմէք իսթէրիմ: Քէզպիք պու մանտառէն պուստան
պէօյլէ սանա հէր նէ սէօյլէյէճէք օլուր իտէ՝ քետաֆֆէսինի կէլիպ պանա խապէր
վէրմէքիկինի վատ իթմէնի արղու էյլէրիմ:

Էթիէն՝ մանտառէն իլէ վագը օլան միւքետալէմէսինի նագլ ու հիքետայէ իթ-
մէկէ պալլատը: Չինլի գատըն էվվէլա տիգգաթըլը վէ կէօլլէրինի իրի իրի աչա-
րագ էթիէնի տիյնէտի, մուախիսէրէն Եիւզիւնի անիտէ էլլէրիյլէ գաբատը. կէօզ-
լէրինին պիր բարըլթըսը վէ Եախօտ վիւճուտընըն պիր Թիթրէյիլի՝ գալպինտէ
հըսս իթտիկի մէսէրէթը աղիմէյի պէլիք իթմէսինտէն մէրգուլմէ գատըն գօրգու-
յօր իտի: Հօնկ-Մա-Նաօ՝ մանտառէն Լի-Թօնկ-Մինին նէ տէրէճէ հագգը օլտըղը-
նը հըսս իտիյօր իտիւ Սի-Նու (էթիէն) հէր նէ գատար սուրէթը գահիրէտէ հուրր
ու սէրպէսթ իտի իտէ տէ, հագիգաթը հալտէ Թէմամըյա Թահթըլէ էսարէթտէ
պուլընըյօր իտի: Պու պիչարէ գատըն՝ սէվկիւլիսինի Եանընտա սագլայաճաղը Ի-
չիւն պիր նէվի մէսէրէթ վէ հուզուգաթ հըսս էյլէյօր իտի: Շիւպհէսիգ պու շէյ՝
անըն քէնտի հիւսնիւ բիզասըյա տէյիլ իտի: Չիւպհէսիգ ագլ ու ֆիքրի տայմա
պաղաղա Կաղլամագտա օլան սէվկիւլիւ գէվճէսինէ տօղրու կիտէճէք իտի: Լաքին
հիջ օլմաղսա քէնտիսի տէ տայմա էթիէնի կէօրէճէք, անընլա Եաչայաճագ, անըն
կէօլլէսինտէ գըմըլպանաճագտը, Ալլէ դւ սէվապ՝ պիր հալը նէճագէթիլթիմալ

(1) Հարֆիյէն Թէրճէմէսի՝ գուրտ:

օլսա պիլէ՝ էնանիյէթտէն տէ արի վէ պէրի տէյիլ տիր : Չինյի գատուն՝ սէրպէսթ-
ճէ ֆէտաքեար օլմաղը Սի-Յուլյա վատ իթմիչ օլտըղընտան, սէօզիւնտէ տուրտու
վէ օնա տէտի քի ,

— Լի-Թօնկ-Մին՝ սէնի ալտաթմամըլ տըր : Ֆիրար իթմէնին իմքեանը եօգ
տըր : Պիզիմ իչիմիզտէ գալմաղա մէճպուրսըն , Պու մահպուսիյէթին նէ գատար
վազթ տէվամ իտէճէկինի պիլէմէմ : Սէնին պազը վաթանտալլարընա վազը օլտը-
ղը կիպի , ինթիմալ քի եարըն թէսատիւֆ գապիլինտէն Աննամ վալիսի թարա-
ֆընտան պիր էմր սուտուր իտէր տէ , ամուճաղատէմ սէնի սէրպէսթ պրազմա-
ղա մէճպուր օլուր : 1880 սէնէսինտէ զայէթ մուգատտէս իմքերաթօրըմըզըն՝
սէնին հիւքիւմտարընա գարըլ աչտըղը մուհարէպէ էսնասընտա նաիլ օլտըղըմըզ
ղալէպէլէրտէն սօնղրա Չին իմքերաթօրը պիր գաչ էսիր ալըգօյմուչ տըր : ՊուՆ-
լորտան պիրի (1) օրտուճըգա տախիլ օլարագ , շէճաաթ ու պէսալէթի սայէսին-
տէ ժէնէրալլըգ ըիւթպէսինէ գատար թէրֆի իտուպ , տիկէրլէրի շու սօն զէ-
մանլարա գատար էսիր գալմըլլար տըր :

Հօնկ-Մա-Նաօնըն տէրմիյան իթտիկի տէլաիլ՝ էթիէնին զիհնինտէ , մանտառէն
Լի-Թօնկ-Մինին սէօզլէրի տօղրու օլտըղընը թէէյիտ իտիյօր իտի , էթիէն հիչ պիր
վազթ Ֆիրար իթմէյէճէք , հիչ պիր վազթ ճանքարէ Գլէմանսընը կէօրէմէյէճէք
իտի : Ազմ ու ճէսարէթի՝ տայմա նագապիլը տէֆ մանիալէրէ թէսատիւֆ իտէ-
ճէք օլուպ , եալընըզ մէմուլին զայրը պիր վագաա իլէ իսթիհալը հուրրիյէթ ի-
տէպիլէճէք իտի : Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ Կառնիէ վէ Պալնի նամ զապըթան իլէ
պուսլարա ըէֆագաթ իտէն իյիտլէրին գըրկընընը շիւպհէսիզ պիլա միւճաղաթ
պրազմայաճագ , վէ ինթիմալ քի օ զէման էթիէն՝ Հանօիէ խաֆիէն պիրինի կէօն-
տէրէպիլէճէք , վէ պու հալտէ օ վազթա գատար պէքլէյիպ , շիւպհէսիզ տիւչա-
րը ըզտըրտպ օլաճագ , վէ լաքին թէհամմուլի աէ էլտէն պրազմայաճագ իտի : Էն
ուֆագ իլէրինտէ վէ էն էհէմմիյէթսիզ սէօզլէրինտէ պիլէ սագընմասը լազըմ կէ-
լիպ , հէր քէստէն վէ հաթթա քէնտիսինի խալիսանէ սէվէն գարըտան պիլէ շիւպ-
հէ իթմէլի իտի , զիրա Հօնկ-Մա-Նաօ՝ քէնտիսինի եանընտա ալըգօյմագ իսթէ-
տիկինտէն , պու մագսէտինէ էրմէք իչիւն հէր շէյի կէօզէ ալտըրաճագ իտի :

Մէրգուճէ գատուն պիրտէն պիրէ « — Պու նէ՝ սաատէթ — » տէյու նիտա
իթտի :

Էթիէն պաշընը չէվիրիպ մէրգուճէյէ պագտը : Հօնկ-Մա-Նաօ՝ յաանըն եա-
նընտա եասթըզլարըն իւզէրինտէ չէօմէլմիչ , քիւշիւք չինի ֆինճանըն իչինտէքի-
նի քէմալը տիգգաթլա թէֆթիլ իտիյօր իտի : Սանտալ աղաճընտան մամուլ աչըգ

(1) Պու Ֆրանսըզ էսիրի՝ Բինէլ նամընտա պիր ասքէր թրամէթաճըսը օ-
լուպ , 1860 սէնէսինտէ ժէնէրալ Գուզէն-Մօնթօպան գօնթ տը Բալիգաօնըն
թահթը գօմանտասընա վէրիլէն իքի ալայտան պիրինէ տախիլ իտի : Պու նէֆէր
սահիէն ժէնէրալլըգ ըիւթպէսինէ գատար թէրֆի իթտի : Չին մէմալիքինէ օ
գատար ալըլտը քի աղըլ պիր Չինլի օլտու : 1879տա պու Չինլէչմիչ Ֆրանսըզ՝ Բէ-
քինին Ֆրանսըզ սէֆիրի Մ . Պ . տը Մօնմօրանըն նէգտինէ գապուլ օլընըպ ,
Ֆրանսըզնա պիր գաչ քէլիմէ կիւճ հալ սէօյլէյէպիլտի :

գութութեամբ պուղտայ տանէլէրի, ալթունտան մասմուլ իբի իւչ քիւչիւք երլան վէ գուչ եռւմուրթասը պէօյիւքիկինտէ իչի գում տօլու պիր խայլի ճամ եռւ վարաքլարը վար իտի. Հօնկ-Մա-Նաօ ֆինճանա թէմիզ սու տօլտուրմը վէ օրթասընա պիր չօգ պուղտայ տանէլէրի աթմը իտի:

Իչպու պուղտայ տանէլէրիին՝ իսթէր սուլըն իւզէրինտէ տուրմուլ վէ իսթէր սուլըն ֆտիպինէ էնմիչ օլտոն, ախք իթմիչ օլտըզլարը վաղիյէթէ, ատէտլէրինէ վէ էթտէ պէրիտէ թէշքիլ իթտիքլէրի մուսթէլիֆ իւչ քէօշէ շէքիլէրէ կէնճ Ձինլի գատըն ֆալ նազարըյա պազըյօր իտի. Մէզքիւր չինի ֆինճան քէք կէվէզէ պիր շէյ իտի. տիյօր իտի քի, Սի-Եու (Էթիէն) սէնէլէրճէ էսիր գալաճագ, վէ նիհայէթ Հօնկ-Մա-Նաօյը սէվէճէք տիր. Պուլտան մաստա մէգքիւր ֆինճան տահա քէք չօգ շէյլէր սէօյլէմէքտէ օլտըղընտան, Հօնկ-Մա-Նաօ սէվինճինտէն նաչի «—Պու նէ՝ սաատէթ—» տէյու նիտա իթմիչ իտի:

Էթիէն կիւլիւմէտի վէ կէնճ գատընա կէճէլէր խայր օլտուլ տէտիքտէն սօնղրա, մէրգուլէնին ինճէ վէ նազիք էլլէրինի ուսուլճաճըգ պուս իթտի. Հօնկ-Մա Նաօնըն էլլէրի՝ Էթիէնին էլլէրինէ տօգանտըգտա տայմա թիթրէր իտի:

3.

Պէօյլէճէ իւչ սէնէ միւրուր իթտի. Իլք կիւլէրի սիւքիւն ու սիւքիւնէթ պէր քէմալ օլուպ, Էթիէն՝ մանտառէն Լի-Թօնկ-Մինէ իթտիկի վատլարը թէմա-մըյա խֆա իտիյօր իտի. Մանտառէնին օղուլարը ֆրանսըզճայը էքէրիճէ սէօյլէմէքտէ օլուպ, Էթիէն տէ ատի Լին-Ան լիսանընը թէմաճըյա թահսիլ իթմիչ օլտըղընտան, պէօյիւք մէմուրիյըն հիւքիւմէթին գուլլանտըզլարը ճանապարհէն Լի-Նընը թահսիլ իթմէկէ քէք ղիյատէ սայ ու ղայրէթ իտիյօր իտի. Տէլիգանը գապիթէ էյլէնճէ էքսիք օլմայըպ, էքսէրիա աթա պինէր վէ չաֆագլա պէրապէր չըմալ թարաֆընտա Մէնկ-Յուլըն էթրաֆընտաքի տաղ վէ օրմանլարտա ուզուլ միւտտէթ կէզինմէյէ չըգար իտի. Պիր տէֆա տա պիր հաֆթա, քէմիւր վէ կիւմիւչ մատէնլէրի պուլընտան Ամի-Շու շէհրինտէ գալմը իտի:

Էթիէնին պէօյլէճէ թա ուզագլարա կիտիպ կէզինիլլէրինէ՝ մանտառէնին գօնաղընտա քիմսէ թէմաճիւպ իթմէյօր իտի. Ազիմէթինտէ հէր քէս նասը կիւլէր երւզ իտի իսէ՝ ալտէթինտէ տէ երինէ հէր քէս կիւլէր երւզ պուլընըր իտի. Պուլտան մաստա Էթիէն թըպըը Ձինլիլէր կիպի եաշայըպ, անլէր չիպի եէր, անլէր կիպի կիյինիլ իտի. Քէնտի գըյաֆէթի իլէ Լի-Թօնկ-Մինին գըյաֆէթի արասընտա եալընըգ պիր ֆարգ պուլընըպ, Էթիէն չարգասընը Էվրօքալը կիպի գօր, պաշընըն իւզէրինտէ տիւզ թաշըմազ իտի. Քէզալիք Էթիէն՝ մահմուզ տախի թաշըր իտի քի, պուլարը Մէնկ-Յուլը պիր իշճի՝ պիր ըէսմէ պագարագ կիւճ հալ իլէ եաբապիլմիլ իտի. Էթիէն Տարգուրըն՝ ֆրանսըգ պահրիյէ գապիթի վէ մանտառէնին էսիրի օլտըղընը հէր քէս պիլտիկինտէն, հազգընտա ըզհար օլընան թէվէճճիւլը ումումի իշթէ պուլտան նէշէթ իթմէքտէ իտի. Տարաթլը պիր սուրէթապէ պէկիրլէ կէշիպ տէօնտիւկինի կէօրէն Լին-Անլը կիւզէլ գըզ վէ գարըլար

տիւշարը հայրէթ ու իսթիզրապ օլուրլար) վէ գ կիւզէ տէրգանլը Եյիճէ, կէօրմէք իշիւն ետրադէլերիի ուսուլճանդ շէվիթիթի իտի:

Էթիէն՝ հիշ պիր վէճէլէ պիր վագթթի Էթիէնէ պէնդմէզ իտի: Երգիւնտէ քի պէօյիւք պէրէ՝ քէնտիսինի պիւսպիւթիւն տէյիթիթի պաշգա պիր սիմատ կէօթէրիթ իտի: Յալընտա տօգուդ այ հիշ սաշ գալմպըպ, սաշարը պա պիր տիկիւնտէ, էվէլ սիյահ իքէն, մուախիւտէն վէնէտիթիլէր կիպի ալթուլն սարըպ պիր սաշ պիթտի: Պըյըգ վէ սաշարը տախի պիր աշ գոլալ րէնկինէ չալար իտի Էքսէրիա վուգու պուլարը իւզրէ, օգաւար աղըր խասթալըզարտան սօնդրա էվ Վէլքիւնտէն տահա գուվէթիլի վէ տահա ճէսքար օլմուշ վէ սէնէթի պէր քէմալ պուլընմըզ իտի: Մէմլէքէթիւն լաթիֆ վէ գուվէթիլի համասը քէնտիսինին ու գուն ուզուն սէյրանլարը վէ պէկիրլէ կէզինիլէրի հէր քէնտիսինէ րէյտէրէն գուվէթ վէ սաղաւլըգ վէրիյօրլաթ իտի:

Էթիէն հէր քէպէ էյի վէ թաթը վարընըր իտի: Լի-Թօնկ-Մինին օգուլարը նա հօճալըգ վէ միւրէպպիլիք իթմէլէ իթիֆա իթմէյիպ, մանտառէնին թալէ պի իւզրէ իշի տահա գիյատէ իլէրիյէ վարըրարագ, էքսէրիա ագլամլարը Մէնկ-Ծու շէհրի իլէ հէվալիսինտէքի կէնճ Թաթարլարը էթրաֆընա թօրլար, Ֆրանսա-նըն մուհարէպաթը մէշուրէսինի Լին-Ան լիսանըյա անլէրէ նազլ լու հիքեայէ իտէր վէ ճիւմհուրիյէթին Հօշ վէ Մարսօ նամ պէօյիւք վէ մէշուր ժէնէրալարը վէ եախօտ նաբօլէնըր թարիֆ էյլէր իտի: Օ կէնճ Զինիլէր՝ նաբօլէնըն կէօգ գամաշարընը հիքեայէսինի իշիթտիլէրիւնտէ, հէմ իսթիզրապ ոչ հայրէթ իտիյօրլար վէ հէմ տէ տիւշարը աշէնէթ օլուրլար իտի:

Հօնկ-Մա-Նաօյա կէլիւտիքտէ, պու գատըն՝ քէնտի «գահրամանըն» էվէլէ քիւնտէն պին գաթ գիյատէ սէվիյօր իտի: Հայըֆ, հիշ պիր իւմիտ վէ խայալաթ-լա քէնտի քէնտիյի ալտաթմազ իտի: Էթիէն տիւշիւնէյէ տալտըղընտա, մէրգու-մէ կէնճ գատըն՝ Սի-Նուըն քէնտի իւզէրինէ տիւշիւնտիկինի, վէ չօգ ուզագ-տա պուլընան վէ պիր տահա կէօրէճէկինէ պէլի տէ հիշ ինթիմալ օլմայան դա-յէթ սէվիլիւ գարըսըն տիւշիւնտիկինի բէք ալէա պիլիր իտի: Էթիէն՝ հիւնէր-լի բարմազարըյա Գլէմանըն րէսմինի չըզմը օլուպ, պու րէսիմ՝ թըպզը գէվ-ճէսինէ պէնգէմէքտէ օլտըղընտան, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ չօգ տէֆա րէսմին էօնիւնտէ տուրուպ սէյր իտէր վէ գըսգանճըղը տահա գիյատէ արթարագ քէնտի քէնտիյէ տիւշիւնի իտի քի, պու գարընըն նէսինէ պու տէրգանլը օ գատար ճան ու կէօնիւլտէն սատըգ տուրույօր իտի: Էթիէն՝ քէնտի էլիյէ օյմա իլէմիլ օլտըղը գէյթուլն աղանընտան մամուլ պիր շէրշիվէ տէրգանինտէ կէնիլ վէ ինճէ պիր ճա-մըն ալթընտա պահրիյէ գապիթիկինէ մախսուս ալթուլն չըզկը սիլահ գըլընըն, վէ անըն իւսթիւնտէ էպիմիլ իւնիֆօրմասընըն՝ րիւթպէսինէ մախսուս ալէամէ-թը ֆարիգալը գօլարընը, վէ էն եիւքսէքտէ Գլէմանըն թասվիլիինի վաղ ու թաալիք իթմիլ իտի: Միւտտէթը հայաթընըն տիլէսէնտ եատիկեարլարը՝ եաթաղընըն պալը ուճընտա ասըր օլան մէգբիւր շէրշիվէ իշինտէ մահֆուդ օլ-մաղա, Էթիէն՝ ալաիմը մէգբիւրէնին՝ քէնտիյի հէր սուլի մէյլանտան մուհաֆազա վէ վըգայէ իտէճէկինի հըսս իտիյօր իտի:

Մա մաֆիհի Հօնկ-Մա-Նաօ հիշ մէշուր օլմայօր իտի: Էթիէն՝ վագըա գօ- շէյ

աղըն՝ պիճիւմէ խաղը իւն աղիւ առթ վն ահպապ օլմը իտի իսէտէ, մէրգումէ Զիթի գարը իւն քէնտի արասընտա տահա լաթիթ վն տահա տիւնիւվադ պիր հալ մէվնուտ օլուպ, պիր ատըմ տահա ալընտըգտա պու հալ ալգ ու մուհապպէթէ թէ հալվիւլ իտէնէքտի:

Էթիէն՝ պու նաղիք չըղկընըն էօթէսինէ կէնմէքտէն իծթինապ իտուպ, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ քէնտիսինէ պաղէն բէք զիյատէ ալգ ու սէվտա իւն սարըլտըգտա, քէնտիսի օնա սըրֆ պիր արգուի պիրատէրանէ իւն սարըլպ մուգապէլէ իտիյօր իտի:

Պու տէրիգանլը՝ մուհիպպէսի օլան մէրգումէ գատընըն նիճէ մուգտարըպ վն պէտպախթ օլտըղընը վն մէմլէքէթինին ատաթ ու ախաղքնա գուրպան կիթտի-կինի չարուգ անլամը իտի, Լին-Ան էյալէթինտէ իզտիվաճ պէր վէճհը աթի ագտ ու իճբա օլընըր, Եէվմը մուայյէնտէ կէնճ գըզ՝ կէլինիք Եալընա պալիղէ օլտըղը-նը կէօսթէրմէք իչիւն տիզ պաղը մագաժընտա տիզլէրինէ պիրէր յըգտար օթ պաղաժը վն էթրաֆը թէքմիլ ֆամիլեասըլա գուչատըլմը օլտըղը հալտէ միւ-վասէլէթ իտէր, Կիւվէյի տախի՝ ըէֆագաթընտա պիճիւմէ խըսըմ վն ագրա-պասը վն պիր Պուտտա քեահինի պուլընտըղը հալտէ մէվգիլ զիյնէթէ կէլիր: Մէրգում քեահին՝ էլինտէ պիր չինի գատէհ վն Շաօ-Շէնկ չարապըլա տօլու պիր չիէ թութմագտա օլուպ, միւթատ օլան ըէսը սէլամը իյֆա իթտիքտէն սօնղ-րա չինի գատէհէ չարապ տօլտուրըր վն կիւվէյի վէրի: Կիւվէյի՝ նիչանըսընը նաղիքեանէ պիր սուրէթտէ պալըլա սէլամլայըպ չարապըն Եարըսընը իչտիքտէն սօնղրա, քէմալը իճթիրամլա մէրգումէնին էլինի թութար վն գալան չարապը օ-նա իքրամ իտէր: Գըզ տախի մէզքիւր չարապը նուչ իթտիքտէն սօնղրա գատէ-հի գայտսըզճա պիր թարաֆա աթար: Վալիտէսի վն Եախօտ ֆամիլեասը գատըն-լարընտան պիրի՝ Եթտան տիզ պաղարընը չըգարըր վն Եէրինէ իբէք տիզ պաղա-րը կէչիրի: Պուընըն իւզէրինէ Եէնի կէլին կիւվէյի՝ զայէթ մուգատտէս իմբէրա-թօրըն իգամէթ իթտիկի չըմալ ճիհէթինէ աօղրու տէօնէրէք տիզ չէօքէրլէր վն տիւն Եա ու ախրէթտէ Եէք վիւճուտ օլտըղլարընը պիւլէնտը ալազ իւն իւն է-տէրլէր:

Պէօյլէճէ իչ օլմուչ պիթմիչ տիր: պու իբի կէնճլէր՝ Եէքտիկէրիյէ, էվլէնմիչ-լէր տիր:

Օ կիւնտէն իթիպարէն Եէնի կէլին՝ իսթէր գօճասընըն խանէսինտէ, իսթէր պալազա Եէրտէ իգամէթ իթմէյէ հուրր ու սէրպէսթ տիր: Եկէր կէնճ զէվճէ՝ պիր սէնէտէն օն սէքիզ այա գատար օլան պիր միւտտէթ գարֆընտա համիլէ գալըր իսէ՝ գօճասը՝ մէրգումէյի՝ թէրք իթմէյի օլտըղը հալտէ ալըգօյուպ սագլար, վն Եախօտ պու զէվճէ՝ գօճասընըն խանէսի խարիճինտէ Եալամը օլտըղը հալտէ գօ-ճասը՝ մէրգումէյի Եէնիտէն ալըր: Պու ատամ պուընտան պէօյլէ զիւրրիյէթի օ-լաճաղընա էմին օլտըղընտան, արթըգ պուընտան ֆաղա պիր չէյ իսթէմէզ, Եկէր պիւաքիս օն սէքիզ այ սօնղրա կէնճ զէվճէ հէնուզ գըսըր գալըր իսէ՝ գօճասը մէրգումէյի պօլար վն ֆիւթուրսըզճա պիր պալազա գարը իւն էվլէնի:

Իչթէ պիչարէ Հօնկ-Մա-Նաօնին պէտպախթլըղը պուընտան իպարէթ օլուպ, չէօյլէ քի մէրգումէ գարը՝ ղէնկին պիր Թաթար իւն էվլէնէրէք, կէնճիկինի,

կիւղէլիկներն վէ քիւլիէթի սէրվէթինն մէրգումա պախ ու իթա իթմիւ օլտըրը հալտէք ուղորտը վատէնին հիւլուլինտէ գօճասը՝ մէրգումէ յի պօշամը օլտը ղընտան Հօնկ-Մա-Նաօ՝ մահզում մահզոսն՝ մանտառէն Հի-թօնկ-Մինին խանէ սինէ սըղընմը իտի։ Պու գատըն Էթիէնին տախի քէնտիսինն զէվճէլիկէ թալէպի իտէճէկինն, վէ պու Էվրօթալընըն՝ Չինլիէր կիպի Էֆքեարը պաթըլէտէ պուլըն-մայաճաղընը իւմիտ իտիյօր իտի իմէ տէ, նապէհան Էֆքեարը պաթըլէտէն քա-հա գուվլէթի պիր հըսսիյաթա, Էմնի տիկէր պիր գատըն հազընտա հըս օլ-նձն աչգ ու մուհապպէթէ թէսատիւֆ իթտիկինտէն, սէվկիւլիւսի օլան Սի-Եո՛ւ, քէնտիսինն քեաֆուրի աղան եօլընա կէօթիւրտիքտէ, Չինլի գատըն՝ իւմիտինն պիւսպիւթիւն ղայպ իթտի։

Էթիէն. — Յիքրինն անլատըմ, մուհիպպէի աղիգէմ։ Մէմուլ իտէրմիսին քի, սէնին մէմլէքէթինտէ իճրա օլընան իզտիվան ալինը վահիսի իլէ քէնտիսիւ տահա ղի-յատէ սէրպէսթ զանն իտէյիմ։ Պէն սէվտիկիմ գարըյա սատըլը, վէ պու սա-տաքաթըմա սէպէպ՝ մէրգումէ իլէ իզտիվանըմ տէյիլ, անը թաքարճասընա սէվ-տիկիմ տիր... Պէնիմ նիշանլըմ տա, գարըմ տա այնը պէօլլէ օլուր։ Աչգ ու մուհապպէթ՝ պիր հըսը մուգատտէս օլուպ, սատաքաթսըղըլը Էիւզիւնտէն իւէ-ատի վէ հազիր պիր չէյ օլուր։ Վաքըա պէնիմ վաթանտալարըմըն քեաֆֆէսի սանա պէօլլէ սէօլլէմէյէճէլէր իտի։ Լաքին պուենա սէպէպ չու տըր քի, անլէր պէնիմ կիպի իհթիմալ քի մահտուտ վէ ֆաքաթ տայմա ալի վէ միւթէազըլիմ Էֆ-քեար իլէ ռէրվէրտէ օլմամըլար տըր։ Սէն պէնի սէվտիկինն սէօլլէյօրսըն վէ պէն տէ հիւսնիւ ռիգավա սանա ինանըյօրըմ, պիչարէ էլմասքարէ գատընճըղա՛ղ։ Սէ-նի իչիւն վէ պէլքի պէնիմ իչին տախի պու պիր պէտպախթլըլը տըր։ Էկէր գալ-պիմ՝ քէմէնտը աչգ ու մուհապպէթլէ պաղըլ օլմուլ օլմասա իտի, սէնին մէմլէ-քէթինտէ Էէրլէչիւր վէ սէնին Էանընտա ռահաթ պիր էօմիւր կէչիթիւր իտիմ...։

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ պաղընը ուսուլճաճըլ տէլիգանլընըն օմուզընա տօղրու էյտի։ Գարա կէօլլէրինն քիրքիլէրի արասընտա կէօզ Էալարը բարլամաղա պալայըպ, հըչքըրըղըն տախի թութամայարազ կէօքսիւ գապարըպ տուրույօր իտի։

Չինլի գարը՝ աղըր աղըր. — Ազիզիմ Սի-Եո՛ւ, հէր չէյի սանա սէօլլէմէլի-յիմ։ Պիր ազ ղայրէթ իթսէմ՝ սէնի գաչըրապիլիթիմ։ Հալ պու քի տայմա իւմիտ իթմէքտէ օլտըղըմտան՝ պու ֆիքրի զիհնիմտէն տէֆ իթմիլիմ տիր...։ Եաղըլ-լա՛ր օլտուեն, իւմիտիմին վահի օլտըղընը անլայօրըմ։

Էթիէն՝ պիր նիտաի մէսէրրէթ ինթիմա սալըվէրէրէք. — Տիմէք պէնի սէր-պէսթ պրաքապիլիթսինիզ, էօլլէ՞ մի։

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Էվլէթ։ Սէնին թանըմատըղըն տօսթլարըն մուսպէնէթիյ-լէ սէնին իչիւն մէքքեարէլէր թէրթիւ իտէրէք, ազ պիր զահմէթլէ սէնի Գըզըլըմաղա Էէթիչտիրմէյէ մուվաֆֆազ օլապիլիթիմ։ Օրատա պիր սանտալը պէք-լէր։ Լաքին նէ՛րէյէ կիտէճէքսին։ Հանօլի նամ չէհըլ ճէսիմ՝ սէնի՞ն մէմլէքէթի-նին եօգսա պէնիմ մէմլէքէթիմին ասքէրի թարաֆընտան մը թահթը գապթ ու իչ-ղալէ ալընմըլ տըր, պիլմէյօրըմ։ Լաքին պուենը անլայըպ պիլմէգտէն էվլէլ հիչ պիր չէյէ թէչէպպիւս իթմէյէճէյիմ։ Հազըլմուտ էմնիյէթին օլտուեն։ Պու պի-չարէ քիւչիւճէք Չինլի գարը՝ սէնի քէնտիսինն Էանընտա սազլար իսէ՛ մէսրուր

Փիւթուրսըդ տուրուպ Լի-Թօնկ-Մին՝ պիր չէք քէշֆ խոյնմէտի :

Էթիէն. — Բայիթաթա կիթմէք թէսավփուրընտա պուլընտըղմը սիգէ քէշ-լէտիկիմտէ, հազիգաթէն Եուէն-Նան վալիսինէ ճէսիմ պիր բլան արգ իթմէք նի-յէթինտէ իտիմ : Մուսվէնէթինիգի իսթիրհնմ իթմէք փսթէյօր իտիմ-Սիգիկէն եօլ-ճըլըդ իտէր իսէմ՝ պանա չօք ֆաիտէլի օլուր, Էիկ-Եու-Շաօնըն հուզուրընտա պէնի իլթիգամ վէ թէսահուպ իտէրսինիգ :

Լի-Թօնկ-Մին զիհնինտէ էկէր ճիւզի պիր շիւպէն տօղմուչ իտի իսէ, պու ճէվապը սատէտիլանէ՝ անը մահվ իթմէկէ քիֆայէթ իթմիչ իտի :

Լի-Թօնկ-Մին. — Էվվէթ, պիր թէսավփուրտան պանա վազըա տէֆաթլէ պահա իթտինիգ... Ամմա ֆիքրինիգին ասըլ նէ օլտըղընը հիչ սէյլէմէտինիգ :

Էթիէն. — Իշիմ հէնուզ թէքմիլ օլմամըչ իտի տէ անըն իշիւն պիր չէյ սէյ-լէմէտիմ : Անը սիգէ արգ իթմէք իշիւն պէօլիւք խաթթլարըն թային օլընմասընա պէքլէյօր իտիմ : Մալիւմ օլտըղը իւզըն, Լին-Ան էյալէթինին մահսուլաթը նազլ ու ֆիւրուլթ օլընաճաք վէսաթիթ եօք տըր : Մէսէլա Մէնկ-Յու հէվալիսինտէ բէք չօք պազըր, քէօմիւր վէ ճիւպ մատէնիլէրի պուլընըպ, էկէր պուլընար մէմա-լիքտէն իխրտճ օլընապիլսէ՝ եալընըզ պուլընարտան մէմէքէթ զէնկին օլապիլիւր իտի : Շըմալ ճիհէթինտէ Մէնկ-Յուտան Եուէն-Նան-Ֆույա միւմթէտ օլան եօլ՝ Էն գօլայ թարիգ իսէ տէ, մահսուլաթըմըզըն չըմալ էյալաթընա տօղրու սէվք ու իր-սալինէ լիւզում եօք տըր : Էյալաթը մէգքիւրէտէ չօք մահսուլաթ վար տըր : Թա-րիգը մէգքիւր՝ պիր թարաֆտան ճէնուպ հուտուտընա վէ թարաֆը տիկէրտէն շարք ճիհէթինէ տօղրու կիտէր : Մէնկ-Յուտան Գըզըլ ըրմաղա գատար անճաք պիր եօլ մէվնուտ օլտըղընտան, պիգիմ կէօլ իլէ նէհըր մէգքիւր արասընտա պիր գանալ գազըմաք իգթիգա իտէր : Սուլարըն մէսահէսինտէ օլան ֆարգ ճիւզի պիր չէյ տիր : Տիկէր թարաֆտան մէգքիւր գանալ՝ կէօլիւն չըմալ ճիհէթինտէն պաշ-լալըպ, Շիանկ-Հօ նէհրինէ գարըշան պիրինճի ըրմաղլարըն պիրինէ տօղրու ու-ղայաճաք տըր : Պու թարիգին սատէլիկինի պէյան իթմէյէ լիւզում կէօրմէմ կէօլ իլէ նէհր արասընտա իքի սիլիլէի ճիպալ մէվնուտ իսէ տէ, հիչ պիր ամէլիյաթը սէնալիյէ ինրա իթմէյիպ, պիր ազ չէվ թութարաք գանալըմը օ իքի սիլիլէի ճի-պալ արասընտան կէչիլէճէյիմ : Մէնկ-Յուտան Շիանկ-Հօյա գատար թէքմիլ տիւզ պիր օվա պուլընտըղընտան, պու ումուրը նաֆիա բէք գօլայ պաշա չըգաճաք վէ մէսարիֆի տէ պիլնիսպէ բէք ազ օլաճաք տըր :

Պու բրօթէ՝ զայէթ ագիլանէ պիր սուրէթտէ թէսավփուր իտիմիչ օլմաղալ մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին՝ ամէլիյաթը սէրիա ինրա իթտիրէրէք, մէգքիւր գանա-լըն՝ քէնտի էյալէթի վարիտաթընը պիր գաշ գաթ տահա արթըրաճաղընը ֆարգ ու թէսնիլ իտէպիլիւր իտի : Բարա մէսէլէսինէ կէլինտիքտէ, մանտառէն՝ Էթիէն-տէ ամէլիյաթ նօզթարի նազարը գատար մալիյէ նօզթարի նազարընճա տախի վու-գուֆը թամմ միւշահէտէ իթտի : Ֆրանսըզ պահրիյէ գապիթի՝ հազիգաթէն վար գուլվիթինի տէօքմէքտէ օլուպ, Լի-Թօնկ-Մինին՝ քէնտի հազգընտա հիչ շիւպ-հէսի գալմամասը վէ ամէլիյաթը խայալիյէսինի ամէլիյաթը հազիգիյէ մագամըն-տա գապուլ վէ թէրվիճ էյլէմէսի լազըմ իտի : Էկէր Լի-Թօնկ-Մին ալտանսա՝ Եուէն-Նան վալիսի տախի ալտանաճաք իտի : Օ հալտէ Էթիէն սէլամէթի պուլուր իտի :

Մէրգոււմ տէլիգանը՝ պու միւթալէսթընըն քեաֆֆէտինի Հօնկ-Մա-Նաոյա պէ-
յան իտուպ, մէրգոււմէ պիշարէ գարը իսէ՝ հէր շէյէ գաթլանմըշ օլաըղընտան,
հիշ պիր իթիրազտա պուլընմատը :

Իւշ կիւն սօնդրա հարէքէթ օլընտը :

Մէնկ-Յուտան Եուկ-Նան-Ֆուլա գատար եօլ՝ ատէթա իւշ քէօշէ շէքլինտէ
օլուպ, օնտան էօթէյէ հըսս օլընմազ պիր եօգուշա տօղրուճա Հսին-Հնինկէ գա-
տար կիտէր : Եուկ-Նան էյալէթինին մէրքէզի՝ տէնիզ երեզիւնտէն իբի պին մէթ-
րօ երեքսէք օլուպ, Հսին-Հնինկտէն տէ էլլի քիլօմէթրօ գատար ուզազ տըր : Պու
շէհր՝ ճէսիմ պիր կէօլ քէնարընտա պինա իտիլմիշ օլուպ, էթրաֆը կէնիշ պիր
իսթիհքեամա մուհաթ տըր : Իշպու ամէլլյաթը հարպիյէ՝ Ինկիլիզ դապիթանը
թարաֆընտան իճրա իտիլմիշ օլմալը տըր : Ձիքը օլընան կէօլ՝ Ճինէվրա կէօլիւ կի-
պի շէվ պիր շէքլտէ պուլընպ, անըն իւշ պէօյիւքլիկինտէ տիր :

Մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին՝ միւվասէլէթինի վալիի էյալէթէ խապէր վէրտիր-
տի : Պու պէօյիւք մէմուրըն մէրքէզը էյալէթէ կէլտիկինէ պիլճիւմէ էհալի մէ-
րազ իթտիկի կիպի, պիր չօգ սէնէլէրտէն պէրու Ֆէնկ-Յուտա էսիր պուլընան
Ֆրանսըզը Սի-Եուկըն տալի շէհրը մէզքիւրէ վիւրուտընա ազ մէրազ իտիլմէյօր
իտի : Պիր սապահ մանտառէն իլէ էթիէն՝ վալիին գօնաղընա աղիմէթ. իթտիլէր :
էթիէն Տարգուր՝ դայէթ սիւսի պիր Ձինի էլպիսէսի կիլինմիշ օլուպ, պիւաքիս
Լի-Թօնկ-Մին՝ Ֆրանսըզ պահրիյէ գապիթինին հէնուզ մէճկուլը օլան պէօյիւք պիր
ալալ րուպսը, եանի ալաղլարընա գատար ուզանմըշ պիր իբէթլի Գըհ Ֆիսթան
վէ դայէթ գօյու մալի պիր սաթէն մանթօ լապիս օլմուշ, վէ կէօքսիւնին իւզէրի-
նէ պէօյիւք պիր միտալեօն վէ պու միտալեօնըն իւզէրինէ եէքտիկէրէ սարըլը
անգա գուշարը րէսմի իլլէնմիշ իտի :

Պու իբի գաթ՝ վալիին իգամէթ իթտիկի գօնաղըն գարուսընա մուվասէլէթ
իթտիլէր : Գարու դայէթ երեքսէք օլուպ, իւզէրինտէ քէօշէլէրի էյրի պիր չաթը
շէքլիմիշ, վէ գարունըն գանատլարը իւզէրինէ գանկալ գանկալ խալալի ած-
տէրհալար նազ իտիլմիշ, վէ կէօյա գարույր մուհաֆազա իթմէք իշիւն աղըղու-
րը թէհտիտամիզ պիր սուրէթտէ աշըզ, թաշտան օյմա իբի աօլան՝ գարունըն հէր
իբի թարաֆընա վազ օլընմըշ իտի : Սահանլըգտա, իւզէրինտէ քիւննիւք թիւթ-
մէքտէ օլան պիր Պուտտա միհրապընըն գարշըսընտա ալաթը ատալէթ՝ իքէնճէ
ալէթէրի վէ գէնճիրլէր վէ լալէլէր իլէ պէրապէր տուվարլարա ասըլը իտի :

Գօնազ տէրուենինտէ թաշ տէօշէլի կէնիշ պիր ավլուտա ասքէր, սիւվարի,
երեք արապսը վէ սէտեա բաթըրտըսը տըր կիտիյօր իտի : Ձինտէ պէօյիւք պիր
մէմուրըն գօնաղընտա սապահլարը հէք պէօյլէ բաթըրտը վէ կիւրիւլթի օլուր :
միւլէլիյէ վէ ասքէրիյէ մանտառէնիէր՝ էլպիսէի րէսմիլէլէրին լապիս օլարազ պիր
թալըր վուզուրանէ իլէ կիրպ չըգմազտա վէ Ձինլիլէրէ մախսուս օլան պիր ու-
սուլտէ ուզուկ պիր րասիմէի ինթիրամքեարի իլէ եէքտիկէրինի սէլամամազ-
տա, վէ պիր թաղըմ քեաթիպլէր՝ եազը թաղըմլարըլա կիտիպ կէլմէքտէ, վէ
ասհապը մէսալիհ՝ հուզուրա գապուլ օլընմազ իշիւն վազթը մուայյէնէ պէքլէ
մէքտէ, վէ պիր քէօշէտէ պօյննէնա լալէ թաղըլմըշ պիր մահպուս՝ իբի թաթար
մըզրաղընըն թահթը մուհաֆազադարնա պուլընմազտա իտի :

Ավուրն կերիսինտ պիր պինա կէօրիւնիւպ, պուրն եալընդ պիր գաթը վար իտի իսէ տէ, չաթըսը բէք կէնիչ վէ ճէսիմ օլտըղընտան, թէքմիլ պինայա պիր նէվի ագամէթ վէ մէթանէթ վէրմէքտէ իտի Պու պինա հիւքիւմէթ գօնաղը օլուպ, վալի պուրատա քէմալը տարաթ ու տէպտէպէ իլէ վէ Չին իմբէրաթօրընըն վէքիւլը մութլաղը սըֆաթըլյա մէսալիհը ամմէյի բույէթ իտէր իտի :

Պու պինանըն արգա թարաֆընտա ճէսիմ պիր պաղչէ մէվճուտ օլուպ, չիչէք աչմըլ թօբ Ֆիյա աղաճլարընըն արա ետլէրինտէ քեան պաղչէ քէօշքէրի՝ վալի Լին-Նու-Շաօնըն վէ գարըլարընըն վէ թէքմիլ խանէտանընըն խուսուսի իգամէթ-կեակալը իտի :

Մանտառէն Լի-թօնկ-Մին իլէ Ֆրանսըզ պահրիլէ գապիթի էթիէն՝ պէօյիւք հուզուր սալօնընա տուխուլ իթտիքլէրինտէ, քէնտիլէրէ իրաէ ու թախսիս օլընան մէվգիէ գատար վասըլ օլապիլմէք իչիւն ասհապը իսթիտա վէ մէսալիհ գալապալըղընը պէօլիւպ կէչմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Յուլն-Նան վալիսի Լին-Նու-Շաօ՝ մանթօսըզ օլարաք ալթուլն սըրմա իլլէմէլի իբէքտէն մամուլ ուզուլն պիր ֆիսթան կիյսի՞, պօյնընա տա՝ իւզէրինէ սիյահ քէհրիպարլար ասըլը ալթուլն Պուտտա կէրտանըղընը թագմըլ, մէքքիւր քէհրիպարլարը բարմաքլարըլյա գայտաըզճա օյնաթարաք ուզուլն վէ պէրրաք պիր սէս չըգարթըյօր իտի Շարգասընըն իւզէրինտէ պիր ալթուլն սըրմա գէհ իւզէրինէ տիքիլի սէյլան թաչընտան մամուլ պիր տիւյմէ բարլայօր վէ վալինին մայէթ մէմուրլարընըն չարգալարընտա պիլլուր վէ եա մալաչիթ թաչընտան տիւյմէլէր պուլընըյօր իտի Պիր պուճագտա Չին միւրէքքէպի էզմէքլէ մէչղու կէօրիւնէն քեաթիպ նէվինտէն պիր մէմուրըն չարգասընտա իսէ սիւս օլարաք ատի պիր պագըր տիւյմէ վար իտի :

Յուլն-Նան վալիսի՝ մանտառէն Լի-թօնկ-Մին իլէ րէֆիգինի կէօրտիւկինտէ, եագըն կէլմէլէրինի վէ գարչըսընտա պուլընան իքի ալչաք գօլթուգ սանտալեասընա օթուրմալարընը իչարէթլէ անլաթտըլ Ղայէթ մուխթասար վէ զայէթ նագիքեանէ պիր սուրէթտէ թէաթիի իյգահաթ օլընպ, Լի-թօնկ-Մին՝ Ֆրանսըզ գապիթինին նասըլ քէնտի եէտինտէ պուլընտըղընը վէ անըն ալթը սէնէտէն պէրու նիչիւն Մէնկ-Յուտէքի գօնաղընտա իգամէթ իթտիկինի հիքեայէ իթտի, վէ գապիթը մէրգուճըն՝ թէքմիլ էյալէթէ նաֆի ասարը սայ ու իգտամընը տէրմիյան իլէ, պիննէֆս օ կիւնիւ ումուճ էյալէթին րիֆահ ու սաատէթինի մուճիպ օլաճագ եէնի պիր բլանը տալի էճնէպիի մէրգուճըն վալիյէ թագտիմ իթմէք արգուսընտա պուլընտըղընը պէյան էյլէտի :

Պու սըրատա էթիէն՝ մանտառէն լիսանը իւզքէ իտարէի քէլամա պալլայըպ, Յուլն-Նան էյալէթինին ճէնուպ վէ մէրքէզ ճիչէթլէրինին սէրվէթինի մուճիպ օլաճագ զիգըյմէթ գանալ հագգընտա քէնտի իւմիտ վէ թէսալվուրաթընը պիգգաթ քէնտի արգ ու իյգահ իթտի :

Յալընըզ էն պէօյիւք մէմուրիյինի թէքէլիւճ իթտիքլէրի պու լիսանտա Սի-Յուլնըն պէյանը էֆքեար իթմէսինէ էկէրչի Լի-թօնկ-Մին րէք չօք թէաճճիւպ իթտի իսէ՝ Յուլն-Նան վալիսի տահա զիյատէ հայրէթ իտուպ աղըլ աչըզ գալտը, անըն էհիյէթ ու լիյագաթընը չաբուգ անլաուր, պաղը չէյլէր սօրուչտըրտը վէ

էօլլէ պիր Թէսաւվիւրը աղիմի պաշա չըգարմագ իշիւն բէք պէօյիւք մէպաղ լա-
զըմ օլուպ օլմայաճաղընը սիւվալ իթտի :

Սի-Յու՝ ճէվապընտա , Թախմինաթը վազըասընա նազարէն էյալէթին ումու-
մի խազինէսինէ միւրաճաաթ իթմէքսիզին Մէնկ-Յունըն խազինէսիյլէ մէսարիֆին
գաբանաճաղընը իւմիտ իթտիկինի պէյան իտուպ , վաղի միւշարէլէյնտէն եալը-
նըզ իբի շէյ , եանի՝ իսթէր եալընըզ վէ իսթէր պիրլիքտէ աստամ պուլընարագ
Եուն-Նան մէմալիքինին հէր Թարաֆընտա եօլճուլըզ իթմէք իշիւն չախսընա աիտ
պիր ըուխսաթ Թէգէրէսի , վէ Լի-Թօն-Մինին պէշ եիւզ իշիլէրինէ իլավէ իտիւ-
մէք վէ պիր գաղմաճը վէ արազի աշըճը օրտուսը Թէշքիլ իթմէք իւզրէ պէշ եիւզ
աստամ Թալէպ իթտի :

Էթիէն՝ պուլը տէտիկի սըրատա , կէօյա միւսաստէսինի իսթիհսալ իթմէք
իւզրէ եիւզիւնի Լի-Թօնկ-Մինէ տօղըու չէվիրիյօր իտի , Լի-Թօնկ-Մին պաշըյա
իշարէթ իտուպ իպրազը մուվաֆագաթ իթտի վէ Լին-Եու-Շաօ տախի մաթլու-
պընը իյֆա իթմէք իշիւն Սի-Եույա սէօզ վէրտի , Էկէր Լի-Թօնկ-Մին պու սըրա-
տա էթիէնին եիւզիւնէ տիգգաթլը պագաս իտի՝ հիշ պիր չիւպհէյէ գահիպ օլմա-
յաճագ իտի , Էթիէն եիւզիւնտէ հիշ պիր էսէրը Ֆիւթուր կէօսթէրմէյիպ , կէօզ-
լէրի տէ ասլա բարլամատը :

Աղ կիւն զարֆընտա Լի-Թօնկ-Մին՝ էյալէթ մէրքէզինտէքի իշիւրինի պիթիր-
տի , Էթիէն իլէ պէրապէր Մէնկ-Յույա հարէքէթ իթտի վէ պու տէֆա սէյահաթ
սիւրաթլա իճրա օլընտը : Պու իբի գաթը գապուլ իթմէք իշիւն գօնագտա հէր
շէյ հազըր օլուպ , եիւրիւք աթլարա պինմիշ օլան իբի մըզրագտար նէֆէր՝ էօն-
տէն կիտէրէք անլէրին ավտէթինի խապէր վէրիյօրլար իտի , Հօնկ-Մա-Նաօնըն
եիւրէյինտէ պիր սըգընթը հասըլ օլմուշ իտի , Մէրգումէ գատըն՝ Էթիէնին Եուն
-Նան-Յուլա իճրա էյլէտիկի սէյահաթըն մագսէտը ասլիսի՝ ֆիրար մտտտէսին-
տէն իպարէթ օլտըղընը քէշֆ իլէ մէէյուս օլըյօր իտի , Էթիէնի կիւնիւ Էթիէն՝
մէրգումէյի պաղչէրէ կէօթիւրիւպ , վալինին հուզուրընա գապուլ օլընտըղընը
վէ մէմուլին ղայրը օլարագ նաիլը աթըֆէթ օլտըղընը մէրգումէյէ պէյան իթտի :
Շիմտի արթըզ ֆիրար իշիւն հիյլէ իսթիմալինէ վէ քէնտիյի կիզլէմէկէ մէճպուր
օլմայարագ , սէրպէսթճէ Հսին-Գայ լիմանընա կիտէպիլիր իտի , Լաքին օրատա
մուհիպպէսի Հօնկ-Մա-Նաօնըն մուսվէնէթինէ իհթիյաճը օլաճաղընտան , պիր
խայլի կէմիճիլէրի պուլընան պիր Չին կէմիսի սըբարքշ իթմէսինի մէրգումէյէ ը-
ճա իթտիկինտէ , Չինլի գատընճըղագ՝ պաշընը էօնիւնէ էյտի , ղիրա շէտիտ սը-
գընթըսընտան նաշի գալպի շիշիյօր իտի : Մամաֆիհի մէրգումէ գատըն հիշ կէօզ
եալը տէօքմէտի , շիւնքի քէնտիսինէ իթաաթլը պիր քէօլէ օլմաղը վէ հաթթա
պու ուղուրտա էօլմէյի պիլէ Սի-Եույա եէմին Թահթընտա վատ իթմիշ օլտըղըն-
տան , գալպինին նէճապէթ ու նէգաքէթինէ մէպնի պու վատընը սօնընա գատար
իյֆա իթմէք իսթէր իտի :

Էթիէն Տարգուր՝ նէ եաբմագ նիյէթինտէ պուլընտըղընը աշըզ պիր սուրէթ-
տէ Հօնկ-Մա-Նաօյա պէյան ու իյգահ էյլէտի : Շախսընա մախսուս օլարագ Եուն
-Նան վալիսի Լին-Եու-Շաօնըն վէրտիկի ըուխսաթ Թէգէրէսի մուճիպինճէ , իս-
թէտիկի կիպի եօլճուլըզ իտէպիլիր իտի , Լի-Թօնկ-Մինին սօն չիւպհէլէրինի տէֆ

Ինչպէս ինքն ընդհանրապէս օն քիչի վերաբերելի մոռալիս յետէն թալալ իտէճէ իտի: Պատէհու, Մէնկ-Յու կէօլիւնտէն Գըզըլ ըրմաղդ գաղար կիտէճէ գանալըն խաթթըն պիղաթ քէնտիսի քէչֆ ու թէտգիգ Դթմէկէ լիւզումը օլտըղըն տերմիյան իտէրէք, էշխասը մէրգոմէ իլէ պէրպալէր Հսին-Գայ Եօլընը թութա, ճագտը: Հսին-Գայտա Հօնկ-Մա-Նաօնըն քերալտըղը վէ էրգագ ու մէէքիւլաթ երւքլէթտիկի պէօլիւք Զին կէմիսիսի պուլընճա, արթըգ գուրթուլընըն հիչ պիւ մանիա օլմայաճագ իտի:

Տէլիգանլը գապիթ՝ պու քիւսթաի բլանընը եպգ մէվսիմինտէ հաւանըն Ղա. յէթ լաթիֆ օլտըղը պիւր կէճէտէ սէվիլիւլիսի Հօնկ-Մա-Նաօյա թէպլիղ ու պէյան իթտի:

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Գալպիմի բէք Փէնա ռախնէտար իտիյօրսըն ամմա նէ՞ օ. լուր: Հօնկ-Մա-Նաօ արթըգ Հօնկ-Մա-Նաօնըն տէյիւ, ճանքարէսի Աի-Եուլըն տըրի Եարըն Հօնկ-Գայա ատամ կէօնտէրէճէյիմ: Տէօրթ կէմիճիսի պուլընան պէօյիւք պիւր կէմի քերալայաճաղըմ. պու կէմիճիէր՝ լազըմ օլտըգտա պիւր սէնէ պիւլէ պէքլէմէկէ էմր ալաճագլար տըր:

Պու իթի կէնճիէր՝ Փիրարըն լագըրտընը արթըգ պիւր տահա աղըղլարընա ալմայըպ, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ պահըռ ուսուլճաճըգ էթիէնիս՝ մանտառէն Լի-Թօնկ-Միլին գօնաղընտա իգամէթ իթմէյէ պաշլատըղը իւք սէնէլէր իւզէրինէ կէթիրտի Չ ուզուլն սէնէլէր նա՛սըլ տա չարուգ կէչմիլէր իտի: Հայաթընըն էն թաթլը միւտտէթի օ սէնէլէրտէ միւրուր իթմիլ իտի:

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Ազիզիմ Սի-Եու, սէն պէնի հիչ սէվմէտին, պիլիրիմ: Լաքին հիչ օլմազսա կէօզիւմին էօնիւնտէ իտին. սէնի կէօրմէք վէ սէնիւլէ գօնուլճագ իսթէտիկիմտէ՝ սէնի տէրհալ նէրէտէ պուլաճաղըմը պիլիր իաիմ:

Պուըն տիյերէք Զինի գատըն՝ եէչիլիք իւզէրինէ երգըլը վէրմիլ վէ կէօզլէրի տօլմաղա պաշլամըլ իտի:

Էթիէն՝ մէրգուլէյի Եօգարը գալտըրըպ եանընտա օթուրաբագ. — Աղլամա, ճանքարէ մըհիպպէմ: Պուրատան եագընտա հարէքէթ իտուպ իթմէյէճէկիմի հէնուղ պիլմէյօրըմ: Հարէքէթ իթսէմ պիլէ, պու Փրգաթըմըղտան մէէյուլս վէ միւքէտտէր օլմայալըմ: Պանա էօլէ տույ օլըյօր քի, սէնի թէքրար կէօրմէյէ նասիպ օլաճագ վէ արամըղտաքի միւնասէպէթ մահվ օլմայաճագ տըր:

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Օ՛հ, խա՛յր, միւնասէպէթ իմիլ մահվ օլմայաճագ տըր:

Էթիէն. — Ո՛ր, միւնասէպէթ իմիլ մահվ օլմայաճագ տըր, Փրանսայա գատար կիթսէմ պիլէ եինէ կէլիպ սանա գալուլաճաղըմ...:

Հուրրիյէթիսի պէլքի տէ էլտէ իտէպիլմէք իւզրէ ինրա իտէճէկիւ պու թէճըլպէյի պիւր գաշ հաֆթա թէէլիւր իթմէյէ Փրանսըղ պահրիյէ գապիթիսին պիւր չօգ սէպէպլէրի վար իտի: Սէնէնին օ մէվսիմինտէ հարարէթ՝ թէհամիւլ օլըն:

մագ տէրէճէտէ պուլընըպ, օ սըճագ հապատա նէ քէնտիսի վէ նէ մայթի՝ Մէնկ
— Յու իլէ ըրմագ արասընտաքի տօգսան սէքիզ քիլօմէթրօլըք մէսաֆէյի դաթ ի-
տէմէյէճէքլէր իտի :

Պու թարիգ իւզէրինտէ թէհլիքէլի մանիալէր, սարբ էնիլէր վէ տիք եօգուչ-
լար չօք վար իտի, Եէր Եէր սուլար ճէրէյան իթմէքտէ օլուպ, պուշլար դըշ-
մէվսիմինտէ գուրգուրու օլտըգլարը հալտէ, եագ մէվսիմինտէ գարլարըն էրիմէ-
սիլլէ բէք զիյատէ թուղեան իտէրէք, շիտտէթը ճէրէյանլարըյա իրի իրի հա-
ղաճլարը քէօքլէրինտէն սէօքէր, սիւրիւպ կէօթիւրիլէր իտի, Մայթիինտէ պու-
լընճագ օլան օն նէֆէր էշխասը՝ պու իլէ ալըշտըրմաղա մէճպուր օլտըղը կիպի,
լընճագ օլան օն նէֆէր էշխասը՝ պու իլէ ալըշտըրմաղա մէճպուր օլտըղը կիպի,
պիր խայլի էրգագ վէ մէքէրլաթը նագլ իտէճէք օլան պէկիլիլէրի տալի տահա
զիյատէ ալըշտըրմաղա լիւզուվ վար իտի, Իշպու 23 միլլէք սէյահաթը էթիէն՝
սէօրթ կիւնտէ իճրա իտէպիլէճէկիին իւմիտ իտիյօր, վէ տահա էմին օլմագ իշիւն
էօնտէն կիթմէք իւզրէ իւշ պէկիր գամմ ու իլապէ էյլէյօր իտի, Ձէվիք պիինիճիլ-
լին գուլանտըգլարը պու պէկիլիլէր եալընըգ բիրինն վէ օթ եիւքլէնմիշ օլաճագ-
լար իտի :

Պիր սապահ Գըզըլ ըրմագ թարաֆընտան թաթարըն պիրի դարիպ պիր խա-
պէր կէթիրտի, Կէտի քի, իքի պին Ֆրանսըզ՝ գապըթանը պահիլէյտէն Հանրի
Րիվիէրին թահթը գօմանտաընտա պուլընտըգլարը հալտէ թօնքինտէ գարայա
շըգմըլար վէ Հա-Նօիտէ Եէրլէշմիլէր, Պու խապէրի իշիտիննտէ տէլիգանլը գա-
պիթին եիւրէյի հօբլատը՝ Գիւշիւք պիր Ֆրանսըզ օրտուսընըն ազ պիր մէսաֆէ
էօթէտէ պուլընըլը նէ՝ ալէա շէյ իտի, էթիէն՝ հէյէճանը գալպիին պէլլի իթմէմէք
իշիւն քէնտիլի թութմաղա չօք դայրէթ իթտի, Հէլէ քի, Լի-Թօնկ-Մին օ սըրա-
տա էրէյիճէ ուզագ պիր նահիլէտէ Եօլըլըգ իթմէքտէ պուլընըյօր իտի, Օ ազչա-
մը Հօնկ-Մա-Նաօ՝ տէլիգանլընըն պիր իշարէթի իւզէրինն քէյֆիլէթտէն խապէր-
մը Հօնկ-Մա-Նաօ՝ տէլիգանլընըն պիր իշարէթի իւզէրինն քէյֆիլէթտէն խապէր-
տար օլարագ սուս բուս էթիէնին օտաընա չըգտը, Իշէրիլէ տուխուլ իտիննէ
տար օլարագ սուս բուս էթիէնին օտաընա չըգտը, Իշէրիլէ տուխուլ իտիննէ
էթիէն մէրգուլէյէ տօղրու գօշտու, օտայա նիմ այտընլըգ վէրէն լամբայը պիր
մասա իւզէրինն գօշտու վէ քէմալը միննէթտարի իլէ մէրգուլէնին էլլէրինի պուս
իտէրէք տէտի քի,

— Թէչէքէլի իտէրիմ, ճանբարէմ՝ Հօնկ-Մա-Նաօ, Էկէր սէն օլմասա իտին՝
Ֆիրար գարարըմը իճրա իտէմէյէճէքտիմ, Վալինին բուխսաթնամէսի իլէ մայթ-
թիմտէքի օն նէֆէրին մուպլէնէթի սայէսինտէ չաբուճագ Գըզըլ ըրմաղա վասըլ
օլաճաղըմ, Հսին-Գայա միւվասէլէթ իթտիկիմտէ՝ Եօլըմա նաճըլ տէվամ իտէճէ-
յիմ, Պիր գաշ այտան պէրու քիրալատըղըն պէօյիւք կէմի սայէսինտէ մութլագա
Ֆիրար իտուպ, Ֆրանսըզ էլլէրի սըգմաղա մուվաֆֆագ օլաճաղըմ :

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Հայր՝Ֆ, պու ատամըն լագըրտը իթմէյէ պաշլատըղընը
իշիթտիկիմտէ, իշիմ պիթմիշ վէ մահվ օլմուշ օլտըղըմը՝ անլատըմ, Կիթտի սաա-
տէթիմ, մահվ օլտու թաթլը իւմիտլէրիմ, Սէն իշիննէ պա՛գ. Ֆէրեատ ու ֆիղան,
վէ բէճա ու նիյազլարըմտան գօրգմա՝ Սէն մէմլէքէթիին կէօրմէք իսթէյօրսըն.
պէն տէ սէնին Ֆիրարընա մուպլէնէթ իթմէք իսթէյօրըմ :

Եագ կէճէսինին հարարէթի բէք շէտիտ օլտըղընտան, Հօնկ-Մա-Նաօ քիւշիւք
բէճէրէյի աշտը, վէ պիր գարեօլանըն իւզէրինտէ նիմ եան կէլմիշ օլան էթիէնին
էօնիւնտէ տիգ չէօքէրէք տէտի քի,

—Ահ, անգիր լինի Սի-նոն, պանա մուհիդ օլտըղըն անատէթի ձէնպը
Հազգ քեանքիթէն անա իստէ իթսին, Վազըն աչգ ու մուհապէթինի պանա
տիրիդ իթտին, լաքին պունա մուգապիլ հազգըմտա հիւսնիւ թէվէնհիւզ վէ շէ-
ֆազաթըն պէր քէմալ օլտըղընը պիլիրիմ, Սէն կիտէնէքսին, լաքին պէն սէնի
թէմամըյա գալպիմտէ հըֆգ իտէնէյիմ, Գիւ պիլիր, պէլթի տէ գալգըպ կիտէն,
տահա զիյատէ պէտպաթ տըր, Հէնուզ եէնի եէնի քէտէրլէրէ վէ իւմիտ պօշ-
լըգլարընա օղրայաճագսըն, Գլէմանս թէսմիթէ իթտիկին գարը օ գատար ուզուն
միւտտէթտէն պէրու աճապա Զէ՞ օլմուշ տըր, Սէվիթի սաթթլարընտա պէնի հիշ
խաթընա կէթիրմէ, լաքին հիւզն ու քէտէրլի սաթթլարընտա պէնի խաթընա
հէթիր, Թէրք օլընտըղըն սաթթլարտա տա պէն սէնի սէվտիկիմի տէրխաթըր
էյլէ վէ մահգունիյէթ ղէմանլարընտա մուհիպպէն Հօնկ-Մա-Նաօյը իմտատընա
չաղըր:

Պիւթիւն կէնէ Զինլի գատընճըղազ՝ քէնտի աչգ ու սէվտա վէ ֆէտաքեար-
լըգ նաղմէսինի եէնիտէն թէրէննիւմէ պաշատը: Միմօգա վէ կիւլ գօղուլարը
բէնէնէրէտէն իչէրի պիւրիւյիպ, տէլիգանլը տախի՝ մէրգումէնի սէօզլէրինի քէ-
մալը հայրէթլէ տիյնէյօր իտի: Սէնէլէրէն մէրգումէ գատընըն շիտտէթը աչգը-
նա մուգապէմէթ իտէպիլմէսինէ նազարէն էթիէն՝ աճապա նի՞ճէ իֆթիխար ու նէ-
ճապէթլէ Գլէմանսը սէվիյօր իտի: Տէլիգանլը պահրիյէ գապիթի՝ պու թաթլը վէ
ուզուն ըույատան ույանտըղընտա, արթըգ չափազ եափաշ եափաշ սէօքմէքտէ վէ
ճիվար տալ թէրէլէրինէ այտընլըգ վէրմէքտէ օլտըղընտան, կէնճ գատընա սա-
րըլտը վէ օտասընա չէքիլիպ կիթմէսինի ըէճա իթտի:

Էթիէն՝ մայէթինտէ պուլընաճագ օլան առաւարը կիտիպ պուլարագ օ ագ-
չալը եօլա չըգըլաճաղընը խապէր վէրմէյէ վէ բիրինճ իլէ օթ թայինաթընը թէ-
տարիք իթտիրմէկէ մէճպուր իտի: Պէհէր սիւվարի՝ կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք պէ-
կիրի իչիւն տէօրթ կիւնլիւք եէյէնէք պէրապէր կէօթիւրէնէք իտի: Էթիէն կէ-
միյէ կէօթիւրէնէք էրգագ ու մէնքիւլաթը քէրվանըն էօնիւ սըրա կիտէնէք օ-
լան իւշ պէկիրէ եիւքլէթմէք նիյէթինտէ պուլընըյօր իտի:

Վազթ կէլիպ չաթտըգտա Էթիէն՝ Լի-թօնկ-Մինին թէքմիլ ֆամիլեապը խալ-
գը իլէ վէտալաշտը վէ օն օն պէշ կիւն գատար ղայպուպէթ իտէնէկինի խապէր
վէրտի: Հէր քէս մէրգումը սէվտիկինտէն, գըսսա պիր միւտտէթ իչիւն պիլէ ա-
նըն ղայպուպէթի՝ մուհիպը հիւզն ու քէտէր օլուր իտի: Հօնկ-Մա-Նաօ օրատա
մէվճուտ տէյիլ իտի: Գօնաղըն պէօյիւք ալլուսընտա մայէթ նէֆէրաթընըն պէ-
կիրլէրի քիշնէմէկէ վէ այաղլարընը եէրէ՝ վուրմաղա պաշամըշար իտի: Էթիէն՝
քիւչիւնէք օրտուսընը սօն պիր տէֆա տահա կէօզտէն կէչիրիպ, հէր նէֆէրին
տէ լէվազիմնթը թէմամըյա մէվճուտ օլուպ օլմատըղընը թէտգիգ ու թէֆթիշ
իթտիթտէն սօնդրա, քէրվանըն պաշընա կէչէրէք, տէօրթ նալ գօնաղըն պէպիւք
գարուսընտան տիշարք չըգտըր:

Օ սըրատա Էթիէն՝ նաիր գայանըն իւզէրինտէ Հօնկ-Մա-Նաօնըն այագ իւսթիւ
տուրմըշ օլտըղընը կէօրիւպ, իշարթլէ եանընա չաղըրտըղընտա, Զինլի գատըն-
ճըղազ՝ պու տապէթէ ըէտտ իլէ ֆէվապ վէրտի իսէ տէ, եօլըլարը նէ գատար
վազթ կէօզիւ սէչիպ կէօրէպիլտի իսէ օ գատար վազթ եէրինտէն գըմըլտամայա:

րադ օրատա տուրտու, արգալարը սըրա պագաք վէ պրըլըպ կիտէն մահպուպը-
նա տէրունը տիւտէն վէտա իթտի:

Մէնկ-Յուտան Հսին-Գայա կիտէն թարիգ իւզէրինտէ բէք չօգ մանիա վէ
արըղալար պուլընտըղընտան, Ձինլիէր՝ թարիգը մէզքիւրա «Օն պէն ներտէվէն»
մանասընտա պիր իսմ գօյմըչար տըր: Եօգուչը հագիգաթէն բէք տիք օլտըղըն-
տան, տաղըն իւզէրինտէ ատէթա պիր նէրտիվէն գազըլմըչ վէ պու նէրտիվէնին
պէհէր ալաղը իքի մէթրօ քնինտէ վէ օթուգ սանթիմէթրօ երեքսէքլիքտէ պու-
լընմըչ տըր: Հալ պու քի նէրտիվէն ալաղարը էբէյիճէ տէրին օլտըղընտան, մէմ-
լէթէթին ուփարագ գաթըր վէ պէկիրլէրի՝ օ սարբ եօլլարտան գօյալ էնիպ չը-
գարլար իտի:

Պիրինճի մէնզիլտէ միւշքիլաթ օլմայըպ, կէնիչ վէ տիւզ պիր եօլ իւզէրինտէ
գօլայճա երիւրիւր իտի: Քէրվան՝ ագչամ սաաթ տէօրլտէն կէճէ եարըսընա գա-
տար կեան տէօրթ նալ վէ կեան սիւրաթլա կիթտիքտէն սօնղրա, Հահ-Պաս նամ
գասապատա թէվազդուֆ իթտի: Պու մահալ՝ քէօյ վէ եա գասապատան գիյատէ
ճէսիմ պիր խան օլուպ, Ձինտէ իչէք վէ ճատտէ եօլլար իւզէրինտէ պուշլար-
տան չօգ վար տըր: Պու խանլար՝ եէքտիկէրէ մութթասըլ պիր խալլի պէօյիւք
սալալարտան իպարէթ օլուպ, եայա վէ պինէք եօլճուլար վէ չիֆթճիլէր օրատա
էէրլէր, իչէրլէր վէ ուլուլար իթիէն իլէ մայէթի էֆրատը՝ օրատա պօլ բիրինճ,
չարապ վէ խաչանմըչ տանա էթի պուլտըղլարընտան, քէնտի եէյէճէքլէրինէ հիչ
էլ տօգանտըրմատըլար: Կէճէ օրատա պէօյիւք պիր բաթըրտը վէ կիւրիւթի վէ
գալապալըգ իչինտէ կէչիրիլտիքաէն սօնղրա, էրթէսի կիւնիւ հարէքէթ օլընտը,
վէ օ կէճէքի հալ՝ Եուճ-Նան էյալէթինտէ նազլիյաթըն սիւրաթը ճէրէյանը իւզէ-
րինէ էթիէնի չօգ տիւշիւնտիրտի: Իքինճի մէնզիլ՝ իլէ կիւնքի մէնզիլտէն տահա
սարբ վէ միւշքիլ իտի: Պին պէչ երիւզ մէթրօ գատար երեքսէք, քիւշիւք պիր իս-
թիհքեամըն թա եօգարըսընա գատար չըգմագ լաղըմ իտի: Պալ քիւշիւք իսթիհ-
քեամ՝ գուրու թաչ տուվարլա մուհաթ օլըպ, ուգագտան պիր արապ քէօյիւնէ
պինգէյօր իտի: Քէրվան՝ թաամ իթմէք իչին օրատա թէվազդուֆ իտուսլ, էօյ-
լէնտէն սօնղրա սաաթ իքի րատտէլէրինտէ աղըր աղըր ագչամքի գօնագ մահա-
լինէ գատար էնտի: Ալչաք արագիտէ էքսէրիա կիւզէլ պիր վատիտէ գօնագ իտի-
լիպ, պու վատինին օրթա եէրինտէ Սիւլ-թիէն թապիր օլընըր քիւշիւճէք պիր
քէօյ պուլընըր: Իքինճի տէֆա օլարագ քէրվան՝ իլէ կիւնքի խան կիպի դայէթ
բիս վէ մուրտար պիր խանտա արամագ օլուր:

Իւշիւնճի կիւնիւ քէրվան պիր գայայա թէսատիւֆ իտիւպ, պու գայանըն
արգասընտա պիր ըրմագ՝ շիտաթէյէ ճէրէյան իթմէքտէ, գայալար վէ աղաճ քիւ-
թիւքլէրի սիւրիւպ կէօթիւրմէքտէ, վէ սուլարը՝ հէման հէր նօգթատա զիքր օլը-
նան մէմուլին դայըր մանիապէն արաղըլարա, չարըլըպ հալայա տօղրու բիւսիւ-
րէրէք պիր նէվի եաղմուր թէշքիլ իթմէքտէ իտի: Պալ սուլըն սաղընտա վէ սօ-
լընտա էբէյիճէ կէնիչ պիր սէտտ եաբմագ իգթիգա իտուպ, պու ամլէլիյաթ տէօրթ
սաաթ սիւրաթ: Խաքին էթիէն Տարգուր՝ նիհայէթ քէնտի աթլըլարընըն պիր
թամըր տիլրանէտէ մէզքիւր սէյապըն իչինէ կիրիպ քէմալը եուլմ ու սուհու-

լէ էօթէ թարափընա կէշտիքիւրինի նազարը մէմնունիյէթլէ միւշահտէ էյլէտի
կէրէք ինսանլար վէ կէրէք պէկիրլէր զայէթ եօրկուն օլտուգլարընտան, օ կիւն-
քի մէնգիլ չօգ ուզաթըլմայըպ ազլամ օլմազտան չատըրլար գուրուլտը, վէ քէրվան
եազ կիւնէշինին շիտտէթը հարարէթինտէն մէզքիւր չատըրլար ալթընտա սիբէր-
լէնէրէք իսթիրահաթ իթտի իթիէն՝ իւշ կիւն զարփընտա կիւն հալ եօլըն եարը-
սընը ալմըշ օլաըղընտան, գիհնիւտէ պիր էնտիշէ վէ րահաթսըզըզ հասըլ օլմուշ
իտի:

Էրթէսի կիւնիւ եօլմըլըգ տահա զիյատէ կիւնէշիպ, օ քիւշիւնէք քէրվան
հէման անիտէ պիր տաղտան եօգարը թըրմանմաղա վէ հալգա հալգա գազըլմըշ ճէ-
սիմ պիր նէրաիվէնաէն եօգարը եիւրիւյէրէք բիւր մէշազգաթլա իքի պին մէթ-
րօ գատար պիր եիւքսէքիկէ չըգմաղա մէնպուր օլտըղընտան, էթիէն՝ պէհէր
աթլընըն աթտան էնիպ հայվանընը եէտէյինէ ալարագ եայա եիւրիւմէսինի. թալէպ
իթտի վէ մուծիպինճէ հարէքէթ օլընտը, Պու առամլարլա հայվանլարըն՝ աթէշ
կիպի կիւնէշին սընաղը ալթընտա պիր պիրի արտը սըրա տաղտան եօգարը թըր-
մանտըղլարընը կէօրսէք բէք թօհաֆ պիր մէնգարէ իտի, Սիբէրլէնէճէք պիր ա-
ղաճ տալը պիլէ եօգ իտի. պէկիրլէրին պուլուլար չըգմազտա օլան պրուկլարը
պիր ազ ֆէրրահլանմազ իշիւն եէրտէ պիր թագէ եօսուն պիլէ եօգ իտի, Եէտի
սաաթ միւթէմատիլն եօգարը չըգըլուրգտան սօնղրա էթիէն՝ եօրկուն արգատաշ-
լ արընըն աթըլը իլէրիյէ կիտէմէյէճէքլէրինի անլայըպ, մօլա իտիլմէսինի էմր իթ-
տի, վէ մայէթինի սընազտան վըգայէ իթմէք իշիւն իւշ չատըր սէօքտիւրիպ ան-
լէրի պիրպիրինէ պաղլաթտը, Մէզքիւր չատըրլարլա ուզուկ պիր թէնթէ եաբը-
լըպ, պու թէշթէնին ալթընտա սիբէր օլընապիրի իտի, Թուլուկլարտա չօգ սու
պուլընտըղընտան, քէրվան պաշը էթիէն՝ կէնիշ քիւրէքլէր վասըթասըլլա չատըր-
լարըն պէգլէրինի ըսլաթտը, Արասը չօգ կէշմէյիպ կէրէք ինսանլար վէ կէրէք
հայվանլար եէմէքլէրինի եէտիքտէն վէ սուլարընը իշտիքտէն սօնղրա եան եանա
սէրիլէրէք ուլուտըլար, Սաաթ ալթը բատտէլէրինտէ մէզքիւր քիւշիւնէք քէր-
վան՝ թօրլանըպ թօրլանարագ պիլա թէվազգուֆ ազլամա գատար տաղտան եօ-
գարը չըգմաղա տէվամ իթտի, Թէրէտէ աղաճըլը պիր եալլա պուլընըպ, հալա-
սը սէրինճէ իտի, էթիէն՝ առամլարըլլա պէրապէր կէճէ օրատա գօնագ իթմէք
իս թէտի իսէ աէ, րէֆագաթընտա պուլընան մըգրագտարլարըն պիրի՝ տահա ի-
լէրիյէ կիտիլմէսինի թալսիյէ իլէ, եայլանըն ուճընտա տաղտան աշաղա էնմէկէ
պաշլ անաճագ մէվգիտէ պիր քէօյ պուլընտըղընը վէ կէճէյի օրատա կէշիրմէք
տահա միւնասիպ օլաճաղընը պէյան էյլէտի:

Էթիէն իլէ մայէթինին Հսին-Գայա տուխուլ իտէպիլմէլէրի իշիւն հէնուղ
իքի կիւն լազըմ օլտու, Պու շէհրին թիճարէթի էլէէվմ թէմամըլլա մէթրուք
պիր հալտէ պուլընըպ, թիւճնարլար՝ նէհրին աշաղա ճիհէթինտէ Լաօ-Գայ նամ
մահալտէ թէվազգուֆ իթմէյի տահա զիյատէ սէվիօրլար, Գաֆիլէնին էրզագ ու
մէէքիւլաթընա բէք չօգ տօգանըլմամըշ օլտըղընտան, էթիէն՝ եալընըգ նէհր եօլ-
մըլըլը իշիւն հազըրլանան չարապ վէ բիրինճ չուվալլարընը պէօյիւք կէմիյէ եիւք-
լէթմէքլէ իք թիֆա իտուպ, մայէթի էֆրատընա պօլ պօլ իւճրէթլէր վէրտիքտէն
սօնղրա, ֆաղլա էրզագը տա անլէրէ իթա իտէրէք, տէօրթ կիւն քէնտիսինէ

պէջէմէլէրնի՝ վէ տէօրտիւննի կիւնիւն ագշամբը օրթայա չըգմատողը հալտէ
հօլը թութուպ Մէնկ-Յույա ավտէթ իթմէլէրնի էֆրատը մէրգումէյէ թէնպիհ
էյլէտի:

Կէմիճիլէր՝ Հօնկ-Մա-Նաօ գատընըն իսթիյնար էյլէտիկի կէմի իւզէրինտէ
էթիէնէ պէլէյօրլար իտի Գըզըլ ըրմաղըն պու սէրսէրիլէրի էքսէրիա զիր շէյ-
տէն գօրգմաղար վէ իւճրէթլէրինի վէրէն հօլնուլարը նազլ իտէրլէրի էթիէն՝ էմ-
նիյէթը հալ իւզրէ իճրաթի սէյահաթ իտէպիլմէք իշիւն, վալիսին ըուխսաթ թէգ-
քէրէսինի կէմի ըէիսինէ իպրազ իտինճէ, չախսը մէրգում՝ քէմալը ինթիրամլա
պաշընը էյտի վէ հարէքէթ իթմէյէ հազըր վէ միւհէյեա օլտըղընը պէյան իթ-
տի: Պիր սաաթ սնղրա սէֆինէի մէգքիւրէ՝ սիւրաթլա Գըզըլ ըրմագտան աշաղա
տօղրու էնմէքտէ օլտըղը սըրատա կէմի ըէիսի՝ քէնտիսինի Լաօ-Գայա գատար
կէօթիւրէպիլիր օլտըղընը էթիէնէ խապէր վէրտի: Պու շէհիր՝ մէմալիքին հու-
տուտը օլուպ, անըն էօթէսի՝ միւսթազիլ գապիլէլէրին իւքէսի իտի: Գապալը
մէգքիւրէնին սէրքէրտէսի՝ Գարա Պայրազլարըն ժէնէրալը ԼուՆ-Վին-Ֆուօգ իտի
քի, իլէրուտէ գահրաման ժէնէրալ տը Նէկրիէնին գօմանտա իթտիկի Ֆրանսըզ
ասաքիրինտէն մաղլուպ օլարագ իքթիսապը շէօհրէթ իտէճէք իտի: ԼուՆ-Վին-
Ֆուօգ թութուլըր գարըլըր ատաթ տէյիլ իտի, ժէնէրալ Նէկրիէտէն հէր Նէ վա-
գըթ մաղլուպ օլսա՝ տայմա ատամլարընը եէնիտէն թօրլայըպ թէքրար հիւճում
ու թէարրուպ իտէր իտի:

էթիէն՝ կէմի ըէիսինէ. — Լաօ-Գայտան էօթէյէ նի՛շիւն պանա ըէֆագաթ
իտէմէզսինիղ:

Րէիս. — Սէպէպինի սիգէ սէօլլէյիմ Սօն-Թայըն էօթէսինտէ Գըզըլ ըրմաղա
տէօքիւլէն Սօնկ-Պօ չայընա գատար Գըզըլ ըրմագ՝ Գարա Պայրազլար սէրքէրտէ-
սինէ ախտ օլտըղընտան, պու սէրքէրտէ՝ Չինլի կէմիճիլէրնի՝ Աննամը կէմիճիլէրի
պասըպ կէյմէլէրինէ միւսաատէ իթմէզ, Չինլի կէմիճիլէր՝ կէօմիւք ըուսըմընը
թէէտիյէսինտէ մուխալէֆիթ իտուպ, լաքին Աննամը կէմիճիլէր՝ ըուսըմը մէգ-
քիւրէյի թէմամըյա ԼուՆ-Վին-Ֆուօգա թէէտիյէ իտէրլէր:

Պէյիւք կէմի՝ օգոստոսըն Յիւննի կիւնիւ էյլլէն ըատտէլէրինտէ Լաօ-Գայա
միւվասէլէթ իտուպ, օրատա էթիէն՝ կէմիճիլէրէ պօլ պօլ իւճրէթ վէրտի, վէ
կէմի ըէիսի անլէրին եէրինէ չալըշաճագ կէմիճիլէրի պուլմաղը տէրէօհտէ իթտի:
Պու ըէիս՝ հօլճընըն գէնկին վէ ճէօմէրտ օլտըղընը վէ ՅուՆ-Նան վալիսինին մու-
մաիլէյի հըմայէ իթտիկինի տախի մէրգուման կէմիճիլէրէ պէյան էյլլէտի:

էթիէն՝ միւֆարէգաթ իթմէքտէ օլան կէմի ըէիսինէ խիթապէն. — Լաօ-
Գայտան Հա-Նօյա գաճ կիւնտէն կիտիլիր, — տէյու սիւվալ իտինճէ, մէրգում
րէիս՝ ճէվապընտա, լաագալլ օն սէքիզ կիւնտէ կիտիլիր օլտըղընը պէյան իթտիք-
տէ, էթիէնին գալպի՝ սէվինճինտէն նաշի հօրլատը, զիրա Ֆրանսըզլարա գավուշ-
մագ իշիւն եալընըզ օն սէքիզ կիւն գալմըլ իտի, օն սէքիզ կիւնտէն արգատաշ-
լարը օլան պահրիյէ գապըթանընա գավուշաճագ, գօմանտան Հանրի Րիվիէրին
էլինի սըգաճագ վէ հուրր ու սէրպէսթ օլարագ, գարիպէն Բարիգէ ավտէթլէ
ճանքարէսի Գլէմանսը կէօրէպիլէճէք իտի:

Մամաֆիհի էթիէն՝ Գարա Աթաէրլէրին կէօմիւքէլէրի հօլտա քէնտիյի

Բեմագրիք խառւալ իրթմէյնէն զբէրիւ իւզէրինէ տիւղիւնիւր իսիւն Լաւ-Գայտան հարե-
 քէնք իրթտիւզտէն պիր գառ կիրն նանդրա ազաւմ սաաթ տն քաաաաաաաաաաաա Գա-
 Լա նամ մահալաէ հազըյաի մէրգումէնին պիրիննի մէրքէզինէ Թէսատիւք իսառազ,
 լաքին արտէպաաաաա քիւլ Լէնկինաէ հէսիմ պիր գառ միապի նու իւզգրթմաէն
 քէմալը աիւրաթ մէ միւքիւնիքնէ գայըպ կիրթմէքաէ օլան Չիււկէմիսինի չիւպէհէ
 միգ կէօրմէ տիւրէրինաիւն Էթիէն՝ պիր միւքիւնիւն Ետընուրդընա տիւլաթ քիթաի
 իսէ տէ առգուզըննը կիրնիւ Թիւանիփիւան նամ քիւչիւք մէօրօրօքէ գաթ Գառա
 Աթտէրլէրին իքիննի մէրքէզի Էօնիւնաէ Թէպապգուք իրթմէյն մէպուր օրտու
 Մէրքէզը մէզբէր գաթանաաաա՝ ուզուէ ուզատիյէ Էթիէնի իսթիւնիապապ իթթիւն
 Թապ իտուպ, Էթիէն՝ գարըսընաաքինին պիր Գալրա՝ Աթտէր օլտըղընը հէր նէ
 գաաաաա անլաաա իսէ տէ, վալի Լիւն-Նու-Շաօնըն թուսաթնամէսին կէօսթէ-
 րիւ, Հա-Նօյտա Նրանսըզ գօթանաաաաա պիր Թահրիրաթ կէօթիւրմէքաէ օլտը-
 ղընը պէյան իթտի :

Գարա Աժտերլէրին զօմանտանը՝ զահգահա իլէ կիւլէրէք .

— Կիւնսին պիրինտէ պու շէժթանլարը տէնիզէ աթմամըզ լազըմ կէլէճէք տիր. — տէժու նիտա իթտի.

Էթիէն Տարգուր՝ սուգ գանձըզաւ ճէվապ վէրէրէք, Հո-Նոյտաքի Ծրան-սըզլարըն օն պէշ կրենէ գատար էնկինէ չըգմալարը իչիւն Եոուն-Նան վալիսինին Մուսաիլէյհիւմէ էմր կէօնտէրտիկինի պէյան իթտի, Գարա Աթտէրլէէ՝ քէնտիլէ-րի տէ կրւմէյէ պաշալըպ, գօմանտանլարընըն սէօզլէրինէ էլ չըրքմալարա մու գապէլէ իթտիէր իսէ տէ, գօմանտան՝ էնտիչէ իթմէյէ պաշատըր գիրա րուխ-ըպթնամէնին համիլ Չինլիէ պէնգէմէյօր իտի, կէօզլէրի եան վէ պէնգի սարը օլ-մատըղը կիպի, երւրիւյիլ տէ պիր Չինլի մէմուրա մախսուս րէսմի երւրիւյիլ տէ-յիլ իտի, Էթիէն՝ Հինտ-ու-էյքօրալը պիր րէտէր վէ վալիտէնին էվատը օլտըղը-նը վէ էպէվէյնինին պիթթէսատիւֆ Մէնկ-Յույա նազլ ու իսքեան իթտիքլէրինի վէ քէնտիսինին Եոուն-Նանտա թէվէլիւտ իտուպ, Աննֆա վէ Լին-Ան լիսանլա-րընը վէ հաթթա մօսթաւէն լիսանընը տախի թէքէլիւմ էյլէտիկինի աղըր պիր սուրէթտէ պէյան ու հիքեայէ էյլէտի, Սօն նօզթա՝ Գարա Աթտէրին կէօզլէնէ էն գիյասէ չարըզպ, մէրգոււմ Ասիալը՝ րուխսաթնամէտէ գիքր օլընտըղը իւզրէ օջգատար ալիւմ պիր ատամըն, պիր «միւհէնտիսին» Չինտէ պիր երւքսէք մէվգի իհրազ իթմիշ օլտըղընը անլալարագ, իուսաիլէյհին կէչիպ կիթմէսինէ միւսասատէ իթտիքտէն մաստա, Հունկ-Հօատաքի րէֆիգիինէ իթա իթմէք իւզրէ պիր տէ թավ-սիյէնամէ վէրտի, գիրա Լին-Վին-Յուօզըն հուտուտը հիւքլւմէթի օրատա խիթամ պուլըյօր իտի, Պէօյիւք սէֆիինէ պէշ կրւն սօնղրա Հունկ-Հօա բիչկեհանընտա տէ-միր աթըպ, Պաօ-Հա մէրքէզի րէիսինին սատէճէ թավսիյէնամէսի քիֆալէթ իթտի, վէ կէօմրիւք իտարէսի՝ հէր եօլքտան թալէպ իթտիկի րէսուլ միւրուրիյէյի թալէպ էյլէմէտի:

Օ կիւնիւ սէյահաթըն օն իւշիւնճիւ կիւնիւ օլուպ, օ կիւնտէն էօթէյէ սէյահաթ պիր սիւրաթը ֆէվզէլատէ իլէ իճրա օլընաը. կէմիյի վէ եօլճըյը տուրտորթմագ իշիւն արթըգ նէ կիրտապ վէ նէ տէ կէօմրիւք մէմուրը եօգ իտի.

Սէֆինէ սերաթլա իւրիւնմէք տէ օլուպ, սօլընտա Պաշ-Հագ վէ սաղընտա Սօն-
թայ նաւ մէվգըլար գալմագտա իտի :

Ամիրալ Գուրպէ մուախէրէն մէգըիւր Սօն-թայ մէվգիինի գապթ իտէրէք
քէսպը չէօհրէթ իթմիշ տիր : Պիր գաշ սաաթ տահա միւրուր իթտիքտէ, սէֆինէի
մէգըիւրէ՝ Հա-Նօյտաքի Ֆրպնսըզ վէ Ամէրիգա կէօմրիւք տաիրէսի բիշկեահնա
միւվասէլէթ իթմէքլէ, էթիէն աէրհալ գարայա չըգտր : Մուճախէյհին՝ Փէվգէլա-
տէ սէվիւնճինտէն նաշի «Եաշասըն Ֆրանսա» պաղըրմասը կէլիյօր իտի : Էթիէն՝ ու-
գագտա պիր պահրիյէ բիյատէ մէրքէդի միւշահէտէ իթտիկինտէն, նէօվպէթճի
գարազօլընա տօղրու սէյրիթտիքտէ, նէօվպէթճի՝ պիւլանտը ավագ իլէ :

— Տուր, քիմ տիր օ. — տէյու նիտա իթտի :

Տէլիգանը Էթիէն՝ Չինի լուպասը կիյմիշ օլտըղընը ունութմըլ օլտըղընտան,
անիտէ տուրտաւ, վէ գօլլարընը կէօյսիւնին իւզէրինէ պաղլայըպ, կիւլիւմսէյէրէք
գայէթ սաքին վէ հալիմ պիր սէտա իլէ :

— Ֆրանսա՛, — տէտի :

Նէօվպէթճի գարազօլ՝ Թիւֆէնկիւնին սիւնկիւսինի էլան էօնէ տօղրու թութ -
մըլ օլտըղը հալտէ. — Սիզ քիմսինիզ, նէ՞ իսթէրսինիզ :

Էթիէն. — Պէն պահրիյէ գապիթի Էթիէն Տարգուրըմ, եէտի սէնէտէն պէ-
րու Չինիլիէրին էլինտէ էսիր պօւլընըյօրըմ :

Կիւնէշտէ ըսընմագտա օլան պիր գապիթ մուալինը սանիսի՝ տէլիգանլընըն
եանընա տօղրու կէլէրէք, արալարընտա իքի ատըմլըգ պիր մէսաֆէ գալըր գալ-
մազ Էթիէն՝ մէրգուսըն պօյնընա սարըլտը վէ իքի եանագլարընտան պուս
իթտի :

Էթիէն. — Աֆվընըզը իսթիրհամ իտէրիմ, արգատաշ... եէտի սէնէ տիր՝
պիր Ֆրանսըզ իւնիֆօրմապը կէօրմէմիշիմ տիր : եէտի սէնէ տիր՝ Չինիլիէրին իշին-
տէ եաշայօր վէ մէվլէքէթիմին հասրէթիին չէբիյօրըմ :

Չապիթ մուալինը սանիսի՝ պիր հէյէճանը ազիմլէ Էթիէնին եիւզիւնէ պա-
գըպ տուրույօր իքէն, Էթիէն պիրտէն պիրէ աղլամաղա պաշայարագ տէտի քի :

— Աղլատըղըմը կէօրտիկինիզտէ թէաճճիւպ իթմէյինիզ, եէտի սէնէ ագտէմ
Ֆրանսիզ Կարնիէ, Պալնի վէ արգատաշարըմտան եիւզ էլլի նէֆէր՝ չէհրին էօթէ
թարաֆընտա գաթլ ու թէլէֆ օլընտըլար : Պէն տէ վուրուլտըմ... Պագընըզ,
եիւզիւմ գըլըճլա եառըլմըլ տըր : պագընըզ, կէօքսիւմ պիր Աննամլընըն գուր-
չունըյլա տէլինմիշ տիր : Նիհայէթ պէն գուրթուլտըմ : Արթըզ սէվիւլիւլէրիմէ,
սէվիւլիւլիւ Ֆրանսամըն ապէրինէ գալուշտըմ : Նէ սէյլէրսէնիզ սէյլէյին, ար-
գատաշ, պէն սիզի պիր քէրրէ տահա պուս իտէճէյիմ :

Չապիթ մուալինի. — Սիզի նէրէյէ կէօթիւրմէքիկիմի արգու իտէրսինիզ :
Էթիէն. — Գօմանտան Րիվիէրին եանընա կէօթիւրինիզ :

Գօմանտան պու իշտէն խապէրտար օլմուշ իտի : Պիր պահրիյէ նէֆէրի՝ հա-
տիսէի մէգըիւրէյի չարուճագ տէօրթ թարաֆա եայմըլ իտի իսէ տէ, պուսն հիշ
քիմսէ ինանմայօր իտի : Հանրի Րիվիէր տէ բէք ինանմայօր իտի : Հաքին հագի-
գաթը հալի անլամաղա էմին պիր չարէսի վար իտի : Թահթը գօմանտասընտա
պուլընան պահրիյէ գապըթանը միյանընտա, Էթիէն Տարգուրըն պիրիքտէ թէր-

Փի իթտիկի էսքի արգատաշը գորվէթ միւլազիմի Մէկրէ վար իտի. էթիէն իշէրի
 Կիրտիքտէ՝ գոմանտան այաղա գալգտը վէ էլինի ուզաթարադ եազընըն
 Կիթտի.

Հանրի Ռիվիէր. — Սէվկիւլիւ արգատաշ, նիճէ սէնէլէրտէն սոնդրա սիդի եէ
 Նիտէն սաղ կէօրտիւկիմիդտէն տօլայը հէքիմիդ տէ մէմնուէն վէ պախթիյարըզ.

էթիէն. — Թէշէքքիւր իտէրիմ, գոմանտան.

Գոմանտան. — Պուրատա էսքի տօսթլարընըզտան չօգ վար տըր. էզնիւմէ
 պիրլիքտէ թէրֆիլի ըրիթպէ իթտիկինիդ Մէկրէ տէ պուրատա տըր.

էթիէն. — Մէկրէ՞ մի. եա՛ Րապպիմ, նիճէ պախթիյար ըմըշմ. Լութֆիէն
 անը չաղըրթըր՝ մըսընըզ, գոմանտան. Շէրպուրկտա պէրապէր պուլընտըղմըզ
 տա, իզտիվաճըմա պիլ վասըթա օ սէպէպ օլմուշ տըր.

Պու սըրատա գորվէթ միւլազիմի Մէկրէ՝ գոմանտան Հանրի Ռիվիէրին օտա.
 սընա տուխուլ իթտիկինտէն, էթիէն՝ օնա տօղրու սէյիրթէրէք վէ էլէրիկի
 թուլթարադ պիւլէնտը ավաղ իլէ,

—Ա՛հ, պու նէ՛ սաատէթ. նիճէ՛ մէսուտ վէ պախթիյարմ. Եալընըզ պու
 տազիգա՝ էսարէթիմին եէտի սէնէսինէ մուգապիլ տիր.

Միւլազիմ Մէկրէ՝ էլէրիկի էթիէնին էլէրի իշինտէն չէքէրէք. — Ղարիպ
 չէ՛յ, սէն քէնտին օլտըղըն հըսս իտիյօրմ, լաքին պանա էօյլէ կէլիյօր քի, սէն
 պիր եապանճըսըն.

էթիէն Տարգուրըն գալպինտէ չէտիտ պիլը սըզընթը վար իտի. Աճապ
 տ օսթլարը, վաթանտաշլարը չիմտի քէնտիսինի թանըմադ իւթէ՞մէյէնէլէր մի ի-
 տի. էթիէն՝ սիւրաթը հարէքէթլէ լամբանըն իւզէրինտէքի քիւլաչը չըգարտը վէ
 պ աշընը քէմալը իֆթիխար ու ազամէթլէ եօգարը գալտըրարադ տէտի քի,

—Ա՛հ, ազիզիմ, պէնտէն ուղադ գաշըյօրսըն, էօյլէ իսէ երիզիւմէ պագ.
 Երիզիւմ տէյիշի՞ն մի տիր. Եա՛ Րապպիմ, պէն չօգ մուզտարըզ օլտոււմ, ար-
 թըզ պէօյլէ օլմամալը տըր. Երիզիւմին եառըլմասընտան հասըլ օլան պէրէ իշթէ
 տուրույօր. Ֆրանսիզ Կարնիէ՝ եանը պաշըմտա ճան չէքիշտիկի սըրատա պէն օ
 եարայը ալտըմ. Սէն պէնտէն այրըլտըղընտա՝ պէն էսմէր, վէ պէնի եէնիտէն
 պուլտըղընտա՝ պէն գուժրալմ, տէյի՞ն մի. էն էվվէլ հանիլը պահրիյէ ճէրրահընա
 թէսատիւֆ իտէր իսէն պուենը սիւվալ էթ. օ տէհէթլի խասթալըզտան էվվէլ
 կէրէք սէնին պիլմէտիկինի վէ կէրէք պէնիմ պիլմէտիկիմի օ ճէրրահ սանա սէօյ-
 լէյէնէք տիր. Թիֆօլը հուժմա պա խուսուս պու սըճադ մէմէքէթլէրտէ ինսա-
 նըն սաշընը սազալընը տէօքիւյօր. Սաջ վէ սազալ եէնիտէն պիթտիքտէ, թէ-
 սատիւֆի օլարադ թապիաթտան եա սիյահ, եա գուժրալ վէ եախօտ գուլա բէն-
 կինտէ պիթէյօր. Տահա նէ՛ թալէպ իտէնէքսին. Եախսի խաթըրէլէ՞ր մի. էօյլէ օլ-
 սուէն. Պօրքա սէֆինէսիլէ հարէքէթ իթտիկիմիդ կիւնտէն պիր կիւն էվվէլ Լօռի-
 աւն չէհրինտէ պէօյիւք մէյտան իւզէրինտէ Բիկօնըն լօգանթասընտա թաամ իթ-
 տիք. Տէօրթ քիլի իտիք. սէն, Եամիզադ, Լընըզվէ օ վէ պէն. Զավալը Լընըր-
 վէօ. Պու պիշարէյի Մարթինթէտէ կէօմտիւկիմիդտէ նէ՛ գատար մահզուէն իտիք,
 խաթըրէնա կէլի՞ր մի... Տուր, ալամըզտա տահա պէօյիւք պիր խաթըրէյի սանա
 Զազլ իտէյիմ, Պիզ իքիմիդ Շէրպուրկտա գարա իւզէրինտէ նէօվպէթտէ իտիք.

երկ Եւթրալ պիր պաւօ վերիյօր իտի. պէն պաւօյա կիթմէք իսթէմէյիպ էվիմէ կիտէ-
նն ճէք իտիմ. Սէն պանա զօր իտուպ կիյինտիրտին վէ սէնինլէ պէրապէր կէլմէյէ
պէնի մէճպուր իթտին. իւթէ օրատա ճանրարէ Գլէմանսըմ թէսատիւֆ իթտիմ...
եէ Ա.Ն. սէն կէչմիչտէն պիր շէյ խաթըրլամայօրսըն. Հիչ օլմազսա պիրգիմ եէվմը
իզտիվմճըմըզտա Լուվսիէնտէ պիրգէ կէօնտէրտիկին օ միւքէմմէլ. կիւլ տէսթէսի-
նի՞ տէ մի խաթըրլամայօրսըն.

մէ Էթիէն լազըրտը իթտիքճէ գօրվէթ միւլազիմի Մէկրէնին եիւզիւնտէ պիր
քիւչայիւ վէ Փէրահիյէթ էսէրի միւչահէտէ իտիլմէքտէ օլտըղը հալտէ, պիր տէ
թէն նակէհան մէրգում զապիթ՝ տօնթընըն պօյնընա սարըլարազ, տէտի.

ըզ — Էվվէթ, սէնի տէրազապ թտնըմատըղըմ իչիւն պէնի թաալիպ էթ. Էլմալ-
րարէ պիր արգատաչ իտին. սէնին սէսինի իչիթտիկիմտէ, սէնին պազըլընը կէօր-
տիւկիմտէ, պիր տօսթ տէյիլ, ատէթա պիր գարտաչ կիպի անիտէ սանա սարըլ-
մալը իտիմ. նասըլ քի շիմտի էօյլէ եաըըյօրըմ.

իւթի Էթիէն խաֆի պիր ըզտըրապը տէրոճն իլէ. — Պէնիմ էօլմիւչ գանն օլընսը-
ղըմտան պէրու գէվճէմի կէօրտիւն մի.

Մէկրէ. — Խայր, պիր տէֆա պիլէ կէօրմէտիմ.

Էթիէն. — Հիչ օլմազսա, հազգընտա պիր խապէր ալտը՞ն մը.

Մէկրէ. — Խայր, հիչ պիր խապէր ալմատըմ.

Էթիէնին ըզտըրապը տէրոճնը թէզայիւտ իտիյօր իտի.

պս Մէկրէ՝ պուճը քէչֆ իտէրէք, զայէթ թաթլը պիր սէտա իլէ. — Զէվճէ-
նի՞ մի տիւչիւնիյօրսըն.

իւթի Էթիէն. — Էվվէթ, մէրգումէ աճապա նէ՞ օլմուչ տէյու տիւչիւնիյօրըմ...
• Գօմանտան Րիվիէր՝ իքի արգատաչըն սէօզիւնի քէսէրէք. — Է՞ ճանըմ, ար-
գատաչալ, կէօրիւնիւր քի իսթիւքաֆ ինրա. օլընտը, Պու ազլամ խայրը խապէ-
րի պա թէլէկրաֆ նազըրա իչար իտէճէյիմ.

թէ Մէկրէ՝ տօսթը Էթիէնին ահվալը խուսուսիյէսինի գօմանտանա արզ ու իր-
զահ էյլէտի. Էթիէն՝ Բարիզէ միւվասէլէթ իտինճէ գարըսընը արամաղա մէճպուր
օլաճաղընտան, եալընըզ նազըրըն հազիգաթը հալէ վազըֆ օլմասը արզուսընտա
պուլընըյօր իմիչ.

լէլ Գօմանտան Րիվիէր. — Բէք ալէա, աճալտըմ. Հիքէայէնիզի պիլիւրիմ, սիզէ
մուպէնէթ իտէճէքլէրին պիրինճիլէրինտէն պիրի պէն Յլաճաղըմ իթիգատ ի-
տինիզ. Շիմտի. հայտէյին սուֆրայա, թաամ իտէլիմ.

թէ Պու միւքէմմէլ թաամա Հանրի Րիվիէր՝ քէնտի էրքեանք հարպիյէ հէյէթինի
տալիս տալէթ իթմիչ օլուպ, թաամըն հէման պալլանկըճընտա մուճալիլէյէ գօ-
մանտան այաղա գալգտը վէ օրթալըգտա պիր. սիւքիւթը թաամէ հիւքմֆէրմա
օլտըղը սըրատա տէտի քի,

թէ — Սէվկիւլիւ տօսթլարըմ, արգատաչըմըզը պուլտըղըմըզա նիճէ մէսուտ վէ
պալսթիյար օլտըղըմըզը հէքինիզ տէ պիլիւրսինիզ. Գարարը ալիւրի տէկին քիմէ-
յէ պիր շէյ սէօյլէմէմէնիզի թալէպ իտէրիմ. Պու սըրուր եալընըզ պահրիյէ նազը-
րը պիլէճէք տիր.

թէ Հանրի Րիվիէրին պու սէօզլէրինէ միւթէատտիտ էլըրըմալարըլա մուգապէ-

լէ օլընտըգտան սօնդրա, գօմանտանը մուժարիւյն՝ էլինի սուֆրանըն թա պալընէն տա օթուրան էթիէնին օմուզը իւզէրինէ վազ իթտի վէ գուզէթլի պիր սէտա իւին տէտի քի,

— Տօսթըմըզ ալթը հաֆթայա գատար գօրվէթ միւլազիմի էթիէն Տարգուրթի թէսմլյէ օլընաճաղընտան, անըն սըհէթ ու աֆիյէթի իշիւն պատէնուշ օլուտի ըմ:

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՖԱՍԼ

1.

Էթիէն իւք ագչամտան պէրու Բարիզէ ավտէթ իթմիշ օլուպ, մուժարիւյն՝ Հանօյտան Մարսիլեայա վէ Մարսիլեատան Կրանտ Օթէլէ գատար եալընըզ Գլէ մանսըն իւզէրինէ տիւշիւնմիշ իտի: Մէրգուժէ աճապա նէրէտէ իտի: Մէրգուժէ ինսըլ պուլաճագ իտի:

Էթիէն՝ զիհնինտէ չաբուճագ պիր գարար վէրիպ, պիր արապա կէթիրթտի: Թահարրիյաթընա Լուվսիէնտէն պաչլամագ իսթէյօր իտի: Սօն պահարըն պիրին՝ ճի իւզկեարլարընտան պիր ազ թիթրէյէրէք օրման իշինտէն քէյֆլիճէ պիր սէյահաթ իճրա իթտիկինտէ, պիր սաաթտա օրայա միւլասէլէթ իտէպիլիր իտի:

Էթիէն՝ Լուվսիէնտէ աօղրուճա րուհպանխանէյէ ազիմէթ իտէրէք, Մ. Տօմի՝ նիքի լութֆէն գապուլ իտուպ իթմէյէճէկինի րահիպ Գարօնա սիւվալ իթտիրտի: Մուժարիւյն տէլիգանլը՝ Գլէմանսըն իգամէթ կեանըն պուլընճայա գատար « Տօմինիք » սախթէ նամընը թաշըմագ իսթէյօր իտի: Բահիպ Գարօն չաբուճագ կէլիպ, միւսաֆիրէ պիր գօլթուգ սանտալեասը կէօսթէրէրէք, օթուրմասընը թէքլիֆ իթտի:

Էթիէն. — Բահիպ էֆէնտի, պէն պահրիյէ զապիթիյիմ: Էթիէն Տարգուր նամըլլա պէնիմ հէմրիւթպէ պիր տէլիգանլը արգատաշըմ վար իտի, շիւպհէսիզ խաթրընըզա կէլիր, զիրա անըն նիքեահ ալինինի սիզ իճրա իթտինիզ:

Բահիպ Գարօն՝ սուրէթը մահգունանէտէ ուզուն պիր էնֆիյէ չէքէրէք. — Վազաաի հիւզնէնկիզի պիլիյօրսընըզ, էֆէնտի...

Էթիէն. — Էվլէթ, պիլիրիմ, րահիպ էֆէնտի: Զավալլը արգատաշըմըն՝ Թօն քինտէ Ֆրանսիզ Կարնիէ իլէ Ատրիէն Պալնի նամ գահրամանլարլա պէրապէր գաթլ ու թէլէֆ իտիլտիկինի խապէր ալտըմ: Սիզինլէ՝ քէնտիսինտէն զիյատէ տուլ գարըսընըն իւզէրինէ գօնուչմագ իսթէրիմ: Պու գարընըն նէ օլտըղընտան պիր խապէրինիզ վաճի մը տըր:

Բահիպ Գարօն. — Էֆէնտի, կէօրտիւկիմտէն պաշգա պիր չէյ պիլմէմ: Էթի

ընեն Տարգուր իւէ արգատաշարընն զաթլ ու թէլէֆ օլընտըղարը՝ յունվարըն պի-
ա իննճի հաֆթասընտա Բարիզտէ տուլուլտը : Գօշինչին վալիսի՝ պու ուղուրսըզ
հապէրի թէֆէրուաթըլա պէրապէր պա թէլէկրաֆ հաբպիյէ նազըրընա պիւ-
ուրտիրտի Մատամ Տարգուր՝ գօճասընը բէք զիյատէ աշվտիկինտէն, մէրգոււմէնին
ուրտիւշար օլտըղը մէէյուսիյէթի սիզէ թարիֆ իտէմէմ:

Էթիէն. — Հազիգաթը հալին էօյլէ օլտըղընա գարըսը չաբուճագ ինան-
տը՝ մը:

Բահիպ Գարօն. — Պիր սուրէթը մէէյուսանէտէ մուգտարիք օլտու, Վաքին
բէք տէ ինանագ իսթէմէտի Տայմա. «Իհթիմալի եօգ տըր, ձէնապը Հազիգ-
գատար մէրհամէթսիզ տէյիլ տիր» տէր, վէ կիւնլէր կէլիպ կէշտիքճէ իւմիտի
թէէյ յիւտ էյլէր իտի. Զանն իտէրսին մէրգոււմէ գատըն՝ քէնտի քէնտիյի՝ էյիճէ
իգնա իտէպիլմէք իշիւն էվվէլա պաշգալարընը գանտըրըպ իգնա իթմէք իսթէր
իտի. Անճագ րէնմի կազէթատա Գօշինչին վալիսինին ռաբօրթօսը նէշը յօլընտըզ-
տա, իշթ է օ գէման մէրգոււմէ գատըն էյիճէ գանաթ հասըլ իթմիշ վէ տիւշարը
մէէյուսիյէթը ազիմէ օլմըշ աըր. պու մէէյուսիյէթի բէք շէտիտ օլտըղընտան,
տօսթլարըլա պէնտէնիզ՝ մէրգոււմէնին տախի էօլմէսինտէն գօրգույօր իտիք:
Պու գատըն վագըա եաշատը, լաքին ինսանըզ հալինտէն պիւսպիւթիւն չըզմըշ
իտի. Միւրէպպիյէսի մատմազէլ Տրագ՝ մէրգոււմէյի թէսէլլի իթմէյէ վէ իշէրուտէ
վագը օլաճագ թաագիպաթ վէ միւճատէլաթա հազըրլամաղա պիհուտէ չօլըշը-
յօր իտի:

Էթիէն՝ շէտիտէն նիտա իտէրէք. — Օ նէ՞ թաագիպաթ վէ միւճատէլաթ
տըր:

Բահիպ Գարօն. — Էֆէնտի, պու պապտէ էյիճէ մալիւմաթըմ եօգ տըր:
Անճագ գահիպ օլտըղըմ պիր գաննը՝ էն զիյատէ մագրուըն սըհէթ կէօրէրէք,
սիզէ տախի աըզ իտէյիմ. Մատամ Տարգուրըն ուֆագ պիր սէրվէթի՝ պուլընըպը
պուընըն իքի պին ֆրանգ գատար պիր իյրատը սէնէվիսի պուլընտըղընը թախմին
իտէրիմ. Գօճասընըն տա քէնտի առքէրլիք մաաշնտան մանտա՝ պին եէտի եիւզ
պին սէքիզ եիւզ ֆրանգ գատար պիր իյրատը օլմալը իտի. Մէրգոււմէ գատըն՝
տիւշման գարըսընտա գաթլ օլընան պիր գապիթին տուլ գարըսը օլտըղը ճիհէթ-
լէ, պին պին եիւզ ֆրանգ գատար ախզ իտէր իտի. Պու իւշ գալէմտէն տէօրթ
պին եէտի եիւզ եախօտ տէօրթ պին սէքիզ եիւզ ֆրանգ գատար սէնէվի իյրամ
հասըլ օլըյօր. Միւրէպպիյէսի մատմազէլ Տրագ տախի իքի եիւզ ինկիլիզ լիւրսը
գատար պիր իյրատ ախզ իթմէքտէ օլտըղընտան, մէպալիղը ջէզպուրէ ապէսին-
տէ իքի պիշարէ գատընլար՝ էքէյիճէ պիր րահաթ վէ էմիլիյէթը հալ իւզըն եա-
շայօրլար իտի. Նէ շարէ քի, Մատմազէլ Տրագ տըզ նէֆէս խաթալըղընտան օ-
գոստոս ալընտա վէֆաթ իթտի վէ միրասը պիթթապ վէրէսէսինէ խապէթ էյ-
լէտի. Եազըլք խանէնին էշեասը մատմազէլ Տրագա վէ եախօտ Մատամ Տարգու-
րա ախտ օլտըղընա տախի հիշ պիր էվրագ պուլընմատըղընտան, մէմուրիյէն տի-
տէսի՝ հէր էշեայը եէտը զապթ ու միւսատէրէլէրինէ ալմըշալա տըր. Մատամ Տար-
գուր հիշ պիր շէյ թալէպ իթմէտիքտէն մատա, պիշարէ Մատմազէլ Տրագըն
ճէնազէսինի տէ քէնտի պէտէնինտէն թէսվիյէի մէսարիֆ իտէրէք Լուվսինէն գապ:

րիսթաննոս տէֆն իթտիրտի, վէ էշէաւան եալընը գօճասընըն պիր ապանօյ չէրչիվէյէ կէշիրիվիշ թասվիրինի ալըգօյտու :

Էթիէն՝ ըզտըրպպը տէրունինտէն նաշի իւզէրինէ պօղունթու կէլտիկի մ րաբազըն էօնիւնտէ աղլամասը թութմասընտան գօրգտըղը հալտէ այաղա գալ գարագ գայըֆ պիր սէտա իլէ. — Սիզ թաամա պաշլայաճագ իտինիզ, րահիւ էֆէնտի. սիզէ չօգ պաշ ազըրսը վերմէք իսթէմէմ: Անճագ պիր աղտան կէլիւ եինէ սիզի կէօրմէքիկիմէ միւսաատէ իթմէնիզի ըշճա իտէրիմ: Գիմլէրտէն պահ իթտինիզ իսէ՝ աշէրի չօգ սէվէր իտիմ: Օ սէվիկիւլէրիմին քեաֆֆէսինի գտէր խաթըր իթմէք իշիւն լուքֆէն պանա մուսվէնէթ վէ ըշֆագաթ իտէր իսէնիզ մէմնուն վէ պաթիթլայը ջաճաղըմ:

Րահիւ Գարօն. — Սիզի խօշլանտըրտըղըմտա պէն տէ մէմնուն վէ պաթիթլայ օլաճաղըմ: Եզըմ սաաթտան էմրինիզէ մունթազըր օլուրըմ:

Էթիէն թէրպլէլի պիր սուրէթտէ քէսը սէլամը իյֆա իտուպ սօգաղ ֆրլանտը, զիրա սըլիուն եիւզիւնտէն աշաղա կէօզ եաշլարը եուվարլանմաղս պաշլամը իտի: Քէնտի զաննընճա, պու րահիւ Գարօն քէնտիսինի սէվիկիւլէ Գլէմանսը իլէ նիքեհա իթմիշ օլտըղը հալտէ, օ պիլէ քէնտիսինէ եապանճը նա զարքլա պաղըյօր իտի: Էթիէն՝ սօգագտա պիր գաշ աուըմ եիւրիւտիքտէն սօն րա աշըգ օլան քիլիսէյէ տուխուլ իթտի: Էվվէթ, ալը քիլիսէ իտի: Օ քիլիսէտէ մուէպպէտէն եէքտիկէրէ ազտ ու րապթ օլընմըլար իտի: 1873 մայիս 15ին Փէրահֆէզա սապահընը խաթըրնա կէթիրէրէք, գալպինտէ պիր մէսէրրէթ հըտ իտիյօր քտի: Բաբազ՝ «—Գարը՝, սէն պու աուամա աիտսին: Երքէ՛ք, սէն տէ պու գարըյա աիտսին: Եալընըգ էօլիւմ սիզի այըրապիլիւր—» տէմիշ իտի: Նէ գա րըսը վէ Նէ քէնտիսի էօլմիւշ օլմայըպ, հալ պու քի եէտի սէնէտէն պէրու այլ եաշալօրլար իտի: Եէտի սէնէտէն պէրու արալարընտա հիշ պիր միւնասէպաթ ճէրէյան իթմէմիշ իտի, եէտի սէնէտէն պէրու հէր իքիսինին պիլիքտէ հիշ պիր տիւլիւնճէ, հիշ պիր քէտէր, հիշ պիր սէվինճէրի օլմամը իտի:

Էթիէն տայմա քիլիսէնին էթրաթընա կէօզ կէզտիրիպ, էն ճիւզի պիր շէյի պիլէ տէրխաթըր իտիյօր իտի: Չօճուգ Յիսուս գուճաղընտա, այաղը պիր Տիւն եա իւզէրինէ մէվզու Մէրեէմ Անա թասվիրինի, Սաշըն Թարիքինի իրաէ իտի ըշմի, գարա թպլը եէր տէսշէմէսինի, գապա բէնճէրէլէրի, օրթա միհրապը, Ելհասըլ հէր շէյի թանըյօր, լաքին քէնտիյի թանըմայօր իտի: Կէօզ եաշլարըյօր կիւճ հալ թէսէլլիյապ օլտու: չիտտէթը քէտէրինի թէսքին իթմէք իշիւն բէք զիյատէ ճահտ ու զայրէթ իթտի: Իսթէր իտի քի րահիւ Գարօն՝ քէնտիսինտէ թէլաշ ու հէյէճան պուլընտըղընը աշլամասըն:

Էթիէն Տարգուր քիլիսէտէն տիշարը չըգտըղը սըրատա, խաթըրնա պիր շէ կէլտի: Նա՛սըլ օլմուշ տա քէնտիսինին ազիմէթինտէն սօնղրա Գլէմանս ֆուգա րա գալմը իտի: Թուլօնտան կէօնտէրտիկի մունթագամ վէքեալէթնամէյի աճա պա գարըսը աիւզ իթմէմիշ մի իտի:

Էթիէն՝ եէնիտէն րահիւ Գարօնըն խանէսինէ կէլտիկիւնտէ, րուհանի մու մալիէյէ՝ քէնտիսինէ ըշֆագաթ իթմէյէ հազըր վէ միւհէյեա պէքլէյօր իտի: Պիր լիքտէ Էվվէլա գապրիսթանա կիտիպ, րահիւ՝ Մատմաղէլ Տրազըն տայմա հիւս:

նիւ հալտէ հըֆզ խտիւն վէ չիչէքէր տիքիւն մէզարընը էթիէնէ կէօթէրտի-
կինտէն, էթիէն՝ պու թէֆէրրուաթտան միւթէէսսիրէն պիւլէնտը ավազ իւ
տէտի քի :

— Լաքին, րահիպ էֆէնտի, եալընըզ Մատամ Տարգուր պէօյլէ պիր իթինա
վէ թէգայլուտտէ պուլընապիլիր :

Բահիպ Գարօն. — Պէն տէ սիզին էֆքեարընըզտա պուլընտըմ : Մատմազէ
Տրազըն մէզարընա չիչէք վազ իթմէյէ՝ պիր վազթ Լուվսիէնին գարը չիչէքճիսի
մէմուր իտիլմիչ օլտըղընտան, քէյֆիյէթի մէրգուլմէյէ սօրուշտըրտըմ : Մէրգուլմէ
գըզ՝ ճէվապընտա, Բարիգտէ Յօպուրկ-Սէն-Մարթէն սօգաղընտա օ նօմէրօտա
մուգիմ քէման մուալլիմի Մ. Սիմօն նամընա հէր ալ բօսթա իտարէսի իւզէրինէ
պիր պօնօ ախզ իթտիկինի պէյան իթտի : 1876 սէնէսինտէն իթիպարէն չիչէքէր
տօղրուտան տօղրուլա կէլմէյէ պաշլատըղընտան, գութուլարը պանա կէթլիւթ-
տիմ վէ գարը չիչէքճիսին ատրէսի հէր տէֆասընտա թէպտիլ օլընտըղընը միւշա-
հէտէ էյլէտիմ :

Պու սըրըրը ճէտիտ տախի պիրինճիսի գատար էթիէնի տիւշիւնտիլյօր իտի :
Անապա գարընը քէօզի ինզիվայէ չէքիլիպ, եէրինի եուրտընը քիմսէյէ պէլլի իթ-
մէք իսթէ՝մէյօր մը իտի :

էթիէն՝ սէօզիւնէ տէվամ իլէ. — Շիմտի տէ եաղլըզ խանէյէ կիտէլիմ մի :
Իրիայա վէրիլմիչ մի տիր :

Բահիպ Գարօն. — Էվլէթ, էֆէնտիմ : Օրատա տա պէնիմ անլայամատըղմ
պիր չէյ վար տըր : Մէղքիւր խանէ 1876 սէնէսինէ գատար Մատամ Տարգուրըն
թահթը իսթիյճարընտա պուլընըպ, քիրասընը պիր ազ նիզամսըզ սուրէթտէ թէ-
էտիլէ իտիյօր իտի իսէ տէ, նիհայէթ սէնէնին խիթամընտա քիրատան հիչ պիր
պօրճ գալմայըպ թէքմիլ թէէտիլէ իտիլմիչ պուլընըր իտի :

էթիէն մուգտարըպ օլըյօր իտի : Պիւթիւն պու սէօզլէր՝ մուճալէյհի ալթ-
իւսթ իտիյօրլար իտի :

Բահիպ Գարօն՝ սէօզիւնէ տէվամ իլէ. — Պու հիքեայէ բէք զարիպ օլտը-
ղընտան, չօգ տէֆա պուլըն իւզէրինէ տիւշիւնիրիմ : Մատամ Տարգուրըն միւտ-
տէթը իսթիյճարը խիթամ պուլտըզտա, պանա թիւճճար մասլահաթկիւզարը կէօ-
րիւնէն պիր քիմսէ՝ մուգալէլաթ մուհարրիլինին նէզտինէ կիտէրէք, մէզքիւր
եաղլըզ խանէյի եիրմի սէնէ իչիւն իսթիյճար իթմէք իսթէտիկինի պէյան իթտի
վէ պիրինճի օն սէնէլիք թագսիթինի բէչիւն վէրտի : Իքի այ սօնղրա շախսը մէր-
գում՝ էչեա տօլուսը պիր խայլի արապալարա կէլտի, պիր պուլչուգ կիւնտէ մէզ-
քիւր էչեայը եէրլէշտիրտի չվէ էրթէսի կիւնիւ եինէ հարէքէթ խտուպ, էվէ վէ
պաղչէյէ մուգալյէտ օլմագ իւզրէ մէզքիւր խանէյէ պիր ատամ պրագտը : Պուլըն
իտի՝ Մ. Հէրպէլա օլուպ, օ գէմանտան պէրու ըրզ ու վագարըյա վէ ճիւլմէտէն
րիայէթ կէօրէրէք Լուվսիէնտէ իգամէթ իտէր : Պուլատամ քէնտի գալլիւնճէ տիւն-
եանըն էթրաֆընտա սէյահաթ իճրա իթմէքտէ օլան էֆէնտիլէրի իչիւն խանէի
մէզքիւրէ պէքճիլիք իտիյօր իմիչ :

էթիէն. — Սիզէ բէք միննէթտարըմ, րահիպ էֆէնտի : Շիմտի լութֆէն
եիւզիւմէ պագընըզ. պէնի կէօրտիւկինիզի հիչ խաթըրլայօրմըսընը :

Բահրայ Գարօն՝ զարիպ պիր սուրէթտէ լազըրտը իթմէքտէ օլան պու Ս
Տօմինքի պիր գաչ սանկյէ սիւղտիքտէն սօնղրաւ. — Հիշ խաթըրմա կէլմէյօ կէ
էֆէնտի.

Էթիէն՝ տէրունը տիւտէն պիր ահ չէքէրէք. — Պիր շէյ տահա սիւվալ իտէ
յիւ, րահրայ էֆէնտի. Մատամ Տարգուր՝ Լուվսիէնտէն չըգտըղընտա նէրէ
կիթտիկինի պիւրմիսինիզ.

Բահրայ Գարօն. — Էվլէթ, պիւրիւրիւ, էֆէնտի. Մէրգուլէնին տէօրթ պ
պին ֆրանգ նազտը վար իտի. Սէնթ-Օկիւսթէն գուրպինտէ Բօա սօգաղընտա
նօմէրօյը քիւչիւք պիր օթէլտէ իսքեան իթմէյէ պաշլատը.

Էթիէն. — Սիզ պիր էվիլսաընըզ, բարազ էֆէնտի. Սիզին թէվզի իթտ
կինիզ սատապա՝ ալանա իքի գաթ թաթը կէլիւր. Ֆուգարալարընըզ իչիւն լութ
ֆէն չու պագնթը ալընըզ, վէ էկէր պու մէպլաղը քիւմտէն ալտըղընըզը սիզ
սիւվալ իտէրլէր իսէ... 4 չօգ քէտէրլի պիր քիւմտէն վէրիւմիլ օլտըղընը ճէվապէ
պէյան իտինիզ. Հօշմա գալընըզ. Արապամ՝ Մարլի օրմանընըն աղանարը ալ
թընտա պէքլէյօր. Ալահա ըսմարլատըզ. անսամիւ իւլ գալպ սիզէ թէչէքքիւ
իտէրիւ.

Բահրայ Գարօն ճէվապ վէրմէղտէն էվլէլ Էթիէն՝ վէրսայլ եօլընտան կէչէրէ
աղանարըն արասընտա զայլ օլմուշ իտի. Բահրայ քէնտի տաիւրէյի սէլահիյէթին
տէ պուլընան ֆուգարայա թէվզի իթմէք իւզրէ ալտըղը քիւլիյէթիւնէ սատա
գանըն իւզէրիւնէ սէվիւնէրէք, չըգըպ կիթմէյէ գարար վէրտի. Օ սըրատա Էթիէն
օրման քէնարընտա կէօրիւնիւպ, աղան տալլարընը քէմալը իթինա իլէ պիր թա
րաֆա իթմէքտէ վէ սաղընա սօլընա պագմագտա իտի. Մուսաիլէյի տէլիգանլը
քիւմսէյի կէօրմէյէրէք եօլըն իւզէրիւնէ սըչրատըղտան սօնղրաւ, կիթտի սէվիւլի
սայֆիյէնին տէմիր բարմագլըզը գաբուսընը չալտը. Ուզուլն պօյլու կէնճ պիր ա
տամ կէլիւպ գաբուլը աչարագ Էթիէնի սէլաւալտը.

Էթիէն՝ մէրգուլէն եիւզիւնէ պագարագ. — Աֆվ իտէրսինիզ, աղիզիւ. պու
խաթէ վէ պաղչէյի կէզմէյէ քիւմսէյի պրագմամանըզը էֆէնտիլէրինիզ մի թէնպի
իթմիլէր տիր.

Խանէ պէքճիսի՝ գուլվէթլի Ալէման թէլաֆֆուզըյա. — Խալլը, էֆէնտիւ
Էթիէն. — Սիզ նէրէտէ տօղմուշսընըզ, Միւսիւ Հէրպէլա.

Հէրպէլա. — Զուլիցցէրիանըն Պալ շէհրինտէ, էֆէնտի.

Էթիէն. — Յէք ալէա.

Հէրպէլա՝ շէհրէսինտէ պիր էսէրը իսթիղրանը աղիւ միւշահտէ օլընտըղ
հալտէ. — Պէնիւ իսմիւի նէրէտէն պիւրիօրսընըզ.

Էթիէն. — Բահրայ Գարօն՝ էսքի տօսթլարըմտան պիրի օլտըղընտան, կիթ
տիւ անը կէօրտիւմ. Բահրայը վուսաիլէյի հէտի սէնէտէն պէրու հէր նէ վուգու
պուլընը իսէ՝ հէք պանա նազլ իթտի.

Հէրպէլա. — Օ, էկէր Բահրայ Գարօնըն տօսթը իսէնիզ, իսթէտիկինիզ գա
տար պուրատա տուրապիւրիսինիզ, Լաքին... տուրընըզ պագալըմ. Եհտի սէնի
լազըրտընը իտիօրսընըզ... Տիւմէք էվլէթի սահրպի Մ. Տարգուրը թանըրսընըզ.

Էթիէն. — Էվլէթ, քէնտիսինի տէ գարընըն տա թանըրըմ.

Հէրպէլա. — Անպարտ էսքիտէն կէօրտիւյնիդ հէրպէրի զիւարէթ իթմէմէ
կէմիւնիւնիդ տիր... Եօյէ իսէ սիզի սալֆիյէնին իչինէ պրագըրմ, իսթէտիկիւնիդ
գատար կէգիւնիդ, պէն իբէ սաաթա գատար կէկրիմ:

Էթիէն. — Թէչէքքիւր իտէրիմ, Միւսիւ Հէրպէլա, Էթիէ սիզէ իբէ Ֆրաֆ-
սըզ լիրասը, սըհէթ ու աֆիյէթիմ իչինէ պիր շէյ իչինիդ :

Հէրպէլա՝ Երևոյէ սէտա իչէ — Հաղիգաթէն քիդ էլմաս կիպի պիր առամ
ըմըշընըզ. — տիյէրէք աղըր աղըր շէքիտի կիթափ վէ Էթիէնի սաղհանըղըն օրթասըն-
տա եալընըզ պրագտը. Մուվաիյէյ տէլիգանը՝ եալընըզ գալընճա Էթրաֆընա
պագընտը վէ պիրտէն պիրէ տիւչարը թէաճճիւզ ու իսթիլընայ օլտու, Էչիննըն
ինկիլիզ մէմուրլարը թարաֆընտան զապթ ու միւսաւտէքէ օլընտըղընա տաիր թօ-
հիպ Գարօնըն՝ քէնտիսինէ նագլ իթտիկի նէ՞ իտի, Եթիէ սէնէ Էվէլիթի կիպի Էր-
չէյի Էթիէն եէրլի եէրինտէ պուլըյօր իտի Տուվարլարտա քյնը ֆօթօկրօֆ ըէ-
սիմէրի այնը շէրչիվէր իչինտէ սսըլը, վէ պիւֆէ՝ Էքքիսի կիպի ըէնճէրէնին
քէօշէսինտէ մէվզու պուլընտըղը կիպի, աղչաթ սապահ Գլէմաննիւ պէրապէր կիւ-
լիւզ օյնայարագ օթուրտըղը տէօրթ քէօշէ մասա իչէ սաղիպլիւսար տալիս այնը
իտիլէր. Էթիէն՝ եաթագ օտպսընա գօշտու... Օրատա տա՛հէչ պիր թէպէտուէլ
եօգ իտի. այնը գարիօլա, այնը Էչեա, այնը բէրտէ վէ խալըլա՛ր. Ապանօզ շէր-
չիվէ տէրուինտէ քէնտի թապիլիրինին ասըլը օլտըղը մպհալտէ կիւմիւք սըրմա
իչէմէլի պէօյիւք պիր եսա գըգիւշը թապիլիգ իտիվիշ օլուզ, պու գուվալըն օր-
թա եէրինտէ աթիտէքի իպարէլէր նագլ օլընմը իտի,

ԷԹԻԷՆ ՏԱՐԳՈՒՐ

ՅԸՐԳԱՅԻԾՆ ՄԻԻԼԱԶԻՄԻ

15 Մայիս-20 Դեկտեմբեր 1873

Ես՝ ճանբարէ Գլէմանս. սէվկիւլիւսինին թապիլիրինի պէրապէր կէօթիւրմիշ,
լաքին պու սուգիլի եատիկեարը օրատա պրագմըլ, իպարէտէ տէ նիճէ՝ պիր նէ-
գաբէթը աղիմէ միւչահէտէ օլընըյօր իտի. Պուլըն մանասը չու օլմագ կէրէք ի-
տի. Գլէմանսըն իթիգատընճա Էթիէնին Էօմրիւ՝ եալընըզ եէվը իգտիվաճընտա
պաշլամըլ իտի:

Ես՝ ճանբարէ Գլէմանս, Էթիէն՝ սալլանարագ վէ կիւճ հալ եիւրիւլէրէք,
գարնըլանըն իւղէրինէ ուղանըվէրտի. Զօգ տէֆա խայալլամըլ օլտըղը պու սէվ-
կիլիւ եաթաղըն իւղէրինտէ եաթմագտան հազզ իտիյօր իտի. Զարշաֆը կէօզ
եալարըյլա ըսլաթտը վէ միւբէրլէրէն պուս էյլէտի... Պիր տէ նակէհան սա-
յըղլամաղա պաշլայըպ, պիր վագթ վէվճէսիյլէ նիճէ սէվիշտիկի վէ կիւլիւշտիկի
օ կուսուչաճըգ եաթաղըն իչինտէ եուվարլանտը տուրտու:

.....

Եվ պէքճիսի կէտիկիւնտէ՝ քիվսէյի պղլամպտըղընա չօգ թէաճճիւզ իթտի,
Էչ գարուլա՛ր՝ պիր պիրի աղտը սըրա աշլմըլ իտի. Մէրգուվ պէքճի եաթագ Բ-

տասընա կիրիպ, հայրէթինտէն նաչի նիտա իթտի... Կէլէն եապանճը միւսա-
ֆիր՝ պէնգի տէհէթլի պիր սուրէթտէ աթմը վէ ալնը թէր իլէ ըսլանմը օ-
տըղը հալտէ պալկըն՝ եաթաղըն իւզէրինտէ եոթըյօր իտի. Մ. Հէրպէլա՝ Էթի-
էնին գօլընը սալատըգտա, Էթիէն՝ քէնտիյի պուլտու, ալըգ ալըգ Էթրաֆլին
պագընտը վէ «—Խաթըրմա կէլիօր...» տէտիքտէն սօնղրա, Զուիցցէրիալընը
եարտըմըյա գալգըպ այագ իւթիւ տուրապիլտի. լաքին տիգլէրի թութամայա-
ճաղընը անլայարագ, պիր գօլթուգ սանտալեասընըն իւզէրինէ եղգըլվէրտի.

Պէքճի Մ. Հէրպէլա. — Պալկընլըգ, պիր պալկընլըգ օլմալը տըր. Զօգ ե-
մէք եթմիչ օլուր իսէմ, պագէն պանա տա պէօյլէ օլուր. Բահաթճա օթուրընը
էֆէնտի. Բիւչիւք պիր գատէհլէ սիգէ էսքի պիր բագը վէրէյիմ. Սէրչէ գուշը կի-
պի չիմտի չարուճագ տիրիլիրսինիգ.

Էթիէն կիւլիւմսէտի վէ պաշըյա պիր իշարէթ իթտի. Պիր գաշ տագիգ
սօնղրա Մ. Հէրպէլա՝ տէտիկի վէճհլէ քիւչիւք պիր գատէհրագը կէթիւրտի ամմ
պու պիր գատէհ պիլէ՝ շարրը մէչհուր Հոմերոսըն նագլ ու հիքեայէ իթտիկ
գահրամանլարըն պիրինի անիտէ սէրիսօ իտէպիլիր իտի. Էթիէն՝ պիր եուտու
իշտիկինտէ, գուվվէթի եէրինէ կէլտի, այաղա գալգտը վէ սաաթընա պագտը
Սաաթ ագչամըն տէօրտիւ իտի.

Էթիէն. — Զօգ թէչէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ Հէրպէլա, Շու իւչ Ֆրանսը
լիրասընը տա լութֆէն գապուլ իտինիգ. Ֆիհագիգա, վէրտիկինիգ բագը ալէ-
չէյ իմիչ. — տէտի, վէ սօն պիր տէֆա տահա Զուիցցէրիալընըն էլինի սըգա-
րագ, քէօյիւն իչէրիսինէ կիտէն սարք եօլտան աճէլէ աչաղա էնտի.

Մ. Հէրպէլայա կէլինտիքտէ, վագաարի մէգքիւրէնին քէնտիյէ մուճիպ օլտը-
ղը հայրէթտէն հիչ ագլը պաշընա կէլմէմիչ տիր. Պու ատամ՝ հէր ագչամ սաաթ
տօգուգ իլէ օնըն արասընտա վագաարի մէգքիւրէյի նագլ իտէր վէ հէր տէֆասըն.
տա եէնի պիր թէֆէրրուաթ իլավէ էյլէր. Պու սուրէթլէ էլեէվմ Լուվսիէն գա-
րիյէսինտէ պիր մասալ բէյտա օլուպ, չէօյլէ քի կիւզէլ պիր տէլիգանլը՝ եիւզիւն.
տէ այգըրըսընա պէօյիւք պիր պէրէսի պուլընտըղը հալտէ տիւնեանըն պիր ու-
ճընտան վիւրուտ իթմիչ, վէ զայպ ու նապէտիտ օլուպ պիր տահա օրթայա չըգ-
մայան տիլպէր Մատամ Գլէմանս Տարգուրըն օտասընտա պալըմըչ տըր.

2.

Օ կէճէ Էթիէն տէրին պիր ույգու չէքտի, վիւճուտընտա պիր կէվլէքիւք վէ
եօրկուլըգ վէ լաքին զիհնինտէ պիր ըլմաղ վէ բուչէնլիք օլտըղը հալտէ ույ-
գուսընտան ույանտը. Իւք կիւնքի կիպի էրթէոն կիւնիւ տալի բահիպ Գարօնը
հիքեայէսինտէ պիր թագըմ սըրր ու հիքմէթլէր վէ թէնագուզար կէօրիւյօր ի-
տի. Հագիգաթէն Գլէմանս՝ Լուվսիէն գարիյէսինտէն միւֆարէգաթ՝ իթտիկինտէ
ֆագիւր իտի, զիրա զէնկին պիր գատըն՝ թէնհա պիր սօգաղըն թա ուճընտ
քիւչիւք պիր օթէլտէ գաբանըպ օթուրմապ.

Լաքին մուախիւէրէն նասըլ զէնկին օլմուչ իտի. եազլըգ խանէյի եիրմի սէնէ
իչիւն իսթիյճար իտուպ, օն սէնէլիկինի բէչին վէրմիչ, վէ էսքիտէն գալան էչ

եայլը տա քէնտի խանէսի իջիւն եէնիտէն իւթիւրա էյլէմիչ, Չէնկին օլապիւր, լա-
քին նաճըլ օլմուշ իտի, Անապա պու գարը՝ միւրասը 1878 սէնէսինտէ՞ մի էլէ կէ-
չիւրմիչ իտի, եօգսա հագիգաթը հալի Մ. Հէրպէլանըն շու «—Տիւնեանըն էթրա-
ֆընտա սէյահաթ ինրա իթմէքտէ օլան էֆէնտիլէրիմին ալտէթինէ պէքէյէրէք
սայֆիյէտէ պէքճիւրիք իտիյօրըմ—» սէօղիւնտէ՞ մի արամալը իտի:

Էթիէն եէքտիկէրինտէն գարանլըք վէ մուղլաք օլան պու Ֆարպիյաթ վէ
զաննիյաթըն քեաֆֆէսինի զիհնինտէ պիհուտէ էվիրիպ չէվիրիյօր իտի, Իթթի-
խազ իտէճէկի մէսլէք ու թարիգի էյիճէ թէտգիգ ու թային իթտի, Էվվէլա
պահրիյէ նազըրընտան՝ պիւ միւլազաթ իսթիրհամ իտէճէք, մուսախսէրէն Ամըս-
թէրտամտաթի մուգալէլաթ մուհարրիւրինէ պիւր մէքթուպ եազաճաք վէ նիհայէթ
Րօա սօգաղընա կիտիպ Գլէմանսըն մահալը իգամէթինի արայաճաքտը, Պու գա-
րարը միւթէաղըպ էթիէն՝ պահրիյէ նազըրընըն հուգուրընա գապուլ օլընմասընը
միւսթէտի արիգէյի չարուճաք գալէմէ ալըպ Րօայալ սօգաղընտա ամիրալըն խա-
նէսինէ կէօնտէրտի, Պատէհու Ամսթէրտամ մուգալէլաթ մուհարրիւրինէ զալէթ
մուֆասալ պիւր մէքթուպ եազարաք, պունտա տայըսր Մ. Վան Րիքին սէրվէթի
քէնտիլէ միւրաս տիւշտիկինի թուլօնտա նասըլ խապէր ալտըղընը վէ զէվճէսի Գը-
լէմանս Տարգուրա անիտէ պիւր վէքեալթնամէ կէօնտէրտիկինի իյզահ ու պէյան
իթտի, վէ զէվճէսինին՝ եաղըխանէսինէ կէլիպ կէլմէտիկինի քէնտիյէ պիւտիւրմէ-
սինի մուգալէլաթ մուհարրիւրինէ ըէճա էյլէտի:

Էթիէն՝ մէքթուպը քէնտիսի բօսթա գուլթուսընա աթտըգտան սօնդրա Րօա
սօգաղընտաթի քիւշիւք օթէլէ կիթտի վէ եէր գաթընտա պիւր օտտտա օթուր-
մաքտա օլան քէնտիյէ պէյէնմիշ օթէլ միւտիւրէսինի քէմալը նէզաքէթլէ սէլամ-
լատըգտան սօնդրա, քիւրաճըլարընըն իջինտէ Մատամ Գլէմանս Տարգուր նամըյլա
կէնճ պիւր գատըն պուլընմըշ օլտըղը՝ խաթընա կէլիպ կէլմէտիկինի միւտիւրէի
մէրգուլէյէ սիւվալ իթտի:

Միւտիւրէ. — Խաթըրմա կէլիպ կէլմէյօր մը, Էվվէթ, էյի խաթըրմտա տըր:
Չօգ քիպար վէ հալիմ... վէ ըրգէշիլ պիւր գարը իտի, Օ գատընա հիքեայէլէր
նազլ իթմէք լազըմ տէյիլ իտի, Մէրգուլմէ՝ սիյահ Ֆիսթանըյլա պէմպէյազ կէօ-
րիւնտիկի հալտէ սապահլարը կիտէր վէ էօթէ պէրի տօլաշտըգտան սօնդրա թա
աղչամլարը ալտէթ իտէր իտի:

Էթիէն՝ քէնտիյի տիւշարը ըզտըրապ իտէն պու հիքեայէյի գաթ իտէրէք. —
Պու գարը նէ՞ վազթա գատար սիգին օթէլտէ իգամէթ իթմիշ տիւր:

Միւտիւրէ. — 1874 սէնէսինին էվասիթինէ գատար:
Էթիէն. — Սիգտէն չըգտըգտան սօնդրա նէրէյէ կիթտիկինի պիթիւրմիսինիզ:

Միւտիւրէ. — Էյիճէ խաթըրլամայօրըմ, Լաքին պէն եօլ էրքեան պիլիւր պիւր
գարըյլմ, էֆէնտի, Սուրէթը մուլթաղամէտէ գայտ թուլթմըլմտըր, Սօն եիւրմի
սէնէլիք տօղրու վէ մուլթաղամ գայտ տէֆթէրլէրիմ վար տըր...:

Վէ էօնիւնէ պազարաք իլալէի մէգալ իլէ,

— Իլէ օն սէնէտէ պէնիմ մէտխալիմ օլմամըշ տըր, էֆէնտի...: Պէն չօգ կէնճ
իմ... Վալիտէմ... զալալը վալիտէմ էվվէլա գայտարա օ տիգգաթ իթմիշ տիւր:

Օթէլճի գարը՝ կէօգ եաղընը սիլմէք կիպի եաբարաք կիթտի պիւր պէյիւք

չէքմէճէտէն 1874 ըագգամը գայտ տէֆթէրինի կէթիրտի, էթիէն տէրհալ մէգ-
քիւր տէֆթէրի ալըպ սահիֆէլէրինի չէվիրմէկէ պաշլատը . Պէհէր սահիֆէսինէ
քէմալը տիգգաթլա պագմագտա վէ հէր սահիֆէտէ գարըսընն իսմինի պուլմագ
գաննընտտ պուլընմագտա իտի . Նիհայէթ եէթմիշինճի սահիֆէտէ չու աթիտէթի
իպարէյի օգուտը :

«Մատամ Գլէմանս Տարգուր Յունիս 24տէ Ծառիթէ խասթախանէսինէ կիթ-
միչ» :

Էթիէն . — Խասթախանէյէ՛, խասթախանէյէ՛ մի կիթմիչ . — տիյէրէք պէն .
զի աթըպ վիւճուտը թիւիլ թիւիլ թիթրէմէյէ պաշլատըղընտան , օթէլճի գարը
տիւշարը խէվֆ ու թէլաշ օլտու :

Էթիէն . — Գօրգմայընը, մատամ Մէրգուճէ գատընն պուրատան Ծառի-
թէ խասթախանէսինէ կիթտիկինի իշիթտիկիմտէ պիր ազ սէրպէլէնտիմ :

Օթէլճի գարը . — Տօղրու տըր , էվվէթ , շիմտի խաթըրմա կէլիյօր . Բէք զա-
յըֆ վէ տէրմանսը օլտըղընտան , տիլլէրինին իւզէրին տուրամայօր իտի . Պիր ա-
րապայա րաքիպ օլմասընը թէքլիֆ իթտիմ , բարասը գալմատըղըն տէրմիյան ի-
տէրէք գապուլ իթմէտի Մէրգուճէ գատըն՝ պու թէքլիֆիմի բէք միւթէագզը-
մանէ պիր սուրէթտէ ըէտտ իթտիկինտէն , արթըգ իսրար իթմէկէ ճէսարէթ ի-
տէմէտիմ :

Էթիէնին արթըգ տիյնէմէկէ թագաթ ու մէճալի գալմատը : Արգասընտան
պիր խօրթլագ գօվալայօր կիպի ֆիրար իթտի , վէ վագթ վագթ գապա պիր սէտա
իլէ «Խասթախանէյէ , խասթախանէյէ» տէյու մըրըլտանարագ Մալզէրպ պուլը-
վարընն օրթասընա գատար գօշտու կիթտի Մատլէն քիլիսէսի եագընընա միւ-
վասէլէթ իթտիկինտէ , օրատան էօթէյէ կիտէմէտիկինտէն , պիր գանաբէնին իւ-
զէրինէ եըզըլը վէրտի Գարըսը՝ Ծարիթէ խասթախանէսինէ կիրմիչ տէյի՛ մի ի-
տի , քէնտիսի տէ օրայա կիտէճէք , վէ հէքիմ վէ մէմուրլարա պիրէր պիրէր սիւ-
վալ իթմէք լազըմ կէլսէ պիլէ սօրուպ սօրուշտըրարագ քէնտի նազըսընը պուլը-
մաղա մուվաֆֆագ օլաճագտը .

Հէր խասթախանէլէրտէ վագը օլտըղը կիպի Ծարիթէ խասթախանէսինտէ
աախի էքէյիճէ տիւզկիւն վէ տօղրու տէֆթէրլէր թութըլըպ , հէր խասթանըն
կիրտիկի վէ չըգտըղը գայտ օլընըրի Գաբուճընն գուլիպէսինտէ թէսատիւֆի օ-
լարագ տախիլի պիր մէքթէպը թըպպիյէ չակիրտի պուլընըպ , մէրգուճ՝ սիկարա
իչմէքտէ վէ թիւրքի չաղըրմագտա օլտըղընտան , Էթիէնին քէնտիյէ տօղրու եագ-
լաշտըղընը կէօրիւպ եէրինտէն պիլէ գըմըլտամատը վէ սիկարասընը թիւթտիւր-
տիւ տուրտու . Պատէհու իսթիհզալը պիր սուրէթտէ ,

— Զաննըմ չու ատամ՝ մահպուպէսինի կէօրմէք իշիւն պիզի րահաթսըգ իթ-
վէյէ կէլմիչ . — տէյինճէ ,

Էթիէն՝ բէք եալաշ վէ լաքին աղըր պիր սէտա իլէ ճէվապ վէրտիկինտէն ,
թըպպիյէ չակիրտի պուլնտան միւթէէսսի օլտու . Ծալիրտը մուճաիլէյհ՝ կէլէն
ատամը սէրիան սիւզէրէք , մէրգուճըն պէրէլի օլան սիմասընտա նիճէ ասարը
ըգտըրապ միւշահէտէ իտուպ գալպիտէ պիր էսէրը ըըգգաթ ու մէրհամէթ հասըլ
օլտու վէ տէտի .

— Սիգէ նա՞սըլ պիր խըտմէթտէ պուլընապիլիրիմ, էֆէնտի: Էմիրնիզէ մուհ-թաղըրըմ:

Էթիէն՝ ճէվապէն. — Էֆէնտի, պէն պիր պահրիյէ գապիթի օլուպ, էօլմիւշ գաննըյա հարպ մէյտանընտա պրագըլմըշմ տըր: Եէտի սէնէ Չինտէ էսիր գալ-տըմ: Պու քէրրէ Ֆրանսայա ավտէթ իտէպիլմէքլէ, զէվճէմի... ճանքարէ զէվճէ-մի արայօրըմ: Մէրգուճէնին 1874 յունին Չչտէ պուրայա գապուլ իտիլմիշ օլտը-ղընը պիլիրիմ: Նէ՛ օլտըղընը անլամաք իսթէրիմ:

Էթիէնին հէյէճանը գալպի չիմտի թըպպիյէ շակիրտինին գալպինէ սիրայէթ իտիյօր իտի: Պէօյլէ պիր աշգ ու մուհապէթլէ սէվիլէն պու գատընըն քիմ օլ-տըղընը թըպպիյէ շակիրտի պիլմէյօր իտի իսէ տէ, մէրգուճէ կիպի սաղ կիրմիշ էօլիւ չըգմըշ տիկէր նիշէ պատպախթ գատընլար միսիլու խասթախսանէտէ մէր-գուճէնին էօլմիւշ օլմասընտան գօրգույօր իտի:

Թըպպիյէ շակիրտի՝ Էթիէնին էլինի սըգարագ խալիսանէ պիր թարգտա. — Պէնիմլէ կէլինիզ, Գայտ տէֆթէրլէրինի պիրլիքտէ արաշթըրալըմ: Հագիգաթը հալի չարուգ անլայանագսընըզ. — տէտի:

Պատէհու հէր իքսի պիրլիքտէ պիրինճի գաթա չըգըպ, միւտիրին օտասընա կիթմէգտէն էվլէլ վագը օլան պէօլիւք օտայա կիրտիլէր: Օրատա պիր տէմիր բարմագըլըն արգասընտա միւթէատտիտ տէֆթէրլէր միւշահէտէ օլընըյօր իտի: Թըպպիյէ շակիրտի. — Իշթէ պուրասը տըր. — տէտի վէ ճէպինտէն պիր ա-նախթար չըգարըպ քիւթիւպխանէյի սէրիան աշտը:

Պատէհու մէրգուճ շակիրտ. — Իշթէ չու տըր 1874 սէնէսի գայտ տէֆթէրի. — տիյէրէք, ալըշըգ պիր էլ իլէ սահիֆէլէրի չէվիլմէյէ պաշլատըգտան սօնղրա, է-թիէնէ խիթապէն. — Իսմին Նէ՞ տիր, էֆէնտի. — տէյու սիւվալ իթտի:

Էթիէն. — Էսրար օլարագ իսմիմի սիգէ սէօյլէրիմ: Գարըմը պուլընճայա գատար քիմսէնին պէնի պէրհայաթ պիլմէմէսինի արզու իտէրիմ: Պէն՝ Ֆրանսիզ կառնիէ-նին եանը պաշընտա աղըրճա եարալանըպ տիւշէն գօրվէթ միւլազիմի Էթիէն Տար-գուրըմ:

Թըպպիյէ շակիրտի՝ Էօգարը սըչրայարագ. — Սի՛գ, Էթիէն Տարգո՞ւր մըսը-նըզ, Լաքին պիլի՞րմիսինիզ, սիգ ատէթա պիր գահրամանսընըզ:

Էթիէն՝ աճը աճը կիւլիւմէյէրէք. — Թէչէքքիւր իտէրիմ: Պիր գահրաման օլ-տըղըմը պիլմէյօրըմ, Լաքին չօգ մուգտարըպ օլտըղըմը պիլիրիմ:

Թըպպիյէ շակիրտի. — Էթիէն Տարգո՞ւր մը, Էօյլէ իսէ տուրընըզ... Իշթէ՛, պուլտըզ... — տիյէրէք գայտ տէֆթէրինտէ Գլէմանսըն իսմինի կէօսթէրիյօր իտի:

Էթիէն անիտէ տէֆթէրին իւզէրինէ էյիլէրէք, աթիտէքի տէհէթլի սաթըր-լարը թըպպիյէ շակիրտի օգուճագտան էվլէլ քէնտիսի օգուտը:

«Մատամ Տարգուր տուլ: Յունիս Չչտէ կիրմիշ: Ուզանմըշ գանսըղըգ: Միյ-տէ սընըրը նիմ քէօթրիւմէյէմիշ: Պաճագլար չիշմիշ: 17 նօմէրօլը եաթագ:»

Ջիյրինտէ տէ գըրմըզը միւրէքքէպլէ վէ ինճէ պիր եազը իլէ աթիտէքի ալթը ատէտ ուղուսըզ քէլիմէլէր եազըլը իտի:

«17 նօմէրօլ: Յունիս Վտէ վէֆաթ իթտի:»

Էթիէն Նէ պիր հարէքէթ իթտի վէ Նէ տէ պիր սէօզ սէօյլէտի. եըլտըրըմտան վուրուլմըշ կիպի սըրթ իւսթիւ եէրէ տէվրիտի:

Թըպպիյէ շահիրտի՝ աղլամասը կէլմէքդէ օլտըղը հալտէ.— Զաւալը աղլամ
պու գատար չալը, չապալա, էն սօնը պու խապէրի ալ.— տէտիքտէն սօնըրա է.
Թիէնի եօգարը գալտըրը պիր սանտալեա իւզէրինէ օթուրթտը.

Էթիէն՝ գըրըգ պիր սէտա իլէ.— Շիմտի հագիգաթը հալի անլամագ իսթէրիմ
Թըպպիյէ շահիրտի՝ հըզընճա պիր նիտա իլէ.— Լաքին սիգ հագիգաթը հալի
չէօլլէ պիր պիւրսիսիգ, Պագընըգ շու սահիֆէլէրէ, եիւզ եէրտէ տաղընըգ եազը.
Լար եազըլը տըր, Պուսլարը քիմ եազըլը. Սուսամըլ օլան պիր գարուճը, իւշիւ-
յէն պիր գօղուչ պէքէիսի, եախօտ աճ օլան պիր Թըպպիյէ շահիրտի, Եալընը
միւտիր րէսմէն շահատէթ իտէպիւր. Սէնէնին նիհայէթինաէ պու մէմուր՝ Թէք-
միլ տէֆթէրլէրի տիգգաթըլը պիր սուրէթտէ կէօզտէն կէշիրի, Զէվճէնիզին
միւպթէլա օլտըղը խասթալըգլարտա էօլիւմի պիր շէյ կէօրմէյօրըմ. վագըա եիւզ
իւսթիւ պրագըլը պէյի պագըլմամըլ, օլտըղընտան, նիհայէթ վէֆաթ իթմիշ օլապիր
իտէ տէ, օն կիւնտէն սօնըրա էօլմիւլ օլմասը նագապիւր իմքեան տըր. Իքի մաա-
թա գատար հագիգաթը հալի Թէմամըլա անլարսընըգ. Պու իքի սաաթը պէնիմ
եանըմտա կէշիրի՝ րմիսիսիգ.

Էթիէն՝ զայըֆ պիր սէտա իլէ քէքէլէյէրէք.— Թէչէքքիւր իտէրիմ, պէլքի
տէ զէվճէմին Թէսլիմը րուհ իթմիշ օլտըղը պու խասթախանէտէ իքի սաաթ տուր-
մագըլըլմըն իհթիմալի եօգ տըր. Բէճա իտէրիմ, պէնի խօշ կէօրիւնիւզ.

Թըպպիյէ շահիրտի՝ պիր տէրտլինին եալընըգ գալմաղա լիւզուլը օլտըղընը
պիւտիկինտէն, իսրար իթմէտի. Էթիէն՝ վիւճուտը աթէչլէր իշինտէ վէ գալպի
մուզտարըգ օլտըղը հալտէ պաչը աչըգ վէ աթէչ կիպի եանան ալընը կիւզ րիւզ.
Կեարարընա վէրէրէք տիշարը չըգտը. Սէրսէրի սօգազլարը կէզիյօր վէ նէրէյէ
կիտէճէյինի պիւմէյօր իտի. Նահէհան Սօլֆէրինօ քէօրիւսիւնին օրթա եէրինտէ
պուլընարագ տիրսէկինի քէնարընա տայաթտը վի կէօզիւ էօնիւնտէ հազին հազին
ճէրէյան իտէն սույա պագմաղա պաչլատը. Պու սըրատա եաւաչ եաւաչ զիհնինէ՝
էվէլքի կիւն Լուվսիէնտէ վագը օլտըղը իւզրէ պիր ույուշըգըգ վէ տալիւնըգ
կէլտի. Էօյլէ զանն իտիյօր իտի քի, Գիւմանս՝ նէհրին սուլարը իւզէրինտէ պագ-
տա տուրմըլ օլտըղը հալտէ, գօլլարընը ուզաթարագ վէ տիւրիւպա պիր Թէպէս-
սիւմէ կիւլիւմսէյէրէք աղըր աղըր քէնտիյէ տօղրու կէլիյօր իտի. Էթիէն՝ պիր
նիտա սալը վէրտի վէ Թութուլմագ կէօլկէյի Թութմագ իշիւն իլէրիյէ տօղրու
սէյիրթտի. Օրատան կէշիպ տէօնէնլէրտէն պիրի՝ մէրգուլմըն պու հարէքէթը նա-
կէհանիսիսին կէօրիւնճէ գօլընտան Թութուպ.— Նէ՝ եաբըյօրսընըգ.— տէյու պա-
ղըրտը.

Էթիէն քէքէլէյէրէք պէյանը Թէչէքքիւր իթտիքտէն սօնըրա, Թէլէֆը նէֆս
գարարը միւտհիշինտէն պիրտէն պիրէ վագ կէշտի. Գիւմանսըն էօլմիւլ օլտըղընը
էյիճէ էմին օլմագըլըն Էթիէնին էօլմէկէ հագըգ եօգ իտի. Հէր շէյ քէնտիյէ վէ-
րիլէճէք ճէվագը րէսմիյէ մէնութ վէ վապէօթէ իտի.

Թամ վագթընտա Էթիէն Թէքրար Շարիթէ խասթախանէսինէ կիթտի. Միւ-
տիր՝ Թըպպիյէ շահիրտի իլէ պէրապէր Էթիէնէ պէլէմէքտէ օլտըղընտան, մէր-
գուլմ սօղրուճա միւտիւրին օտասընա կէօթիւրիւտի.

Թըպպիյէ շահիրտի՝ գարուլը աչար աչմագ Էթիէնէ տօղրու գօլարագ.—
Միւժտէ՝, էֆէնտի, միւժտէ, — տէյու պաղըրտը.

Պիրտէն պիրէ սէօյլէնէն պու սէօզլէրտէն էթիէն միւթէհայիր օլտու : Ոսս-
թախանէ միւտրի ալաղա գալգտը , պահրիյէ զապիթինին էլինի թութտու վէ
մէրգուժը եանընա օթուրթտըգտան սօնղրա տէտի քի :

— Իշթէ՛ , էֆէնտի . Պիրինճի գայտ տէֆթէրինտէ պիր սէհվ վազը օլմուչ ,
պու տա թապի պիր սէհվ տիր : Վազըա Մատամ Տարգուր յուշիս 24տէն յուշիս
4է գատար 17 նօմէրօլը գարեօլատա եաթմըչ իսէ տէ , պաչը ուճընտա պուլընան
իքի բէնճէրէտէն էքսէրիա թիւզկեար կէլտիկինի մագամը շիքեայէթտէ պէյան իթ-
տիկինտէն , օ սըրատա 14 նօմէրօլը գարեօլատա եաթան պիր խասթա գատըն
թէմաժըյա էյիլէշիպ տիչարը չըգտըղը հասէպիյլէ , մէրգուժէնին եէրի Մատամ
Տարգուրա վերիտի . էրթէսի կիւնիւ պիր օմնիպիւս ալապասը ալթընտա նիմ
չիյնէնմիչ պէտպաթաթ պիր գարը Կէթիթիլտիկինտէն , միւնհալ օլան 17 նօմէրօլը
գարեօլա օ գատընա վերիտի , վէ մէրգուժէ՛ երիմի տէօրթ սաաթ սօնղրա վէ-
ֆաթ իթտիկինտէ , զէվճէնիզին իսմի ալթընա «Յուլիս 4տէ վէֆաթ իթտի» եա-
զըլտը : Պու սէհվ՝ պէնիմ շախսի գայտ տէֆթէրիմտէ թասհիհ օլընմըչ տըր : Պա-
գընըզ :

«Մատամ Տարգուր՝ սապըգ 17 նօմէրօլը , լահըգ 14 նօմէրօլը գարեօլատա :
Մէքթէպը թըպպիյէ մուալլիմի վէ խասթախանէ սէր թապիպի Տօգթօր Տէվօ
թարաֆընտան Պուրպուլ սուլարընա կէօնտէրիմիչ տիր : »

Էթիէնին գալպինտէ պիր մէսէրրէթը ազիմէ հասըլ օլտու : Գլէմանս էօլմէ-
միչ իտի : Պինաէն ալէյհ էթիէն հէնուզ թէհարրիյաթընա տէվամ իտէպիլիր
իտի :

Էթիէն . — Տօգթ . Տէվօ էլան խասթախանէնիզին սէր թապիպի՞ մի տիր :

Միւտիր . — Ոսյր , էֆէնտիմ : Կէչէն սէնէ չըգտը : Մէքթէպը թըպպիյէ
մուալլիմէրինին սիննի եէթմիչի թէհաժուգ իտէմէզի էնսթիթիւ Տարիւֆիւնուշը-
նըն մուալլիմէրինէ պէչ սէնէ զիյատէ միւսաատէ օլընմըչ իսէ տէ , Մ . Տէվօ՝ իւ-
լում ու ֆիւնուշ ագատէմեսսընա ազա օլմատըղընտան , եէթմիչ պէչ եաչընը
պիթիթինճէ թէրքը մէմուրիյէթ իթմէյէ մէհպուր օլմուչ տըր :

Էթիէն . — Շիմտի նէրէտէ իգամէթ իթտիկինի օլտուն պանա սէօյլէյէ՛մէգ-
միսինիզ :

Միւտիր . — Սէօյլէրիմ . Մալզէրպ պուլաընտա 48 նօմէրօտա իգամէթ ի-
տէր : Լաքին կիւնտիւզին անը պուլամազսընըզ : Ոսսթալարընըն մուայէնէսինի
ագչամ սաաթ եէսիտէ իքմալ իտէր : Սաաթ տօգուգտա պուլուշմաղա գարար
վէրինիզ . գապուլ օլընաճաղընըզա էմին օլընըզ :

Էթիէն՝ պու իքի ինսանիյէթլի քիմսէլէրէ ան սամիմ իւլ գալպ պէյանը թէ-
չէքքիւր իթտիքտէն սօնղրա , թըպպիյէ շակիրտինի միւտրին օտասընտան ալըպ
տիչարը կէօթիւրէրէք վէ հէյէճանը գալպինի զօրըլա թութարագ . — Պէն սիզէ
տալմա տօսթ օլաճաղըմ... տայմա...

Թըպպիյէ շակիրտի . — Պէն տէ էօյլէ : Պէն սիզին իսմինիզի նա՛սըլ պիլիր ի-
սէմ , սիզ տէ պէնիմ իսմիմ պիլմէլիսինիզ , իսմիմ Հանրի Շամիւզօ տըր : Եաչասըն
Շամիւզօ , էթիէն Տարգուրա խըտմէթ իտէպիլտի :

Պուշլար իքիսի՝ պիրպիրինին էլինի սըգտըգտան սօնղրա , գօրվէթ միւլազի-

մի՝ նիճէ մուգտարեալ օլտըղը խասթախանէտէն սէվինճէ տիշարը չըգտը։ Շիմտի ալ բլանընը էլիճէ գարարլաշտըրմը խի իվլէլա Կրանտ-Օթէլէ կիտէճէքտի, զիրա պէլքի ամիրալ՝ քէնտիսիլէ միւլաքաթ թալէպինէ իճապէթ խտէրէք, մէգքիւր օ-հաթէլէ պիր խապէր կէօնտէրմի խի Պատէհու Տօգթ. Տէվօնըն խանէսինէ կի-Փա տիւլ, օ ագչամը քէնտիսիլէ պիր միւլաքաթ իճրասընա խթիհոալը մուվաֆա-գաթ խտէճէք խի։

3.

Էթիէն Տարգուրըն զանն ու թախմինի եանլըլ օլմայըպ, պահրիյէ նէգարէ-թինին տաւկասըլլա տաւկալանմըլ իրի պիր զարֆ տէրուհինտէ պիր մէքթուպ Կրանտ-Օթէլտէ քէնտիսինէ պէլէլօր խի։ Էթիէն՝ մէօհիւրիւ աշտը վէ էրքեա-նը հարպիյէի ումումիյէ ըէիսի թարաֆընտան եազըլը պիր գաչ սաթըր մէքթու-պը գրաաթ իթտի։ Բէիքը միւլարէլէյհ՝ էօյլէնտէն սօնղրա ագչամ սաաթ պէշտէ նազըրըն եանընտա պուշուշմասընը իշար խիյօր խի։ Օ թարիխտէ պահրիյէ նա-լըրը 1873տէ Շէրպուրկ պահրիյէ մուհաֆըզըղընը իճրա խտէն պահրիյէ ֆէրիգի օլտըղընտան, նազըրը միւլարէլէյհ՝ տէլիգանլը զապիթի թանըր խի։ Լաքին մու-մաիլէյհ՝ զապիթ՝ պահրիյէ նազըրընըն աճապա իլք աղըզ էսքի տօսթը Մէկրէ կի-պի քէնտիսինի թանըյա՝ մայաճագ մը տէյու քէնտի քէնտիյէ բէք մէյրագ խիյօր խի։

Սաաթ տէօրթ պուշուգտա Էթիէն՝ Րօայալ սօգաղընըն եօլընը թութտու։ Պահրիյէ՝ նէգարէթի տաիրէսինէ միւվասէլէթ իթտիքտէ, ամիրալըն նէգտինէ կէօ-թիւրէն իչ նէրտիվէնտէն եօգարը չըգտը։ Էթիէն՝ շէհրիլի գըյաֆէթինտէ օլտը-ղընտան, քիմսէ՝ քէնտիսինէ պագմայօր խի։ Պիրինճի գաթտա, նազըրըն նէգտի-նէ գապուլ օլընաճաղընա տաիր օլան մէքթուպը չափուլըն պիրինէ կէօսթէրտի-կինտէն, չափուլ՝ մումաիլէյհի տէրհալ նազըրըն օտասընա կէօթիւրտի։ Ամիրալ՝ պիր սիւրիւ էվրագլա տօլու օլան պէօյիւք պիր մասանըն էօնիւնտէ օթուրմըլ չալըլըյօր խի։

Նազըրը միւլարէլէյհ՝ տէլիգանլըյը խթիգալ իթտի վէ քէմալը խիւլուսլա տէտի քի,

— Զափալը Տարգուրընղա՛գ, կէօրիւնիշտէ սիգի կիւճ թանըյաճաղըմ։

Նազըր՝ չափուլը չաղըրմագսըզըն քէնտիսի օտասընտա եանան տէօրթ լամ-րանըն քիւլահլարընը եօգարը գալտըրտը։ Գօրվէթ միւլազիմի անիտէ բարլագ պիր ըըգ իչինտէ պուլընտը։

Նազըր՝ նիտա խտէրէք. — Լաքի սիգ Էթիէն Տարգուր տէյիլսինիգ, էֆէն-աի։

Էթիէն՝ կիւլիւմսէյէրէք. — Նազըր էֆէնտի, պէնիմ տօսթլարըմ տա պէնի կէօրտիւքթիւնտէ սիգին կիպի տէտիլէր։ Պիր չէրեէք սաաաթ Մէկրէ իլէ գօ-նուշտըմ։ Մէրգուլը իգնա իթմէք իչիւն պիզտէն պաչգա քիմսէնին պիլմէտիկի

տի ազգը խուսուսի վաղապարը խաթըննա պրագմադա մէնպուր օլտոււմ :
Նազըր՝ էլէրիների արգասընա պաղլամը, եօգարը աշաղա կէզինմէքտէ օլտըղա
օւհալտէ, պիրտէն պիրէ գօրվէթ միւլաղիմինն էօնիւնտէ տուրարագ. — Սօն տէ-
րի-Փա պէնի նէ՞ վազթ կէօրտիւնիզ :

էթիէն. — 1873 ապրիլ 20տէ Շէրպուրկտա վէրտիկինիզ պէօյիւք պալօտա
կէօրտիւմ, Իշթէ օ պալքտա Մատմաղէ Օպրէէ Թէսպտիւֆ իթտիմ վէ էթէսի
մայիս 15տէ մէրգուձէ իւն էվէնտիւք :

Նազըր. — Բէք ալէա՝ Լաքին օ գըզ հաղգընտա պէ՞ սիզէ պիր շէյ անօյ-
լէ՞մէտիմ մի :

էթիէն. — Էվէթ, պիր սէօզ սէօյլէտինիզ քի հարֆը հարֆընա խաթըրմ-
տա տըրի Զէվճէմ իւն պէն՝ եէնի կէլին կիւվէյիլիկիմիզին բէք գըրսա սիւրէն սէ-
վինճի սաաթլարընտա օ սէօզիւնիզի Թէքրար Թէքրար սէօյլէյիւ կիւլէր իտիք :
Օ սէօզիւնիզ չու իտի. «Տարգուր» արթըզ եէսէ Թութուլաղնըզ, Պիր պուտալա-
լըզլա, եանի պիր իզտիվաճա հէր շէյ խիթամ պուլաճագ տըրի էյի պիր պահրի-
յէն՝ պէքեար գալմալը տըր :

Նազըր. — Տօղրու տըր. — տէտիքտէն սօնրա, պիր էլէթթիք տիւյմէսինէ
պասարագ չափուլը չաղըրտը վէ տէտի քի :

— Սէօյլէյին էրքեանը հարպ ըէիսինէ, պիր ազ պէնիմ օտամա կէլսին :
Պատէհու պահրիյէ Նազըրը սէօզիւնէ տէվպմ իւն էթիէնէ խիթապէն՝ —
Նէզտիմէ գապուլ իտէճէյիմէ տաիւր սիզէ կէօնտէրտիկիմ մէքթուպըն իմզասընը
օգուտընը՞ մը :

էթիէն. — Խայր, էֆէնտիմ, էվէլա եազը՝ օգուկմազ կիպի պիր շէյ իտի
սանիէն ագըմ ֆիքրիմ՝ պանա լոթթ իթտիկինիզ միւսաատէնին իւզէրինտէ
պուլընըյօր իտի :

Նազըր. — Մէքթուպըն իմզասը «Լիէթուա» իտի :

էթիէն՝ սէվինճինտէն նալի նիտա իտէրէքա՝ Գօմանտան Լիէթուա՞ մը. քէն-
տիսինի կէօրսէմ բէք մէմնուն օլաճաղըմ :

Նազըր. — Էլէվմ պահրիյէ լիվասը վէ պէնիմ էրքեանը հարպ քէիսիմ տիր :
Զաղըրթտըղըմ ատամ օ տըրի Իշթէ կէլիքթ...

Պու սըրատա հաղիգաթէն գաբու աջըլպ, պահրիյէ լիվասը Լիէթուա՞ նա-
զըրըն օտասընա կիրտիկինտէն, Նազըր՝ անիտէ տէտի քի :

— Սզիզիմ, գօրվէթ միւլաղիմի Տարգուր էթէ պուրպտա տըր, Թա Եու-
նանտան կէլիյօրի Բէնտիսինի Թանըրմըսընըզ :

Լիէթուա՞ ամիրինէ ճէվապ վէրմէքսիզին տօղրուճա էթիէնէ կիտէրէք սուս
բուս անը սիւզտիւքտէն սօնրա. — Լութֆէն պանա գիրք քաշ սէօզ սէօյլէրմի-
սինիզ էֆէնտի :

էթիէն՝ կիւլիւմսէյէրէք բէք Թաթը պիր սէտա իւն. — «Եան ու շէրէֆ»
գաղաճագսընըզ, ազիզիմ Տարգուր, վէ ավտէթինիգտէ Թէրֆի ըիւթպէ ի-
տուպ գօլաղասը օլաճագսընըզ Ալաճաղընըզ նիշան տա պաշգա՝ Վիբէ սիֆինէ-
սինէ ըաքիպ օլմագ իւզրէ սիգտէն այրըլտըղըմտա պու սէօզլէրի սիզ պանա սէօյ-
լէ՞մէտինիզ մի :

Լիէժուա՝ գահգահա իլէ կիւլէրէք վէ էթիէնին էլլէրինի սըգարադ. — Պո
եառամազ էօլտիւ տէյու աղլատըզ, էօյլէ՞ մի. — տէտիքտէն սօնրա, ամիրին
թէվճիհը խըթապ իտէրէք. — էյ չիմտի, նազըր էֆէնտի, էթիէն Տարգուր
քէֆիլ օլտըղըմտա հագսը՞զ մը իմիչիմ. Բէֆիգի Մէկրէ քէնտիսինի թանըմը
սիգ ամիրիմիզ օլարագ հագգընը թանը՞մայաճագըսընըզ :

Նազըր. — Իչթէ պէն սէ «հէբսինէ պապա» օլտըղըմ իչիւն բէք օ գատա
գօլայ մուվաֆադաթ կէօսթէրէմէմ. Պէնի թէքտիր իթմէնիզտէ հագսըզսընըզ
Լիէժուա. Պու սապահ պանա կէթիրտիկինիզ իքի՞գարարնամէլէրի պու կիւն մէն
լիսը վիւքէլայա իմզալաթտըմ :

Պունը տէտիքտէն սօնրա պահրիյէ նազըրը կիթտի եազըխանէսինին իւզէրին
տէն իքի թիրչէ (մագաղաթ) ալտը վէ եինէ էթիէնէ տօղրու կէլէրէք մէթի
պիր սէտա իլէ տէտի քի :

— Գօրվէթ միւլազիմի Տարգուր, իչթէ սիգէ պիր պէրաթ, գօլաղալըզա թէր
ֆի օլընտընըզ. Թարիխի 1873 դեկտ. 20 տիր. Բէմալը շան ու շէրէֆլէ Ֆրանս
սիգ կարնիէնին եանը պաշընտա մէճրուհէն ելրէ տէվրիտիկինիզ կիւնտէն պէրու
եէնի թիւթպէնիզէ մալիք օլմանըզը արգու իթտիմ. Պահրիյէ գօլաղասը էթիէն
Տարգուր, իչթէ իքինճի պիր պէրաթ տահա, պուլուլա Լէժիօն տ'Օնէօր Նիշա
նընըն չըվալիէլիք թիւթպէսինէ նաիլ օլտընըզ :

Շիտտէթը հէյէճանընտան նաչի էթիէն պիր շէյ սէօյլէյէմէտի :

Նազըր՝ սէօզիւնէ տէվամ իլէ. — Պէն օ Նիշանըն «կրանտ Օֆիսիէլիք» թիւթ
պէսինէ մալիք պուլընտըղըմտան, չիմտի արթըզ սանա սաղըլմաղա վէ սէնի գու
ճաղըմաղա հագգըմ եօ՞գ մը տըր. — տիյէրէք խիւլուսը գալպ իլէ տէլիգանը
յա սարըլտը վէ պատէհու պահրիյէ լիվասը Լիէժուայա խիթապէն տէտի քի :

— Պու իքինճի պէրաթը սիգէ վէրիրիմ, ազիզիմ. Լէժիօն տ'Օնէօր Նիշանընըն
Նիզամնամէսի մուճիպինճէ, օնա պիր «կնքահայր» լազըմ տըր. Տարգուրըն իքի
կնքահայրը օլաճագ տըր. Շիմտի, ազիզիմ, սիգի Լիէժուայա թէվտի վէ թէսլիմ
իտէրիմ. Ունութմայընըզ, եարըն սապահ սիգի թաամա պէքլէրիմ :

Էթիէն. — Զօգ թէչէքքիւր իտէրիմ, էֆէնտիմ. տալէթիսիգի մէմնուլիյէ-
թը ազիմ իլէ գապուլ էյլէրիմ. Զաթընըզտան սօն պիր խըտմէթ խաթիրհամ իթ-
սէմ՝ միւսաաաէ պուլուրը՞միսընըզ :

Նազըր. — Մաէլ մէմնուլիյէ, Նէ՞ խըտմէթ տիր :

Էթիէն. — Նէ Լէժիօն տ'Օնէօր Նիշանընա նաիլ օլտըղըմ վէ նէ պահրիյէ
գօլաղալըզնա թէրֆի իտիտիկիմի լէսսի կազէթատա նէշը իթտիրմէմէնիզի ընճա
իտէրիմ. Եէտի սէնէ միւտտէթը ղայպուպէթիմտէ հէր քէս պէնի էօլմիւշ զան
իթմիշ տիր Զէվճէմի տէլի կիպի սէվտիկիմտէն, ամտէթիմտէ մէրգուլէյի հէր
թարաֆտա արատըմ. Սայհօնտա կարնիէնին եանընա կիթմէք իչիւն էմր ալտը-
ղըմտա, հէնուզ իւշ հաֆթալըզ էվլի իտիմ :

Պահրիյէ լիվասը՝ պիր հըզ իլէ. — Հէր նէ արգու իտէր իսէնիգ եաբաճա-
ղըզ, ազիզիմ :

Էթիէն. — Պուլտան մատա, հագիգաթը հալի գարարը ճէտիտէ տէկին
եալընըզ նազըր էֆէնտի իլէ գաթընըզըն պիլմէսինի վէ պաշգասընըն տույմամա :

սընը արգու իտէրիմ Մամաֆիհի էսորարընը էվլէնէ իֆշա իթմէկէ մէնպուր օլ-տուս. իհթիմալ պիր վագթ կէլիր քի, գօրվէթ միւլազիմի էթիէն Տարգուր պէն օլտըղըմը էվրագը միւսպիթէ իւէ իսպաթ իթմէք՝ պէննէ ֆախտէտէն խալի օլմագ իիէթուս. — Պու իշի պէն տէրէօհտէ իտէրիմ, Նարըն թաամա կէլտիկինիգ-տէ էվրագ հազըր օլաճագ տըր :

Տէլիգանը զապիթ՝ իքի ամիրալա տա րէամը սէննը ֆիֆա իթտիքտէն սօն-րա չէքիտի կիթտի : Պահրիյէ նազըրը տիւշիւննէլի կէօրիւնիյօր իտի :

Նազըր. — Շու պիշարէ Տարգուրըն պիզտէն ձլրըլտըղընտա նիճէ մահզու-վէ միւքէտտէր օլտըղընը տէնէտինից մի, Լիէթուան իքի պէրաթը քէնտիսիմէ թէպիմ իթտիկիմտէ պէօյիւք պիր մէսէրիէթ հըսս իթտի : Մուսխիսէրէն գարըսը խաթրընա կէլիննէ՝ գօյուլտու... սաատէթ հագիգաթէն նատիր պիր չէյ տիլ : Նիշիւն պիզ իքիմիգ կիպի պէքեար գալմաճը տա էվլէնմէք պուտալալըղընտա պուլընմը տըր :

Պու միւթալէայը միւթէագըպ պահրիյէ նազըրը իւէ էրքեանը հարալ րէիսի եէնիտէն իլլէրիյիէ մէշղուլ օլմագա պաշլատըլար :

4 .

Էթիէն՝ թէհարիյաթընը իլէրիյէ կէօթիւրտիքնէ, գարըսընըն գարուրէթ ու պէֆալէթէ տիւշար օլմուշ օլտըղընը անլայօր իտի, Լաքին նաճըլ օլմուշ պա օ քիւշիւք օթէլտէ իգամէթ իթմիշ վէ խասթախանէյէ տուխուլ էյլէմիշ իտի, Ֆարգ իտէլիմ քի թուլօնտան եազըլան մէքթուպը Գլէմանս ալոգ իթմէմիշ, Շու ճա պու իէպէպլէ պիր մէքթուպ էլէ կէչմէմէզիք իտէր, մահալը մագսուտընա վարմագ, էկէր իշին պէօյիէ օլտըղընը էթիէն անլասա, օ գատար մէրագ իթմէպ, Հալ պու քի տայըսը Մ. Վան Ռիքին միրասը պիւէ օլմասա, Գլէմանս երնէ տիւշարը գա-րուրէթ օլմամալը իտի, կէրէք քէնտիսին վէ կէրէք գօճասընըն սէրվէթի քէնտի-սինէ էքէյիճէ պիր իյրատ կէթիրիթ իտի, Օ հալտէ պիւթիւն պու սէրկիւզէլթլէր նէտէ՞ն նէչէթ իթմիշ :

Էթիէն՝ Տօգթօր Տէվօյա պիր մէքթուպ եազարագ, ագչալ սաաթ տօգուզ-տա պուլուշմագ իսթէտիկինի պիտիրտի վէ մէքթուպը Տօգթօրըն էվրնէ քէնտի-սի կէօթիւրտի :

Էթիէն՝ չաբուճագ թաամ իտուպ, սօնրա արթըգ իշէրիսի գայնայօր վէ վագ-թը մուայյէնին կէլմէսինէ պէքլէյիմէյօր իտի, Բէք եազըն պիր վագթտա պախթ ու թալիի նէ օլաճաղը թէմամըյալ անլաշըլաճագ օլան պիր քիմսէ կիպի թէլաշ ու էչէյէճանլա սօգագ սօգագ կէզիյօր իտի, էկէր Տօգթօրըն պիր չէյտէն խապէ-րի օլմասա իտի, Նէ՞ եաբաճագ, Նէ՞յէյէ կիտէճէք իտի, Սօն իւմիտի օ իտի. պու իւմիտ տէ բէք միւշէվլէշ վէ խայալի պիր իւմիտ իտի, Ձէթին պիր եօլա այտըն-լըգ վէրէն պիր տէօնմէ ֆէնէրին՝ եօլընը շաշըրմըշ եօլճը էօնիւնտէն ֆիրար իթ-մէքտէ կէօրիւնտիկի կիպի, էթիէնին պու իւմիտի տէ էօնիւ սըրա տայմա ֆի-րար իտիյօր իտի :

Էլհասը վագթը անուայէնտէ էթիէն՝ Մալգերպ պուլարնա աղիմէթ տուպ, Տօգթօր Տէվօ տա քէնտիսինէ պէքէմէքտէ օլտըղընտան, էթիէնին կէտիկի խապէր վէրիտիքտէ՝ Տօգթօր այաղա գալգարագ զայէթ լաթիֆ պիր սուրէթտէ,

—Մ. Տօմինիք սի՞գ միսինիդ:

Էթիէն. — Էվվէթ, էֆէնտիմ:

Տօգթ. Տէվօ. — Թէմամըյա էմրինիզէ մունթագրըմ:

Էթիէն. — Սէօյլէյէնէյիմ շու տըրյ Տօգթօր, Մատամ Գլէմանս Տարգուպ նամընտա կէնճ պիր գատըն՝ 1874 յունիս 21տէ Շարիթէ խաթախանէսինէ տուխուլ իտէրէք, էվվէլա 17 նօմէրօլը վէ մուախիսէրէն 14 նօմէրօլը գարեօլատու եաթմըլ, Պու գատընա սուրէթը մախսուսէտէ մէրագ ու տիգգաթ իթմիչ օլտըղընըգտան, միւտավաթ ու թէգայյիւտաթը վագըրանըգտան տօլայը անսամիմ իւլ գալպ սիզէ պէյանը թէչէքքիւր իտէրիմ: Օգոստոս 15տէ մէրգումէյի Պուրպուպ սուլարընա կէօնտէրմիչսինիզ Ավտէթիւնտէ մէրգումէնին նէ՝ օլտըղընը սիզէ սիւվալ իթմէյէ կէլտիմ:

Տօգթ. Տէվօ՝ «պու միւսիւ Տօմինիքին» եիւզիւնէ էյիճէ պագտըգտան սօնրա, զայէթ վագարըլը պիր սէտա իլէ. — Պու պապտէ պիր իհթիյաթը աղիմէտ պուլընաճաղըմա աֆվընըղը թէմէննի իտէրիմ, էֆէնտիմ: Մատամ Տարգուր էրարընը մահրէմանէ պանա սէօյլէտի: Ալէմտէ եարա եալընըղ իտի: Սիզին քիւ օլտըղընըղը անլամագտան էվվէլ սիզէ ճէվապ վէրէմէմ:

Էթիէն. — Պէն քի՞մ միյիմ: Թանըմըլ օլտըղընըղ օ պիչարէ գարընըն գէվէլ էթիէն Տարգուրըմ պէն:

Տօգթօր Տէվօ՝ հայրէթը ֆէվգէլատէսինտէն նաչի պիր նիտա սալըվէրտի:

Էթիէն՝ հիւզն ու քէտէրլէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք. — Էվվէթ, անլայօրըմ: Եուն-նանտաքի հապսխանէմտէն ֆիրար իթտիկիմտէ տօսթլարըմ պիլէ պէնի թանըմագ իսթէմէյօրլար իտի: Անլէրէ եալընըղ տէլաիլը մանէվիլէ իպրազ իտէպիլիւր իքէն, սիզէ տէլաիլը մատտիյէ իպրազ իտէպիլիւրիմ: Իչթէ պահրիյէ նաղըրընըն իքի պէրաթըլ Պիրի՝ պահրիյէ գօլաղպըղընա թէրֆի օլընտըղըմը վէ տի կէրի Լէթիօն տ'Օնէօր նիշանընըն չըվալիէլիք ըիւթպէսինէ նաիլիյէթիմի միւպէյյին տիրլէր:

Տօգթ. Տէվօ. — Լաքին նա՞սըլ ինանապիլտիլէր...

Էթիէն. — Արգատաշլարըմըն քեաֆֆէսի թէլէֆ օլուպ, եալընըղ պէն բէչօգ եարալար ալմըլ օլտըղըմ հալտէ սաղ գալտըմ: Չինլիլէր պէնի գալտըրըպ թէտապի իտէրէք էյիլէշթիրտիլէր: Պիր խայլի միւտտէթ միւրուր իթտիքտէն սօնրա պու կիւնքի կիւն ալտէթ իթտիմ: գէվճէմի արայըպ պուլամայօրըմ: Լուվսիէլ գարիյէսինտէքի խանէյէ կիթտիմ, լահիպ Գարօնը կէօրտիւմ, օ տա պէնի Բօսսօգաղընտա 12 նօմէրօլը պիր օթէլէ կէօնտէրտի: Մէզքիւր օթէլին միւտիլէսի գէվճէմին յունիս 23տէ Շարիթէ խաթախանէսինէ տուխուլ իթտիկիւնի խապէլ վէրինճէ, գօշտոււմ մէզքիւր խաթախանէյէ կիթտիմ: Էվվէլա մէրգումէնին էօլմիւլ օլտըղընը սէօյլէտիլէր: Ա՛հ, օ նէ ուղուրսըղ սաաթլար կէչիրտիմ: Մուախիսէրէն հաքիգաթը հալի անլատըմ վէ սիզէ կէլտիմ: էֆէնտի, ընճա իտէրիմ:

զէվճէմին նէրէտէ օլտըղընը էկէր պիլիր իսէնիզ սէօյլէյինիզ : Օ գատար միւտ-
տէթ այրը տօւրտըգտան սօնրա պէլլէի շիմտի տահա զիյատէ թարարճասընա մէր-
գուճէյի սէվէրիմ : Բէնտիսինի մութլագա պուլմալըյըմ : Բուհըմ, գալպիմ հէք օ-
նա աիտ տիր, վէ էկէր մէրգուճէյի պիր տահա կէօրմէք պանա նասիպ օլմայա-
ճագ իսէ, եա կէօյսիւմէ պիր ըէվօլվէր սըգարագ վէ եախօտ պաշըմը շու տու-
վարա վուրարագ թէլէֆը նէֆս իթմէյի էվլա կէօրիւրիմ :

Տօգթ. Տէվօ. Ղայէթլէ միւթէէսսիր օլարագ. — Պէն սիզին իմ, էֆէնտի,
էլիմտէն կէլտիկի գատար սիզէ մուսվէնէթ իտէճէյիմ : Մատամ Տարգուրը խաս-
թախանէտէ օգոստոս 15է գատար պէն պագտըմ : Հէլէ քի խասթալըղը շէտիտ
պիր գանսըղըգտան իպարէթ իտի : Մէվսիմինտէ Պուրպուլ սուլարընա կիթմէսի
իչիւն մըգտարը քեաֆի քէնտիսինէ բարա վէրտիմ... Ահ, հարէքէթինիզին սէ-
պէսինի անլարըմ... Հիշ գօրգմայընը, Ջէվճէնիզ՝ էօտիւնճ վէրտիկիմ մէպաղը
թէքմիլ թէէտիյէ. իթտի : Պուրպուլտան ալտէթինտէ մէրգուճէյի էրէյիճէ էյի
կէօրտիւմ վէ միւլթէրիլէրիմտէ քէնտիսի իչիւն պիր միւրէպպիլիլիք եէրի արա-
տըմ : Ջէվճէնիզ՝ քիւչիւք պիր գըզըն թաալիմ ու թէրպիյէսի իչիւն 1874 հոկ-
տեմբեր 7տէ Բէրսիէ ճատտէսինտէ 8 նօմէրօտա Մատամ Տըլանկլէնին խանէսի-
նէ տուխուլ իթտի : 1875 յուշվար 1տէ, ատրէսիմին զիյրինտէ «— Գլէմանս թա-
րաֆընտան—» իպարէսի եազըլը օլարագ ալէա պիր ճէրրահ թագըմը պանա հէ-
տիյէ կէլտի : Այնը իպարէ իլէ 1876 յուշվար 1տէ տախի կիւզէլ պիր թուճն հէյ-
քէլ ախզ իթտիմ : Պէօյլէ հէր սէնէ այնը թարիխտէ պու մուամէլէ տէվամ իթ-
տի : Ախզը մալիւմաթ իչիւն շիմտի գալըզպ Մատամ Տըլանկլէնին խանէսինէ կիթ-
սէնիզ պիհուտէ տիր : 1878 սէնէսի էվասաթընտա Մատամ Գլէմանս Տարգուր՝
եօրկուլըղա տայանամատըղընը վէ սըհհէթինէ խալէլ կէլտիլինի տէրմիյան իտէ-
րէք մէրգուճէնին խանէսինտէն չըգմըլ տըր : Օ զէմանտան պէրու նէ մուհիպպէմ
Մատամ Տըլանկլէ վէ նէ պէն՝ քէնտիսինտէն հիշ պիր խապէր ալամամըլըլ տըր :
Խալր, եանըլ սէօյլէտիմ : Հէր սէնէ յուշվար 1տէ, հաթթա պու սէնէ տախի
ձէվճէնիզ պանա պիրէր եատիկեար իրսալ իթմիշ տիր : Ատրէսիմին զիյրինտէ հէր
վագթ «— Գլէմանս թարաֆընտան—» իպարէսի եազըլը տըր :

Էթիէն տիւչիւնճէյէ տալտը, իճրաի թահարրիյաթա պաշլայալըտան պէրու
իւչիւնճի տէֆա օլարագ Գլէմանսըն՝ քէնտի հարէքեաթ ու մուամէլաթընը էսրար
ալթընտա կիզլէմէկէ չալըշտըղընը Էթիէն միւլահէտէ իտէրէք, պուսըն նէտէն իյ-
ճապ իթտիկինի անլամագ իսթէյօր իտի :

Էթիէն՝ Տօգթօրա խիթապէն. — Ջէվճէմտէն ալտըղընըլ սօն հէտիյէյի լութ-
ֆէն պանա կէօսթէրի՛րմիսինիզ, էֆէնտի :

Տօգթ. Տէվօ. — Պու սէնէ եըլպաղը հէտիյէսի օլարագ կէօնտէրտիկի շէ-
յի՝ մի կէօրմէք իսթէրսինիզ :

Էթիէն. — Էվվէթ :

Տօգթ. Տէվօ. — Պագընըլ :

Թապիպը մուժախիլէյհ պուսըն տիյէրէք, մահիր պիր սէնաաթեալըն էսէրը
հիւնէրի օլան սօմ կիւմիւլտէն մամուլ պիր գահվաթըլ թագըմը կէօսթէրի-
յօր իտի : մահֆագասը՝ իշ օտասընըն մասալարընտան պիրի իւզէրինտէ ալըգ

տոբարոյոր իտիւ իթիէն՝ անխտէ ճէպինտէն քիւշիւք պիր տէֆթէր չըգարաջ, վէ մէշին գապըն իւզէրինտէ թապ իտիւմիչ գուլումճընըն իսմ ու չէօհրէթ վէ մահալէն լինի իշարէթ ալտը. «Օրէրա ճատտէսինտէ 21 նոմէրօլը մահալտէ Շըվալիէ»

Իթիէն՝ հիւզնէնկիզ պիր թէպէսսիւմէ. — Սայկըսըզըլըմա աֆվ իտէրօվի սինիզ, էֆէնտիք:

Տօգթ. Տէվօ. — Ֆիքրինիզի անխայօրըմ, պէնճէ ագիւանէ պիր թէնպավաթ ալտը:

Իթիէն. — Իքի սաաթ էվվէլ պէն սիզի թանըմազ իքէն, չիմտի արթաք սիզէ էսկի պիր տօսթ նազարըլա պագարըմ. Պէնիմ սէվտիկիմ գատընը գուրթաթ մըչսընըզ. օնա էյիլիք վէ ֆէտաքեարլըզ իթիւսինիզ, էկէր սիզ օլմայա իւրիւք էկէր սիզ աճըմասա իտինիզ, գարուրէթ ու խասթալըգտան վէֆաթ իտէր իտիւ Ահ, հիւ չիւպհէմ եօգ տըր քի, Գլէմանս սիզէ միւթէչէքքիւր վէ միննէթտալ գալմըչ տըր, անընլա պէն տախի միւթէչէքքիւր վէ միննէթտարգ, էկէր չայէմ մուսվէնէթիմէ ինթիյանընըզ օլուր իսէ, ճան ու կէօնիւլտէն պախա կիւզէնէպիւրսինիզ:

Տօգթ. Տէվօ. — Թէչէքքիւր իտէրիմ էֆէնտի. պու իֆատէնիգտէն միւ թէչէսսիր զլաոււմ. Լաքին պէնիմ գատար սիզ տէ պիլիւսինիզ. պիր ինզան պիր ազ էյիլիք եարգպիւտիքտէ, գալպինտէ պիր մէսէրրէթը ազիմէ հասըլ օլաըզըն տան, հէր կիւն օ էյիլիկի թէքրաթ իթմէկէ արգու իտէր:

Ագչամ սաաթ օնտա պահիլիէ գապիթի՝ Շարիթէ խասթալանէսինին սէր թապիպի եանընտան միւֆարէգաթ իթտի. Իթիէն՝ Մատլէն ճիվալընա աօղրու կիտէրէք սուլլարըն իւզէրինտէ պիր գաչ աաթմ ալտըգտան սօնրա պիր քիրա առապաաթ չազըրտը վէ գուլումճընըն ատրէսինի արապաճըլա սէօլէտի. Իթիէն՝ թէհարիյաթի միւթէչէսսիւքէսինտէ իլէրիլէտիքճէ, Գլէմանսըն զարիպ հալլէրինէ տահա զիյատէ իսթիղրապ վէ թէանճիւպ իտիյօր իտի. Պու պիչարէ գատընճը զաղ՝ Տօգթ. Տէվօնըն խանէսինտէ, խասթալանէտէ վէ Մատամ Տըլանկլէնին է վինտէ հէք քէնտի իզ ու թօզընը զայալ իթտիրմէկէ չալըլմագտա օլմաղա, պահիլիյէ գապիթինին իւչ թէճրիւպէտէն պաչգա եարաճազ արթըզ պիր իշի եօգ իտի. էկէր Օրէրա ճատտէսինտէն պիր մալիւմաթ ալամազսա՝ Ամսթէրտամ մուգա վէլաթ մուհարրիթինին ճէվալընա պէքէյէճէք, վէ նիհայէթ պահիլիյէ թէգաիւտ սանտըղընա կիտիպ, տիւշման գարչըսընտա թէլէֆ օլան պիր գապիթին տուլ գալան գարըսընա վէրիլմէսի լազըմ կէլէն մաաչըն Մատամ Տարգուրա թէմամէն թէչտիյէ օլընըպ օլընմատըղընը սիւվալ իտէճէք իտի:

Արապա պիր ազ սօնրա գուլումճը տիւքքեանընըն էօնիւնտէ թէվագգուֆ իտուպ, մէքքիւր տիւքքեանըն եիւզիւ՝ էլէքթրիք ըլըղընըն մալի զըյալարըլա բարլամագտա, վէ էլմասլար, զիւմիւտլէր, եագուտլար, սաֆիլլէր վէ միւթէտա տիտ ճէվահրիլլէր պիր գաթ տահա բարլագ կէօրիւնմէքտէ իտի:

Իթիէն՝ Մ. Շըվալիէյէ խիթապէն. — Էֆէնտի, Տօգթօր Տէվօնըն խանէսինտէ մաղազանըզ մամուլաթընտան պիր կիւմիւշ նէֆիս գահպալթը թազըմը կէօր տիւմա ինզէրի բէք կիւզէլ իշէնիմիչ օլմաղա, հարիթը ֆէվգէլատէմի մուճիպ օլտու. Պիր տանէ տէ պէնիմ իշիւն եարտըրըմըսընըզ, իմքեանը վա՛ր մը տըր:

Գուլուժճը Շըվալիէ. — Պուռնտան գօլայ նէ՞ վաթ տըրա Անճագ պանա մէօ-
լէթ վէ միւսաատէ վէրմէնիզ իգթիգա իտէր: Մ. Տէվոյա վէրիւնէն իշին Թըպգըսը-
նը իսթէրսինիզ, տէյի՛լ մի:

Էթիէն. — Էվվէթ:

Մ. Շըվալիէ. — Միւսաատէ պուլուրընը. — տիյէրէք եազըխանէսինէ օ-
թուրճու, պէօյիւք տէֆթէրինի աչտը վէ պիր գաչ սահիֆէ չէվիտիքտէն սօնրա
պիրտէն քիւրէ:

— Իշէն, Հէլէ քի ռէսմինի սազլամըճմ, Լութֆէն սիզ տէ պազընըզ, —
տէտի:

Էթիէն պիւթիւն վիւճուտըյա թիթրէտի, Շիւպհէսիզ օ իշի սըբարըզ իտէն
գատըն միւլթէրինին իսմի՛ մէզքիւր տէֆթէրը քէպիրտէ եազըլը իտի Էթիէն՝ օ-
րատա աթիտէքի սաթըրլարր օգուտը. «— Կիւմիւլ գահվաթը թազըմը, Գուլվըր
Պէրթիյէտէ 53 նօմէրօտա Մատամ Մարպօ տը Սօլինէրինին սըբարըլը: Պուլվար
Մալլէրպատ 48 նօմէրօտա Տօգթ. Տէվօնըն խանէսինէ թէսիմ իթմէք իւզըէ—»:

Տէրգանլընըն քալպի չօգ չարըլօր իտի, ցիրա պու քէրըն բէք ալէա պիր
մալիւմաթ ախզ իթմիշ օլտըղընտան, արթըզ մաքստինէ էրէճէկի՛ միւլէվվէշ
պիր սուրէթտէ քէնտիսինէ տույ օլույօր իտի: Սալէճանը գալպի Կիւզիւնտէն
պէլլի օլմամազ իշին Էթիէն ռէսմին սէյրինէ տալմազ կիպի եաբտը: Պիր ազ սօն-
րա այաղա գալգարագ, սիւքիւնէթլի պիր սէտա իլէ:

— Բէք ալէա, էֆէնտի: Գարարըմըզ պէօյլէճէ գարար տըրճ Մըբարըզ իթտի-
կիմ իշ պթթինճէ Կրանն-Օթէլտէ պահրիյէ գօլաղասը Մ. Տօմինիքէ խապէր վէ-
րինիզ, — տէտի:

Պիւթիւն կէճէ Էթիէնին ույգուսը կէօթիւրմէտի: Ույգուսը կէլմէմէսի՛ ա-
թըզ մէյյուսիյէթիւնտէն օլմայըզ, պիր նէվի մէսէրրէթտէն իլէրի կէլիյըր իտի:
Նիշիւն պէօյլէ պիր մէսէրրէթ հըսս իաիյօր իտի: Պու մէյյուճ գալպտէ նիշիւն
պիրտէն պիրէ էմիյէթ հասըլ օլըյօր իտի: Մազըլուքը սըհէթ կէօրիւնմէյէն վէ
լաթին հագիգաթը հալ սուրէթիինի ալան պիր թոման գապիթը մոմաիլէյինին խա-
յալիւնտէ շիւճուտ պոնլույօր իտի: Մարպօ տը Սօլինէր ինմի՛ քէնտիսինէ պիւս-
պիւթիւն մէճհուլ տէյիլ իտի ամմա անը նէրէտէ վէ նա՛սըլ իշիթմիշ իտի: Օ իւշ
քէլիմէ՛ ձեզագտամ ձեզաղա խնթըրընա կէլիւզ, գուլաղընա ալըլըզ կէլիյօր իտի:

Պիլինճի բօսթա՛ Այսթէրտամ բօսթախանէսի մէօշիւ իլէ մէյյուճ պէօյիւք
պիր մէքթուլ կէթիրտի: Շէհըր մէզքիւր մուգալէլաթ մուհարրիիինին իշգահա-
թը ուզմէն օլուլ, քաթին չօգ աչըզ վէ միւսաարան իտի: Պու մոմաիլէյինին հիշ պիր
ճէվապ եազմամըզ, վէ Մատամ Տարգուր հազգընտա հիշ պիր խապէր ալմամը օ-
լուլ, մէնէլէրտէն պէրու Մ. Վան Րէյքին վարիտաթը քէսիրէսի տէ սուրէթը
մոնէթագամէտէ միւթէլէֆաի մուճաիլէյինին գաթէն ճէմիմ օլան սէրվէթի իւղէրի-
նէ միւնգամ օլմագտա պուլընմըլ իտի:

Էթիէն՛ մէքթուլը մէզքիւրտէն եէնի պիր խապէր վէ մալիւմաթ ախզ իտէ-
մէյիւզ, քէնտիսինին Թուլօնտան կէօնտէրտիկի վէքէմլէթնամէնին գարըսընըն է-
լինէ կէյմէտիկիինէ՛ ալտէթիւնտէն պէրու գանաաթ հասըլ իթմիշ իտի իսէ տէ,
զէվճէսինին տիւշարը գարուրէթ ու սէֆալէթ օլտըղընա ազլը էյի՛նէ եէր իտէ-

մէյօր իտի Գէնտիսինին վէ գօճասընըն սէրվէթի էլինտէ տէյիլ մի իտի ։ Պիշարէ Մատմազէլ Տրագըն ուֆնաթ թէֆէք իյրատլարը շէյլէ տուրսուն , պահրիյէ նէգարէթինտէն քէնտիսինին հէնուզ տուլլըգ մաաշը եօգ մը իտի ։

Էթիէն էրքէնճէ տիշարը չըգտը ։ Չօգտան պէրու պիրինճի տէֆա օլարագ սիւքիւնէթը գալպ իւզրէ պուլընըյօր , կիւզէլ կիւզէլ իւմիտլէրլէ սէվինիյօր , Մատամ Մարպօ տը Սօլիեհինին Գէմանսա տօսթ օլտըղընը քէլֆ իտիյօր , մէրգումէնին չիւպհէսիզ քէնտիսինի գարըսընա տօղրու կէօթիւրէճէկինի իւմիտ էյլէյօր վէ պու շէյ խաթրընա կէլինճէ մէսէրրէթինտէն նաշի պիւթիւն վիւճուտըյլա թիթրէյօր իտի ։ Էկէր պու քէրրէ իւմիտի երինէ պօշա չըգըպ գալպի միւնքէսիր օլսա պիւլէ , պարի թանըտըգ օլմայան օ գատըն՝ մուսամայը պուլմագ իշիւն քէնտիսինէ եարտըմ իտէֆէք իտի ։

Էթիէն պիր քեաղըտճը տիւքքեանընա տուխուլ իտուպ , սէրիան թապ օլընան ճինստլէ երեզ տտէտ գարթ տը վիզիթ սըբարըշ իթտիքտէն սօնրա , թէգաիւտ իտաիչսի սանտըգքեարընտան ախզը մալիւմաթ իշիւն Րօայալ սօգաղընա տօղրու կիթտի ։ Օրատա ախզ իթտիկի ճէվապ՝ էվվէլճէ ալտըղը մալիւմաթա թէմամըյլա միւվաֆըգ օլուպ , տուլ Մատամ Տարգուր՝ մաաշընը իւշ սէնէ պիթէմամ ախզ իթմիչ վէ 1878 սէնէսինտէն պէրու օ կէնճ գատըն արթըգ պիր տահա սանտըղըն սէմթիւնէ օղրամամըշ իտի ։

Բաղիզտէ պուլվար Պէրթիլէ՝ 2-3 սէնէտէն պէրու իթիպարտա պուլընըպ , պու պուլվար՝ Վիլիյէ ճատտէսինին միւնթէհասընտա պուլընան իսթիքեամաթ պօլընա միւմթէտ պուլընմագտա տըրի կիւնտիւզ վագթիւնտէ մէգքիւր պուլվար՝ քէնտի ճէտիտ օթէլլէրի իլէ շահիրը մէհուր Ֆրանսուա Գօբէնին զայէթ միւտազգիգ պիր սուրէթտէ թարիֆ իթտիկի Բարիզին հայրէթպախշ մէնշարէլէրինտէն պիրինէ պէնզէր իտի ։

Էթիէն՝ արապատան աշաղա էնէրէք , Մատամ Մարպօ տը Սօլիեհինին էվտէ օլուպ օլմատըղընը գաբուճըյա սիւվալ իթտիքտէ , պէօլիւք նէրտիվէնին իւզէրինտէն պիր չան սէսի իշիտիվէսի իւզէրինէ , Վինճի գաթա չըգմասը Էթիէնէ Բէճա օլընմաղլա , օրատա Էթիէն՝ խատէմէտէն պիրի թարաֆընտան գապուլ օլընըպ , պու խըտմէթքեար՝ գարթ տը վիզիթի էլինտէն ալարագ քէնտիսինի քիւչիւք պիր սալօնա կէօթիւրտի ։

Տէլիգանլը գապիթ սալօնտա ալըգ՝ ալըգ տէօրթ էթրաֆընա պագըպ , լաքին պիր շէյ կէօրէմէմէքտէ , վէ տէհէթլի պիր ըզտըրապլա գալպի մուզտարըպ օլմագտան իտի ։

Էկէր իւմիտլէրի երինէ պօշա չըգտա իտի՝ աճապա հալի նէ՞ օլաճագտը ։ Պիլտիք օլմայան խանէ սահիպէսի տէ պագալըմ քէնտիսինի գապուլ իտիպ կէօրէճէք մի՞ իտի Պիր տէ օ արա պիր էլպիսէ խըշըլտըսը իշիտիլիպ գաբու աշըլտը , վէ սիննի օթուզ չաղարընտա զայէթ տիւպէր պիր կէնճ գատըն՝ քիւչիւք սալօնա տուխուլ իտէրէք , լաթիֆ պիր սէտա իլէ

— Միւսիւ Տօմինիք սիզ մի՞սինիգ . — տէյու սիւվալ իթտի , վէ պու սիւվալ իլէ պէրապէր երեզիւնտէ պիր Բարիզի գատընըն՝ պիրտէն պիրէ էվինէ եապան

ճը պիր քիմսէնին կէլմէսինտէն տօլայը ըզհար իթտիկի իսթիղրապ ու թէանճիւպ էմարէսի միւշահէտէ օլընտը :

Էթիէն՝ քէմալը բիայէթլէ ռէսմը սէլամը իշֆա իտէրէք : — Էնէր պու հառ ռէքէթիմ սիզէ միւնասէպէթսիզ կէօրիւնիյօր իսէ՝ աֆվընըզը իսթիրհամ էյլէրիմ : Սիզէ թագտիմ օլընմագ յէրէֆիյէ միւշէրէֆ օլմագսըզըն յութֆէն պէնի նէզտինիզէ գապուլ իսէ իֆատաթըմը իսթիմա իթմէնիզի ռէնա իտէրիմ :

Մատամ տը Սօլինեի . — Սիզ պահրիյէ ցապիթի սինիզ , էֆէնտի յ պիշաէն ալէյհ ասըլգատէ պիրիւնի գապուլ իտէնէ յիմէ վէ պիր էշէտտը լիւզոււմա՝ մէպիւպու զիյարէթի ինրալէ մէնպուր օլտըղընըզա էվլէնէ էմին իտիմ :

Էթիէն՝ թապիմ իշիւն պալընը էյէրէք ըրգաթամիզ պիր քէտա իլէ . — Պիր չօգ սէնէլէրտէն պէրու պիրիւնի տէֆա օլարագ Նրանսայա ավտէթ իտիյօրըմ , Մատամ , 1873 սէնէսինին դեկտեմբեր այընտա Սայկօնտա Էթիէն Տարգուր նամ հէմրիթպէ պիր արգատաշըմա թէսատիւֆ իթտիմ :

Մատամ տը Սօլինեի . — Էթիէն , Տարգուր ժը , — տէյու նիտա իտագ անի մասընտա հէմ պիր խալէնանը ազիմ վէ հէմ տէ պիր իսթիղրապը ճէսիմ էմպըքպի միւշահէտէ օլընտը :

Էթիէն՝ սուգգանլըլըզա . — Օ պիշարէ տօսթըմը թանըմըսընըզա :

Մատամ տը Սօլինեի . — Խայր , էֆէնտիմ , Սէօզիւնիզէ տէվամ իտիւնիլ ռէնա իտէրիմ :

Էթիէն . — Էթիէն՝ օ մէլուէն զէֆէրէ տախիւր օլմագ վէ պիր սուրէթըլ գաւգ ըմանանէտէ ֆէտաի ճան իթմէք իւզրէ օլ թարթիպ հաթէթի իտիյօր իտի Մուսաիլէճ՝ վարօրա լաթիպ օլմագտալ պիր պատթ էվլէլ պանա պէօրիւք պիր զարֆ թէպիմ իթտիլ իշպու գարֆ տէրուէնիկտէ շայէթ միւշիմա թիւղրտըլը միւշթէվի իտուկի շիւպէսիզ իտի , զիքա պու էմանէթի ապա էլտէն չըգաթըմա մագ իշիւն նամուսում իւզէրիւնէ պանա էնմին իթտիրտի : Պէն տէ մեզըրիւր էվա նէթի Մատամ Տարգուրտան պաղաք քիմսէյէ թէսիվ իթմէթէյէ ֆէմին վէ յաւսէմ իթտիմ : Պիշարէ չօնուգ օ զէման Նրանսայա ավտէթ իթմէք փւզըթ ցոլընտըղըմը գանն իտիւպ , քէնտի վէֆաթընտան պիր չօգ վագթ , սօնրա անճապս մէմուրիյէթիմի իշֆա ու իքմալ իտէպիլէնէկիմի խաթըր ու խայալիւնտէնուպիլէ կէն չիրմէյօր իտի :

Մատամ Մարպօ տը Սօլինեի՝ պիր միւտտէթ ճէվագ վէրմէտի : Մէրգոււմէնին պիրտէն պիրէյէ կէիպ էնտ պէնտ օլտըղը տէրքեար ինթի Մէրգոււմէ գատըն տիք տիք պահրիյէ զապիթիւնին երզիւնէ պագմագտա օլուպ : Խալըք ռէնի վէթզլէրինտէ պիր էսէրը թէրէտտիւտ միւշահէտէ օլընտը :

Մատամ Մարպօ տը Սօլինեի՝ պիրտէն պիրէ . — Էֆէնտի , սիղէա եալընըզ պիր շէյ սիւվալ իտէյիմ , Տօսթընըզըն տուլ զէվճէսինէ կիպէնէք եէրտէ , նիւշիւն պէնի կէօրմէյէ կէլտիւնիզ :

Էթիէն . — Բարիզէ միւվասէլէթ իթտիկիմտէ , Մատամ Տարգուրըն իզիւնի սղւլմատըմ Մէրգոււմէնին նէ օլտըղընտան՝ պահրիյէ նէգարէթիւնէ տախիւր էրգ պիր խապէր վէ մալիւմաթ եօգ տըր : Սիզին մէրգոււմէ գատըն իլէ իրթիմթըմ նըզ պուլընտըղընը թէսատիւֆ գապիլինտէն օլարագ խապէր ալապիլտիմ :

տիսի տախի կէջինմէկէ մէրգումէյի մէճպուր իթտիմ...

Մատամ տը Սօլինեի պուրատա սիւքիւթ իթտի։ Տէլիգանլընըն եանազլա-
րընտան աշաղա կէօզ եաշը տանէլէրի ագըյօր իտի։

Էթիէն՝ քէքէլէյէրէք։ — Խալէճանը գալպիմէ աֆվ իտինիզ, Մատամ։ մու-
ամէլէի համիլէթքեարանէնիզտէն տօլայը արզը չիւքրան վէ մահմիտէթ իտէրիմ։

Մատամ տը Սօլինեի։ — Մուհիպպէմին սէլամէթինէ տօլայըտան հէր հալտէ
պէն սէպէպ օլտոււ։ Մէրգումէ գատըն՝ պէնիմ էվիմտէ միլեօնլար սահիպի պօրսա
օյունընսը Մ. Ժօֆրիէ թէսատիֆ իտուպ, պու ատամ հէր նէ գատար Գլէման-
սըն պապասը ետրինտէ սայըլապիլիր իսէ տէ, մէրգումէյէ չիտտէթը աշղա մէֆ-
թուն օլտու, վէ...

Էթիէն՝ պօզուգ-պիր սէտա իլէ։ — Վէ անընլա էվլէնտի՝

Պունը տիյէրէք Էթիէն այաղա գալզմը օլմաղլա, Մատամ տը Սօլինեի՝ պիր
նազարը աէհէթլէ մէրգում գապիթէ պազըյօր իտի։ Էթիէն ալըգ ալըգ պազըն-
տըլը կիպի, ընէլի աթմը վէ պիւթիւն վիւճուտըյա թիթրէմէքտէ պուլընմը
օլտըղընտան, Մատամ տը Սօլինեի՝ պու հալտէն պիր շէյ անլայամայօր իտի։

Էթիէն՝ սանտալեասընըն իւզէրինէ երգըլարագ։ — Թէլաշ ու իսթիղրապընըզըն
նէտէն նէչէթ իթտիկինի անլայօրըմ, Մատամ։ Պէնի թա գալպկեանըմտան վու-
րուլմուշ կէօրիւյօրսընըզ վէ Էթիէն Տարգուր պիզզաթ պէն իմիշիմ կիպի սէօզլէ-
տինիզտէն միւթէէսսիր վէ ալթիւսթ օլտըղըմա չիւպհէսիզ թէանճիւպ իտիյօրսը-
նըզ։

Պունը տիյէրէք Էթիէնին սընըրը թութարագ գահգահ կիւլմէյէ պաշլատը
վէ կէօլլէրի տօլտու։ Պատէհու քէնտի քէնտիյէ լագըրտը իտէր կիպի եափաշ պիր
սէտա իլէ տէտի քի։

— Զավալը Էթիէն՝. օ իսէ սէվկիւլիւ գէվճէսինին թաշըտըզը իսմի շան ու
չէրէֆլէ թէգեին իթմէք խիւլէասընտա պուլընըյօր իտի։ Էօլիւմ թէհլիքէսինէ
տիւշար օլանաղը օ միւտհիշ սէֆէրէ կիթտիկինտէ, եէկեանէ տիւշիւնճէսի՝ տէ-
նիզլէրաէն էօթէյէ թըյրան իտէրէք, թէրք իթտիկի գէվճէսինի կիտէր պուլուր
իտի... Պիր բուսույա տիւշիւպ էօլսէ իտի տահա էյի օլուր իտի... Պէրհայաթ
գալանլարըն հալի էն զիյատէ անընըր...

Կէնճ գապիթ պու սէօզլէրի սէօլլէտիքճէ հէյէճանը գալպի տախի արթմագ-
տա վէ արթըգ եալընըզ Մատամ տը Սօլինեիյի տիւշիւնմէքտէ իտի, զիրա պու
գատըն՝ ֆիքրինի անլամագսըզըն քէնտիսինի տիյնէմէքտէ վէ մէյուսիյէթինէ իս-
թիղրապ իտուպ, անտէն եա պիր շէյ անլամամագտա վէ եախօտ անը իֆրաթ
տէրէճէտէ կէօրմէքտէ իտի։ Էթիէն՝ պու եապանճը գարընըն չիւպհէլէրինի հէր
հալտէ ույանտըրմամագ իսթէտիկինտէն, քէնտիյի թութմաղա չալըտը վէ տէ-
տի քի։

— Պէնի բէք սէրթ վէ պէլքի հագսըզ կէօրիւյօրսընըզ, Մատամ։ էօյլէ ամմա
մուհիպպէնիգին թասվիրի՝ օ զավալը չօճուղըն գալպինտէն հիշ պիր վագթ դայա
ու նիհան օլմամը տըր։ Օ չօճուղըն մուհապպէթի կիպի նէճիպ վէ բաք ու բաքիգէ
մուհապպէթ հիշ պիր վագթ կէօրիւլմէմիշ տիր։ Մէրգումէյի եալընըզ քէնտի էօզ
ճանը իշիւն տէյիլ, պիննէֆս անըն իշիւն տախի թաքարճասընա սէվէր իտի։ Պու

գարըյա ատէթա պիր բութ կիպի թաբար իտի, իշթէ պիր ազ էվվէլ օ գատար քէտէր իթտիկիմէ ս պէպ նէ՝ իտուկիկն շիտի արթըգ անլատընը, տէմի մի: Բութ եէր նտէն տուտու վէ սուի անվալը ալէմէ գարըյա: զէվվէ՝ գալալը մի- թէվվէֆա գօճասընըն թէրք իթտիկի նամը զիշէրէֆի պրադարագ վազիյֆէսիտէն նիւքիւլ իթտի...:

Մատամ տը Սօլիների. — Էվվէթ, էֆէնտի, սիգի սէրթ վէ հագսըզ կէօրիւ- յօրըմ, Գլէմանսըն ալէմտէ հիշ քիմսէսի եօգ իտի. նէ պիր տօսթ վէ նէ տէ պիր մուիկի վար իտի. պիլէիւմէ իշթիյանաթը գարուրիյէսի իշիւն սէնէվի պին ֆը- րանգ, եանի կիւնտէ իւշ ֆրանգտան առւն պիր իյրատը պուլընըյօր իտի, Գատէքէ գարըն օլրալմագ մը տէրսին. թէճրիւպէ իթտի, Տէրս վէրսէ՞ք մի տէրսին. անը տա եաբտը, Էվվէթ, սիգ հագսըզսընըզ, Զարուրէթ ու սէֆալէթտէն գուրթուլ- մագ իշիւն Գլէմանս՝ Ժօֆրի իւն էվվէնտի: Ղայպ իթմիշ օլտըղը գօճալը հիշ պիր տալիգա ունութմատը: Դըզր տօղընճայա գատար մէրգուճէնին պիր պաաթ պիւն սէվի մէտիկինն սիգէ թէէմին իտէպիլիլիմ:

Էթիէն՝ պու սօն սէօզլէրի իշիտիկնէ օթուրմը, օլտըղը գօլթուգ սանտաեա- սընը հըզ իւն էօթէյէ իթէրէք շէտիտ պիր նիտա իլէ. — Գլէմանսըն պիր գըզը օլտիւլ Կէօլլէ՞ մի. — տէտի:

Մատամ տը Սօլիների տախի այաղա գալգըպ, իւշիւննի տէֆա օլմագ իւզրէ պու ատամըն քիմ օլտըղընը քէնտի քէնտիյէ սիւվալ իտիյօր իտի, Պու ատամ՝ Էթիէնին պիր տօսթը օլսա, պու գատար տէհէթլի պիր մէէյուսիյէթէ տիւշար օլմայանագ իտի, Պիր գաչ սէնէտէն պէրու վէֆաթ իթմիշ օլան պիր արգատաշ լէհինտէ նիշիւն վէ նաւը պու գատար շիտտէթլէ մէրագ իտիյօր իտի: Մատամ տը Սօլիների գատընլարա մախսուս պիր գուվվէի ֆիքրիյէի միւտագգիգէ սահի- պէսի օլտըղը հալտէ, հագիգաթը հալի հէնուգ թէմամըյա ֆէհմ իտէմէյէրէք, պու պահրիլէ գալգիթիինն պիր վաղըթ Գլէմանսը սէվմիշ օլտըղընը վէ եալընըզ մէրագընտան նաչի իճրաի թէհարրիյաթա թէլէպպիւս էյլէտիկինն գանն իլէ տէ- տի քի:

— Հէր նէ պիլիլ իտի իտէմ՝ հէքսինի սիգէ սէօլլէտիմ, էֆէնտի: Մատամ Ժօֆրիյէ թէսլիմ իտէնէք պիր էմանէթիինիզ վար, Մէրգուճէ՝ Վան-Տիգ ճատտէ- սինտէ 8 նօմէրօլու մահալտէ իգամէթ իտէր վէ հէր կիւն սաաթ Ատէն էվվէլ միւսաֆիր գապուլ էյլէր, Անճագ...

Պուրատա Մատամ տը Սօլիների պիր ազ թէրէտտիւտ իթտիքտէն սօն- րա, սէօղիւնէ տէվամ իլէ,

— ...Անճագ էկէր պու կիւն կիտիպ քէնտիսինն կէօրմէք նիյէթիւնտէ իտէ- նիզ՝ զիյարէթիինիզի էվվէլնէ քէնտիսինն խապէր վէրմէք արգուսընտայմա էօնիւն- տէ պիրտէն պիւն գօճասընըն լաղըրտըսը իտիլէնէք օլուր իտէ, պուլնտան քէն- տիսինն չօգ ֆէնալըգ վաղը օլապիլիլ, վէ...

Էթիէն. — Հագգընըզ վար, Մատամ, Մատամ Տարգուր պէնի կէօղմէգտէն էվվէլ պէնիմ քիմ օլտըղըմը վէ նէ իշիւն կէլտիկիմի պիլէնէք օլսա էյի օլուր. — տէտի վէ կէօգ եալարընը կիւն հալ թուլթարագ, գալպի շիշիկն օլտըղը հալտէ սալթնտան տիւշարը ֆրանտը:

Մատամ տը Սօլիների. — Պէնզի նիճէ՝ աթմըլ իտի. — տէտի:

Գլխմանս եկնիտէն էվէնմիշ. Գլխմանս պիտ գրգ չգնագ. առողւորմը իմիշ. Եթիէն քէնտի քէնտիյէ պու իբի սէօղիւ Թէքար Թէքար սէօղիւյօր իտի. քէնտիսինէ բէք օ գատար սահին կէօրիւնմէտիկնտէն կէօյա գիհնինտէ էյիճէ եկրիշտիւմէք իշիւն մէգքիւր սէօղիւրի եիւքսէք սէօղիւ Թէլաֆֆուգ իտիօր իտի. Պէօյէճէ օ գատար ըզտըրապաթա, օ գատար գաճմէթ վէ մէյադգաթա քէմալը ճիւրսթլա Թէհամմիւ իթտիքտէն ունրա, նիհայէթ չու հադիգաթը Կադք քէսպը վազուֆ իտիօր իտի. չէօյէ բի, գալըսը տիկէր պիտ էրքէքիւն էվէնմիշ իտի. Վազըս հիշ Թէրէտտիւտ իթմէյէնէք իտի. Գաթըս քէնտիսինէ հադք վէրիւ իտի. Իքիւնի իգտիվաճ քէնտէլէմէքիւն հիւքմիւնտէ իտի. Թէսապիւֆի օղլըս իքիւնի գոճա օրթաւտան զալա ու նպաշտիտ օլմադ. իշիւն քէնտիսինէն օրթալա չըգմաւը քիֆայէթ իտէճէք իտի...

Լաքին. խալր, օ աւամ օրթաւտան զալա դւ նպաշտիտ օլմալաճադ տըր. Սահիպէի ըֆֆէթ ու ըպմէթ օլան Գլխմանս՝ պիտ երալաննը աղաւա տա ալիտ տիւր, գիրա պու աւաւ՝ քէնտիսինի վալիտէլք հալինէ գօյմուշ տըր... Պիւթիւն պու տիւշիւնէլէր էթիէնին զիհնինտէ գարմադարը՝ պիտպիտինէ չարքըմադտա օլտըզլարնտան, տէշէթլի պիտ սուրէթտէ մուգտարըպ օլըյօր իտի. էկէր պաղթէթէն մէրգուճէնին գարչըսընտա պուլընա, աճապա քէնտիսինէ՝ երաճադ իտի, վէ տիւշար օլտըղը պու ըզտըրապը ճէտիտ եիւզիւնտէն պապապ պալընա նէ՝ հալէր կէնէճէք իտի. Պազէն քէնտի քէնտիյէ էօյէ տէր իտի բի, Գլխմանսն խանէսինէ կիթսինի քէնտի գոճալըգ, ալըգըգ, էֆէնտիլիք՝ եէրինի թութմը օլան հէրիֆի տիշարը աթսըն. Սոնրա վիճտանը քէնտիսինի տուրտուրթըր իտի. Մատամ տը Սօլինէինին զանն ու իտաւա իթտիկի իւզրէ, էկէր Գլխմանս՝ քէնտիսինի էլան սէվիյօր վէ զալա ու նապէտիտ օլան գոճասըննը գիքըր ճէմիլինի՝ քէմալը հիւրմէթ ու ըիայէթլէ զիսինտէ հըֆգ էյէյօր իտի իաէ, կիտիպ պիտ ըէգալէթ չըգարմասը նա՞սըլ օլուր իտի. քի՞մ պիլիւր, մէմուլին զայրը օլարադ պալթէթէն օրթալա չըգտըղընտա, պէտպալսթ Գլխմանս պէլի գըրըլըր, քիւսէ՞ր իտի է Մամաֆիհի մէրգուճէնին ուզուէն միւտտէթ օ աւամա աիտ օլմասընը գապուլ իտէմէյօր, գիհնինէ սըղտըրամայօր, չէտիտ պիտ հասէտլէ եանըպ թիւթուլըյօր վէ ալվալը ալէմ եիւզիւնտէն տիւշար օլտըղը չու միւշքիլ վազիյէթտէ չըրընըպ տուրույօր իտի:

Եթիէն՝ Կրանտ-Օթէլտէքի օտասընա տվտէթլէ, օրաւա պու սուզիլի միւշէթալթա տալտը. Մատամ տը Սօլինէիլ քէնտիսինէ պէլէմէքտէ օլտըղընտան, էթիէն՝ Վան-Տիք ճատտէսինէ կիտէճէք իտի. էօլիւ զանն օլընան պու գոճա իլէ, եէնիտէն տիկէր պիտ էրքէյէ վարան օ գատըն արասընտա իշպու զարիպ միւլազաթտան նէ՝ նէշէթ իտէճէք իտի. Պիրինի տէֆա օլարադ էթիէն քէնտի քէնտիյէ չու սիւվալտէ պուլընտը. Քիւսապա Գլխմանս պէնի թանըյաճա՞ք մը. Եիւզիւ գըլըճա իթիլէ եառըլմը վէ սադալ իլէ սաչլարընն գուճալ ըէնի ալարադ էվէլէի սիմասը Թէզայիւր իթմիւ օլտըղը հալտէ, էկէր իւք պադըտա քէն.

տիսին թանրյաճադ օլսա իտի, օ հալաէ հէր շէյ սատէ վէ գօլայ օլուր իտի: Էթիէն իլէ Գլէմանս սէօգպիրլիք իտինճէ՝ իքինճի իղտիվաճը Փէսխ իթտիրլի-
ւէր վէ...

Եյ չօճո՛ւղը. չօճուղը նէ՞ օլուր իտի:

Իքինճի իղտիվաճ Փէսխ օլընընճա Մ. Ժօֆրի՝ պատէմա եալընըզ քէնտիյէ
աիտ օլան գըզընը ալըպ ուզաղա կէօթիւրէրէք մէրգուճէյի անասընա կէօթէր-
մէզ իտի, զիրա պու գարը՝ իքի պիշարէլէրի, եանի բէտէր իլէ քէրիմէյի՝ իճրա
իթմէտիքլէրի խաթալարտան տօլալը թէէտիպ իթմէյէ թէաննիւտ իտէն զալիմ
Փէլէքէ շէրիքը իսթիյարի օլմուշ իտի:

Էթիէն՞ Գլէմանսըն չօգ միւքէտտէր վէ մուգտարըպ օլաճաղընը Փէհմ իտի-
յօր իտի, Էկէր պու գարը՝ քէնտիսին ունութմաճըլ տա զիքը ճէմիլինէ սատըզ
գալմըլ իսէ, մէրգուճէնին մուգտարըպ վէ միւքէտտէր օլմասընը իսթէմէզ իտի.
Խօգ, Էկէր քէնտիսի ունութմաճըլ իտի իսէ, Էօյլէ նանքէօր վէ ունութկան պիր
գարըյտ զօր իլէ քէնտիսին սէվտիրմէք տէ իսթէմէզ իտի, Պուշլարըն հանկընը
օլթըղընը Էթիէն պիլմէզ իտի, Իշէրիսինտէ վուգու պուլան պու պէօյիւք միւսա-
տէմէտէ, գալպի իլէ վիճտանը պիրպիրիլիս ալա ուզալաճալօրլար իտի:

Պիր տէ պաղթէթէն գալէմի Էլէ ալըպ աթիտէքի մէքթուպը եազտը.

Սայկօն հոկտեմբեր 1873

Ճանբարէ գէվճէ՛մ,

Անգարիպ հարէքէթ իտէճէյիմիգտէն, ինթիմալ քի սէնի արթըզ պիր տահա
կէօրէմէմ, Ճէնապը Հազգ պէնի չիմտիյէ գատար հըմայէ իթմիշ տիր, զիրա սէնի
թանրըպ սէվմէքլիկիմէ միւսաատէ պույուրմըլ տըր, Էկէր թալիի նասաղըմ եւ-
զիւնտէն մէմէքէթ ուղուրընա թէլէֆ օլուր իսէմ, պէնիմ սօն իֆատէմի իսթի-
մա վէ գապուլ էյլէ, Տիւնեայէ կէլէլիտէն պէրու սէնտէն պաշգա քիմսէյի սէվ-
վէմիլիմ տիր, Էմին օլ, ճանբարէմ, գալպիմտէ եալընըզ սէնին սիման վէ զիքը
ճէմիլին մահքիւք տիր, Սայէնտէ պիր չօգ էյյամը սաատէթ կէօրմիւլիմ, վէ սէ-
նի թանըմաղա պաշլատըղըմ տագիգատան իթիպարէն եաշամաղա պաշլամըլմ
տըր, Լուվսիէն գարիյէսինտէքի օտատա կիւզէլ կիւզէլ վագթլար կէշիրտիկիմիզ՝
խաթրընտա՞ մր տըր, Քէգալիք աէնիզ քէնարընտա իթիճա իթմիշ օլտըղըմըզ էս-
նաֆվարի օթէլտէքի ունութըլմազ մէսէրրէթլէրի տէրխաթըր իտէ՞րմիսին, Տէր-
լէշ. քի, Չինլիլէր քէնաի էսիրլէրինէ զուլմ ու թաատտիտէ պուլընըպ, բէք շէ-
տիտ իշքէնճէլէր վէրիլէր, Զավալը էսիրլէր իսէ քէնտի ճէլլատլարընտան պի-
հուտէ իսթիրհամը աֆվ իտէրլէր, Էկէր պանա տա էօյլէ իշքէնճէլէր վէրիլիր ի-
սէ, սէնին կիւլէր եւզիւնիւ կէօղիւմին էօնիւնէ կէթիւրէճէյիմ վէ կիւլիւմսէյէ-
րէք էօլէճէլիմ, Պու մէքթուպը աղիզ տօսթլարըմտան պիրի սանա թէսլիմ իտէ-
ճէք տիր, Պուրտա տէրլէր իտի քի, օ տօսթըմա պէն իքիմիզ գարտաշ կիպի
պիրպիրիմիզ պէնզէրիզ, Տիմէք անը պիր գարտաշ կիպի սէվէճէքսին:

Էթիէն

Պէլմանս՝ երբի ալթը եռչորստա օլտըղը էսնատէ կիւզէլի տէրէնէն՝ քէմա-
էթէ վարմը օլուպ, լծքին ըզտրապը գալպիտէն տօլմայը պիր վագթթը կիւլէր
եիւզիւիկի գալմամը իծի, Տուտագլարընըն պրաշըգլըղը վէ միւշէնէն պագըլընըն
մահգունիյէթի՝ տիւշար օլտըղը դարուրէթ ու սէֆալէթի վէ միւպիէլա յիւրը
մէջագգ ու ըզտրապաթը բէք պէլի իտիյօթլըն իտի :

Օ կիւլիւ մէրգուսէ կէնճ գատըն՝ քէնտիսինտէ միւթատտէն պիր աղ զիւտէ
սէֆինճ հրպս իտիյօթ իտի : Քէրփմէսիյէ եալընը թաամ իթմիշ իտի : Մ. Ժօֆրի՝
էրբէն տիւշարը չըգմը օլմալլա, մէրգուսէյի ագլամա գատար սէրմէսթ օլըրթ-
գաճագտը : Պէլմանս՝ պիւա աղ ու մուհապէթ մէրգուսիւ էվլէնտիքտէն պր-
թա վիւտագէթը հայաթընտա մէսէրրիթտէն արթըգ կիւ պիր իւսիտի օլմայարագ,
էվլատընտան պաշգա պիր սաատէթ թանըմագ իտի : Պու թիւլիսէն Անթուանէթ՝
այ քարշապը կիպի պիթ քօնուգ իտի : Թըրքը անասընա կէնգէմէքտէ Նիւրը սաշ-
լարը գուսըն վէ իրէք թէլի կիպի ինճէ վէ եոսմուշաք ձէ կէօ լէրի իրի վէ մալի
վէ քէնտիսի կիւլէր եիւզի վէ տիւշիւնէլի իտի : Կէնճ գատըն՝ թէլիսի պօյընա
օլան պիր խալը տօգուսագտա վէ Անթուանէթ տէ քէնճէրէնի էօնիւնտէ տրա-
մագտա իքէն : Մատամ Մարպօ տը Սօլիսիսիս վիւրգաթը քապէր վէրիտի :

Պէլմանս՝ մուհիպպէսինէ պարըլարագ — Պու նէ՝ սաատէթ ինան զարան,
պու գատար էրբէն մէմուլ իթմէգ իտիմ. — տէյու նիտա իթտի :

Մատամ տը Սօլիսիսի սիւքիթ իտէրէք մահգուն մահգուն Պէլմանսըն էիւզիւ-
նէ պագմագտա օլտըղընտան, Պէլմանս՝ տիւշարը էնտիշէ օլարագ-չ չօնուգ պիր
էյ իշիտէմէսին իշիւն եալալ պիր սէտա իլէ :

— Պիր պէտպարթըլը՞ գ մը վար, Օկիւսթին. — տէյու սիւվալ իթտի :

Մատամ տը Սօլիսիսի. — Գօրգմա... Սէօլլէրօէմ անլարըն :

Պէլմանս պիր աղ վագթթ եէրինտէն զըմըլտանմատը վէ կէօլլէ իծի գարատը :
Պատէօն ալէլաճէլէ շըթիշէ կիւթիպ պիր չան վուրարագ պէլէմէ չաղըլտը :
Մուախիսէրէն ասը վալիտէլէրէ մախսուս օլան թաթը վէ գուվէթի պիր սէտա
իլէ չօնուգ տէտի քի :

— Ծրանսուագ չիմտի կէլի, գըզը՞մ. կիթ պէպէմէնէն սէնին Ծրանսու օյնա
վէ ունլու տուր :

Անթուանէթ. — Բէք էյի, աննէճիկիմ :

Իբի մասիպպէ գատընլար եալընըգ գալտըգլարընտա : Պէլմանս՝ Օկիւսթիսիս
էլլէրինտէն թութարագ :

— Շիմալ արթըգ պէնտէն պիր չէյ կիլլէմէ : Նիճէ մէթանէթը քալալ քալի-
պէսի օլտըղըն սէն. պիլիսիսի. Հէր չէյի պիլմէք իսթէրիմ. նէ՝ վար արը քալէլլէ :

Պուըն իւզէրինէ Մատամ Մարպօ տը Սօլիսիսի՝ պիր աղ էվլէլ քէնտիյէ վա-
գը օլան զիյարէթի նագլ ինուպ, Կէր չէյի քէնտիյէ, վէ Մ. Տօփիսիսի. Ժէ սու-
րէթլէ քէնտիյի պուլապիլտիկիսի, վէ տօթըլըն տուլ գարընըն Անթուանէթ վէն-

տիկինն խապէր արննա՝մէրգումըն՝ նիծէ՝ղարիպ պիր մէէյուսիյէթէ տիւշար օլտը-
ղընը Գլէմանսա պէյան ու հիքեայէ իթտի։ Պիրիննի քէլիմէլէրի իշիտիր իշիթ-
մէզ Մատամ Ժօֆրի (Գլէմանս) տէհէթլի պիր սուրէթտէ սարարմը իտի։ Էթիէ-
նին աղիզ պիր տօսթը՝ քէնտիսինի մութլագա կէօրմէք իսթէյիշի աճայիպ իտի։
Եալընըզ քէնտիսինէ վէրէճէկի մէքթուպտա աճապա նէ՝ եազըլը իտի։ Գլէմանս՝ օ
եապանընը քիմսէյի գապու իթմէյէ մէճպուր օլտըղընտան, անըն երեղիւնէ նա-
սըլ պագաճաղընը տիւշիւնիյօր վէ պու տիւշիւնէտէն գալպի չօգ մուզտարըպ
օլըյօր իտի։

Գլէմանս. — Բէճա իտէրիմ, Օկիւսթիննիկիմ, կիւճէնմէ, սանա պիր գաշ
չէյ սիւվալ իտէճէյիմ։ Մ. Տօմինիք՝ պէնիմ էվլէն... պէնիմ էլիէվմ Մատամ Ժօֆ-
րի Թէմսիյէ օլընտըղըմը իշիտիննէ ըզհաըն հիւզն ու քէտէր իթմիշ օլտըղընտան,
պունա սէնին չօգ թէաճճիւպ իթտիկիննի վէ պիր շէյ անլայամատըղընը պիր ազ
էվլէլ պանա սէօլէտին, տէյի՞ մի։

Մատամ Մարպօ տը Սօլինեի. — Պունը մէրգումըն պիր վագթ սէնի սէվմիշ
օլմասընտան պաշգա պիր շէյէ համ իտէմէտիմ։

Գլէմանս. — Հիշ պիր վագթ... Պունտան մատա Էթիէն՝ պու կիւնքի կիւն
քէնտի թարաֆընտան կէլէն պու տօսթընըն սէօզիւնի պանա հիշ իթմէմիշ տիր։
Պէն տէ սէնին կիպի տէրիմ քի, պունտա պիր սըրր ու հիքմէթ վար, հէր իքիմիզ
տէ անլայամայօրըզ...

Պունը տիյէրէք Գլէմանս այտղա գալգտը վէ թէլաշ ու հէյէճանլա պիր ազ
կէզինտի. պատէհու կէլիպ Օկիւսթինին եանընտա օթուրարաք,

— Օ ատամ կէլէճէք մի։

Մատամ տը Սօլինեի. — Էվլէթ, չիմտի կէլէճէք տիր։

Գլէմանս. — Էօյլէ իսէ պէն տէ քէնտիսինի գապու իտէճէյիմ։ Սէօլէտիկի
եա եալան տըր, եա տօղրու տըր, Էկէր եալան սէօլէյօր իսէ, քէնտիսինին եա-
լանընը անիտէ օրթայա չըգարաճաղըմ, Էկէր տօղրու սէօլէյօր իսէ... — տէ-
տիքտէ, լագըրտընընը իքմալ իթմէյիպ, պիրտէն պիրէ շէտիտ պիր մէէյուսիյէթէ
տիւշար օլտագ չօճուգ. կիպի Օկիւսթինին գուճաղընա աթըլտը, վէ պատէհու
սէօզիւնէ տէվամ իլէ,

— Ա՛հ, սէն պէնի թանըրսըն, նիճէ մուզտարըպ օլաճաղըմը պիրիսին, Պէն
Մ. Ժօֆրի իլէ էվլէնտիմ իսէ, վագըա գատընլարա մախսուսա պիր տէնաէթտէ
պուլընտըմ՝ ամմա սէնտէն տէ պու եօլտա նասիհաթլար ալտըմ։ Սանա եիւք օլ-
մագտան ութանըր վէ զարուրէթտէն գօրգար իտիմ, Էվլէնի շէվլէնմէզ մահճու-
պիյէթէ տիւշար օլտուս, Զավալը Էթիէնիմին շէլէֆլի իսմինին գըյմէթիին պիլէ-
մէտիմ։ Անըն տօսթլարընտան գաշընտըմ, պիր վագթ անըն պուլընտըղը ալէմտէն
չէքիտիմ, զիրա օրատա հէր քիմ պանա անտէն պահս իթսէ՝ պէնի ատէթա
թէքտիր ու թաայիչ իթմիշ օլաճագտը։ Պէն օ եապանընը անիտէ թանըյա-
ճաղըմ։

Պունը տէր տէմէզ գարու աշըլտը, խատէմէտէն պիրի՝ պիր թէքսի տէրու-
նիւտէ Մ. Տօմինիքին գարթ տը վիզիթիննի կէթիրտի։

Գլէմանս՝ պիւթիւն վիւճուտըյլա թիթրէյէրէք. — Բէնտիսի տիր... կէլտի՝. —
տէյու պրուներնըն ալթընտան մըրըլտանտըգտան սօնրա պիր. սէտաի մէթանէթ
իհթիվա իլէ խրտմէթքեարա խիթապէն,

— Իչէրի կէթիթիւնիչ, — տէյու էմր իթտի.

էթիէնին եիւզիւ սարսարք քէսիւմիչ իտի, Լաքին պիչարէնին խալէճանր գալ-
պի հիչ պէլիլ տէյիլ իտի, էվվէլա Գլէմանս անը էյիճէ կէօրէմէտի, Վան-Տիք
ճատտէսինտէքի գօնաղըն քիւչիւք սալօնը՝ եէր գաթընտա Մօնսօ պաղչէսիյիւ հէ-
ման տիւզ այագ իւզրէ պուլընըյօր իտի, Բէնճէրէ էօնիւնտէքի աղաճլար՝ սալօ-
նըն պիր գըսմընա կէօլիէ իթմիչ օլտըգլարընտան, օ գըսմ պիր ազ գարանլըգ
գալըյօր իտի, Պիլաքիս պաղչէտէն վուրան ըլըգ՝ պիր գանաքէ իւզէրինտէ օթուր-
մըչ օլան իքի կէնճ գատընլարը այտընլըգ իչինտէ պուլընտըրըյօր իտի, էթիէն.
Գլէմանսը կէօրիւնճէ, ազ գալսըն պայըլաճագտը, Ղայրէթ իտուպ քէնտիլի թութ-
տու վէ ահէսթէ պիր սէտա իլէ տէտի քի,

— Պէն էթիէն Տարգուրըն տօսթը իտիմ, Մատամ, պու մէքթուպը քէնտի-
սինտէն ալտըմ վէ սիզտէն պաչգա քիմսէյէ թէսլիմ իթմէմէյէ եէմին իթտիմ.

Մատամ Ժօֆօրի եիւքսէք սէտա իլէ պիր նիտա իթտի, վէ էթիէնին սէսինի
թանըտըղընտան, օ դարիպ միւսաֆիրէ տօղրու սէյիրթտի վէ պիր ազ վագթթ ա-
նըն եիւզիւնէ պագըպ տուրտըգտան սօնրա, զայրը իսթիյարի պիր տէհէթէ
տիւչար օլարագ կէօլէրի տօլտու.

Գլէմանս. — Կէօլէրի... կէօլէրի վէ սէսի տէ օ տըր:

էթիէն՝ մահգուենանէ կիւլիւմսէյէրէք. — Պու իսթիյրապ վէ թէաճճիւպինի-
զի մէմուլ իտիյօր իտիմ, Գօճանըզլա պէն պիրպիրիմիզէ չօգ պէնչէր իտիք, Զօգ
տէֆա պիզի գարտաչ գանն իթմիլէր տիր, Արգատաչմըզ Մէկրէ տէր իտի քի,
էկէր Տարգուր պէնիմ կիպի գումրալ օլմուչ օլսա իտի՝ հագիգաթը հալաէ Մէ-
նէքմէր մասալընա պէնչէյէճէք իտիք:

Գլէմանս՝ եէրինտէն գըմըլտանմամագտա վէ պիւթիւն վիւճուտըյլա թիթ-
րէմէքտէ օլտըզը հալտէ միւքէրրէրէն. — Կէօլէրի... կէօլէրի իլէ սէսի օ տըր
. — տիյօր իտի:

Խա՛յր, Գլէմանս պիր սաաթ գատար էվվէլ սըրր ու հիքմէթտէն պահս իթ-
մէսիյիւ եանըլմայօր իտի, Պիրտէն պիրէ էօնիւնէ պիր Սֆինքս տիքիլպ, պիչարէ
գատընճըղազ՝ օնա նէ պիր սիւվալ իյրատ վէ նէ պիր ճէվապ իթա իթմէյէ ճիւ-
րաթ իտէմէյօր իտի, Պաղթէթէն էօլիէ պիրինի կէօրիւյօր իտի քի, պու ատամ հէմ
էթիէն իտի, հէմ էթիէն տէյիլ իտի, Պագըչը, սէսի, սիմասը, թալը ու հարէքէ-
թի, հէք զալպ իթտիկի սէվկիւլիւ գօճասընը անտըրըյօր իտի, Վէ Լաքին քէնտի-
սի տէյիլ իտի, էօլիւլէր սէքիզ սէնտէն սօնրա մէգարտան չըգմաղլար, Շիմտի պու
եապանճընըն եիւզիւնէ էյիճէ պագտըղընտա, էօլիւ իլէ տիրինին արասընտաքի
ֆարգլարը միւչահէտէ իտիյօր, վէ եախօտ միւչահատէ իթմէք գաննընտա պուլը-
նըյօր իտի, Զիյատէ պիր շէյ սէօլէմէքսիլին Գլէմանս՝ օթուրմագ իչիւն տէլի-
գանլըյա իչարէթ իթտի վէ քէնտիսինէ թէսլիմ իթտիկի մէքթուպ գարֆընը
եըրթտը:

Ախրէթտէն նակէհան քէնտիյէ վիւրուտ իտէն պու մէքթուպը նիճէ՝ քէտէր

ու ըզարթապալա գրաւթ իթտի. Մէքթուպըն սոն զաթըրընա վէլտիկինտէ՝ պիշարէ գատըն օ զիգը մէթ քեաղըտը էլինտէն Եէրէ տիւքիւքալա վէ պաշընը իբի էլնէ-րինին արաւընա ալարագ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղն պաշլատըն:

Պու զարիպ մէնգարէնին պիտայէթինտէն պէրու Մատամ աը Սօլինէի սոշս տուրմուշ տիւքիւքիւր իտի: Էթիէն Տարգուրա պէնգէյէն պու ատամ պնապա թի՛մ իտի Պունտան գաթի նազար, Մ. Տօմինքին զայէթ միւսարրաւ պէյապ-թը վէ քէնտիսինին տախի օգուտըն օ մէքթուպ քէնտիսինէ տէ գանաթ հաթը իթտիւրիյօրար իտի Պահրիյէ զապիթի Եայան սէօլէմէմիւ իտի, միւթէվէֆա իւէ պիր վագթ ազիգ տգութ իտի: Թի՛մ պիւրի չպէլըի տէ պու տօսթլագ օ իբի ատա-մըն Եէքտիկէրլէ օլան ձիւյպպէհէթը զարիպէտէն նէճէթ իտիյօր իտի:

Յիւրպիին Պէմանկա տօղրու Երիւրէթ, ալապ պիր սէտա իւէ. — Սէնի Բաաճիգ իթմէյիմ, Եաթա սէնի, Մ. Տօմինքիւք:

Պէման. — Կիթմէ՞ք մի իսթէյօրըն...

Օկիւթի. — Եվմէթ...

Մատամ աը Սօլինէի պիր գաշ սպաթա գատար կէլմէյի վատ Խէյրէթ ձիւ-ֆաղէգաթ իթտի իհթիմալ թի Պէման. գալպինտէն պահրիյէ զապիթիւն Եա-ւնաղ գալաղընա մէմնան իտի:

Մաւաֆիհի պու գատար Կիւրէթ Եգիւթիւքիւքինտէն սօնրա Մատամ Թօֆրի պիր աղ քէսպը սիւքիւնէթ իտէրէթ, Էթիէնին մէքթուպընը Եէնիաղն էլէ ալաը վէ թէթար թէթար զգույրապէս միւնտիւիճաթը միւլֆիդանէ վէ աղաթաթէսին-տէն Ելէմաղ պիր մէսէրիթ Եոսալիթտի Պաթէհու մէրգոմ Թէլիգանլըյա Է-թիէն Տարգուր իւէ վագը օլան ձոսթլագը հագգընտա պօզը սիւքպլէր խրատ իթտի: Թէսէլլէ գապու իթմէթ սիւ պիշարէ զապիթիւքը ազրու ըտրաղգնա սօրույտըրը իտի: Միւտաթէթը Եօմիւնտէ Եէկէանէ նէվրիկի Թիմէսնէյի քէնտի-սինէ անաըրան օ ատամըն սէսինի իշիթմէթմէն հիւլ պըգմայօր, օսանմայօր վէ պիր Թէվէճիւհ հաիգաըրյա անտէն ճէգալ օլընըթը իտի: Մէրգուճըն սէսինի իշիթ-տիճէ՛ պիւթիւն վիւճուտըյա թիթիյօր թի, զիրա քէնտիսինէ Եօլէ կէլիյօր իտի թի, հէր պիր սէօղիւ պիրէր պիրէր գալպինին իւզէրինէ աիւքիւյօր: ա-նըն աղաղընգան տա Թիթիյօր իտի, զիրա Եօլէ գանն խտիյօր իմի թի, կէօգ-լէրի Թա գալպիւհանթի գատար իլէյօր, Թէէսի իտիյօր: Վաթթ վաթթ պալըղլապարագ, օնա տօղրու գօրմագ վէ Ե—Պունըն իմքեանը Եօգ տըր: Սէն իթիէն Եիւ: Սէվապըզը ահվալիմին խօթիւղը կիպի նիլիմն կէլտին գաթըմա տի-քիւրին: Պու կիւնքի մէյաանա չըգընը պանա աթվ իթմէ՞ք Եօլէա լանէթ օ-գուճագ իթիւն չը տըր: — տէյու պաղըրմագ իսթէյօր իտի: Լաքին մուսախիւհէն քէնտիկի թութարագ տիւքիւքիւքի իտի: Միւմքին օլմայան չէյ միւմքին իտի: մօգ-րուըն սընճէթ իթօրիւնէյէն չէյ սաիւի իտի: րէսմէն թաւաթ վէ իւն Խաիւմիւլ օլան պիր ճէնաղէտէն զապալը գաթը մապըլ շիւպէն իտէ պիթի իտի:

Մաւաֆիհի տէլիգանլը էլան լաղըրտը Խիւյօր, Էթիէն իւէ գոն տէֆա կէն-րիւտիկինի մէ Էթիէնին ճանքաղէ Պէմանը հանքընտա նիճէ աղգ ու մուհապ-պէթի օլաղընըն սէօլէյօր իտի: Պունըն իւզէրինէ կէնճ գատընըն կէօլէրի տօլա-թաթ, Եօլէ պիր սէտա իւէ աղաղընըն ալթընտան,

—Տահա... տահա... — տիյօր իտի :

Պահրիյէ զապիթի՝ այնը հիքեայէյի իքի իւշ տէֆա թէքրար իթմէյէ մէճ-պուր օլտու : Գլէմանս՝ էսքի աչգ ու մուհապպէթ վէ սաատէթը հալինի խաթրը-նա կէթիրիպ , օ գատարա օլտուն միւթէսէլլի օլմագ իչիւն հիքեայէյի զայէթ մու-ֆասսալ տիյնէմէք իսթէտի : Մէրգումէ գատըն՝ Մ . Տօմինիքին մուզտարրպ օլտը-ղընը վէ կէօզլէրի եաշ իւէ տօլտըղընը վէ սարարմըշ ալնը ինճէ ինճէ թէրլէտիկի-նի կէօրմէտիկինտէն , պահրիյէ զապիթի սիւքիւթ իթտիքտէ , Գլէմանս՝ ուզուն-ճա միւտտէթ սուս տուրտըգտան սօնրա տէտի քի :

— Պէնի տիյնէյինիգ . էթիէնին սիգէ ըրայէթ վէ մուհապպէթի օլտըղը իչիւն պէն տէ սիգէ ըրայէթ իթմէք վէ սիգինէ տօսթ օլմագ իսթէրիմ : Պէն եէնիտէն էվլէնմիշ օլտըղըմտան , քէնտի զիքրը ճէմիլիէ սատագաթսըզըգ իթմիշ օլտըղըմը գանն իտէպիլիրսինիգ , Պիր քէրրէ տահա սէօլէրիմ , եէնիտէն էվլէնիչիմ՝ գալ-պիմտէ գօճամա մուհապպէթիմ գալմամասընտան տէյիլ , պէնտէ թագաթ վէ ճէ-սարէթ գալմամասընտան նէչէթ իթմիշ տիր : Պունըն տէլիլ ու իսպաթընը իսթէր-միսինիգ :

Պունը տիյնէք Գլէմանս այաղա գալգտը վէ Մ . Տօմինիքին էլինի թութա-րագ , բէրտէլէր վէ խալըլար արգասընտա էօրթիւլիւ քիւչիւք պիր գարու աշտը : Պու գարուտան քիւչիւճէք պիր օտայա կիրիլպ , օրատա Մատաւ Ժօֆրի զէմանը մագի եատիկեարլարընըն քեաֆֆէսինի ճէմ վէ մուհաֆագա իթմիշ իտի : էթիէն Տարգուրըն թասվիրի տուվարտան աչաղա ասըլը իտի :

Գլէմանս՝ պիր չիտտէթը հարէքէթլէ մէզքիւր թասվիրի տէլիգանըյա կէօս-թէրէրէք պիւլէնտը ավազ իւէ տէտի քի :

— Ըէնապը Հագգըն հուզուրընտա եէմին վէ գասէմ իտէրիմ , ալէմտէ պէն եալընըգ պու ատամը սէվմիչիմ տիր : Ըէնազէսի եապանճը պիր մէմէքէթտէ կէօ-միւլմիշ օլմալը տըր : Բէնտիսինին խասալը մէմտուհէսի , զիքրը ճէմիլի , Ֆիքրի , ըրիգգաթ ու մուհապպէթի տէ թա գալպիեահըմտա կէօմիւլի օլտըղընը թէէմինէն պէյան իտէրիմ : կէչմիչի ույանտըրմագտան գօրգմայընըգ... Պու զէմանը մագի պէնիմ էն սէվկիւլիւ խազինէմ տիր , անըն պիր ուֆաճըգ գըսմընը ունութմագ-տան իսէ՝ էօլմէյի թէրճիհ իտէրիմ :

Գլէմանս սէօզիւնիւ գըսսա քէստի : Մէրգումէնին Մ . Տօմինիք թէսմիյէ իթ-տիկի ատամ հըզգըրմաղա պաշլամըշ օլտըղընտան , Գլէմանս պիր նագարը հայ-րէթլէ օնա պագըյօր իտի : Պունլար իքիսի՝ եէքտիկէրինին Ֆիքրինի ազ չօգ ան-լամագտա օլտըղլարընտան , պիր արա արալարընտա թարիֆի նագապիլ պիր ըզ-տըրապ հասըլ օլուպ , էթիէն «—էվլէթ , պէն իմ... Գալպինին պիրինճի հըսսը չէտիտի սէնի ալտաթմամըշ տըր...պէն իմ... պէն իմ... պէն իմ...— » տէյու պաղըրաճագ իքէն , քիւչիւճէք Անթուանէթ նակէհան օտատան իչէրի կիրէրէք ,

— Ահ , աննէճիկիմ , աննէճիկիմ , պու կիւն նի՞ չիւն ուզուն միւտտէթ պէնի գունագլամագսըզըն , պէնի պուս իթմէքսիզին տուրույօրսըն . — տէտի :

Մատամ Ժօֆրի՝ պիր չիտտէթը մուհապպէթ վէ չէֆագաթը մատէրանէ իւէ գըզընը գունագլայըպ տէլի կիպի պուս իտէրէք ,

— Իթէ օլուպ օլանճամ պունլար տըր : էթիէնին զիքրը ճէմիլի վէ գըղըմըն

մէվճուտիյէթի Էկէր գըզըմ պէտպախթ օլուր, էկէր վէֆաթ իտէր իսէ՝ պէն տէ քէնտիմի էօլտիւրմէյի թէրճիհ իտէրիմ, Գալպիմտէ հէնուզ մէվճուտ օլան իւմիտէրիմի գըզըմըն իւզէրինէ պինա իթմիչիմ տիրո Պազընըզ, գըզըմ ընա պէնզէյօր. — տէյու նիաա իթտի:

Էթիէն արթըզ պուենտան էօթէյէ սապր ու թէհամմիւլ իտէմէզ իտի, Հէման անլաշըմազ պիր սէտա իլէ տէտի քի.

— Աֆընըզը իսթիրհամ իտէրիմ, Սիզ վէֆաթ իտէն զէվճէնիզի աղլայօրսընըզ... պէն տէ զայալ իթտիկիմ տօսթըմը աղլայօրըմ, Պօւ հալը հէյէնանիշթիմալ հէրջիքիմիզին տէ գալպիմտէ պիր ինքիսար ու ըզտըրապ հասըլ իթտի...

Գլէմանս. — Կիտիյօրմըսընըզ.

Էթիէն. — Էվվէթ.

Պու սօն ճէվասըհտան սօնրա Էթիէն արթըզ պիր շէյ սէյլէմէյիպ, իչի պէլլի իթմէքտէն գօրգարազ արալթարալ ալտը եիւրիւյիւ վէրտի, Գլէմանս՝ էկէր մէրգոււմը ալըզօյմազ իսթէմիշ օլսա իտի պիլէ, Էթիէն անիտէ թա ուզաղա կիթմիշ իտի: Էկէր բէնճէրէնին էօնիւնէ կիթմիշ օլսա իտի, կէօրտիւկինտէ խալէճանը գալպինի մուճիպ օլան օ ատամը խանէսինին էթէյիճէ պիր մէսաֆէսինտէ Մօնսօ պաղչէսինին ազաճլարը արասընտա նիմ զայալ օլմուշ օլտըլը հալտէ կէօրէպիլէճէ իտի:

Օ ատամ քէնտի քէնտիյէ տիյօր իտի քի.

— Սէնի նի՛չիւն զայալ իտէճէյիմ, սէվկիւլիւ վէ պիշարէ գատընճըղազ, Էկէր պէն քէնտիմի թանըթտըրըպ օրթայա չըգսամ՝ սէնին իքինճի իզտիվաճըն հիշ օլուր, Գըզըն՝ նամէչրու պիր էվլատ տըր, բէտէրի անը սէնտէն չալապիլիր, Էլէմ ու քէտէրինտէն էօլէպիլիրսին... Սէնի սէվտիկիմ իչիւն պէն քէնտիմի ֆէտա իտէրիմ, Սէնի նի՛չիւն՝ սէքիզ սէնէտէն պէրու աղլատըղըն զէվճ իլէ անալրգ իահմինտէ թաշըտըղըն օ մաասոււմը լաթիֆտէն հա՛նկըսընը ինթիխապ իտէճէկինի շաշըրաճազ հալէ վազ իտէյիմ:

ՏԵՕՐՏԻԻՆՃԻ ՅԱՍԼ

1.

Նէքնագարտա Մ. Ժօֆրի իխթիյար կէօրիւնիւր իտի, Գըսսա պօլու, նարին եաբըլը, խասթամիզաճ պիր ատամ իտի, Սաշլարը պէյազ, եիւզիւ զայէթ պէնզսիզ, կէօզլէրի սիյահ, միւթէհարրիք վէ իչէրի պաթմըշ իտի, Հագիգաթը հալտէ պու ատամ անճազ էլլի եաշընտա պուլընըպ, սուրէթը զահիրէտէ զայըֆ կէօրիւնիւր իտի իսէ տէ, Ֆէվզէլատէ պիր մէթանէթ սահիպի իտի, Քէնտի հալինտէ պիր թաշրա մուգավէլաթ մուհարրիքինին օղու օլուպ, հուգուգ թահսիլինէ

պաշտօնագրէ իջեալ կեննելիքստէ Բարիզէ կելմիշ իտի իսէ տէ, բէտէրինին մէսլէքինէ տէվամ իթմէյէ հիշ մէյլ ու իսթիտատը օլմայըպ, իմ թահսիլինտէն զիյատէ գէն-կին օլմաղա արզու վէ հավէսի վար իտի, վէ Պօրսա՝ քէնտիսինէ Տարիւլ Փիւ-նունտան տահա զիյատէ ճազիպէլի կէօրիւնիւր իտի:

Մամաֆիհի հուգուգ թահսիլի էն գէնկին պանքէրլէրէ պիլէ եարայանաղընը քէնտի քէնտիյէ տիւշիւնէրէք, հուգուգ տէրսինտէն տէ պիւսպիւթիւն սարֆը նազար իթմէք իսթէմէտի վէ իւշ սէնէ սօնրա իւմը հուգուգտա մէէգուէնիյէթ շար հատէթ նամէսինի ախզ իլէ, պիր գաշ այ միւրուրինտէ պիր սարրաֆըն եանընա եազընըղա կիրտի:

Մ. Ժօֆրի՝ իշկիւզար վէ գուրնազ օլտըղընտան Կուսուրը մալիյէ վէ սարրա-ֆիյէ իլէ մէշուլ օլան ատամլարըն ատաթ ու ախազընը թէտգիք իթմէյէ պաշ-լատը վէ կիրիշէնէկի սէնաաթըն պիրիւնի սըրրլարընա ալեաւ օլտըղընը անլա-տըգտա մուամէլաթա գօյուլտը: Պախթը տա չօք եալէր կիթտի, զիրա բէք զի-յատէ ճէսարէթիլէրէ իգպալ ուլտըղը կիպի, զայէթ իհթիյաթլա տալրանանլարա տա պախթ ազ եարտըմ իթմէգ: Մէրգուսըն պիրիւնի մուամէլաթը նաիլը մու-վաֆֆադիյէթ օլուպ, 1868 սէնէսինտէ պիր գաշ եիւզ պին Ֆրանգա մալիք պու-լընըյօր իտի: Էրթէսի սէնէ Մատօվա մուհարէպէսինտէն սէքիզ կիւն էվվէլ Պօր-պատա գօգու ալըպ աշըգընըք իթմէյէ պաշլատը: Օ հալտէ միւսօն սահիպի օլ-տու:

Բէտէր ու վալիտէսի վէֆաթ իտուպ, անլէրին սէրվէթինի միրաս եէյէրէք, իքի զարիպ չէյ տիւշիւնտիւ վէ իճրա իթտի: Շէօյէ քի, իւշ այ դարֆընտա Զը-րաաթ Պանգասընը (Պանգ տէ Բիւլթիվաթէօր) թէէսիս իթտի վէ պիր նամուսլը միւրապահտընըն քէրիմէսի օլան Մատմազէլ Ժիւտիթ Գահն իլէ ագտը իգտիվաճ էյլէտի: Ազ վագթ զարֆընտա պանգա՝ րաղպէթը ումուսիյէյի ճէլպ իթտի վէ Մուսէվիտէն պուլընան գայըն բէտէրի վէֆաթ էյլէտի: Օ թարիխտէ Մ. Ժօֆրի պիր գօնթլըք իւնվանը միւպայէա իտէպիլիր իտի իսէ տէ, Եահուտի վէ պանքէր ասըլգատէլիկի սընըֆընա գարըշմագտան հազգ իթմէտի:

— Նէյէ եարար, — տէր իտի: — Մատամ քի պէն Դաթօլիք իմ, իւնվանըն պանա նէ՝ ֆաիտէսի վար:

Թաշրա մուգալէլաթ մուհարրիրինին օղու՝ 1872 սէնէսինտէ Փէվգէլատէ պիր գուտրէթ սահիպի օլմուշ իտի: Պախթը տայմա եալէր օլտըղընտան, գարը-սը էօլիւպ տուլ գալմագ իգպալինէ տախի նաիլ օլտու, վէ պուլըն իւզէրինէ եէնիտէն էվլէնիր իսէ կէօյնիւնին սէվտիկի պիր գարը իլէ էվլէնմէյէ գարար վէր-տի: Մատմազէլ Գահն շիւպէսիղ րապըթալը պիր գըզ իտի իսէ տէ, Մ. Ժօֆրի՝ իքինճի գարըսընըն գէնկինիքտէն զիյատէ կիւզէլ օլմասընը արզու իտիյօր իտի:

Մատամ տը Սօլինեինին խանէսինտէ պիր թաամտա պու պանքէր՝ Դլէմանս Տարգուրա թէսատիւֆ իթտիքտէ, անիտէ ալէագա իթտի: Պու ատամ՝ հէր նէ գա-տար վիւճուտճա նարին կէօրիւնի իտի իսէ տէ, շիտտէթը չէհվէթէ մալիք իտի: Մէրգուսէ կէնճ տուլ գարընըն բէք Փագիր օլտըղընը պիլտիկինտէն, պիր արա մէրգուսէյէ քէնտի համիլիկինի գապուլ իթտիւմէյի իւմիտ իթտի իսէ տէ, մու-ախսէրէն ագչէնին հէր չէյ տէսթրէս օլմատըղընը շարուգ անլատը, վէ կիւ-

Նիւն պիրինտէ քէմալը թէվազու իւէ Մատամ տը Սօլինեիյէ կիտէրէք, Մատամ Տարգուրը քէնտիյէ գէվճէլիկէ վէրմէսինի թէքլիֆ իթտի:

Գլէմանս էվվէլա պու թէքլիֆի սուրէթը գաթիյէտէ ըէտտ իթտի, զիրա ի-քինճի տէֆա էվլէնմէք ֆիքրի պիւյէ քէնտիյէ մէնֆուր կէօրիւֆուր իտի: Ղայպ օլմուշ օլան գէվճինին զիքլը ճէմիլի գալպինին պիր քէօլէսինտէ հէնուզ մահ-ֆուզ իքէն տիկէր պիրինին գարըսը օլմազ՝ քէնտիյէ չօգ աղըր կէլիյօր իտի: Էկէր Օկիւսթին նասիհաթ իթմէմիշ օլսա՝ Գլէմանս պու իքինճի իգտիվաճա հիշ պիր վազըթ մուֆաֆազաթ իթմէզ իտի: Լաքին Մատամ տը Սօլինեի՝ մուհիպպէսի Գլէմանսը ֆագիր վէ սէֆիլ պիր հալտէ կէօրալիկինէ միւթէէսսիւֆ օլտըղըն-տան, չալըլու չապալայարազ նիհայէթ Գլէմանսըն մուվաֆազաթընը թահսիլ էյլէտի:

Պու իգտիվաճաճն իքի այ սօնրա Գլէմանս՝ գարըլարըն էն պէտպախթը օլ-տըղընը Օկիւսթինէ պէյան ու իթիրաֆ իթտի: Մէրգուսէնին եէնի գօճասը՝ մա-սալլարտա կիւզէլ բրէնսէսլէրի տիւշարը տէհէթ իտէն ճինլէրէ պէնզէյօր իտի: Պու աստամ՝ մէրգուսէյի, ղայէթ պահալը սաթըն ալմըշ կիւզէլ պիր սալթանաթ հայվանը աստ էյլէյօր իտի: Քիմսէ մէմուլ իթմէտիկի հալտէ Մ. Ժօֆրի խըրսը վէ հիտտէթլի պիր աստամ օլուպ, գէվճէսի չիլէ եապանի պիր թարգտա մուհապ-պէթ իտէր իտի: Պիր ֆիւն վահի պիր միւշազաա իւզէրինէ Մ. Ժօֆրի՝ քէնտի քէնտիյի ունութըպ գարըսընըն իւզէրինէ էլ գալտըրմազա պիլէճիւրաթ էյ-լէտի: Զէվճէսի՝ Մատամ տը Սօլինեիին խանէսինէ իլթիճա իթտիլինտէն, մէր-գումէ գատըն պու քէրրէ տախի արալարընա կիրէրէք գարը գօճայը պարըլտըր-տը: Գլէմանս՝ համիլէ օլտըղընը հրսս իտէրէք, գօճասընըն իշպու մուսամէլէսինի աֆվ իթտի իսէ տէ, էօմրիւնին հէր կիւնիւ ատէթա պիր ճէհէնէմ կիպի օլ-տու:

Գարը գօճա նասիր օլարազ հէնուզ պաղը թէքլիֆսիզ եարէնլիքլէրտէ պու-լընտըզլարընտա, Մ. Ժօֆրի քէնտի գապալըղընը լազըրտըսը իլէ պէլի իտէր իտի: Գըզը տօղտուգտան սօնրա Գլէմանս արթըզ պու չէքիլմէզ էօմրէ գաթլանմըշ կի-պի կէօրիւնտի: Էլ ալէմ պու կէօրիւնիւշտէն ալտանապիլիր իտի իսէ տէ, մէր-գումէ կէնճ գատընը եազընտան կէօրէնլէր ալտանմազ իտի: Գլէմանս պու էօմ-րէ գաթլանմըշ օլմայըպ, իլլա ֆիւթուրսըզլըզ կէօսթէրիյօր իտի: Օ մէնֆուր հէ-րիֆին հիտտէթ ու շիտտէթլէրի շիմտի արթըզ ումուրընտա պիլէ տէյիլ իտի: Քէրիմէսի հէքսինին եէրինի թութմազտա օլուպ, գալպի ֆէրահ օլմազ իշիւն քէն-տիսինէ իքի ֆամ քիֆայէթ իտէր իտի: Գլէմանս՝ էթիէն Տարգուրըն ըէսմինէ պա-գարազ քիւշիւճէք Անթուանէթին պէշիլինի սալլատըղընտա, քէնտիյի մէսուտ վէ պախթիյար հրսս իտիյօր իտի: Պու սըրատա պիր տէ նակէհան Մ. Տօմինիք օրթայա չըզըպ, մէրգումէնին անվալինտէ պիր թէպէտտիւլ վազը օլտու: Պու եապանճը, կէշմիշ գէմանը խաթըրա պրազարազ, թաբարճասընա սէվմէքտէն ասլա ֆարիզ օլմատըղը միւթէվէֆա գէվճինի տէրխաթըր իթտիրիյօր իտի:

Պահրիյէ գապիթինին աղիմէթինտէն սօնրա Գլէմանս հալընըզլալտըզտա, էլէմնաք պիր միւթալէայա տալտը: Պահրիյէ գապիթինին՝ գօճասը թարաֆըն-տան քէնտիյէ կէթիրմիշ օլտըղը մէքթուպը իւշ տէօրթ տէֆա տահա գրաաթ

ի թափի եզրէն զօճառը եթիէն՝ նապաստիլը մահով օլան քէնտի մուհապէթինք չօգ լայրգ քէ չայէսթէ իտի :

Գլէմանս՝ Մ. Տօմինիքէ պիր եապանճը նապարը իլէ պապամայօթ թափ, զիրա պու առնանը եթիէն թանըմը զէ սէվմիշ օլուպ, գարտաշ կիսի տէ ինքիս պիր պիրինէ պէնգէյօրլար իտի : Եկէրչի Մ. Ժօֆրի թաամ իթմէք իչիւն էզէ Վէլտի-կինտէ պիր շէյ Փարգ իտէմէտի իսէ, սէպէպի շու տըր քի, էն սէրթ վէ գալիթ գօճալմար հէման տայմա էն զիյառտէ ալտանըրլար : Փղէմանտըն Վէօզլէրի Փէվգէնա-տէ պիր սուրէթտէ բարլամագտա զէ պիր մէմէրրէթը հիւզնէնդ իզհար : Էյլէ-մէքտէ իտիլէր : Լաքին պանքէր Ժօֆրի պիր վագթտան պէրու պէօյլէք պիր իշ օրթայա չըգարմաք թաամվիւրընտա օլուպ գարըպընտան տա էմին կէօրթէնի-կինտէն, սէրգումէյի գօլլարլաք անդգաթ իթմէյի խաթր ու խալալիտէն պիլէ կէչիւմէյօր իտի :

Դարը գեճա սուֆրառան գալգար գալգմաք Մ. Ժօֆրի՝ գնիւք արապասընը՝ միւթատը օլտըղը իւզրէ՝ գօլտուրլաք հազըրլաթաը Գլէմանս իլէ գօճառը՝ պիր եէրէ միւսաֆիրլիկէ զէ եալսօտ պիր ճէմիլէթէ կիթմէտիքլէրինտէ՝ ագչամալիք պիրլիքտէ ապա վագթ կէչիւմէզլէր իտի : Օ ագչամը պանքէր՝ հիշ պիր պէհանէ պիլէ տէրմիյան իթմէկէ թէնէզգիւ իթմէյիպ, զէյֆի էօյլէ իօթէտիլի իչիւն ար-չարը չըգըյօր իտի : Գլէմանս՝ չօգ տէֆա պէօյլէ եալընը գալտըղը իչիւն թէնէք-քի իթմէք իտի : Միին մինի Վնթուանէթ քէնտիսինէ քիֆայթթ իտէր իտի : Էէր հանկը գատընըն գուժուալ վէ կիւզէլ պիր չօճուղը օլուրլաք՝ արթըք քէ գալտըն իչիւն քէտէր ու ըզտըրապըն վիւճուտը եօգ տըր :

Մամաֆիհի Մատամ Ժօֆրինին եալընը գալմաը գապիլը իւքեան տէյիլ ի-տիւր Քիչերիսինտէ թաթլը պիր աթէշ գնյնայօր, սուզան օլույօր, ուղարմադա իլէգուժ հըսս իտիյօր իտի : Նէ՝ եաքսըն, նէ՝րէյէ կիթմին, իլծիւրընա պիր շէյ կէլտի : Մատամ տը Սօլինեի օ ագչամը տիչաթը չըգմայըպ էվինտէ գալաճաղըն տան, մէրգումէյէ կիթմէյի թասսիմ էյլէտի :

Օկիւսթին՝ ագչամ սաաթ սօգուզ րատտէլէրինտէ Գլէմանտըն՝ քէնտիսինէ Վէլտիլինի կէօրէրէք թէաճճիւպ իթմէտի :

Մատամ տը Սօլինեի՝ մուհիպպէսինէ սարըրտրագ . — Նանըլ տա թագէսին, րէնկին նէ՝ գիւզէլ եէրինտէ տիր, նօնօըմ . — տէյու նիտա իթտիքտէն սօնրա, իւպէի մէգալ իտէրէք :

— Սչնին կէլէնէկինէ էմին իտիմ . . . — տէտի :

Մատամ Ժօֆրի՝ պալընը էօնիւնէ էյէրէք, պիր աղ տա տիւչարը խալէճան օլտըղընտան, Մատամ Մարպօ տը Սօլինեի սէօզիւնէ տէվամ իլէ տէտի քի :

— Եթմտի հիճա՛պ մը իտէնէքսին Գիր վագթ մէնտէ կիւնէր կէչիւմիշսին տիր : Հարալիճէ մէսէրրէթլէրինի պէնտէն պալգա մահրէմանէ քիմէ՝ սէօյլէյէճէք-սին : պէն սէնի գըզգարտաշըմ կիպի սէգէրիմ : Պիլիթմիսին, սէնի թանըմաղա ար-գու իտէն սահրիլէ գապիթի չօգ կիւզէլ, չօգ լիւրին տիր : Պուլտան գաթինաղաթ, սէնի իչիւն նագապիլը թարիֆ պիր նաղիպէսի վար տըր քի, անտէն քէնտիսին միւտաֆէա իտէմէտին : Սանա օ ատամ կէչմիշի անտըրըյօր, պէն իսէ եալընը օ զէմանը մագիտէ քէլէնէզգիւզը սաատէթ վէ ըրֆահիլէթ Գլէման, սէնին օ անլի-

գանձը յաւելի պիտի տօսթ նազարը յա պագմաղա պաշտօնընա պէն էմին իմ :

Դիւմանս՝ տիւղիւնճէյէ տալմըջ օրուպ, պիր ազ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա պաշընը եօգարըյա գալտըրարադ տէտի քի :

— Հագգըն վար, Սէնտէն հիչ պիր չէյ, հաթթա էն կիզլի տիւղիւնճէյէրիմի պիլէ կիզլէմէք իսթէմէմ : Օ եապանճըյը հէնուգ տիւն թանըմազ իքէն՝ գալպիմտէ օնա պիր մէյլ հասըլ օլտու : Պանա՝ էօյլէ կէլիյօր քի, անընա պէնիմ արաւըգտա սըրր ու հիքմէթ նէվիտէն պիր րապըթաի մուհապպէթ բէյտա օլմուշ տըր : Պու թէվէճճիւհը նակէհանի սանա մանասըզ կէօրիւնէպիլիւր : Նլաքին պէն՝ հըսսիյաթը գաթիյէմին էսպապընը անլայապիլտիկիմտէն, պու թէվէճճիւհի անլաշըզը վէ թապիի պուլուրըմ : Մատամ քի պէնիմ պիչարէ էթիէնիմին գիքը՝ ճէմիլիէն սա- տըգ գալմըլմ, քէնտիսինին տօսթ վէ անըպպասընա կէօսթէրաիկի մուհապպէթէ տէ սատըգ գալմաղա պօրճըլ տէյի՛միյիմ : Վագըա պէն Մատամ Ժօֆրի թէմիյէ օլընալըտան պէրու, էթիէնին տօսթլարընտան գաշընըյօր իտիմ : Լաքին պուլըն սէպէպի չու իտի քի, պաշգա պիրինին գարըսը օլտըղըմա ութանը յօր իտիմ : Պու կիւն սանա սէօյէտիկիմ հըսս՝ պէնիմ իչիւն պիւսպիւթիւն եէնի օլուպ, թաայիի ու թարիֆի հէմապէ նագապիլ տիր... :

Մատամ տը Սօլինեի. — Բէնտինի սագըն հա՛... :

Դիւմանս՝ պիր հըզ իլէ. — Էյ, նէ՞ գօրգարըմ :

Մատամ տը Սօլինեի. — Ամա՛ն, գըզըմ, պիր ազ տիւղիւն : Մ. Տօմինիք զայէթ ուզուլն պիր զայպուպէթտէն սօնրա Յրանսայա միւվասէլէթ իթմիշ տիր : Էթիէն Տարգուրըն էօլմիւշ օլտըղընը պու ատամ էլպէթթէ պիլիւր իտի : Ձիւնքի Յրանսիգ Կարնիէնին սէֆէրի մասալար սըրասընա կէչտի : Պինաէն ալէյ Մ. Տօ- մինիք՝ սէնի տուլ վէ սէրպէսթ գանն իթտիկիւնտէն, Բարիգէ ալպէթ իթտիքտէ նէ՞ եագար : պիր զայրէթը ֆէվգէլատէ իլէ սէնի արամաղա պաշար, նէ մուվաֆ- ֆագիյէթսիզիքտէն, նէ իւմիտլէրինին պօշա չըգմասընտան ասլա մէյյուս օլմազ, պըգմագ օսանմագ պիլմէզ : Պիր գաշագ մազնուընը արայտն մահիր պիր խա- ֆիյէ մէմուրը կիպի տայմա սէնին բէչինի տօլաշըյօր : Պու գատար սայ ու զայ- րէթ, պու գատար եօրկուընըզ նէտէ՞ն իյճապ իտիյօր : Պու գատար գահմէթ, պու գատար մէչաքգաթ՝ եալընըզ էթիէնին՝ քէնտիսինէ թէվտի իթտիկի մէք- թուպը սանա թէսլիմ իթմէք իչիւն մի տիր : Ատամ սէն տէ : Պու մէթթուպ եէ- տի սէնէ պէքլէմիշ, պիր ազ տահա պէքլէյէպիլիւր իտի : Խայր : Մէրգուլմ տէլի- գանլընըն պուլնլարը եարմասընտան չու անլաշըլըր քի, պիր սէվգը չէհվանիյէ թապի օլմուշ տըր... :

Դիւմանս. — Օկիւսթի՛ն :

Օկիւսթին. — Պանա նէ ճէվապ վերէճէկիւնի պիլիւրիմ : Անը սէն էվվէլտէն հիչ կէօրմէմիշին տիր, թանըմազ իտին : Լաքին քէնտիսի սէնի թանըյապիլիւր ի- տի : Եա Շէրպուրկտա վէ եախօտ Լուվաիէնին քիւչիւք քիլիսէսինտէ անըն սէնի կէօրմէտիկիւնի եէմինլէ իսպաթ իթմէյէ ճէսարէթ իտէպիլիւրմիսին : Էթիէնին ա- գիզ տօսթը օլտըղընտան, սէնին տիւղիւնինէ տալէթ իտիլմիշ օլաճագ տըր : Վէ սէնի կէօրտիւքտէն սօնրա, քի՛մ պիլիւր, սանա ալէագա իթմիշ, սէնի սէվմիշ տիր : Գիպար վէ նամուսը պիր քիմսէ օլտըղընտան, նագապիլը իճրա օլան պու

ալեագամները գալարինտէ հըֆը իթմիշ տիրո Պիր տօսթըն՝ զէվճէսի մուգատտէս օլ տըղընտան, անըն իւզէրինէ կէօզ գալտըրմաք՝ պիր ճինայէթ տիմէք օլուր խոի Սէն տուլ տիւշիւնճէ՝ պիթթապ հէր չէյ անլաշըտըր Սէնի պուլմաք իջիւն գուր տըղը տօլապլարը չիմտի անլատը՝ ն մը Քէնտիսիսի գապուլ իթտիկինտէ տիւշար օլտըղը հէյէճանը գալպի իլէ տէօքտիւկի կէօզ եաշլարընըն նէ օլտըղընը չիմտի Փարգ իթտի՝ն մի:

Գլէմանս՝ դայէթլէ միւթէէսսիր օլտըղը հալտէ. — Պու նազլ իթտիկին պիր րօման տըր Պէն պէօյլէ թէհամմիւլի աչգ ու ալեագայա ինանմամ՝ ալեագա տէտիկին պէյան օլընմաք իշիւն սէքիզ սէնէ պէքլէյէպիլի՝ն մի:

Օկիւսթին՝ մուհիպպէսիսին էլլէրինտէն թութուպ տիք տիք եիւզիւնէ պազարաք եափաշ պիր սէտա իլէ. — Էկէր պանա ֆնանմազ իսէն սէն գարը սայըլմասըն: Պիր չօք ալլալ տէնիզ իլէ կէօյիւն արաաընտա եաշայան վէ խարիճի չէյլէրլէ գիհնի մէշղուլ օլմաշան պիր պահրիյէլի՝ էսքի եատիկեարլարը գալպինտէ տայմա քէմալը սատագաթլա հըֆը իտէր: Պուենտան գաթինազար, պու տէլիգանլընըն սէնի սէվմէսինտէ նէ՝ քէօթիւլիք վար տըր: Սէնի կիպի ըրզէշի պիթ գատըն՝ պիրիսի միւպթէլաի աչգ ու ալեագա իթտիկի իշիւն թէհիլէյէ տիւշար օլմուշ սայըլմազ:

Գլէմանս՝ կիւլէրէք. — Խայալ, խայալաթ: Տիւշիւն, Օկիւսթինճիկիմ, պիզ արթըք մէքթէպ չօնուղը տէյիլիք քի պէօյլէ Փիքրլէր գուլլանալըմ Պաշգա չէյլէր իօզէրինէ գօնուշալըմ, օլմա՞ք մը... Ճուժաա կիւնիւ Օրէրա թէաթրօսընտաքի լօճանա քիմի՝ կէօթիւրէճէքսին...:

2.

Կէճէ գարանլըք պասըյօր խոի էթիէն՝ նէրէտէ իսէ օրատա օթուրմը վէ գօլլարընը կէօյսիւնին իւզէրինէ պազլամը օլտըղը հալտէ, Գլէմանսըն ըլըգ պուլլան րէնճէրէլէրինէ տօղու պազըպ տուրույօր խոի: Մէրգուճէյի թէքրար կէօրմիւշ խոի Մէրգուճէ պիր վագթ նասըլ իսէ եիւնէ օյլէ կիւզէլ վէ ճազիպէլի խոի վէ քէնտիսիսի սէվիյօր խոի Շիմտի արթըք ճէօմէրտիք վէ Փէտաքնարլըք Փիքրինտէն եափաշ եափաշ վազ կէչմէյի տիւշիւնմէյէ պաշլատը: քէնտի հիւսնիւրիգասըյա տիւշար օլմաք իսթէտիկի հալը թէչէվիւշիթիպալի չիմտի էյիճէ Փարգ ու միւշահէտէ իսէպիլիյօր խոի:

Էվվէլ պէ Էվվէլ էթիէն՝ զէվճը մէշրուլըք հազգըյա Մատամ ժօֆրիյէ կիթմէք իսթէյօր խոի Պու սէրկիւզէթ եէնի վուգու պուլան պիր վագաա տէյիլ խոի: Մուէլիլի Պալազըն միրալայ Շապէրի՝ մագթուլ գաննըյա էյօնըն սօուգ վէ պուգ քէսիլմիշ օվալարընտա պրագրիմը վէ ուզաք սէյեար խասթախանէլէրէ կէօթիւրիլիլի վէ ալտըղը եարալարտան անըն տա եիւզիւ թանըլմազ պիր հալէ կէլմիշ օլտըղը հալտէ, ալտէթինտէ գարըսըն տիկէր պիթիլէ Էվիլ պուլմուշ խոի: Լաքին զէվճէսի գօնթէս Փէրօ՝ իմբէրաթօր նարօլէոն Պօնաբարթ մուհարէպէլէ-

պէն «—Պէնիմ նէ՞ գաղաղաթըմ վար. պէն խիւղուսը գալալ իլէ իճրաի մուամէ-
լէ իթմիլիմտիր. իլք գօճասընըն վէֆաթընա տաիր օլան իլմուխապէրը ըհս-
մի էլիմտէ օլտըղը հալտէ տուլ Մատամ Տարգուր իլէ Եվէնմիլիմ տիր. Պու
Կիւնքի Կիւնտէ իսէ մէգըիւր իլմուխապէր հիւքիւմսիգ տիր. էօյլէ օլտուն. Պէն
անքեամը գանուենա մուխալէֆէթ իթմէմ. Ալընըգ գարընըղը, պէն տէ գը-
ղըմը քէնտիմէ ալըգօրըմ—» տէսէ նէ՞ օլաճագ. իշթէ պուենտա տա այնը միւշքի-
լաթ, եանի չօճուգ՝ էթիէնի զարըպընա չըգըյօր իտի. Օ հալտէ նէ՞ եաբմալը,
եա՝ Րապալիւ. նա՞սըլ իթմէլի. էթիէն՝ պու իքի իպարէյի քէնտի քէնտիյէ թէք-
րար իթտիքճէ՝ իլք Փիքրիստէ տահա զիյատէ սէպաթ իտիյօր իտի. պէլէյէճէք
իտի, չիւնքի անէլէ իթմէք իսթէմէյօր իտի. Պէլէմէք մի... լաքին նէ՞ շէյէ :

Գալպինի հօբլաթմագտա օլան պու միւշէվմէշ իւմիտին սէպէպինի քէնտիսի
պիլէ պիւմէյօր իտի. Պու տէհէթլի ըղտըրապտա հայաթընը չիւրիւթմէք իշիւն
օնճա թէհիլքէլէրտէն գուրթուլմը օլմատըղը՝ քէնտիյէ տույ օլտյօր իտի. Ճէնա-
պը Հագգ՝ քէնտիսինէ օ գատար էլէմ ու քէտէր չէքտիրտիքտէն սօնրա, պիրիճէ
ճի ալգ ու մաւհապպէթիինն մէսէրրէթ ու իպթիհանընը եէնիտէն քէնտիյէ պախը
ու իատէ իտէճէք իտի. Տիւշար օլտըղը հէյէճանը ազիմ նէթիյճէսի օլտրագ ա-
ճապա հիտտէթ ու ինֆիալ մը իտէճէք իտի. Աճապա Գիւմանս իլէ քէնտիսինի
սաատէթիինի պիւսպիւթիւն մահվ ու իխալ մը իտէճէք իտի :

Էթիէն՝ պու միւսիպէթէնիկ պիւշիւնճէլէրէ տալմը օլտըղընտան, վագթըն
կէչտիկինի Փարգ իթմէյօր իտի Մօհսօ պաղչէսինտէ կէպինմէյէ չըգանլար՝ սօն
պաւպըն իլք կիւզէլ կիւնլէրինտէ զաթէն բէք չօգ օլմատըգլարը հալտէ, անլէր
տէ չօգտան պէրու կիթմիլէր իտի. Գարանլըղըն իշինտէ եէր եէր կազ Փէնէրլէ-
րինին ըղըղը միւշահտէ օլընըյօր, վէ մէրգոււմ տէլիգանլը՝ եէրինտէն գըմըլտան-
մագսըղըն հէնուգ օ ըղըղը բէնճէրլէլէրէ պագըյօր վէ Գիւմանսըն կէօլիէսինին
կէչտիկինի կէօրմէք իւմիտինտէ պուլընըյօր իտի էթիէն՝ կէօլիէմէքտէ օլտըղը
ըղըգ պիրտէն պիրէ սէօնիւ վէրինճէ տալըն վէ էլէմնաք թէֆէքըլարաթընտան
ույանարագ եավաշ եավաշ էվին եօլընը թուրթուր. Գէնտիսինտէ պիր քէսիլիք
հըսս իթմէքտէ օլուպ. պալընը էօնիւնէ էյմիշ, եօրկուէ կիպի աղըր աղըր եիւ-
րիյօր իտի :

Կրանտ-Օթէլէ միւվասէլէթ իթտիքտէ նէօվպէթճի օթէլ ուշաղը՝ անըն ըէն-
կինին պօղուգըղընտան գօրգտու վէ եէմէք իսթէյիպ իսթէմէտիկինի սիւվալ
իթտի. էթիէն՝ պաշընը սալլայարագ գալթը աճ օլմատըղընը անլաթտը. Գէնտի
զանընճա պուենտան պէօյլէ ալէմտէ իհթիյաճաթը զարուրիյէնին հիշ պիրինէ լիւ-
զումը օլմայաճագ տըր, զիրա էշեաի խարիճիյէնին թէէսիրինտէն քէնտիյի գուր-
թուլմը հըսս իտիյօր իտի. Մաճաֆիհի եաթար եաթմագ տէրին պիր ույգույա
տալտը :

Էթիէսի հիւնիւ չօգտան պէրու սապալ օլմուշ օլտըղընտան, նէօվպէթճի պէս-
լէմէ գըղ՝ օրա գաբուսընը վուրարագ մէրգոււմ ույանտըրալ վէ պիր վայէթ ու-
շաղընըն պիր մէթթուպ կէթիլէրէք ճէվապընա պէլէտիկինիպ էյան իթտի. էթի-
էն՝ մէթթուպը աշտը. վէ պիրինճի սաթըրլարը օգուր օգուճագ աշ գալըն պիր
նիտաի թէաճճիւ պալըվէրէճէքտի :

Մատամ տը Սօլինեի օ ագչամը քէնտիյի թաամա տավէթ իտիյօր, վէ իւավէի մէգալ իտէրէք, Մատամ Ժօֆրի իլէ գօնուշտըրաճաղընը վէ պու սուրէթլէ քէնտիյէ մուճիպը խօշնուտի օլմագ զաննընտա պուլընտըղընը պէյան էյլէյօր իտի իթիէն անիտէ պիր ճէվապ եագարագ տավէթէ իճապէթ իթտիկիւնի պէյան իլէ մէրգումէ կէնճ գատընա արզը թէչէքքիւր էյլէտի, Պատէհու զարիպ տիւչիւնճէլէրէ տալտը, Պու գատար սէրի վէ պու գատար մէմուլին զայրը պու տավէթ նէտէ՞ն իյճապ իտիյօր իտի, Պախուսուս նի՞չիւն Օկիւսթին՝ Գլէմանսըն թաամտա հազըր պուլընաճաղընը իւավէթէն պէյան իթմէք տիգգաթ ու իթինասընտա պուլընմըլ իտի, Աճապա պու գարը՝ մուհիպպէսինին օրատա հազըր պուլընըլը պահրիյէ զապիթինի Պէրթիէ պուլվարընտաքի գօնաղա ճէլպ իթմէք իչիւն էրէյիճէ գուվվէթլի պիր մըգնաթըս օլաճաղը՞նը մը քէչֆ իտիյօր իտի :

Էլհասըլ էթիէն՝ Մատամ Ժօֆրինին՝ էօլմիւշ զանն իթտիկի գօճասը հագգընտա չիւպէսիք եինէ քէնտիսինէ իյրատը սիւվալ իթմէք իսթէտիկիւնի զանն ու գըյաս իտէրէք, մէրգումէնին պու տէրէճէ քէնտիսինի սէվտիկիւնի տէրիսաթըր իլէ գալպի հօբլատը վէ պիր մահգուղիյէթը աղիմէ հըսս էյլէտի, էթիէն՝ Մատամ տը Սօլինեիին քէնտի քէնտիյէ պէօյլէ պիր տավէթէ գարար վէրտիկիւնէ, վէ քէնտի ուֆաճըգ գարը ագլըյլա նափէհան թէսավվուր իթտիկի էրէյիճէ ուսթալըգլը պիր բլանը քէնտիսի իճրա իթտիկիւնէ չիւպէ իթմէյօր իտի, Օկիւսթին՝ մուհիպպէսի Գլէմանսը անսամիմ իւլ գալպ աճըյօր վէ մէրգումէ հագգընտա հըսս իթտիկի մուհապպէթ գատար Մ. Ժօֆրիպէն տէ նէֆրէթ իտիյօր իտի, Մատամ տը Սօլինեիին զաննընճա, մէրգումէ կէնճ գատըն պու ալէմտէ եաբա եալընըզ վէ մուհապպէթտէն հէման մահրում վէ պիպէհրէ պիր պէտպալսթ օլուպ, Մ. Տօմինիք իսէ էթիէն Տարգուրըն մէրգումէ տուլ գարըսընը սէվմէքտէ օլտըղընտան, Օկիւսթին՝ պուլընտըն իքիսինի միւմքին օլտըղը գատար սըգ սըգ եէքտիկէրիյէ գօնուշտըրմաղը սուրէթը սատէտիլանէտէ թէսավվուր իտիյօր իտի, Պուլնտան մատա, պահրիյէ զապիթի՝ րէսմէն պանքէրէ թագտիմ օլընմագ լաղըմ տէյի՞լ մի իտի, կէնճ տուլ Մատամ տը Սօլինեի՝ օ իքի կէնճլէրին արասընտա զայէթ թաթլը պիր տօսթլըգ բէյտա օլընմասընտա հիչ պիր պէյս ու ֆէնալըգ կէօրմէյօր իտի, Գիմ պիլըր, իլէրուտէ նէ՞ օլուրլար իտի :

Մատամ տը Սօլինեիին գօնաղը՝ Գալիֆօրնիատան բէյտէրբէյ էվրօբայա կէլէն Ամէրիգալը գատընլարտան պիրի թարաֆընտան 1875 սէնէսինտէ ինչա օլընմըլ տըր, Գօլօրատօտա պիր գաղինօտա պիր վագթ խըտմէթճիլիք իտէն Մատամ Բրօճէրս՝ Գայալըգ Տաղլարտա իլլէյէն պիր մատէնճի ամէլէ իլէ օ զէմանլար էվլէնմիշ իտի, Պու գաղըյընը ամէլէ՞ պիր կիւմիւշ մատէնի քէչֆ իթմէք պախթընա նախ օլարագ, չարուճագ միլեօն սահիպի օլտու իսէ տէ, իգպալ ու թալի չօգ թէպէտտիւլ իտէր :

Պու Ամէրիգալը՝ Բարիդտէ իսքեան իթմէյէ պաշլամը իքէն նակէհան Սան-Ֆրանչէսքոյա չաղըրըրըպ, էսնաի րահտէ վէֆաթ իթտի վէ տուլ գալան գարըսընա պիր թագըմ գարմագարը իշէր պրագտը :

Մատամ Բրօճէրս՝ հէր հիսապը եաքտըգտան սօնրա, նամուսը պիր սուրէթտէ Ֆրանսատա եաշամաղա քիֆայէթ իտէճէք պիր սէրվէթ գալտըղընը միւշահէտէ իթտի իսէ տէ, նէ չարէ քի Պէրթիյէ պուլվարընտաքի Ֆէրահֆէզա գօնաղը սաթմագ իգթիզա իթտի, վէ տայմա վուգու պուլտըղը իւզրէ Մատամ տը Սօլին-եի՝ սաիրլէրին տէլիլիկինտէն իսթիֆատէ էյլէտի, նէր գաթընտա պէօյիւք պիր սալօն՝ եիւքսէք գարուլար վասըթասըյլա կէնիշ վէ այտընըգը տիվանխանէնին իւզէրինէ աշըրյօր իտի, Օկիւսթին՝ մէզքիւր սալօնը քիմիսի Նուվէլ Օրլէանտան կէմէ վէ քիմիսի Տրուօ օթէլինտէ օն սէնէտէն պէրու իճրա օլընան միւթէատտիտ խուսուսի մէզատլարտան սաթըն ալընմա չէշիտ չէշիտ մօպիւեալարլա թէգ-եին ու թէֆրիշ իթմիշ իտի, Մէզքիւր սալօնըն նիհայէթինտէ գալըն խալըլարլա էօրթիւլիւ պիր գարուտան պիր քիւչիւք իշ օտասընա կիտիլիպ, պու օտա էօյլէյին չօգ հապա վէ կիւնէշ ալըր իաի :

Տապէթլիլէր սուֆրատան գալըրըպ, Մ. Ժօֆրի՝ եանընտաքի օտատա պիր սարրաֆ վէ պիր մէպուս իլէ գօնուշտըղը սըրատա, Օկիւսթին իլէ Գլէմանս՝ իշ օտասընտա էթիէն իլէ սէօյլէշիպ տուրույօրլար իտի :

Գլէմանսըն եիւզիւ չօգ կիւլիւյօր իտի, Մէրգուլմէ գատըն՝ պահրիյէ զապիթինի իքինճի տէֆա կէօրէրէք, մէրգուլմ հագգընտա եէնիտէն պիր մէյլ վէ թէվէճհիւհը շէտիտ հըսս իտիյօր իտի, Սապահ հէնուգ պիր միւշէվվէշ էնտիշէ իլէ մուգտարըպ օլույօր իտի, Մ. Ժօֆրի՝ պիր եապանճընըն պիրտէն պիրէ քէնտիֆամիւսըյլա թէքիֆսիգ պիր հալտէ պուլընտըղընը միւշահէտէ իտէր իսէ աճապա ֆիքրինտէն նէ՝ տիյէճէք իտի, Գլէմանսըն խապէրի եօգ իտի քի, գօճասը օ սըրատա Թօնքինտէ քէշֆ օլընմըլ պագըր վէ քէօմիւր մատէնլէրինի իլլէթմէյի տիւշիւնիյօր իտի, Մէրգուլմ պանքէր՝ հէման հիշ իլլէնմէմիշ օլան օ ուզագ մէմալիք հագգընտա ալսըը մալիւմաթ իշիւն պահրիյէ զապիթինէ պաղը սիւվալլէր իյրատ իթմիշ օլտըղընտան, զապիթը մուլմալիլէյհ՝ քէմալը նէզաքէթլէ պանքէրին սիւվալլէրինէ ճէվապ վէրտի, Պանքէր՝ իշպու մալիւմաթը ճէտիտէտէն նիճէ միւսթէֆիւ օլապիլէճէկինի անիտէ անլատը, Պու սուրէթլէ Գլէմանս՝ մէրգուլմ տէլիգանը իլէ գօլայճաճըգ ագտըր ըիւշթէի միւնասէպաթ իտէպիլէճէկինի ֆարգ իտիյօր իտի, գօճասը՝ քէնտիլէրինի մէն իտէմէյէճէք վէ ալէմ քէնտիլէրինտէն պիր շէյ շիւպհէլէնէմէյէճէք իտի :

Էթիէն՝ իքի կէնճ գատըն իլէ եալընըգ գալարագ, սէյահաթլարընտան պահս իթմէսինտէ տէվամ իտիյօր, վէ կէզտիկի մէմէքէթլէրին սէրվէթ ու պէրէքէթի իւզէրինէ էօյիւնմէյի շիմտիլիք ունութըպ, մէմալիքը մէզքիւրէնին աշվալ վէ մէնգարէի շաիրանէսինի նագլ ու թարիֆ էյլէյօր իտի :

Գլէմանս. — Նա՛սըլ, էֆէնտի, Չին մէմալիքինի՞ տէ մի զիյարէթ իթտինիզ, էթիէն. — Չին տէվլէթի իլէ մուհարէպէյէ թուլուլմամըզտան էվվէլ էթէյիճէ միւտտէթ Եուննանտա իսքեան իթտիմ, Մատամ :

Էթիէն պու ճէվապը վէրտիքտէն սօնրա, պահրիյէ նաղըրը թարաֆընտան

ազատեմէ քէնտիյէ հէվալէ օլընան պիր մէմուրիյէթը մախսուսէյի կէօյա տէրխա-
թըր իտէրէք, մանտառէն Լի-թօնկ-թիւին էսիր վէ միւսաֆիրի օլտըղը զէման-
տօն պազը խաթըրէլէրի օ ինճէ ֆիքիրի Բարիզ գարըլարընա նազլ ու հիքեայէ
իթմէյէ պաշլատը :

Գլէմանս՝ պիր ազ գըզարըպ պօզարարագ պիրտէն պիրէ . — Լաքին, էֆէն-
տի, Զինլի գատընլար նասըլ տըր : Պիզ անլէրի՝ եպլընըզ քիթապլարտա օգուր
վէ եօլնուլարտան իշիտիրիզ . քիթապլար իսէ ազ թաֆսիւթ վէրիլէր վէ եօլ-
նուլար տա սիզին գատար տօղրու սէօյլէմէզլէր . — տէտի :

Պու սիւվալին իւզէրինէ էթիէն՝ էօնիւնտէն սօլկուն վէ լաթիֆ պիր ճիսմը
խայալի միւրուր իթտիկինի կէօրտիւ . մինի մինի Հօնկ-Մա-նաօ՝ թա ուզագտան
նուր ճէմալիյէ վէ մահպուն մահպուն կիւլիւմէմէքտէ օլան գըրմըզը տուտագլա-
րըյա աղըր էնտամ իտիօր իտի : Պունըն իւզէրինէ էթիէն՝ քէնտիյի հիքեայէյէ
տախիլ իթմէքտէն պիլիճթինապ, պիր խայալի գահրաման օրթայա աթտը վէ
Լին-Անլը տիւլէր գարընըն հիւզնէնկիզ հիքեայէսինի աղըր աղըր նազլ իթմէյէ
պաշլատը : Շիօյլէ քի, էն էվլէլ մէրգումէ կէնճ Զինլի գարըյա նասըլ թէսատիւֆ
իթտիկինի վէ գատէրին Մէնկ-Յույա աթտըղը պիչարէ մէճրուհը՝ մէրգումէնին
նասըլ գապուլ էյլէտիկինի վէ էօլիւմ բէնչէսինտէն գուրթարմաղա սափաշտըղը օ
պէտպախթ եարալըյա ճան ու կէսնիւլտէն նասըլ պագտըղընը, վէ պատէհու
մէրգում Ֆրանսըզ էսիրինին՝ էվլէլքի աչգ ու մուհապպէթինէ նիճէ սատըզ գալ-
տըղընը վէ Յունանլը գըզըն շիտտէթը աչգընա իշթիրաք իթմէքսիզին անը ա
ճըյըպ միւքէտտէր օլտըղընը սէօյլէտի :

Էթիէն՝ քէնտի հիքեայէ վէ սէրկիւզէլթինի պէօյլէճէ Գլէմանսըն էօնիւնտէ
նազլ իթմէքտէն հազգ իտիյօր վէ Գլէմանս իսէ իշիթտիկի սէօզլէրին նէ՝ մէալ վէ
նէ գուվլէթինի ֆէհս իտէմէյօր իտի : Անճագ Մատամ Ժօֆրի իլէ Օկիւսթին՝
Մ . Տօմինիքին ինթիյաթա թիայէթէն քէնտիսինին ասըլ քիմ օլտըղընը սէօյլէմէ-
տիկինի վէ օ դարիպ սէրկիւզէլթին գահրամանը մուրլագա քէնտիսի օլաճաղընը
վէ լաքին քէնտի քէնտիյի մէտն իթմիշ օլմամագ իշիւն մէգըլուր սէրկիւզէլթի տի-
կէր պիրինէ աթֆ էյլէտիկինի զանն ու գըյաս իթտիլէր : Էթիէն տիւլիւնճէյէ
տալըպ պիր ազ սիւքիւթ իթտիքտէ :

Օկիւսթին՝ կիւլիւմէյէրէք . — Էկէր սէօյլէյէն սիզ օլմասա իտինիզ, էֆէն-
տի, ինանմայաճագ իտիմ : Էրքէքլէրին աչգ ու մուհապպէթ խուսուսընտա պու
գատար սատագաթ կէօսթէրմէլէրինի մէմուլ վէ իտտաա իտէրմիսինիզ :

Էթիէն . — Պէն հիշ պիր շէյ մէմուլ վէ իտտաա իթմէմ, մատամ . Պէն սիզէ
սատէճէ պիր հիքեայէի սահիհէ նազլ իտիյօրըմ : Տահա նըսֆընը սիզէ սէօյլէմէ-
տիմ . . . Էկէր թէքմիլ հիքեայէյի տույսանըզ, քեաֆֆէի աչգլարըն տէյիլ իսէ
պիլէ, անէրտէն պազըլարընըն անտ ու չարթա թիայէթ իթտիքլէրինի գապուլ
իտէր իտինիզ, Հիքեայէսինի նազլ իթտիկիմ տէլիզանլը՝ օ պիչարէ մինի մինի Զին-
լի գարընըն մուհապպէթինէ նիշիւն թէսլիմ օլա իտի Շիտտէթը աչգը սահիհէ
մէֆթուլ օլտըղընտան, գալպիւտէն պու աչգ ու մուհապպէթի եալընըզ էօլիւմ
մահվ իտէպիլի իտի : Սէվտիկի գարընըն տախի քէնտիսինէ բէք զիյատէ աչգ ու
մուհապպէթի օլտըղընը վէ Ֆրանսատա քէնտիսինէ պէքլէտիկինի պիլտիկինտէն ,

հէր նէ գատար ավտէթի իւմիտսիզ պիր չէյ իտի իսէ տէ, պու աչգ ու մուհապ-
պէթէ սատագաթսըզլըգ՝ աստի պիր ալչաքլըգ օլանագտը. ալչաքլըգ իսէ՝ հէր նէ
ճիհէթճէ օլուսսա օլուսն, ուլուվլը ճէնապը օլանլարճա մէնֆուր պիր չէյ տիր,
պիւմիշ օլասընըգ:

Օկիւսթին՝ էլան միւսթէհզիյանէ պիր թարգտա. — էօյլէ իսէ օ կէնճ Ձիւլի
գարը՝ պիզէ թարիֆ իթտիկինիզ գատար կիւզէլ տէյիլ տիր: Իսմի նէ՞ իտի:

Էթիէն. — Իսմի Հօնկ-Մա-Նաօ իտի քի, Յրանսըզճա Վեալ Ագիզ» (Ակաթ
Րօզէ) տիմէք տիր: Հագիգաթէն մէրգումէ գարը՝ ագիգ կիպի բաքիզէ պիր ճէ-
նան օլուպ, իրի իրի գարա կէօզլէրինտէ պիր աթէշը աչգ բարլայօր իտի... Մէր-
գումէ՝ պիզգաթ քէնտիսի քէնտի հիքեայէի հիւզնէնկիզինի պանա նազլ իթմիշ
օլմաղլա, մէրգումէյէ տիրիղը աչգ ու մուհապպէթ իտէն քիմսէ տախի ինթիմալ
քի անըն գատար մուզտարըպ օլըյօր իտի Պու աստամ էկէր պաշգա պիր գատընը
սէվմէմիշ օլսա իտի՝ մէրգումէ Ձիւլի գարըյը սէվիպ, պէրապէր կէթիրիւր իտի:
Պիզ՝ պահրիյէլիլէրիմիզ նէ թարգտա էօմիւր կէշիրտիկիմիզի սիզ պիւմէզսինիզ...
Յէտաի նէֆս իլէ եալընըզլըգ եիւզիւնտէն իմրար իթտիկիմիզ էօմրիւն նէ օլտը-
ղընը էկէր պիւմիշ օլսա իտինիզ, մատամ, պու գատար իթիգատսըզ օլմալըպ,
տահա զիյատէ նազարը աֆվ իլէ պագար իտինիզ:

Էթիէնին տիւշարը թէլաշ վէ հէյէճան օլտըղը՝ կէօզլէրինին բարըլթըսընտան
պէլլի օլմաղլա, իքի կէնճ գատընլար՝ մէրգումըն պու հալը խալէճանիշթիմալի-
նէ չօգ թէճանկալ իտիյօրլար իտի: Էթիէն՝ պիր նէվի թէլաշ ու հարարէթլէ թէ-
քէլլիւմ իթմէքտէ օլուպ, սէօզիւնի գաթ իթտիքտէ էքէյիճէ միւստէթ սիւքիւթ
էյլէտի: Օկիւսթին՝ պու եապանըն քիմսէտէ պիր ճազիպէի ազիմէ միւշահէտէ
իթմէքտէ օլուպ, պիր իշ աստամընըն շաիր կիպի սէօլլէմէսինի մահգուէիյէթ-
լէ իսթիմա իտիյօր, վէ անըն նասիյէի հալինտէն սահիպը գէքեա ու ֆլթանէթ
օլտըղընը Ֆարգ իտէրէք միւթէէսսիր օլըյօր իտի: Օկիւսթին՝ կէօզիւնի Գլման-
սըն իւզէրինէ չէվիրտիքտէ, մուհիպպէսինին սիմասընտա հասըլ օլան թէպէտ-
տիւլտէն տիւշարը թէհայյիւր օլտու: Մատամ Ժօֆրի՝ պիր ճէմիյէթէ կիթտիկին.
տէ, էքսէրիա սիւքիւթ իտուպ, միւսահապէյէ հէման հիշ տախիլ օլմազ, գանն
իտէրսին ահվալը խարիճիյէյէ պի ֆիւթուր կիպի տուրուր վէ ֆամի,եաճա սէօհ-
պէթլէրի եալընըզ թէրպիյէ ու նէգաքէթինտէն նաշի տիյնէր իտի: Օ ագչամր իսէ
իրի վէ մավի կէօզլէրինտէ պիր նուրը ֆէրահիյէթ միւշահէտէ օլընըպ, սօլկուռ եա-
նազլարը պիր ազ գըզարըյօր վէ արասըրա պիւթիւն վիւճուտըյլա սարսըլըյօր
իտի:

Մամաֆիհի Մատամ տը Սօլինէինին պազը տօսթ վէ ահիպպասը վիւրուտ
իթմէքտէ օլտըզլարընտան, սահիպէի խանէ սըֆաթըյլա մէրգումանը գապուլ իթ-
մէք ինգրէ իշ օտասընտան չըգմաղա մէճպուր օլտու: Անըն արգասը սըրա Գլէ-
մանս տախի կիթտիկինտէն, պահրիյէ գապիթի եալընըզ գալտը:

Էթիէն՝ պաշընը էլլէրինին արասընա ալտը... Աճապա եանագլարընտան ա-
չաղա ճէրէյան իտէն կէօզ եալլարընը՞ մը սէթր իթմէք իշիւն իտի: Զա՛վալլը ա-
տամճըղազ, Բէնտիսինէ էօյլէ կէլիյօր իտի քի, հագիգաթը ահվալին խարիճինտէ,
րույա վէ խայալաթ իշինտէ եաշայօր... պիր ազ էվվէլ նէգտինտէ ճիւզի պիր

վագթ կէջերտիկի օ տիւլէր գատընճըղազը ճան ու կէօնիւտէն սէվիյօր, էվվէթ, սէվիյօր իտի, վէ օ տա քէնտի գէվճէսի իտի, Օ գարը քէնտիսինէ ակա իտի Մէր-գումէ գատըն երւքսէք պիր նիտա սալը վէրիպ քէնտի գուճաղընա աթըլվագ ք-չիւն քէնտիսի եալընըզ պիր քէլիմէ սէօլլէսէ քիֆայէթ իտէր իտի... Պուենտան մաատա, պիր նէվի գուվվէի մըգնաթըսիյէ իլէ մէրգումէնին քէնտիյէ տօղրու ճէլպ օլընտըղընը հըսս իտիյօր իտի, Մէրգումէ գատըն՝ պու եապանճը քիմսէնին հէֆուզ աղլատըղը քէնտի էվվէլքի գօճասը օլտըղընը հիչ պիլմէզ իտի, վէ լաքին տիւնքի եապանճըտան հէման ճէզպ օլընըպ անըն թէէսիրը չէտիտինէ տիւչար օլ-տըղընը էթիէն ըէյ իւլ այն կէօրիւյօր իտի :

Պու միւթալէտայա մէպնի պարիյէ գապիթի՝ Գլէմանս իլէ քէնտիսինին խա-պէրլէրի օլմագսըզըն վէ ղայըը իլսթիյարի օլտարագ, եէնի վէ ղարիպ պիր թէաթ-րօ օլուենընըն օլուենըլարը օլաճաղլարընը պիրինճի տէֆա օլտարագ թէֆէքքիւր էյլէտի, կէնճ գատըն՝ քէնտիսինի սէվէճէք, վէ էսքի մուհապալէթինէ խըյանէթ իթմիչ զաննըյլա իհթիմալ քէնտի քէնտիյէ տէ լանէթ օգույաճագտը : Պու գա-տըն՝ պիլաքիս պիզզաթ քէնտի քէնտիյէ վէ եէկեանէ սէվմիչ օլտըղըն ատամա սա-աթգ գալաճաղընը նաճըլ քէչֆ խտէպիկէճէք իտի :

Էթիէն՝ պիր ճիւրաթ վէ ճէսարէթը ֆէվգէլատէ իլէ ֆէտաթի նէֆա իթմէյէ գարաթ վէրտիկի սըրատա, մէմուլին ղայրը պու գարընըղընը խաթր ու խայա-լինտէն պիլէ կէչիւմէզ իտի, Վալիտէլիք ճիհէթինճէ Գլէմանս մուգտարըպ օլմա-մագ իչիւն էթիէն՝ ֆէտաքեարըպ իլսթիյար իթմէք իսթէմիչ իտի, չիմտի իսէ Գլէմանս՝ աչըգէլիք ճիհէթինճէ մուգտարըպ օլաճագտը : Էթիէն՝ մէրգումէյի ըէք էյի թանըտըղընտան, անըն հէյէճանընը տա ֆարգ ու թէմեիզ իտէպիլիր ի-տիս Պէնդի սօլիուէն վէ կէօզլէրինտէ ալէամէթը էնտիչէ մէչհուտ գըտըղընտան, մէրգումէնին պիր չիտտէթը խալէճանա տիւչար օլտըղըն անլաչըլըյօր իտի... :

Իչ օտասընըն քիւչիւճէք գարուսը՝ խալը էօրթիւլէրի սալընարագ պիրտէն պիրէ աչըլտը վէ Գլէմանս իչէրի կիրտի Պու գատըն՝ Մ. Տօմինիքի կէօրմիւչ վէ տիյնէմիչ օլտըղըն օտայա պիր ազ վագթ տահա տուխուլ իթմէք իսթէյօր իտի, զիրա մէրգումը սալօնտա Օկիւսթինին միւսաֆիրլէրի միյանընտա կէօրմէտիկին-տէն, անը կիթմիչ զանն իտիյօր իտի, Գլէմանսըն պիւսպիւթիւն ըէնկի աթտը-պահրիյէ գապիթի՝ ալըգ ալըգ պագմագտա վէ տէրին պիր տիւչիւնճէյէ տալմըզ պուլըմագտա օլտըղըն հալտէ, նէրէտէ իտի իսէ եինէ օրատա օթուրըյօր իտի : Տէլիգաւըլը գապիթ՝ խալընըն իւզէրինտէ պիր իբէլի ֆիսթանըն խըչըլտընըն ի-չիտէրէք, պիւթիւն վիւճուտըյլա թիթրէտի կէլէն՝ պիզզաթ Գլէմանս իտի : Մէր-գումէ գատըն՝ թամ քէնտիսի իւզէրինտէ տիւչիւնտիկի վէ ազ ու ֆիքրի քէնտի-սինտէ օլտըղըն սըրատա քէնտիյէ (էթիէն) տօղրու կէլիյօր իտի : Էթիէն՝ պիրտէն պիրէ ալագա գալգտը վէ կէօյա քէնտի միւթալէասընը անըն զիհնինէ նագլ իթմէք իչիւն տիք տիք գարընըն երւզիւնէ պագարագ : Էլլէրինտէն թութտու, քէմալը չէվզ ու խահրիչէ մէրգումէնին նագիք բարմագլարընը սըգը սըգըյա պուս իթտի վէ պալիլըն պիր սէտա իլէ :

— Սէվէրիմ սիգի... — տէտի :

Գլէմանս պու սէօղիւ իչիտինճէ : չէտիտ պիր հէյէճանա տիւչար օլտըն, վէ

նէ պիր ճէվապ վերէպիտի վէ նէ տէ պիր հարէքէթ իճրա իտէպիտի : Էթիէն
գաբուլը աչըպ ֆիրար իթմիշ իտի :

4 .

Պիւթիւն կէճէ Մատամ Ժօֆրի՝ օ առաւել ճէմիյէթինին լէթաֆէթլէրինի
տէրխաթըր իթաի : Մէսէլա, իւշ կիւն էվվէլ քէնտիսինի թանըմայան պիր առամ
քէնտիսինի սէվտիկինի սէօյլէմէկէ ճիւրաթ իթմիշ իտի : Վէ պու առամ քի՞մ ի-
տի : Էթիէնին սօն խապէրճիսի, գօճասընըն եազտըղը սօն մէքթուպընը կէթիւրէն
առամ իտի : Տիմէք Օկիւսթին եանըլմայօր իտի : Գլէմանսըն՝ մուհիպէսի թա-
րաֆընտան թէսափուր իտիմիշ պիր րօման գանն իթտիկի չէյ՝ հազիգաթը հալ
օլույօր իտի :

Մ. Տօմինիք՝ կերէք վաղիյֆէսինի իյֆա իթմէք վէ կերէք գալպինին սէվզը
թապիսինէ իթաաթ էյլէմէք իչիւն զարիպ պիր թէհամմիւլ իլէ Էթիէն Տարգու-
րըն տուլ գարըսընը արամըլ իտի : Պու առամ՝ մէրգուլմէյի չիւպկէսիզ էվվէլտէն
կէօրմիւշ օլուպ, անը չիւպկէսիզ սէվիյօր իտի : Մէրգուլմէյի եէնիտէն էվլէմիշ
պուլընճա, պիր չօգ սէնէլէր գալպինտէ հըֆզ իթտիկի սըրրը արթըգ կիզլէյմէզ
իտի : Շիմտիքի իգրար ու իթիրաֆը սահիհ օլտուղը՝ էվվէլքի սիւքիւթինտէն
պէլլի իտի :

Պիր վագթ սիւքիւթ իտէր իտի, չիւնքի Էթիէնին տօսթը իտի : Չիմտի ֆիք-
րինի սէօյլէյօր, չիւնքի Մ. Ժօֆրի գայտսըղըն պիրի օլուպ, քէնտիսիյէ տէ հիշ
պիր միւնասէպէթի եօգ իտի : Պու աչգ ու սէվտանըն գըրգ սէքիզ սաաթ գար-
ֆընտա թէվէլիւտ իթմէսի վէ պու գատար պէօյիւմէսի գապի՞լ մի տիր, պուընը
պէօյլէ նա՞սըլ գապուլ իթմէլի : Պիրինճի միւլագաթլարընտա Գլէմանս՝ Մ. Տօմի-
նիքի էյի անլամըլ իտի : մէրգուլմ՝ տօղրու պիր առամ իտի, եալան սէօյլէմէք
վէ եախօտ հիյլէքեարլըգ իթմէք հիշ պիլմէզ իտի : Մատամ Ժօֆրիյի տիւշարը
հէյէճան իտէն կէօղլէրինտէ սաֆվէթը գալպի նիւմայան օլույօր իտի : Նէ՝ զարիպ
չէյ : Կէնճ գարը՝ պահրիյէ գապիթինին նէ խալիսէթինտէն չիւպկէ իթմէյի վէ
նէտէ անըն պիրտէն պիրէ ալէագա վէ թէաչլիւգ իթմէսինէ կիւճէնմէյի Խաթթ
ու խայալինտէն պիլէ կէչիրմէյօր իտի : Անճագ տիկէր պիր առամ էկէր քէնտի-
սինէ ալէագա իթմիշ օլսա իտի, ըֆֆէթ ու ըսմէթինտէն նաչի՝ Գլէմանս կիւճէ-
նէճէք վէ գալպի միւնքէսիր օլանագ իտի : պու կէնճ գարը՝ Մ. Տօմինիքին իւ-
նը աչգ իթտիկինի տէրխաթըր իթտիքճէ՝ գալպինտէ զայէթ լաթիֆ պիք հարա-
րէթ հըսս իտիյօր վէ պու հարարէթ քէնտիսինէ հիւսնիւ թէէսիրի մուճիպ օլը-
յօր իտի :

Պու առամ քէնտիսինի սէվիյօր մը իտի : Ֆէնալըգ նիհայէթ նէ՞րէտէ իտի :
Քէնտիսի ֆէնա պիր չէյ եաբմայօր իտի : Նիրմի ալթը եաչընտա պուլընճա պիր
գարը՝ հէր արգու վէ իւմիտլէրինտէն պիւսպիւթիւն վագ կէչէմէզ :

Գլէմանս՝ քէնտի քէնտիյէ հէր պուլարը տիւշիւնիւյօր վէ վիճտանընտա րա-
հաթսըղըգ հըսս իթմէկէ պաչլայօր իտի : Մէրգուլմէ գատըն՝ իքինճի գօճասընը

հիշ տիւշիւնմէյիպ, Ասիանըն պիր ուճընտա մուէպպէտէն եաթմազտա օլան է-
թիէնի տիւշիւնիյօր իտի, էկէր պաշգա պիր ատամ սէվէր իսէ՝ շիմտիքի թաշըտը-
ղը իսմէ տէյիլ՝ էլան աղլամազտա օլտըղը իլք գօճասընըն իսմինէ խըյանէթ իթ-
միշ օղմայաճազ մը իտի: Պիր գարը՝ սահիհէն գարը օլտըղը հալտէ, վազիյֆէյի
տայմա հըսսիյաթլա գարըշտըրըր, Գլէմանս՝ Մ. Ժօֆրիի հիշ սէվմէտիկինտէն,
անը հիշ ումուրընտա իթմէզ իտի: Եալընըզ էթիէնի թաբարճասընա սէվտիկինտէն,
իլք գօճասը օլան մէրգոււմ կէնճ զապիթին վէֆաթընտան վէլէվ պիր խայլի միւտ-
տէթ սօնդրա օլտուէն՝ տիկէր պիր ատամըն իւզէրինէ տիւշիւնիւպ անտէն միւթէ-
էսսիր օլմասընա թէաճճիւպ իտիյօր իտի:

Անտէն միւթէէսսիր օլմասը՝ խաթրընա կէլինճէ, Գլէմանս՝ քէնտի քէնտիյէ
հիտտէթ իթտի: Պուէնըն իմքեանը եօգ իտի, պու օլամազ շէյ իտի, պէօյլէ օլմա-
մալը իտի: Մ. Տօմինիք՝ պիր գատընըն արթըզ քէնտի քէնտինտէն վազ կէշէճէկի
պիր սըրաաա քէնտի ահվալը խուսուսիյէսինէ գարըշարազ քէնտիսիյլէ միւնասէ-
պէթ բէյտա իթմէկէ պաշլատըղը իշիւն քէնտիսինի տիւշարը հէյէճանը ազիմ ի-
տիյօր իտի: Ծան սըգընթըսընա վէ եախօտ ֆիւթուրընա գարըն քէնտիսինի քիմ
միւտաֆէա իտէճէք իտի: Բիւշիւք Անթուանէթ մի: Մուգտարըպ օլան պիր գա-
րը իշիւն չօճուք՝ պիր պէհանէ օլապիլիր, լաքին ասլա պիր հըմայէ օլամազ:
Պուէնա սայ ու զայրէթէ րաղմէն Գլէմանս՝ տայմա պահրիյէ զապիթինի կէօրիւր
վէ պու զապիթ՝ էլինի թութուպ, թիթրէք պիր սէտա իլէ Վ—էվէրիմ սիզի...
— ք տէր իտի:

Գլէմանս պու աճը տիւշիւնճէլէրէ տալմը օլուպ, էթիէնին՝ տօսթը թարա-
ֆընտան իլանը աշգ օլընտըղընը թահսին իթտիկինէ քէնտի քէնտինճէ գանաաթ
հասըլ իտիյօր իտի: Մէրգոււմէ գարը՝ Մ. Ժօֆրի իլէ էվէնտիկի իշիւն քէնտի
քէնտիյի գապահաթլը սայսըղը կիպի, նիճէ զարիպ պիր սուրէթտէ իլք գօճասը-
նը խաթրընա կէթիւրէն պու ատամը սէվմէսի տէ քէնտինճէ թապիի պիր շէյ
կէօրիւնիյօր իտի:

Էօյլէն րատտէլէրինտէ Մատամ տը Սօլինի կէլիպ մուհիպպէսի Գլէմանս իլէ
թաամ իթմէք թէքլիֆինտէ պուլընտը:

Օկիւսթին՝ Գլէմանսը կէօրիւնճէ պիւլէնտը ավազ իլէ. — Եա՛ Րապպիմ, սէն
արթըզ էվէլէքի տէյիլսին:

Գլէմանս. — Օկիւսթի՛ն...

Օկիւսթին՝ գահգահ կիւլէրէք. — Բէնտինի միւտաֆէա իթմէկէ չալըշմա,
նէ օլտու նէ օլմատը պիւլմէմ, լաքին պու կիւնքի Գլէմանս՝ տիւնքի Գլէմանսա
պէնդէմէյօր:

Մատամ տը Սօլինի՝ Մատամ Ժօֆրինին կէօլէրինտէ պիր հէյէճանը ազիմ
ալէամէթի միւշահէտէ իտէրէք, մէրգոււմէնին եանընտա օթուրուպ էլէրինի
թութոււ վէ տէտի քի:

— Էկէր պէնտէն գօրգար իսէն՝ սըրընը պաշգա քիմէ աչաճազսըն:

Գլէմանս՝ էօնիւնէ պագարազ, սէրպէսթիի լիսան իլէ. — Պէնի սէվիյօր:

Օկիւսթին. — Էյ սէն տէ անը սէվէրմիսին:

Գլէմանս. — Սէվմէքտէն գօրգույօրմ...

Մատամ տը Սօլինեի՝ այաղա գալգըպ, Գլէմանսըն խուսուսի օտաւընտա
պիր աղ կէզինտիքտէն սօնրա պիր տագիգա տուրարագ փիւշիւնճէյէ տալտը վէ
պատէհու մուհիպպէսինէ տօղրու կիտէրէք տէտի,

— Սէնի սէվիճօր մը Պէն պունը պիլիր իտիմ Գէնտիսինէ հիշ մէրագ իթմէյէն
պիր գարըյը օ գատար չէվգ ու զայրէթլէ արամասընը մէմուլ իտէ՛րմիսին : Պէն
պունը սանա սէօյլէտիմ, սէն պանա ինանմագ իսթէմէտին, օմուզլարընը օյնա-
թըյօր իտին Շիմտի արթըգ պէնիմ զաննըմըն եանլըջ օլմատըղընը թաստիգ իթ-
մէյէ մէնպուրսըն :

Գլէմանս՝ պտշընը էլլէրինին արասընա տարագ զայէթ եավաչ պիր սէտա իլէ
ճէվապէն . — Էկէր պիլմիշ օլսա իտին՝ աճապա պէնի նի՞ճէ թաայիպ իտէճէք ի-
տին . . .

Օկիւսթին . — Սէնի թաայիպ իթմէ՛ք մի :

Գլէմանս . — Պիւթիւն կէճէ մէրգոււմ տէլիգանլընըն իւզէրինէ տիւշիւնտիմ,
նէ՞ տէրսին : Տիւն սիզին էվտէ պանա իլանը աչգ իթմէյէ ճէսարէթ իթմիշ տիր . . .
Օ տագիգատան պէրու հիշ խաթրըմտան չըգմայօր . սէօյլէտիկի սէօզլէրին քեաֆ-
ֆէսինի տէրխաթըր իտիյօրըմ վէ քէնտի գիբըն ճէմիլինի պիր լէթաֆէթը ֆէվ-
գէլոյէ իլէ թէխաթթուր էյլէյօրըմ Պէօյլէ պիր միւթալէաի նամէչրուէտէ պու-
լընտըղըմ իշիւն գապաւաթլը օլտըղըմը պիլիրիմ . լաքին . . . — տէյինճէ ,

Մատամ տը Սօլինեի՝ սըգը սըգը մուհիպպէսինէ սարըլարագ . → Արթըգ պիր
չէյ սէօյլէմէ Պէն սէնի սէնին գատար պիլիրիմ . սըրրլարընըն քեաֆֆէսինէ
ակեահըմ . Պէն քէնտիմճէ պիր ալպէագ իթթիխազ իթմիշիմ տիր քի , պունա
հէր քէս շիւպէնսիգ . . . ախլագսըղըգ տիյէճէք տիր : Հա՞նկը ինսան սէնտէն
գիյատէ մուզտարըպ օլմուշ տըր : Պիշ գաչ կիւն անճագ րահաթ եիւզիւ կէօր-
տիւն : Սէվտիկին քիմսէ՝ տիւշիւնինտէն իւշ հաֆթա սօնրա էլինտէն ալընտը , ի-
քինճի գօճան սէնին մուհապպէթինէ լալըգ օլամատը , սէնին մուհապպէթինի
ճէլպ իտէմէտի Էկէր սանա պիր աղ սաատէթ կէլիյօր իսէ , զավալը գատընըն-
ղա՛գ , պարի անը ըտտ իթմէ վէ սէվիմէյէ քէսպը իսթիհգագ իթտիկինի տիւ-
շիւն :

Էօյլէնտէն սօնրա պիւթիւն կիւն Մատամ տը Սօլինեի՝ Գլէմանսըն եանընտան
այրըլմատը , գիրա Օկիւսթին՝ մէրգոււմէ կէնճ գատընըն եարաեալընըգ գալըպ
տիւշիւնճէյէ տալմասընը իսթէմէգ իտի . Գլէմանս՝ հէման քէնտիսինին պիլէ խա-
պէրի օլմագսըղըն միւշէվվէշ պիր սուրէթտէ պահրիյէ գապիթինէ պէլէյօր ի-
տի . Մէրգոււմ տէլիգանլը մութլագա եա կէլէճէք վէ եախօտ մէքթուպ եաղա-
ճագ իտի : Կէլէճէքտի . . . Պու գիյարէթ Գլէմանսըն խաթրընա կէլտիքճէ , գօրգու
վէ իւմիտինտէն նաշի պիւթիւն վիւճուտըյլա թիթրէյօր իտի : Աճապա քէնտիսի-
նէ նէ՞ սէօյլէյէճէք իտի . վէ պա խուսուս էկէր իլք կիւնքի ճիւրաթլը սէօզլէ-
րինի թէքրար իտէճէք օլուր իսէ՝ քէնտիսի օնա նէ՞ ճէվապ վէրէճէք իտի :

Օկիւսթին ագիմէթ իթտիկինտէ գարանլըգ պասմաղա պաշլայօր իտի : Մ .
Ժօֆրի սապահտան պէրու օրթայա չըգմայըպ , Գլէմանս տախի օ կիւնիւ քէրի-
մէսինէ հէման հիշ պագմատըղընը քէմալը տէհէթլէ տէրխաթըր իտիյօր իտի :
Աճապա հըսըն ճէտիտի բէք գուվվէթլի օլտըղընտան , օ զէմանա գատար ճանը
կիպի սէվտիկի նուր տամլասը չօճուղընը պիր գաչ սաաթ ունութըյօր մը իտի :

Օրատա իսէ շիջէլէնմիշ յիշա աղաճարընըն արասընտա, Եուն-Նանըն ալ-թուն գաբլը ասիւմանը ալթընտա մինի մինի պիչարէ պիի Չինլի գատըն՝ տէրտ ու քէտէրինտէն էօլիւյօր իտի: Պու գատընճըղազ՝ ճանբարէսի օլան Սի-Եունըն Հսին-Գայ Թարիգի իւզէրինտէ կէօզտէն նիհան օլտըղընտան պէրու պիլճիւլէ ահվալը ալէմէ Ֆիւթուրսըզ տուրըյօր իտի: Մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին իլէ քէրի-մէլէրի՝ մէրգումէյէ տէֆը զամմ իթտիրմէյէ պիհուտէ չալըլըթօլլար իտի: Հօնկ-Մա-Նաօ ուսուլճաճըգ պաշընը սալլայըզ ճէվապ վէրմէզ իտի:

Պու Չինլի գատըն՝ ագչավարը գօնալըն պէօլիւք ափուսընտա Եօսունտան մամուլ պիի գանաբէ իւզէրինտէ օթուրըր, պուլուլթարըն կէչտիկինի սէյր իտէր վէ ագլ ու Ֆիքրի պու սէհապարէլէրլէ պէրապէր Թա ուզագլարա կիտէր իտի:

Քէնտիյի Թէմամըյլա մէֆթունէի աշգը իթմիշ օլան քիմսէ աճապա նէրէ-աէ իտի: Շիւպչէսիզ քէնտի սէվկիւլիւ Գլէմանսընը պուլումը իտի, զիրա տիկէր պիի գատըն՝ քէնտիսինէ հէր նէ գատար ալէազա վէ Թէաշլիւք իթմիշ իտի իսէ-տէ, քէնտիսի ճան ու կէօնիւտէն օ գարըյը սէվիպ Թէմամըյլա օնա թատըգ գալմը իտի: Չինլի գատըն՝ պէօլլէճէ ահ ու վահ իտէրէք վէ Եապանճը պիի քիմ-սէյէ կէօսթէրտիկի մուհապէթի իւմիտսիզ գալարազ կէնճիկի սօլուպ Ֆարըյա-ճաղընը Թէէսսիւֆը ագիմէ Թէֆէքքիւր իտիյօր վէ Թալիի նասազը ալէյինտէ հիտտէթլէնիյօր իտի: Ձէվճէ օլտըղը գէման գօվուլմը, աշգէ օլտըղը գէման իտտու ու տէֆ իտիլմիշ իտի: Իթտիկի ֆէտաքեարըղը պիի տէնաթ ատտ իտէ-րէք բէշիման օլտու վէ էթիէնի խահնախահ ալըգօյմատըղընա Թէէսսիւֆ իթտի: Անըն Ֆիրարընա Եարտըմ իտէճէք Եէրտէ, շէրիքը Թէօհմէթի օլմազտան իմթի-նա իտէպիլր իտի: սահիհէն սէվտիկի Եէկեանէ ատամըն քէնտիսինտէն տուր ու մէհճուր պուլընմասընտան չիմտի մուզտարըզ օլմասը՝ քէնտի խաթասը Եիւզիւն-տէն իտի: Խիւլասաի քէլամ, Թէմամըյլա մէֆթունը աշգ օլան պիի քիմսէ հիշ պիի վագթ պիւսպիւթիւն մէյյուս օլմատըղը կիպի, Չինլի գատըն տալի Սի-Եունըն՝ (էթիէնի) արատըղը սէվկիւլիսինէ պէլքի տէ գափուչամատըղընը քէնտի քէն-տիյէ իւմիտ իտիյօր իտի:

Մէրգումըն քէնտի մէվլէթիւտէ Եաբաեալընըզ պուլընմատըղը, վէ սէվկիւ-լիւ Հօնկ-Մա-Նասընը Թէրք իթտիկինէ Թէէսսիւֆ իթմէտիկի նէ՞ մալիւմ: Պու Ֆիքր բէյտէրբէյ վիւճուտ պուլուպ, Չինլի կէնճ գատըն՝ ճանբարէսինի Եէնիտէն կէօրմէյի շէտիտէն արգու իթտի: Անը Եէնիտէն կէօրմէք. լաքին նէրէաէ: Բէք օ գատար գէքի օլմայան պու գատըն «Պրանսա» քէլիմէսինտէն աշգ վէ միւսէր-րահ պիի շէյ անլամազ իտի: Քէնտի քէնտիյէ էօլլէ տիւչիւնիր իտի քի, մալի տէնիզլէրին էօթէսինտէ քէնտի մէվլէթիւտէն պիւսպիւթիւն Ֆարըլը պիի մէմ-լէթէթ վար տըր, պիթ գատըն՝ հիշ պիի վագթ օրայա վասըլ օլմազ: Պու ուզուն վէ մէշագգաթը Եօլճուլըղըն բէք պէօլիւք կիւճիւլէրինի վէ հիշ պիի հըմայէսի

օլմայան պիր դարընըն տիւշար օլաճաղը հէր նէվի թէհլիբէլէրի մէրգումէ քէշֆ իտիյօր իտի :

Մամաֆիհի Հօնկ-Մա-Նաօ պիր տագիգա պիլէ խէվֆ իթմէտի : Նիյէթինի էյի-
ճէ գարարլաշտըրընճա, տիւշար օլաճաղը թէհլիբէ վէ եօրկունլըգլարա հիշ էհէմ-
միյէթ վէրմէտի : Եվմէլա մանտառէն Լի-Թօնկ-Մինին րիգադընը թահսիլ իթմէք
լաղըմ կէլիվ, ֆիքրինի օնա աշմաղա վէ էսիրին ֆիքարընա եարտըմ իթտիկինի
մուճարիլէյի մանտառէնէ սէօլլիմէկէ հիշ թէրէտտիւտ իթմէտի : Մանտառէն բէք
օ գատար եէնի պիր շէյ իշիթմէյօր իտի : ագրապասընտան պուլընան մէրգումէ
գատընըն՝ ֆիքարիյէ եարտըմ իթմիշ օլտըղընա ղաթէն անիտէ շիւպհէ իթմիշ
իտի : Եկէր գալպինտէ մէրհամէթի՝ հիտտէթինէ ղալէպէ իթմէսէ, մէրգումէյի
թէէտիպ իթմէյէ գալգըլըր իտի : Չաթէն պէտպախթ գարը՝ քէնտի եանընտա
շիշէք կիպի սօլուպ ֆարըմագտա օլտըղընտան, տահա զիյատէ պու շէյ իշիւն
մէրգումէյի աճըյըպ մէրհամէթ իտիյօր իտի :

Վէ լաքին մանտառէն՝ Հօնկ-Մա-Նաօնըն՝ քէնտիլէրինի թէրք իտուպ կիտէն
էօյլէ պիր նանքէօրէ գալուշմասընա մուվաֆագաթ իտէճէճ՝ մի իտի : Պուըն-
լա պէրապէր մէրգումէյի օ տէրէճէ մահգուն վէ սօլկուն կէօրտիւբտէ, գալպին-
տէ տայմա պիր էսէրը րահմ ու քէրէմ թէվէլիւա իտիյօր իտի : Հօնկ-Մա-Նաօ՝
նիյէթ վէ արգուսընը Լի-Թօնկ-Մինէ պէյան իթտիքտէն սօնրա սիւքիւթ իթտի :
Լաքին հէր կիւն թաամ վագթընտա մանտառէն՝ կէնճ գատընըն պիր նազարը
միւթէգարրուանէ իլէ տիք տիք քէնտիսինէ պագմագտա օլտըղընը հըսս իտիյօր
իտի : Մէրգումէ արթըգ տօղրուտան տօղրույա պիր շէյ թալէպ ու պէյան իթմէ-
յիպ, կէօյլէրի՝ պիր սուրէթը պէլիղանէտէ քէնտի եէրինէ սէօլլէյօր վէ քէտէր
ու ըզտըրապը ազիմի՝ պէյան էյլէյօր իտի : Պիր սապահ Լի-Թօնկ-Մին արթըգ
թագաթֆէրսա օլարագ ուսուլճաճըգ,

— Յրանսայա կիտէպիքիրսինիպ... — տէտի :

Պու սէօզիւ իշիտիքնէ գատըն օ գատար րէնկի աթըպ պէմպէյազ քէսիլտի
քի, մանտառէն՝ մէրգումէյի պայըլաճաք պանն իթտի : Պատէհու Հօնկ-Մա-Նաօ՝
թաթըլը պիր կիւլիւմմէյիլէ գըրմըզը տիւտագլաթընը նիմ աշարագ եալաշ պիր
սէտա իլէ,

— Թէէքքիւր իտէրիմ, — տէտի :

Լի-Թօնկ-Մին. — Անճագ իսթէրիմ քի եաբաեալընըգ եօլնուլըգ իթմէյէսի-
նիպ : Պու կիւնլէրալէ Մէնկ-Յուտան պիր պազիրկեան Լաօ-Գայա կիտէճէք. օն
պէշ կիւն գատար զիյատէ եօլնուլըգ իտուպ սիգի Հանօյ լիմանընա գատար կէօ-
թիւրմէսինի թաճիրը մէրգումա րէճա իթտիմ :

Օ մինի մինի Չինի գատընըն նէ՝ ումուրը իտի : Բէնտի արգուսը՝ Եուլն-Նա-
նը թէրք իտուպ, քէնտի սէվկիւլիւսինի պուլմագ իշիւն եապանճը վէ ուզագ
մէմլէքէթլէրէ կիթմէքտէն իպարէթ իտի : Եօլ հաղըրըգլարը ուզուն սիւրմէտի :
մանտառէն Լի-Թօնկ-Մին՝ լաագալլ պիր հաֆթա Սայկօնտա գալմասընը մէրգու-
մէյէ առէթա էմր իթտի : Կէնճ գատըն՝ պիհուտէ պէօյլէ պիր տօլալըզըլը եօլտան
կիթմէսինի մանտառէնին քէնտիսինէ թէնպիհ իթտիկինէ թէաճհուպ իտէրէք,
կէօթէրտիկի սէպէպլէրէ պէյէնմէտիկինի անլաթմագ իշիւն նազիքեանէ պիր
սուրէթտէ պալընը սալլայօր իտի :

Սանտրզլարընտա եալընըզ Ձինլի ֆիսթանլարը պուլընտըղը հալտէ բօսթա-
վաբօրընա րաքիպ օլուպ Ֆրանսայա կիտէպիլիֆր մի իտի: Կէնճ Լին-Անլը գարը՝
ալաֆրանկա կիյինտիքտէ, բէք օ գատար թէհլիքէյէ օղրամազ վէ հէք քէսին
նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմէզ իտի: Պուստա եալընըզ պիր շէյտէն գօրգար
իտի: շէյլէ քի, եէնի պիր գըյաֆէթլէ Սի-Եույա կէօրիւնտիքտէ՝ օլմայա քի
աղ կիւզէլ կէօրիւնսին վէ Սի-Եու քէնտիսինէ պէյէնմէսին: Մամաֆիհի մէրգու-
մէ կէնճ գարը՝ մանտառէնին թէնպիհինէ մուվաֆազաթ իթտի, գիրա իթաաթ
իթմէտիկի թագտիրտէ Լի-Թօնկ-Մին՝ հարէքէթ իթմէսինէ րուի րիզա կէօսթէր-
մէյէնէք իտի: Պու ատամ՝ մէրգումէյի Սայկօնտա իգամէթ իտէն պիր տօսթընա
կէօնտէրիպ, սէյահաթընտա քէնտիսինէ րէֆազաթ իթմէք իւզրէ պիր պէսլէմէ
պուլմասընը րէճա իտէնէք իտի:

Իշթէ պու սուրէթլէ տիպէր Հօնկ-Մա-Նաօ՝ միւրը տիլինին պուլընտըղը
ուզադ մէմէքէթէ տօղրու թըյրան իտիյօր իտի: Հիշ պիր շէյ ազլ ու ֆիթրինի
շէվիրէմէտի: Սէնէնին օ մէվսիմինտէ գամըզ վէ էմսպի նէպաթաթլա մէսթուր օ-
լան Գըզըլ ըրմագտան տօղրու աշաղա էնիպ, էթրաֆընա հիշ պագընմատը վէ
կէօղիւ էօնիւնէ չըգան օ եէնի եէնի կիւզէլ մէնզարէլէրի հիշ սէյր ու թէմաշ
իթմէտի: Հօնկ-Մա-Նաօ՝ պիւթիւն Հանօյ շէհրինտէ եալընըզ պիր շէյ տիգգաթ
իտուպ, պահրիյէ գապիթի իւնիֆօրմասը՝ նիճէ շէյլէր խաթրընա կէթիրտի: Պու
մինի մինի գատընճըղազ նիհայէթ Գօշինչինէ վասըլ օլտու:

Լի-Թօնկ-Մինին տօսթը՝ մուվալէյհ մանտառէնին վէրմիշ օլտըղը թալիմաթը
իյֆա իթտիկի սըրատա, տիպէր գարը՝ հէր կիւն լիման սէվահիլինտէ կէզինէ-
րէք, քէնտիսինի՝ արգու իթտիկի մէմէքէթէ կէօթիւրէնէք օլան վաբօրը սէյր ու
թէմաշա իտիյօր իտի...

Հալ պու քի, պիրինճի տէֆա օլարագ պիր Ֆրանսըզ գարընը կիպի կիյին-
տիկինտէ, գատընլարա մախսուս օլան չուխմէչրէպիկինտէն նաչի գալպինտէ
պիր մէսէրրէթը ազիմէ հըսս էյլէտի: Պիլա քիպր ու ղըրուր, վէլըրզ ու վագարը
խալիսանէ իլէ քէնտի քէնտիյի կիւզէլ պուլմագտա, վէ նազիք պիր Բարիզի գա-
տըն կիպի կիյինմիշ օլարագ էթիլէնէ կէօրիւնտիքտէ քէնտիսինէ պէյէնէնէկինի
իւմիտ էյլէմէքտէ իտի:

Էլհասըլ օ մինի մինի Ձինլի գարը՝ նոյեմբեր այընըն պիր սապահըսը հափա
սօուգ վէ պլութլը օլտըղը հալտէ քէմալը մէսէրրէթ վէ մահգուզիյէթլէ Բարիզէ
միւվասէլէթ իթտի: Պիր չօգ կիւնտէն պէրու եաղմուր եաղմագտա, վէ քէսկին
պիր սօուգ՝ գըլըն բէք եագըն օլտըղընը վէ աղըր գըլ օլմաղընը խապէր վէրմէքտէ
իտի: Մարսիլեատան պաշլայարագ հափա՝ սըճագ մէմէքէթտէ տօղմուշ վէ պէօ-
յիւմիշ օլան Հօնկ-Մա-Նաօյա տօգանմագտա օլուպ, գուրու պիր էօքսիւրիւք՝
մէրգումէնին կէօյսիւնի վէ եիւրէյինի բարալամագտա վէ եանագլարը սօլմագտա
իտի իսէ տէ, Ձինլի գատըն՝ բէք մէսրուր վէ պալսթիյար օլտըղընտան, հիշ պիր
շէյ հըսս իթմէյօր իտի: Պու գարը՝ «Բարիզ» քէլիմէսինի եափաշ պիր սէտա իլէ
թէքրար իթմէքտէ, վէ պու քէլիմէնին թէլաֆֆուզընտա նիճէ սէֆապախշ վատ-
լար աքսէնտազ օլմագտա իտի:

— Սէպտեմբր սիգի... Պիրինճի տէֆա սիգի կէօրտիւկիմտէ, մուէպպէտէն սիգի գէ ախտ օլտըղըմը հըսս իթտիմ, կէչէն կիւն Մատամ տը Սօլիներ՝ եալընըզ պիր աչգիւա տուրախլարը վէ գալպլէրինին պիրինճի հըսսիյաթը աչըգաւէսինէ պատըգ գալանլարը զէվգլէնիյօր իտի, էկէր խօշընըզա կիտէր իսէ սիգ տէ աւըն կիպի զէվգլէնիյիզ, լաքին սէօզիւմէ ինանընըզ Սիգի սըգ սըգ կէօրմէկէ վէ սիգէ բէրէսթիշ իթմէյէ միւսաատէ իտէրէք պէնի դարիգը լիւճճէի մէսէրրէթ իթմէնիզ տէն պաշգա պիր շէյ իսթիրհամ իթմէմ, Պէն պու տարը տիւնեատա եաբաեալընըզմ, քիմսէմ եօգ տըր. ֆամիլեամտան քիմսէ գալմամը, տօսթլարըմ էօթէյէ պէրիյէ տաղըլմը տըր, Պէն մուհապպէթիմի թէմամըյա քիգին իւզէրինիգէ մէրէգէզլէթմիշիմ տիր...

Գլէմանս՝ պու թէղաննիի աչըգաւէտէն տիւչարը հայրէթ օջարագ, կէօզլէրինի նիմ եուվմագտա օլտըղը հալտէ տիյնէյօր իտի. էթիէնին լաթիֆ սէտասը՝ թա գալպլէտէնա գատար թէէսիր իտիյօր վէ աւը տիւչարը ըիգգաթ էյլէյօր իտի, Պու ատապըն քէնտի իւզէրինէ իճրա էյլէտիկի սուի թէէսիրէ մէրգումէ գատըն նաճըլ մուգապլէմէթ իտէճէքտի, Պու ատամ՝ մէրգումէնին քէկէտանէ ալէագա իթմիշ օլտըղը քիմսէյի դարաիպտէն օլարագ քէնտիսինէ տէրլաթըր իթտիրիյօր իտի:

Պարիյէ գապիթի՝ մէրգումէյէ նաճըլ թէսատիւֆ իթմիշ վէ նէ՝ սուրէթլէ օնա ալէագա վէ թէաշիւգ էյլէմիշ օլտըղընը Գլէմանսա նագլ ու հիքեայէ իթմէքտէ օլուպ, պու տա պաղը թէպէտտիւլաթլա սըրֆ քէնտի շախսի՝ հիքեայէսի օլտըղընտան, Գլէմանս՝ մագի իլէ հազըրըն՝ պու միւշապէհէթը ճէտիտէսիտէն տախի միւթէսսիր օլըյօր վէ պու հալ քէնտիսինէ բէք դարիպ ու պճայիպ կէօրիւնիյօր իտի:

Պու կէնճ գատըն՝ ըույա կիպի միւշէվէշ, հագիգաթը հալ կիպի սահիհ պիր պէրկիւզէշէ քէնտիյի տիւչար օլմուշ հըսս իտիյօր իտի, Գլէմանս՝ Տօմինիքէ մէյլ իթմէսիյլէ, սըրֆ էսքի եատիկեարլարընըն նուֆուզ ու թէէսիրինէ մուգգապլէմէթ իտէմէտիկիին քէնտի քէնտիյէ թէսապվուր իտիյօր իտի, Պահրիյէ միւլազիմինին սէսինի ալտըգտա, էթիէնին սէսինի գանն իտիյօր իտի, պահրիյէլինին եիւզիւնէ պագտըգտա, էթիէնի սանըյօր իտի. Աշը գատիմի նաճըլ օլուպ տա աշը ճէտիտիինէ ըհպէր օլտըղընա ագլը իրմէյօր իտի, Զէվճէլիք մուհապպէթի՝ գատէրին աքսիլիկիյլէ շէտիտէն ըախնէտար օլտըղը հալտէ, գալպիտէ հէնուզ մէրքիւզ վէ վէվճուտ պուլընըզ, շիմտի մէրգուլ տէլիգանըյը սէվմէսիյլէ անճագ զէմանը շէպապլէթի հիքեայէսինին գըրըգ զէնճիրինի ըապթ իտիյօր իտի:

Պէրթիէ պուլվարընտա պիրիքտէ թաամ իթտիքլէրի կիւնիւն էրթէսի կիւնիւն էթիէն նամը տիկէր Տօմինիք՝ մէրգուլմէնին խանէսինէ կիթմիշ օլմաղլա, օզէմանտան պէտ իլէ հէր կիւն էօլէնտէն սօնրա խանէի մէքքիւրէ կիտէր վէ աշգ ու մուհապպէթիինին գալմագլ լէթաֆէթլէրինի նագլ ու հիքեայէ իտէր իտի:

Գլէմանս՝ խայալաթա տալմըշ կիպի. — Տիմէք պէնի չօգտան սէվէրնի-նիզ...

Էթիէն. — Պէն սիզտէն պաշգա քիմսէյի սէվմէմիչիմ տիր, Պիրինճի տէֆա օլարագ սիզի Շէրպուրկտաքի պալօտա կէօրտիւկիմտէն պէրու նուր ճէմալինիզ խաթր ու խայալիմտէն հիչ կիթմէմիչ տիր, Ուզուն տէնիզ սէյահաթլարընտա կէօլ իլէ սույըն արասընտա գալտըղըմտա եալընըզ սիզի կէօրիւր, եալընըզ սիզի տիւ-չիւնիր իտիմ, Էօլիւմ թէհլիքէլէրի աթլաթմըշըմ... Էթիէն կիպի... Օն տէֆա էօ-լէճէկիմ զանն իթտիմ, վէ տայմա սօն տիւչիւնճէմ սիզ իտինիզ, սօն վէտամը սի-զէ կէօնտէրիր իտիմ:

Կիւնիւն պիրինտէ Գլէմանս՝ անըն եանլընը թութմագ իւմիտիյլէ ճիւզի միւսթէհլիյանէ պիր թարգտա տէտի քի,

— Պահրիյէ նէզարէթինին պալօսընը զիքր իտէրէք, պէնի օրատա թանը-մըշ օլտըղընըզ սէօյլէյօրսընըզ, Պու տէտիկինիզ սահի՞ մի տիր, սէօղիւնիզէ ի-նանայը՞մ մը:

Էթիէն. — Պիր իսպաթ իսթէրմիսինիզ, Պէյազ մուսըլինտէն պիր ֆիսթան կիյմիչ վէ պէլինիզէ մալի պիր թօգա պաղլամըշ իտինիզ, Բէք ալէա խաթրըմա կէլիր քի, միւճէվհէր օլարագ, պաշընըզա պիր բօզա թագմըշ օլտըղընըզտան, գոււմրալ սաչլարընըզա տահա զիյատէ պիր ըէմնագ վէրմիչ իտինիզ:

Գլէմանս՝ կէօղլէրինի եոււարագ վէ հըսս իթտիկի հէյճանը չէտիտի զապթ իտէրէք. — Սիզ պէնի սէվիյօրսընըզ... Պէն տէ սիզի սէվիյօրըմ:

Էթիէն. — Գլէմա՛նս:

Պու նիտաի չէվգիհթիվաի աշըգանէտէն կէնճ գատըն տիւչարը խէվֆ ու տէհէթ օլարագ կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը, վէ պիր նէվի գօրգու իլէ էլլէ-րինի եէքտիկէրէ բապթ իտէրէք տէտի քի,

— Րէճա իտէրիմ, պանա մէրհամէթ իտինիզ, Գալպիմաէ հասըլ օլան հըսսի-յաթ բէք մուղլագ պիր շէյ օլտըղընտան, կիւն անլայապիլիյօրըմ, Սիզի թանը-մագտան էվվէլ էօյլէ զանն իտիյօր իտիմ քի, պէնիմ մահվ օլան աշգ ու մուհապ-պէթ վէ իւմիտլէրիմ իչիւն տայմա եաս ու մաթէմտէ օլանաղըմ: Սիզէ թէսա-տիւֆ իթտիմ, թօբլանըպ քէնտիմի միւտաֆէա իթմէյի հէնուղ խաթր ու խայա-լիմտէն պիլէ կէչիրմէզտէն էվվէլ սիզ պէնի եէտը զապթընըզա ալտընըզ, Պէն սի-զէ աիտ իմ, եէկեանէ սիզի սէվէրիմ, սիզէ արթըզ հիչ պիր շէյ տիրիզ իտէճէք գոււվէթ ու մէճալիմ օլմայաճագ տըր...

Էթիէն. — Իսթէրսինիզ քի...

Գլէմանս. — Իսթէրիմ քի քէնտիմտէն ութանմայըմ, մահնուպ օլմայըմ, Իսթէրիմ քի, ելտըրըմ կիպի պէնի վուրան պու շիտտէթը աշգ ու մուհապպէթ՝ պուլնտան էվվէլ միւտտէթը էօմրիւմտէ վագը օլտըղը կիպի բաք ու բաքիզէ գալսըն:

Կէնճ գատըն՝ պուլնլարը սէօյլէտիկի սըրատա, տէլիգանլընըն գալպինտէ վուգու պուլան հարպ ու ճիւտալը նագարը տիգգաթլա սէյր ու թէմաշա իտիյօր իտի:

Էթիէն՝ եամաշ պիր սէտա իլէ. — Էօյլէ օլսուէն, կէօնիւնիզճէ օլսուէն, Պէն

սիզի շիտտէթը աչգ իւն սէվտիկիմտէն, կէօզիւմի գաբայըպ սիզէ իթաաթ իթմէն մէզլիք իտէմէմ :

Մէրգոււմ տէլիգանլը, եանի Գլէմանսըն իւք գօճասը՝ պոււնլարը սէօլլէտիկի սըրաաա մէրգոււմէնին սըգը սըգը էլլէրինի թութարաք, եութարճասընա եիւզիւնէ պագմագտա օլմաղլա, պու պագըշտան կէնճ գատըն միւթէէսսիր օլաւաք,

— Սիզ էլմասարէ պիր աաաաւսընըզ, թէմամըյլա թէսլիմ օլաճաղըմտան վէ պէլքի տիւշարը մէզէլլէթ օլաճաղըմը հըսս իտէրէք վէֆաթ իտէճէկիմտէն, էլպէթթէ պանա մէրհամէթ իտէրսինիզ... — տէտի, վէ քէնտի ըույասընըն լէթաֆէթինի մահզուզիյէթլէ թէլէզզիւզ իթմէք իշիւն եէնիտէն կէօզլէրինի եուժարաք վէ պրոււնընըն ալթընտան մըրըլտանարաք,

— Սիզ պէնի սէվէրսինիզ, պէն սիզի սէվէրիմ... — տէտի :

Իքիսի պիրպիրինէ բէք եագըն օլուպ, իքիսի պիրտէն ալնը պիր թաթլը թիթրէյիլէ վէ պիւթիւն վիւճուտլարըյլա լէրգէնաք օլույօրլար իտի : Իշ օլմուշ պիթմիշ իտի : հէր իքիսինին տիւշիւնճէսի պիր օլուպ, պոււնտան՝ ըոււնլարընըն իթթիֆաք ու իթթիհատը տա իքմալ օլոււնըյօր իտի : Այնը աթէշը աչգ իւն սուգան օլան վէ լաքին մութթասըֆ օլտըզլարը ըֆֆէթ ու ըսմէթլէրինտէն նաշի իշի թա իլէրիյէ վարտըրմագտան միւճանէպէթ իտէն իքի աշըգ մաաշուգ կիպի պոււնլար իքիսի տէնէքտիկէրէ աիտ պոււլընըյօրլար իտի :

Հէր կիւն Տօմինիք՝ սաաթլարլա Գլէմանսըն եանընտա վագթ կէշիրիր, վէ եանընտա պոււլընմատըղը վագթ տա անըն իւզէրինէ տիւշիւնիր իտի : Մ. Ժօֆրի՝ զէվճէսինտէ վուգուա կէլմէքտէ օլան թէպէտտիւլի չֆարգ իթմէմէք իշիւն սըրֆ քէնտի իշիւնիյէ մէշղուլ պոււլընմըշ օլմալը իտի : Մէրգոււմ գարը պիւսպիւթիւն տէյիշմիշ օլուպ, պոււնտան պէօյլէ միւտտէթը էօմրիւնտէ հըսս իտէճէկի մէսէրրէթը ազիմէյի կիզլէյէմէյօր կիպի կէօզլէրի բարըլ բարըլ բարլայօր, վէ ագլամլարը եալընըգ գալտըգտա՝ պիր վագթթի կիպի զէմանը մագիինին պէտպալիթլըզլարը իւզէրինէ տիւշիւնմէյիպ, քէնտիյի պամպաշգա պիր գատըն հալինէ վագ իտէն վէ կէնճ ու պալսթիյար պիր Գլէմանսա թէպտիլ էյլէյէն աչգը ճէտիտը մէսուտընը թէֆէքքիւր իտուպ մահզուգ վէ մէսըուր օլըյօր իտի :

Գլէմանս՝ Տօմինիքէ եալան սէօլլէմէտիկի կիպի Օկիւսթինէ տալի արթըգ եալան սէօյլէմէք իսթէմէյէրէք, հէմ տէլիգանլընըն իլանը աչգ իթտիկինի վէ հէմ քէնտիսինին սէրպէսթճէ ճէգապ վէրտիկինի մէրգոււմէյէ պէյան իթտի :

Մատամ տը Սօլիսեի՝ կիւլիւմսէյէրէք. — Պէօյիւք պիր սըրը մը պանա պէյան իտիօրսըն տէյի գանն իտիօրսըն : Թա բէշինտէն պէն անը սանա սէօլլէտիմ, էկէր սէնի սէվմէմիշ օլսա՝ սէնի օ գատար սէպաթ ու մէթանէթլէ արամազ իտի : Վէ մէմուլ իտէրմիսին քի, իքինիզին տէ տուխուլ իթտիկինիզ պու թաւրիգտէ եարը եօլտա տուրասընըզ :

Գլէմանս. — Աճապա՞մը տէրսին... :

Օկիւսթին. — Պէնճէ աշգըն իյճապաթը իւն հասէտին իյճապաթը հէք պիր տիր, Ֆէյլէսօֆլար՝ պու իքի հըսսիյաթը տալիլիյէնին քէնտի քէնտիլէրինէ հասըլ օլուպ մուհաֆազա օլընտըզլարընը թէէյիտ իտէրէք, պոււնա պէնի տէ իշ

նանտըրըրուար, Պու ալիսէր աճապա հիշ աշըգ վէ եա գըսգանճ օլմուշաւը մը տըր :
Էվվէլ պէ էվվէլ պուշուար՝ հըսսիյաթը տախիլիյէ օլմայըպ խասթալըգ տըրուար :

Գլէմանս. — Տիմէք պէնի խասթաւ՝ մը զանն իտիյօրսըն :

Օկիւսթին. — Աման եա Րապպի՛մ, էօյլէ՞ եա՛ :

Գլէմանս. — Էյ զանն իտէրսին քի, նէ՛ օ... նէ՛ պէն քէնտիմիզի թութ-
մագ էլիմիզտէ տէյի՛լ մի տիր :

Օկիւսթին՝ պու սէօգէ էհէմմիյէթ վէրմէտիկինի միւպէյյին օլմագ իւզրէ
երւզիւնիւ էքչիտէրէք. — Սէվկիւլիւ գըզըղագ, պէն սէնտէն եաշը տէյիլ իքէն՝
պէնիմ տէ պաշըմտան սէնին կիպի ազ շէյլէր կէշմէմիշ տիր, Հալ պու քի հէր շէ-
յի միզանը միւթալէայէ վուրտում վէ պու միւթալէամը հազըլ վէ տօղրու կէօր-
տիւմ, Սիզ պիրպիրինիզի եա սէվիյօրսընըզ, եա սէվմէյօրսընըզ, Պէնիմ գանաաթ
հասըլ իթմիշ օլտըղըմ իւզրէ, էկէր պիրպիրինիզի սէվէյօր իսէնիզ՝ հէր իքինիզ տէ
պէհէմէհալ շէհվաթը աշըգանէյէ միւմանաաթ իտէմէյիպ մաղլուպ օլաճագսընըզ :
Պիր տաղ իւզէրինտէ երւրիւմէքտէ օլան պիր եօլճը՝ պիրտէն պիրէ այաղը գայըպ
աշաղա աօղրու թէքէրլէնտիկինտէ, ուշուրումըն թա աշաղըսընա գատար եու-
վարլանմայաճաղընը պիթթէսավվուր, էսնաի սուգութինտէ պիր աղան տալընա
իւիշիպ գալաճաղընը իւմիտ իտէր : Տալ իսէ գըրըլըր... վէ հէր շէյ պիթէր :

Գլէմանս. — Գաշարընը չաթմըշ օլտըղը հալտէ մուհիպպէսինին սէօյլէտիք-
լէրինի տիյնէմէքտէ իքէն ճէվապէն. — Հալ պու քի սէն պէնի էյի թանըրսըն :
Գատըն թաիֆէսինին պիլճիւմլէ գայըֆ ճիհէթլէրինի պէն պիլիւր վէ նազարը աֆվ
իլէ պագարըմ : չու գատար վար քի, վալիտէ օլմամալը տըր :

Պատէհու Գլէմանս՝ էլինի Անթուանէթին օտասընա տօղրու ուզաթարագ,
առհա եավաշ պիր սէտա իլէ իւպլէ իտուպ տէտի քի,

— Պէնիմ մուհաֆըզըմ օրատա տըր : Իշթէ օ գըզճըղազըն սէպէպիլլէ էկէր
անտէն (Տօմինիքտէն) էմին օլմասամ պիլլէ, քէնտիմտէն էմին օլուրըմ :

Օկիւսթին կիւլէրէք երւքսէք սէտա իլէ. — Պու շիտտէթը զազապըն սէնի
առհա զիյատէ կիւզէլլէթտի : Սանա սարըլուպ պուս իթմէլիյիմ, նէյիմէ՞ լազըմ,
օ պիշարէ օղլանը աճըրըմ :

Գլէմանս՝ պիր ազ գըզարաբագ. — Լաքին մալիւմին օլսուսն քի, անըն աճը-
նաճագ հալի եօգ տըր :

Օկիւսթին. — Չօգ զարիպ պիր գարը սըն, նէ հալ իսէ, պէն սէնին սէօգիւ-
նէ ինանմաղա մէճպուրըմ : Անճագ սանա չուսու պէյան իտէրիմ քի, էրքէքլէրին
չուլմէշըէպիլիք թապիր իթտիքլէրի հալ ու հարէքէթտէ պուլընըյօրսըն :

Գլէմանս. — Պէ՞ն մի չուլմէշըէպիլիք իտիյօրըմ :

Օկիւսթին. — Հըրսլանտը՞ն մը, Պիր ազ տիւշիւն : Սէն՝ գօճանըն թահթը
հիւքմինտէ պուլընան... վէ բէշիմանի ու նէտամէթի բարա իթմէյէն պիլճիւմլէ
գատընլարըն այնը հալ ու վազիյէթինտէ պուլընըյօրսըն : Շու աթիտէքի միւթա-
լէա տայմա խիւլուսը գալպ իլէ տէրմիյան օլընմագլա պէրապէր ալտատընը պիր
միւթալէա տըր : «Պէն՝ սիզի սէվէրիմ, լաքին հիշ պիր վագթ սիզէ աիտ օլմայա-
ճաղըմ : պէն ճանըմը, եանի էն զիգըյմէթ մամէլէքիմի սիզէ թէսլիմ իտիյօրըմ,
լաքին տաի վէ գապիլը գալ օլան պիր շէվի հըֆզ իտիյօրըմ : »

Օկրեսթին՝ պիր զեմք ու չեթարեթլէ թէքելլում իթմէքտէ օլտըղընտան, Գլէմանս հրտտէթլէնէմէզ իտի, Հալ պու քի, Մատամ տը Սօլինեի՝ սէօլլէտիկի սէօղին աճըլըղընը պիր ազ հաֆիֆլէթմէք իւզրէ լաթիֆէ թարղընտա իլազէթէն տէտի քի,

— Մ. Տօմինիքին աճընաճազ պիր հալի օլմատըղընը պանա իգըրար ու թէէյիտ իթաիկին իչիւն, օ ճիհէթէ տէ արթըզ հիշ մէրազ իթմէմ:

Խալր, մէրգուճ տէլիգանլընըն աճընաճազ հալի եօգ իտի... Էթիէն՝ պու հալը ֆէվգէլատէնին սաատէթ ու ըրֆահյէթինի-թէմամըլա թէլէզզիւզ իթտիկինտէն, պու հալտէ այնը պիր գարըտան իքի տէֆա սէվիմիշ իտի: Գլէմանս՝ էօլմիւշ զանն իթտիկի գօճասընա եէնիտէն բէրէսթիշ իթմէք իչիւն պիրինճի գօճասընըն զիքըն ճէմիլինէ խըյանէթ իտիյօր իտի: Տէլիգանլը՝ սաատազաթսըլըզլա սատըզ պիր գարըլա թէսատիւֆ իթմէսինտէն միւթէլէզզիւզ օլույօր իտի: Պու վազաարի զարիպէյէ հայրէթ իտիյօր իտի: Մատամ Ժօֆրինին մահճուպիյէթլէրինի վէ քէնտի քէնտիյէ ինֆիլալ իթտիկինի պիր նէվի մահզուզիյէթը ֆէվգէլատէ իլէ տէրիւթըր էյլէյօր իտի: Ահ, հա՛նիյա քի մէրգուճէ գատընճըղազ՝ հազիգաթը հալի անլասա իտի: հա՛նիյա քի պու գարը՝ Տօմինիքի սէվմիսիլէ էլան էթիէնի սէվտիկինի վէ գալպի եէնի մէֆթուճն օլմայըպ գաթէն մէֆթուճն իտուկինի պիլսէ իտի:

Աչգը գալիտէն պաշա աչգը սահիհ եօգ տըր, Պիր ինսան՝ սէվմէքտէն տուր օլընճա, գաթէն պիր աչգը սահիհլէ սէվմէմիշ օլտըղը անլալըլըր: Գլէմանս՝ խապէրի օլմագսըղըն քէնտի մուհապպէթը աթիգասընըն նուֆուզ ու թէէսիրինէ տիւշար օլըյօր իտի: Մէրգուճէ գատըն՝ էթիէնի թարարճասընա սէվտիկի իչիւն Տօմինիքի թարարճասընա սէվիյօր իպի: Իլք մուհապպէթի՝ եէնի մուհապպէթիլէ ույանըպ թազէլէնիյօր իտի: Պու իքի այրը այրը ատամլարը սէվմէսիլէ եալընըզ պիր ատամ սէվիյօր իտի: Էթիէն՝ մի, Տօմինիք՝ մի: Գլէմանս՝ քէնտի զաննընճա իքիճի իչիւն պիրինճիլի ունութմագտա օլուպ, հաթթա ունութմասընըն սիյէսինի տէ չէքէճէք իտի: Լաքին պու գարարսըզըզ՝ քէնտի գալպինին սէպաթ ու մէթանէթը միւշֆիգանէսինի իսպաթ իտիյօր իտի:

Էթիէն՝ պէօլլէ՝ պիր կէրկիլի հալին ուզուճն միւտտէթ տէվամ իտէմէյէճէկինի բէք չաբուզ անլատը, Հէր նէ գատար քէնտի քէնտիլի գապթ իտէպիլտի իսէ տէ, իթթիյարի օլմայարազ վէ խապէրի օլմագսըղըն քէնտի քէնտիլի էլէ վէրէճէք իտի: Խաթթալըզտան սաշլարը տէօքիւմիւշ օլուպ, Էիւզիւնտէքի ճէրիհալարտան տա թանըլմազ պիր հալէ կէլմիշ իտի: հըսսիյաթընը թէպտիլ իթմէք՝ քէնտի էլինտէ տէյիլ իտի: Պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն Գլէմանս՝ Տօմինիքին էթիէն օլտըղընը թանըլաճազ իտի: պու իքի ատամըն տիւշիւնճէ վէ տույղուլարը հէք պիր օլտըղընը ֆարգ ու միւթալէա իտէճէք իտի: Օ զէման քէնտիսի (էթիէն) նէ՞ եաբաճազ իտի: Պէօլլէք պիր ֆէտաքեարըղը՝ պիլա նիյէթը խաֆիյէ գապուլ վէ տէրէօհտէ իթմիշ օլտըղը հալտէ նէ՞ եաբաճազ իտի: գաթէն թէսատիւֆ իտուպ միւզմէհիլ օլտըղը այնի մանիանըն ալթընտա էզիլիպ մահվ օլաճազ իտի:

Գլէմանս՝ հա՛նկը կիւն հազիգաթը հալի ֆարգ իտէր իսէ, օ կիւնիւ արթըզ եալանճըլըղը գապուլ իթմէյիպ, եէնիտէն էթիէնէ գարը օլմազ վէ Մ. Ժօֆրիլի

րէտտ իթմէք իսթէյճէճէք իտիւ Լաքին էթիէն Տարգուր էվվէլ պէ էվվէլ պիւճիւմէ
հուգուգընը թալէպ իտէճէճէք օլուր իսէ՝ քէնտիսի (Գլէմանս) եա չօճուղընտան
վէ եախօտ պու պիրինճի գօճասընտան վազ կէչմէսի լազըմ կէլէճէճէք իտիւ

էթիէն՝ պու միւթալէալարտա պուլընտըղը սըրատա Գլէմանսըն եա-
նընտան այրըլըպ կիթտիւ Գլէմանս՝ պիր մուհապպէթը նազիքեանէ վէ միւշ-
ֆիգանէ իալրազ իթմիշ օլտըղընտան, էթիէն պու գօմէտիա օյուլընը
տահա ուզուն միւտտէթ օյնայապիլէճէկինի մէմուլ իաէմէյօր իտիւ
Օն պէշ կիւն ագտէմ պիրինճի տէֆա օլարագ գէվճէսինի եէնիտէն կէօրտիւքտէն
սօնրա հանկը գանարէնին իւզէրինտէ՝ օթուրմըշ իտի իսէ՝ եինէ օ գանարէ իւզէ-
րինտէ օթուրմըշ պուլընըյօր իտիւ Բէյտէրբէյ իւզէրինէ պիր կէվէքիւք շէօք-
տիւ Իսթիգալի շիմտիտէն քէշֆ ու մուհաքէմէ իթմէք վէ օ գէմտնա գատար
մէմուլին զայրը պիր սուրէթտէ քէնտի հայաթընը իտարէ իթմիշ օլան Գատէրէ
թէպիւմ ու թէվտիի նէֆա իթմէմէք նէտէ՞ն իյճապ իտիյօր իտիւ Խիւլասաի քէ-
լամ, մէսուտ վէ պախթիյար տէյի՞ մի իտիւ Գլէմանս՝ տէյիլ քի քէնտիսինին զէվ-
ճէսի վէ քէնտիսինէ ախտ օլտըղը իշիւն վազիյֆէթէն քէնտիսինի սէվիյօր իտիւ
իլլա քէնտիսինի սէվաիկի վէ նիճէ սէնէլէրտէն սօնրա հէնուզ ազլ ու ֆիքրի քէն-
տի իւզէրինտէ օլտըղը իշիւն քէնտիսինի սէվիյօր իտիւ :

Պէր միւթատ էրթէսի կիւնիւ էօյլէնտէն սօնրա ալաֆր սաաթ իքիտէ մէր-
գումէ իլէ միւլազաթա գարար վէրմիշ օլմաղլա, վան-Տիք ճատտէսինտէքի գօ-
նազտան իշէրի կիրտիկի սըրատա գարուճը՝ էթիէնի տուրտուրթըպ, Մատամըն
քիմսէյի գապուլ իթմէտիկինի պէյան իթտի, վէ պու իսթարտան տիւշարը հայ-
րէթ օլընճա, գարուճը՝ պիր սուրէթը նազիքեանէտէ իւլվէի մէգալ իտէրէք
«— Մատամ տը Սօլինեիտէն պաշգա հէր քիմ օլուրսա՝ օլսուն՝ էվտէն իշէրի պը-
րագըլմամսընը Մատամ թէնպիւն իթմիշ տիր—» աէտի :

Պու նէ՞ տիմէք իտիւ, էթիէն անլայամայօր իտիւ Գլէմանս՝ քէնտիսինի կէօր-
մէք իսթէմէյօր աճապա նէ՞ իշիւն իտիւ էվվէլքի կիւնլէրին թէքիլթիւքիլքիլէ-
րինտէն սօնրա պու թէնպիւնը շէտիտին մանասը նէ՞ իտիւ Մատամ Ժօֆրինին
նամիզաճ օլտըղընը էթիէն խաթր ու խայալինտէն պիլէ կէչիրմէտի, զիրա էօյլէ
պիր շէյ օլսա՝ քէնտիսինէ եա խապէր վէրէճէք վէ եախօտ մէքթուպլա եազա-
ճազ իտիւ Շիտտէթը աշգլա մէֆթուլն օլան պիր ատամ իշիւն, մէմուլին զայրը
պիր վազաա զուհուրինտէն պէտթէր շէյ եօգ աըր : էթիէն՝ էրթէսի կիւնէ գա-
տար սապր իթմէյէ միւգթէտիր օլմատըղընտան, պիր գազինօյա տուխուլ իթտի
վէ պիւճիւմէ էնտիշէլէրինի սուզիշի պիր սուրէթտէ վէ աթէշը աշգլա տէօրթ
մուֆասսալ սահիֆէլէր իւզէրինտէ գալէմէ ալարագ, իշպու մէքթուպը Գլէմանսա
կէօնտէրտի վէ ճէվապընը ալմասընը համիլը մէքթուպա թէնպիւն էյլէտի : Մէք-
թուպը կէօթիւրէն ատամ պիր սաաթ սօնրա կէլիպ, ճէվապա տաիր պիր շէյ
կէթիւրմէմիշ իտիւ Գլէմանսըն էվինտէն խըտմէթեարըն պիրի՝ «— Բէք ալէա—»
տիմէքլէ իգթիֆա իթմիշ իտիւ Գլէմանս՝ քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազմազա
պիլէ թէնէզգիւ իթմէյօր իտիւ :

էթիէն՝ հէր նէ գատար մէշագգ ու ըզտըրապա ալըշըպ սէրթլէշմիշ իտի իսէ
տէ, պու հալէ թէհամիւլ իտէմէյիպ, ազ գալսըն պայըլաճազ իտիւ Պատէհու

քէնտիյի թութարագ աղբր աղբր քէնտի իգամէթ իթտիկի օթէլին եօլընը թութթ առու-ինսանըն գալպիստէ իւմիտ բէք գուվէթլի օլտըղընտան, արթըզ հիշ պիր իւմիտ գալմատըղընա ինսանըն ագլը եէր իտէմէզ, Գլէմանսըն անիտէ քէնտիսինէ ճէվապ վէրէմէմէսինէ սէպէպ շու օլմալը իտի քի, եալընըզ օլմալըպ, իհթի-մալ գօճասը Մ. Ժօֆրի օրնտա պուլընըյօր իտի, էթիէն իգամէթ կեանընա վար-տըղընտա, մէրգումէ կէնճ գարըտան պիր բուսուլաճըզ օլտուէ կէլմէսինի շէօլէ պիր հէնուզ իւմիտ իթմէքտէ օլտըղընտան, քէնտի նամընա պիր մէքթուպ կէլիպ կէլմէտիկինի սիւվալ իթտի:

Ճէվապէն տէտիլէր քի,

— Ուայր, էֆէնտիմ, մէքթուպ եօզ տըր. լաքին օտանըզտա սիզէ պիր գա-տըն պէքէյօր:

Պիր գատըն՝ մը. քէնտիսի (Գլէմանս) օլմալը իտի. Աճապա մէքթուպ եազ-մալըպ տա քէնտիսի՝ մի կէլմիշ իտի. չիմտի իշ անլաչըլաճագ իտի, էթիէն օտա-սընըն գաբուսընը աշտըղը սըրատա ինճէ պիր իրէքլի գումաշ խըչըլտըսընը իշիթ-տի վէ աթէլին եագընընտա պէօյիւք պիր գօլթուգ սանտալեասընըն իջինտէ գա-րըյա պէնգէր պիր շէյին պիւզիւլմիշ օլտըղընը կէօրտիւ:

Էթիէն՝ էնտպէնտ օլարագ. — Հօնկ-Մա-Նաօ՝ մը:

Չինլի գատըն. — Էվէթ, Հօնկ-Մա-Նաօ տըր, սէնսիզ եաշյալմալը իտի...

Մէրգումէ՝ պուլըն տիյէրէք քէմալը շէվգ ու մուհապպէթլէ տէլիգանըյա սարըլըյօր իտի:

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք. — Պէնի պիր տահա կէօրմէյի մէ-մուլ իթմէզ իտին, տէյիշ՝ մի, աղիզիմ Սի-Եու. Էկէր սէնին մէմլէքէթիւնէ հարէ-քէթ իթմէմիշ օլրամ՝ էօյիւր իտիմ, վէ էկէր սէնի էլան պէրհայաթ պիլէրէք զիբըր ճէմիլինի գալպիստէ մահֆուզ թութթմասամ՝ քէնտիմի պու ալէմտէ եաբա-եալընըզ սանաճագտըմ...

Պու սըրատա տէլիգանըլ՝ պիր հէյէճանը շէտիտէ տիւչար օլույօր վէ մինի մինի պիչարէ Չինլի գարընըն մուհապպէթը օատըգանէսինտէն նաչի պիւթիւն վիւճուտըյա լէրգէնաք օլըյօր իտի. Մէրգումէ գատըն՝ նասըլ գապուպ օլընա-ճաղընը պիլմէքսիզին, սըրֆ քէնտիսինի, եանի միւտտէթը հայաթընըն էն ֆէնա սաաթլարընտա մէրգումէնին թէտալի վէ խէլաս իթտիկի քիմսէյի (Էթիէնի) եէ-նիտէն կէօրմէք իշիւն գաթը մէսաֆէ իտուպ օ գատար ուզագտան կէլմիշ իտի. Պու գատըն՝ իլք սօուգլար պաշլայընճա կիւնէչի մէմլէքէթլէրէ տօղրու ֆիրար իտէն գուչլար կիպի թըյրան իթմիշ իտի. չիւնքի օ նազիքէտա գատընճըղազ ի-չիւն կիւնէչ՝ քէնտիսի, եանի սէվկիւլիւ Սի-Եու (Էթիէն) իտի:

Էթիէն. — Ահ, պանա տէմիշ իտին քի պէտպալթ օլուր իսէմ՝ սէնի խաթ-րըմա կէթիւրէյիմ. Պէն մուգտարըպըմ, սէն տէ կէլտին. — տէյիւնէ, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ տէլիգանընըն էլինտէն թութթու, վէ հէր նէ եարմըլ իսէ քեաֆֆէսինի օ-նա նագլ իթտի. եանի Սի-Եույը կէօթիւրէն քիւչիւք քէրվանըն հարէքէթիւնտէն սօնրապ էօլէճէք տէրէճէտէ պիր գաաֆա տիւչար օլուպ սիւզիւլտիկինի վէ մու-ախիւրէնէն մանտառէն Լի-Թօնկ-Միսին հիտտէթլէնտիկինի վէ նիհայէթ մուճաթ-լէյիւն՝ քէնտիսինի աճըյարագ պիր սապահ՝ սէվկիւլիւսինէ գապուչմալընա միւ-սաատէ իթտիկինի Էթիէնէ սէօլէտի:

Էթիէն՝ հէյէճանը գալալ իլէ մէրգուճէյի տիյնէմէքտէ օլուպ, օ նազիբէտա գատընըն հիքեայէի սատէտիւանէսինի գաթ իթմէյօր իտի: Եալընըզ Հօնկ-Մա-նաօ՝ պազը անվալը մազիլէյի լաթիֆ պիր սուրէթտէ խաթրընա կէթրէրէրէք էթիէնին ճէրիհատար գալպինէ պիր ազ մէլհէմ վուրապիլիյօր իտի: Էթիէն սօրուշտըրմագսըզըն, Ձինլի գատըն՝ էսնաի րահտէքի մէշհուտաթ ու թէէսսիւրաթընը մէրգուճ տէլիգանլըյա նագլ ու հիքեայէ իթտիկի կիպի, տիւնեանըն քէնտիյէ նիճէ պէօյիւք կէօրիւնտիկինի տախի սէօյլէտի: Պիրինճի տէֆա օլարագ Հօնկ-Մա-նաօ՝ մէմլէքէթինի թէրք իտիյօր, պիրինճի տէֆա օլարագ պուգատըն՝ տօղտուղը մէմլէքէթի իհաթա իտէն տաղլարըն միւթէմատիէն մալի օլան խաթթընտան պաշգա ուֆուգլար կէօրիւյօր իտի: Եոուն-Նանըն պէրրագ վէ բարագ կիւնէշի քէնտիսինի արթըգ ըսըթմամաղա պաշլատըղընտան պէրու Հօնկ-Մա-նաօ իւշիւյօր իտի: Իւշիւյօր, տայմա իւշիւյօր, վէ տէլիգանլը իսէ՝ մուհիպէսինին նէֆէսինի քէսէն գուրու էօքսիւրիյինի մահգուն մահգուն տիյնէյօր իտի:

Հօնկ-Մա-նաօ՝ ուզուն պիր ահ չէքէրէք: — Ա՛հ, նիշիւն գալգտըն պուրայա կէլտին: Պիզ օրատա չօգ մէսուտ վէ պախթիյար օլուր իտիք: Բէմալը սատագաթլա սէվտիկին գարը՝ պիր տիկէրի իշիւն սէնի չաբուճագ ունութմը տըր: պէն իսէ սէնտէն սէվիւմէտիկիմ հալտէ սէնի ունութմայօրըմ...

Ձինլի գարը՝ պուլըն տէտիկի սըրատա, պաշընը Էթիէնին օմուզը իւզէրինէ էյիյօր, վէ Էթիէն տէ մէրգուճէնին աշգ ու մուհապլէթինտէ սէպաթ իտուպ զէրէճէ գարարսըզըզ կէօսթէրմէտիկինէ հայրէթ իտիյօր իտի: Պու էսնատէ Գըլէմանս նէ՝ եարըյօր իտի: Պու գատըն՝ քէնտիսինի (Էթիէնի) սէվտիկինի իգրար ու իթիրաֆ իթտիքտէն սօնրա, կէօյա պիրտէն պիրէ ութանտըղընտան նաշի քէնտի քէնտիյի թօրլայըպ չէքիլիյօր իտի:

Էթիէն՝ մինի մինի Ձինլի գատընը գուճագլայըպ սըգարագ: — Ա՛հ, պիր ազ էվվէլ հագգը սէօյլէտիմ: Պէտպախթըղա տիւշար օլտըղըմ իշիւն սէնի էլպէթթէ եանըմա կէլմիշ կէօրէճէքտիմ...

7.

Հօնկ-Մա-նաօ՝ հիքեայէսինտէ հէր չէյի իյգահ իտիյօր իտի: Բարիգտէ՝ պուգարը՝ մանտառէն Լի-Թօնկ-Մինին տօսթը թարաֆընտան Սայկօնտա թէտարիք իտիլէն էվրօրալը պէսլէմէնին մուապէնէթիլլէ ֆիքրինի գօլայ անլաթըյօր իտի: Պուլտան մատա, պիր վագթ էթիէն՝ Լին-Ան լիսանընա մէրագ վէրմիշ օլտըղը սըրատա Հօնկ-Մա-նաօ տա ֆրանսըզահ թէքէլիւմի էօյրէնմիշ իտի: Լաքին ինթիմալ քի, մէրգուճէ Ձինլի գարը՝ պէսլէմէսինին մուապէնէթի օլմասա՝ պահրիյէ գապիթինի չօգ կէճ վէ կիւճ պուլաճագ վէ Բարիգ կիպի ճէսիմ պիր չէհրին իշինտէ զայպ օլաճագ իտի:

Մօ նամընտա օլան պէսլէմէ՝ Ճէրսէյլի պիր ինկիլիզ գըզը օլուպ, պիր գաշ

սէնէ էվէլ Մանչէսթըրը պիր ֆամիլեա իւն պէրապէր Գօչինչինէ կիթմիշ իսէ տէ, աիլէնին պէօյիւկի վէֆաթ իտինճէ խանէ խալգը տաղըլըպ, Մօնըն մատամը՝ պիշարէ գըզը եանընտա ալըգօյանճազ գատար բարասը օլմատըղընտան պիրտէն պիրէ ինկիլթէրրայա ավտէթ իթմէքլէ, մէրգուճէ գըզ՝ զարուրէթը հալտէ երւզ իւսթիւ գալմըշ, վէ քէնտիսինի մէվէքէթինէ կէօնտէրմէսինի ինկիլթէրա գօնսօլօսընտան իսթիտա իթմէյէ մէճպուր օլմուշ իտի, պիր տէ օ սըրատա էվրօբայա գատար Լին-Անը կէնճ գարըյա րէֆազաթ իթմէսի՝ մէրգուճէ պէսլէմէ գըզա թէքլիֆ օլընտը:

Պու թէքլիֆ՝ Մօ իշիւն պիր խէլաս վէ սէլամէթ իտի, էսնաի սէյահաթտա մէրգուճէ գըզ՝ եէնի մատամասընը չօգ սէվտի վէ օնա երւրէքտէն կէօնիւլ վէրտի, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ մէրգուճէյէ պէսլէմէ տէյիլ՝ ատէթա ճան եօլտաշը նազաւըլլա պազըպ, օնա կէօրէ մուամէլէ իտիյօր իտի, խիւլուսը գալպ սահրպի օլանլարճա միւթատ օլտըլը իւզրէ, Չինլի գատըն՝ տէրտինի սէօյլէյիպ պիր ազ ֆէրահ իթմէք իւզրէ, մուվաֆֆազիյէթսիզլիկէ տիւշար օլան աշգ ու մուհապպէթի-նին լաթիֆ վէ հիւզնէնկիզ հիքեայէսինի պիր ազ սօնրա պէսլէմէ գըզա նազլ էյլէտի:

Պէսլէմէ Մօ. — Տիմէք, Մատամ, օ տէլիգանըլը Բարիգտէ՞ մի կէօրմէք իւմիտինտէսինիզ:

Հօնկ-Մա-Նաօ. — Էվվէթ:

Պէսլէմէ Մօ. — Լաքին էկէր իգամէթկեհանընը պուլամազսանըզ նէ՞ եաբաճազսընըզ:

Պօւնը տէտիկի սըրատա Մօ՝ մուզիպլիկինտէն նաշի կիւլիւմէմէքտէ օլուպ, սատէտիլ Չինլի գարը իսէ սաբսարը քէսիլիյօր իտի, Հօնկ-Մա-Նաօնըն զիւլիւմինճէ Բարիզ՝ ատէթա Մէնկ-Տուլա վէ եախօտ Նուն-Նան-Փուլա միւշապիհ պիլլէհր օլուպ, օրատա հէր քէս՝ պահրիյէ զապիթի էթիէն Տարգուր կիպի պէօյիւք պիր զաթըն խանէ վէ սըֆաթընը պիւմէլի իտի, Մօ իսէ պուլնըն աքսինի իտտաա իաիյօր իտի:

Պէսլէմէ Մօ. — Մէրազ իթմէյինիզ, Մատամ, Մատամ քի տօնանմա զապիթի տիր, պիզ ինկիլթէրրատա նասըլ եաբար իսէք՝ սիզ տէ էօյլէ եաբարսընըզ, եանի պահրիյէ նէզարէթինէ կիտէր իսթիֆսարը մալիւմաթ իտէրսինիզ:

Նէ՞ չարէ քի իշլէր՝ Մօնըն մէմուլ իթտիկի գատար սուհուլէթի ճէրէյան իթմէտիլէր, Նալընըզ պահրիյէ նազըրը իւն էրքեանը հարպիյէսի րէիսի՝ էթիէնին սըրըրնա ալեհա հպուլընըյօրլար իտի, եալընըզ պուլնլար՝ մուամիլէյհ պահրիյէ զապիթինին Տօմինիք նամը թահթընտա կիզլէնտիկինի պիլիյօրլար իտի, Չէվաթը միւշարէլէյհիւմա՝ Գլէմանսըն գօճասընըն պու սըրըրնը քիմսէյէ աշմամաղը տախի վատ իթմիլէր իտի, Իւշ կիւն իւսթ իւսթէ Հօնկ-Մա-Նաօ՝ նէզարէթը պահրիյէ մէմուլիյինին տէրմէ չաթմա վէրտիքլէրի ճէվապլարա թէսատիւֆ իթտի, զիրա պուլնլար՝ պիր շէյտէն խապէրտար օլմատըզլարընտան, մէրգուճէ գատընա տա հիշ պիր մալիւմաթ վէրէմէյօրլար իտի, Պիր կէնճ վէ տիւպէր Չինլի գարընըն հէր կիւն էօյլէնտէն սօնրա կէլիպ չուհա պուհա սիւվալլէր իյրատ իտէրէք, պու մուամէլէսինտէն ասլա պըզմատըղընը վէ հաթթա նէզաքէթիլ պիր

Թարգմա եօլա գօնմասընտան պիլէ ալընմատըղընը ամիրալ Լիէժուա նիհայէթ խապէր ալտըգտա, էթիէն Տարգուրըն հիքեայէսինտէթի գանձիւման գարըյը պիլ-
անէն պիլէ խաթըրլատը, վէ մէրգումէ էնէպի գարը պիլը տաշա հէր նէ վազթ
Մուայալ ոօգաղընա կէլըր իսէ օտասընա կէթիլիմէսինի էմր իթտի:

Միւշարէլէյի ամիրալ ուզուէն միւտտէթ տիւննայը տօլաշմըյ վէ չօգ տէֆա
իւմիտլէրինին պօշա չըգմասընը կէօրմիւշ տիւր: Լաքին պազը քիմսէլէյի հիշ ֆարը-
մայըպ տայմա կէնն գալըրլար վէ պաշալարընըն տիւշար օլտըգլարը ըզտըրապաթ
հիքեայէսինտէն անիտէ միւթէէսսիր օլուրլար: Միւշարէլէյի ամիրալ տախի էթի-
էնին հիքեայէսինի մինի մինի Չինլի գատընտան տա իշիթտիքտէ միւթէէսսիր օլ-
մաքտան քէնտիյի ալտըրլամատը, վէ էթիէնին ծըրընըն պիլը գըսմընը կէնն գա-
տընա ալտըգտա վատընըն խիւաֆընտա պուլընմըշ սայըլմայաճաղընը քէնտի քէն-
տիէ հիւքմ իթտի, վէ իշթէ պու սուրէթլէ Հօնկ-Մաննաճ: Թա ուզագտան կէ-
լիպ արատըղը քիմսէյի պուլտու...:

8.

Խըտմէթ քեար՝ էթիէնէ խիթագէն. — Պուրաթա կէլտիկինիզի Մատամա խա-
պէր վէրէմէյէնէկիմի մաէթէէսսիրֆ պէյան իտէրիմ: Մատամ՝ էպէ քիմսէյի գա-
պուլ իթմէմէքիկիմի շէտիտէն թէնպիհ իթմիշ տիւր: — տէտի:

Էթիէն՝ գաշարընը չաթմըյ օլտըղը հալտէ խըտմէթ քեարըն սէօյլէտիկինի
աիյնէյօր իտի: Խըտմէթ քեար՝ տէօրթ կիւնտէն պէրու ծնընճը տէֆա օլմաք
իւզրէ այնը ճէվապը վէրիյօր իտի: Պահրիյէ գապիթի՝ ալըպ նիւրիւյի վէրէնէք
նէրտէ, գալպի պէր միւթատ մահզուէն օլտըղը հալտէ, ուշաղա պազը սիւվալլէր
խրատ իթտի: վէ պիլը գաշ Ֆրանսըզ լիւրաթ պախշիշ վէրէրէք, խաթէտիկի գատար
ախզը մալիւմաթ իթտի: Գլէմանսըն գըզը Անթուանէթ աղըր խասթա եաթըյօր
իմիշ, էթիէն Տարգուր՝ Թարիսլէրի եէքտիկէրիյլէ մուգայէսէ իտէրէք, Մատամ
Ժօֆրինին գըզը խասթալանըպ եաթաղա տիւշտիկի սաաթտան իթիպարէն գա-
թույը քէնտիսինէ աշմամըյ օլտըղընը հիսապ իտիյօր իտի: Պու հալտէ հէր շէյ
անլաշըլըպ, ագըլ ալմազ օլան վագաա՝ Թապիի պիլը հալ քէսպ իտիյօր իտի:

Պու գօրգազ գատընըն գալպինէ վիճտանըր րահաթսըզլըգ վէրիյօր իտի: Պի-
րա ալզըլլա իգրարըր ալգ իթտիկի կիւնիւն էրթէսի կիւնիւ չօճուղը՝ պիլինմէգ
պիլը խասթալըղա տիւշար օլմուշ իտի:

Խասթալըղըն նէ օլտըղընը էթիէն՝ խըտմէթ քեարա սիւվալ իտիյօր իտի իսէ
տէ, ուշաղըն պիլը շէյտէն խապէրի եօգ իտի: Հէքիմլէրին սէօգիւ պիրպիրինէ ույ-
մայօր իտի: պիլի՝ ատի գըզըլ տըր, տիկէր պիլի գուշ պօղան տըր տիյօր իտի:
Մինի մինի Անթուանէթին աղըր պիլը նէօվպէթի պուլընըպ, չօճուգ՝ պօղաղընտա
չէտիտ պիլը աղըր օլտըղընը նէօյլէյօր իտի:

Պահրիյէ գապիթի՝ Վիյատէ պիլը մալիւմաթ ալամագսըզըն շէքիւկ պիտէնէկի
սըրատա, տիշ օտասընըն կէրիսինտէ կէնիշ պիլը գաթու բէրտէսի աշըլըպ, արալը-
ղընտան Գլէմանսըն պէմպէյազ պաշը կէօրիւնտիւ:

Եթիէն՝ մերգումէյի կէօրլւնճէ անիտէ օնա տօղրու կիտէրէք գաթի պիր սուրէթտէ. — Սիզիլէ պէհէմէհալ սէօյլէչէճէյիմ. — տէտի, վէ պաշընը հաֆիֆճէ էյէրէք ըհսմը սէլամը իյֆա իթտիքտէն սօնրա սալօնա տուխուլ իթտի. կէնճ գաաղընըն մալի կէօզլէրի երլտըրըմ կիպի բարլատը.

Գլէմանս՝ արգասընտան գաբույը գաբալարագ էթիէնին արգասը սըրս կիթտիքտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ. — Գաբոււմտան քիմսէյի իչէրի գօյվէրմէմէլէրինի թէնպիհ իթմիչ իտիմ. թէնպիհաթըմըն խիլաֆընտա օլարագ նէ՞ ճէսարէթլէ իչէրի կիրիյօրընըզ.

Եթիէն՝ տիք տիք Գլէմանսըն երւզիւնէ պագարագ. — Պանա իգրարը աչգ իթտիկինիգտէն սօնրա, պէնի եապանճը կիպի էվինիգտէն գօվմաղա հագգընըզ եօգ տըր.

Գլէմանս՝ տահա զիյատէ ըհնիլի աթարագ. — Էվվէթ, սիզի սէվտիկիմի սէօյլէտիմ վէ պիր կիւնահ իչէտիմ. Պէն հուրը ու սէրպէսթ միյիմ. Պէնիմ գալպիմ ըհհմէթիւնին տէյիլ մի տիր. Սիզ տէ անըն իսմինի վէրէրէք խանէմէ տուխուլ իթմէտինիզ մի.

Պու սըրատա կէնճ գարընըն կէօզլէրի տօլմուչ իտի. Պաշընը մահգուճ մահգուճ էյտի. պատէհու հիւսն ու ճէմալինէ ըհլնագ վէրէն պիր հիտտէթլէ պաշընը պիրտէն պիրէ Կօգարը գալտըրարագ տէտի քի.

— Սիզ պանա մուճիպը ֆէլաքէթ օլույօրսանըզ, աճապա քիմսինիզ. Ատէթա սիհիրպազըզլա պանա վէ պէնիմ սէվտիքլէրիմէ ֆէնալըզ կէթիրտինիզ. Սիզի կէօրլւնճէ նամուսընզ պիր գարըն օլույօրըմ, քէնտիմի սիզէ թէվտի իտիյօրըմ, գըզըմ իսէ էօլիւմ թէհիքէսինտէ տիր. Պուստան մաատա, միւտտէթը էօմրիւմին ըհաթընը պօզտընըզ վէ պէնի տիւշարը մահնուպիլէթ իթտինիզ. վէ օղրաշմագ, եէկեանէ գուվվէթիմ օլան զիքըն ճէմիլլէրէ սըղընմագ իսթէտիկիմ կիւն, քէնտիմի միւտաֆէա վէ մուհաֆազա իթմէյէ հագգըմ օլմատըղընը սէօյլէմէկէ ճիւրաթ իմիյօրսընըզ.

Եթիէն տուրմալըզ Գլէմանսըն երւզիւնէ պագըյօր, կէօզլէրինի կէօզլէրինտէն ալըրմալօր իտի Մէրգումէնին ախլագ ու թապիւաթընը բէք էյի պիլտիկինտէն, անը չօգ աճըյօր իտի Օ սատէտիլ վէ բաքիգէ գարընըն նիճէ մուգտարընը օլտըղընը ֆարգ իտիյօր իտի. Ուսուլճանըզ մերգումէնին էլինի թուրթմագ իսթէտի ֆօէ տէ. Գլէմանս՝ աստէթա հիտտէթլէնէրէք էօթէյէ իթտիկինտէ, Եթիէն՝ եալվարըրճասընա պիր սէտա իլէ.

— Ըհճա իտէրիմ, պրագընըզ գըզընըզը կէօրէյիմ... — տէտի.

Գլէմանս՝ հիտտէթլի պիր հարէքէթլէ. — Տիւէք ֆիքրիմի անլայաճատընըզ մը. Տիմէտիմ մի սիգէ. Ճէնապը Հագգ գըզընըղազըմ չարբարագ, պէնի թէէտիպ իթմիչ տիր. Սիզի սէվտիկիմ վէ պուճը սիզէ սէօյլէտիկիմ իչիւն պիչարէ գըզընըղալըմ էօլիւմ հալինէ կիրտի, ճան չէքիչիյօր. Պուստան սօնրա արթըզ պիր չէրէք գաթթ միլի պուրատա գճիմանըզը իսթէսէմ. Պու կիւն սօն տէֆա օլաթագ պիրպիրիմիզի կէօրտիւք. Սիթըզ վէտալաշալըմ.

Պուճը տէմիքտէն սօնրա Գլէմանս՝ թուրթուլմաագ իչիւն Եթիէնի էօթէյէ իթէրէք, սալօնտան չըզըզ կիթտի վէ կէօզտէն նիհան օլտու.

Անթուանէթ խասթա օլալըտան պերու վալիտէսի՝ մէրգումէյի քէնտի օտա-
սընտա եաթըրըյօր իտի Մէրգումէ գըզըզադ՝ երեզիւ գըբգըրմըզը վէ կէօզէրի
գաբալը օլտըղը հալտէ, պէօյիւք գարեօլանըն իչինտէ պէյազ չարչափլարըն ա-
րասընա կէօմիւմիչ եաթըյօր իտի Մատամ տը Սօլինեթ ույուզլամագտա օլան
չօճուղըն եանընտա օթուրմըչ, երեզիւնէ պագըյօր իտի

Օկիւսթին՝ մուհիպէսինին եէնիտէն սալօնա կիրտիկինի կէօրտիւկինտէ. —
Սէն տիչարը չըգալըտան պերու չօճուգ հիչ գըմըլտամատը :

Գլէմանս հիչ ճէվագ վէրմէտի :

Օկիւսթին. — Նէ՛ գատար աա սարարմըչսըն :

Գլէմանս. — Մէրգումէ կէօրտիւմ :

Օկիւսթին. — Տիմէք մէրգումը գապուլ իթմէյէ մուվաֆագաթ իթտին մի :

Գլէմանս. — Խա՛յր, Թէնպիհաթըմա մուղայիր օլարագ էվիմտէն իչէրի կիր-
միչ տիր :

Օկիւսթին. — Էյ սօնրա՞... :

Գլէմանս. — Սօնրասը նէ՞ օլաճագ, գօվտում քէնտիսինի :

Օկիւսթին. — Գլէմա՛նս :

Գլէմանս. — Ահ, սէվիւկիւկիւ գըզըմըն օրատա էօլիւմ տէրէճէսինտէ մուզ-
տարըպ օլտըղընը պիւրիւմ... Հէր իթմիզին տէ մէրգումէյի գուրթարամայաճա-
ղըմըզը հըսս իտիյօրըմ, Գաբումը հէր քէսէ գաբատըղըմ իչիւն, զանն իթտին քի
ձա՞ տա մը գաբատըմ, վէ քիմսէյի գապուլ իթմէտիկիմտէն ա՞նը տա մը գա-
պուլ իտէմէչ իտիմ, Պուըն սանա խիւլուսը գալպ իլէ սէօլէմէյօր իտիմ... —
տէտի :

Վէ հէման ալչագ վէ Թէլալը պիր սէտա իլէ Մատամ տը Սօլինեթ քէնտի
իլէ պահրիյէ գապիթինին արասընտա ճէրէյան իտէն միւնագաայը հիքեայէ իթտի :
Օկիւսթին՝ մուհիպէսինին ախլագ ու Թապիաթընը բէք էյի Թանըտըղընտան,
անընլա միւճատէլէյէ Թութուչմատը, Մատամ տը Սօլինեթ՝ գալպինին էն մու-
գատտէս ճիհէթինտէն մէճրուհ վէ միւքէտտէր օլան պու վալիտէյի եալընըզ Թէ-
սէլի իթմէք իսթէտիկինտէն, պիր ահը տէրուըն չէքէրէք Գլէմանսա սարըլտը վէ
կէլտի քիւչիւճէք գըզըն եանը պաչընտա օթուրտու :

Մամաֆիհի խասթալըգ՝ սինմէտիքտէն մատա էրթէսի կիւնիւ տահա զի-
յատէ արթտը, վէ իլթէ օ զէման խասթալըղըն նէ օլտըղը էյիճէ անլաչըապիտի :
Անթուանէթ՝ հուճմաթի Թիֆօիտիյէ Թութուլմըզ օլմալա, Օկիւսթին՝ պուըն աբ
աչիքեար գարըսընա սէօլէմէմէսինի Մ. Ժօֆրիէ իսրար իթտի :

Օկիւսթին. — Մէրգումէյի չիւպհէտէ պրագընըգ՝ չիւպհէ՛ իւմիտին նըսֆը
տըր, Գլէմանս՝ վարսըն պիր աղըր խասթալըգ օլտըղընը զանն իթտին. լաքին
վագիյֆէսինի նիհայէթ տէրէճէյէ գատար իյֆա իտէպիլմէք իչիւն էրէյիճէ գուվ-
վէթ ու մէճալի գալսըն :

Գլէմանս՝ չօճուղընըն պիր չիչէք կիպի բէյտէրբէյ սօլուպ սիւզիւլտիկինի
կէօրտիւկինտէն, խասթալըղըն աղըր պիր չէյ օլտըղընը Փարգ իտիյօր՝ իտի, Իլլէ-
թը միւտհիչէնին իսմինի պիլմէյօր իտի ամմա կիւնտէն կիւնէ անըն մուճիպ օլ-
տըղը խարապիյէթի միւչահէտէ իտիյօր, չօճուղըն՝ մօրֆին վասըթասըյլա կիւճ

հալ թէսքին խորհեպիւնն աղըրլարընը կէօրիւյօր խորի։ Թէքմիլ պիր հաֆթա Գը-
լէմանս՝ ճիկէրբարէ գըզճըղազընն պաշը ուճընտան ալըրմատը։ Պու գատըն սու-
րէթը զահրէտէ սիւքիւնէթլի կէօրիւնմէք վէ մէյյուսիյէթինի պիր բէրտէի թէ-
վէքքիւ իլէ սէթր էյլէմէք իշիւն էքսէրիյա քէնտի քէնտիյի էքէյիճէ գապթ ի-
տիյօր վէ պա խուսուս պաշգալարընն էօնիւնտէ, մէսէլա գօճասընըն, հէքիմէ-
րին, խըտմէթքեարլարընն վէ պիզգաթ Օկիւսթինին էօնիւնտէ մէթանէթ ու
մէքեանէթ իւզրէ տուրույօր խորի։ Լաքին կէճէլէրի խասթա պաքան գարըյը պիր
գաշ սասաթ իսթիրահաթ իթմէյէ կէօնտէրիպ Անթուանէթին եանընտա եալընըզ
գալտըգտա, գափալը գարը արթըգ մէյյտան պուլարագ, տէրտ ու քէտէրիյլէ
եանըպ սուզան օլըր, գարեօլանըն էօնիւնտէ տիզ չէօքէր, վէ չօճուղըն գարե-
լատան աշաղա սարգըլան մինի մինի վէ սարարմըլ էլինի սուրէթը մէճնուանէտէ
տէֆաթլէ պուս իտէր խորի։

Գլէմանս՝ պու սըրատա. — էօլմէ՝, ճիկէրբարէ գըզճըղազըմ, բէճա իտէ-
րիմ, էօլմէ... — տէր վէ չէտիտ պիր սուրէթտէ հըչգըրմաղա պաշլայըպ, սիւ-
քիւթը թամմէ իւզրէ պուլընան պէճիւք օտայը պիր սատաի քէտէրինթիմ իլէ
էօթտիւրիւր խորի։ Անթուանէթ նէ պիր սէս ալըյօր վէ նէ պիր չէյ կէօրիւյօր
խորի։ Պու մասուճըղազ ասլա գըմըլտանմայըպ, էիւզիւնին բէնկի տէ եիւզ չի-
թէսի կիպի պէմպէյազ քէսիւմիլ խորի։ Պէտպախթ վալիտէ՝ գըզընն պիր ազտան
պուզ քէսիլէճէք օլան ալնընը, պիր ազտան բէնկի սօլաճագ օլան տուտաղլարը-
նը, պիր ազտան գարանաճագ օլան կէօղլէրինի պուս իթմէք իսթէյօր... ճէսա-
րէթ իտէմէյօր խորի։ Խայր, ճէսարէթ իտէմէյօր խորի։ Էօլլէ գանն իտիյօր իտի
քի, պիչարէ գըզճըղազը ույուրսա քէնտիսինի պուլաճագ օլմաղա, պուս իթտի-
կինտէ ույանըպ ույգուսը գաշաճագտը։ Պու միւթալէայա մէպնի Գլէմանս՝ չօ-
ճուղըն մինի մինի էլինի օխլամագլա իքթիֆա իտիյօր, վէ հըչգըրըղընտան սօլու-
ղը քէսիլէ քէսիլէ։

— էօլմէ, ճիկէրբարէ գըզճըղազըմ, բէճա իտէրիմ, էօլմէ... — տէյու թէք-
րար էյլէյօր խորի։

Տիշարտա սօն պահար մէվսիմինն ղամնաք բիւզկեարը պաղչէնին աղաճլարը
արասընտան հուպուպ իթմէքտէ վէ աղաճլար քէտէրամիզ պիր ոուրէթտէ ինլի-
մէքտէ իտիլէր։ Սասթանըն վալիտէսի՝ խալընըն իւզէրինէ տիզ չէօքմիւլ վէ ըզ-
տըրապը տէրուս իլէ միւզմէհիլ օլմըլ օլտըղը հալտէ էլան աղայըպ ֆիղան իթ-
մէքտէ, վէ պատէհու վիւճուտը սըգ պըգ վէ ուզուս ուզուս թիթրէյէրէք, դա-
րիպ չէյլէր սալըգլամագտա խորի... Սայր, էվլատընըն էօլմէսի գապիւր իմքեան
տէյիլ խորի։ Ծէնապը Հազգ ատիլ տիր, պազէն ֆէլաքէթլէրին վուգուընը մէն ի-
տէր։ Գլէմանսըն գօճասը վէֆաթ իթմիլ օլուպ, չիմտի տէ գըզը թէրըն տաղտա-
ղաի տիւնեա իթմէք իւզրէ պուլընըյօր խորի։ Պու սըրատա մէրգուճէ գատըն՝
տէլի կիպի եապանճը Տօմինիքին իւզէրինէ տիւչիւնիյօր վէ ալըն ալէյհինտէ
սէօյլէտիկի տէհէթլի սէօզլէրի քէնտի քէնտիյէ թէքրար իտիյօր խորի։ Պէտպախթ-
լըգ պու սատամա պէրապէր քէնտի խանէսինէ տուսուլ իտիյօր խորի... Լաքին,
եա՝ Բապպիմ, գապահաթլը օ տէլիլ, քէնտիսի խորի։ Քէնտիսի անը սէվմիլ, սէվ-
տիկինի օնա սէօյլէմիլ վէ չէյթանա ույարագ մուգավէմէթ իտէմէմիլ խորի։ Պիւ-

տէն պիրէ պու շէյ խաթրընա կէլինճէ, Գլէմանս պիւսպիւթիւն տիւչարը մէէ-
յուսիյէթ օլտու: Մէրգուձէ գարը՝ քէմաֆիսսապըգ էլլէրինի եէքտիկէրէ պաղ-
լամը օլտըղը հալտէ գարեօլանըն էօնիւնտէ տիզ շէօքմէքտէ պուլընըպ, պիւլէն-
տը աժազ իլէ:

— Էօլմէ, ճիկէրբարէ գըզըմ, ըէճա իտէրիմ, էօլմէ... — տէյու նիտա իթտի:
Պիչարէնին արթըգ թահամիւլ իտէճէք մէճալի գալմամը իտի: Խասթա պա-
գան գարը օտատան իչէրի կիրտիքտէ, Մատամ Ժօֆրիյի շօճուղընըն եաթաղը
պօյընա պալկըն եաթմը պուլտու: Անթուանէթ՝ նէօվպէթ ու հարարէթինտէն
նաչի ույգուսընտա էլան սալըգլամագաա վէ տուտաղլարը արալըգ օլտըղը հալ-
տէ քէնթիսի եէրինտէն ասլա գըմըլտանմամագտա իտի...

9.

Էկէր սէվկիւլիւ Հօնկ-Մա-Նասօնըն թաթլը թաթլը սէօյլէյիլլէրի օլմասա,
էթիէն՝ գալպինի ռախնէտար իտէն էլէմ ու քէտէրինտէն նաչի եաժալ եաժալ էօ-
քիւր իտի: Պիր սապահ բէք օ գատար ճանը իսթէմէտիկի հալտէ, Մատամ տը
Սօլինեինին խանէսինէ պիր մէքթուպ իրսալ իտուպ, պիր միւլագաթ իճրասընա
լութֆէն մուվաֆագաթ իթմէսինի ըէճա իթտի: Օկիւսթին՝ ճէվապընտա, օ կիւ-
նիւ սապահ սաաթ օն պիրտէ քէնթիսինի գապուլ իտէճէկինի պէյան իթտի: Ֆի-
հագիգա պու գատըն՝ էօյլէյին վան-Տիք ճատտէսինէ հարէքէթ իտուպ, թա
ադչամա գատար օրատա գալտըգտան սօնրա էվինէ ալտէթ իթտի: Մ. Տօմինիք՝
կէնճ գարընըն իչ օտասընա կէթիւրիտիքտէ, Օկիւսթին՝ օնա տօլլու կիտէրէք
պիր հարէքէթը թէվէճճիւհքեարանէ իլէ էլինի մէրգուձա ուղաթտը վէ սատէճէ
պիր թարգտա,

— Սիգէ պէքլէյօր իտիմ, — տէտի:

Հալ պու քի պահրիյէ գապիթինին ալըգ ալըգ պազըլըն վէ ույգուսըղըգ-
տան նաչի եիւզիւնին սօլկուկըղընը կէօրիւնճէ, սէօզիւնի պիր աղ քէստիքաէն
սօնրա պիր սուրէթը մահգուկանէտէ թէքրար իլէ:

— Նէ տիւրլիւ իշքէնճէյէ տիւչար օլմուշ օլտըղընըզը պանա սէօյլէմէնիգէ
հաճէթ եօգ տըր. — տէտի:

Սօլույարագ էթիէն՝ իւք կիւնիւ ճէրէյան իտէն հատիսէի միւթէտսիւֆէյի
վէ Գլէմանսըն՝ քէնթիսինի գօվարագ պիր տահա կէօզիւնէ կէօրիւնմէմէսինի էմր
ու թէնպիհ էյլէտիկինի Մատամ տը Սօլինեիէ նագլ ու հիքեայէ իթտի:

Օկիւսթին. — Գլէմանս՝ հէրսինի պանա սէօյլէմիշ տիր: Պէն սիզի Ղարէթ
մուէսսիր պիր սուրէթտէ միւտաֆէա իթտիմ ամմա նէյէ՝ եարար: Հէր իքիմիզին
սէվտիկի Գլէմանսըն վիւճուտը չիմտի արթըգ եօգ տըր. էլան օրթատա տէլիւ-
միշ պիր վալիտէ պուլընըպ, պու վալիտէ արթըգ էյի տիւչիւնմէյօր, տիւչարը
մէէյուսիյէթ օլըյօր:

Էթիէն. — Էօյլէ իսէ պանա պիր րէյ վէ նասիհաթ վերինիզ, րէճա իտէրիմ: Նէ՞ եարայլմ, նա՞նըլ տավրանայլմ Աճապա Բարիզի պրագըպ կիտէյի՞մ մի, պէնի եէնիտէն տէնիզ իւզէրինէ չըգարմասընը պահրիյէ նազըրընտան իսթիտա իտուպ, մէրգուժէնին՝ ալէյհիմտէ կէօսթէրտիկի գայտսըզլըգ վէ ֆիւթուրսըզլըղը չարուգ ունութըպ միւթէսէլլի օլմագ իչիւն ուզաղա, թա ուզաղարա կիտէյի՞մ մի, նէ՞ տէրսինիզ .

Օկիւսթին. — Սիզ տէլիսինիզ, Ա՛հ, աչըզլար հէբ պիր տիրլէր: Սապրը օլընըզ, պէն մութլագա պու իչի պիր շէյէ պէնզէթիրիմ :

Էթիէն. — Սապրը օլայլմ՞ մը. օ գատար մուզտարըպ օլույօրըմ քի, քէնտիմի էօլտիրսէմ եէրի տիր: Գարանլըգ պաստըգտա, մահզուէն վէ միւքէտտէր օլուպագ սէրսէրի կիպի սօգագլարը տօլաչըյօրըմ, վէ եա՛ քէնտի քէնտիմի Սէն չալընա աթըպ պօզուլմագ վէ եախօտ պիը րէվօլվէր իլէ քէնտիմի էօլտիրմէք տահա էյի օլմա՞ց մը տէյու քէնտի քէնտիմէ տիւչիւնիյօրըմ: Հա՞նիյա քի հէրսինի սիգէ սէօյլէսէ՞մ... Լաքին, հայլ՞ֆ, սէօյլէյէմէմ Գալպիմ վէ պէյնիմ ճէհէնէմ կիպի եանըյօր: Նիճէ սէնէլէրտէն պէրու պու գարըյը խայալիմտէն տուր իթմէզ իտիմ: Տիւչար օլտըղմ թէլիքէլէր արասընտա մէրգուժէ՛ պէնիմ մէսէրրէթիմ, թէսէլլիմ վէ իւմիտիմ օլմը տըր: Նիհայէթ սէրպէսթ օլուցըմ, գօշար Բարիզէ կէլիրիմ... վէ մէրգուժէյի պուլմագ իչիւն նէ տէրէճէ սարֆը զայրէթ իթտիկիմի սիզ պիլիքսինիզ: Քէնտիսինի սէվտիկիմի քէնտիսինի սէօյլէրիմ վէ քէնտի աղզընտան տա ալը սէօզլէրի իչիթիրիմ, պու նէ՛ սաատէթ: Պատէհու պիրտէն պիրէ պէնի թէմամըյլա տիւչարը մէյյուսիյէթ իտէր: Գըզընը պէն էօլտիրմիչ իմիչիմ, խանէսինէ պէն պէտպախթլըգ կէթիրմիչ իմիչիմ: պէնի պէօյլէ իթ համ իտէրէք, խըսըզլըղը թութուլըչ պիր խըտմէթքեար կիպի պէնի՛ գօվույօր, պէնի պիր տահա կէօրմէք իսթէմէյօր: Իչթէ պէն տէ աչգ ու մուհապպէթիրիմ, էօմր ու հայաթըմը ֆէտա իթմիչ օլտըղմ հալտէ սէֆիլ վէ եաքանալընըզ գալըյօրըմ:

Էթիէն՝ արթըգ հիչ պիր շէյէ ինանմայան աստաժպրա մախսուս պիր թէլաչ ու հէյէճանը շէտիտէ լագըրտը իթմէքտէ իքէն, սօլիուէն եիւզիւնի աթէչ: կիպի եագան աճը աճը կէօզ եաղաբընը կիզլէմէք իչիւն պաչընը իքի էլլէրինին արասընա ալտը: Օկիւսթին՝ պու քէտէրը ագիմ վէ խալիստէն րէք զիյատէ միւթէն էսսիր օլույօր իտի: Միւպթէլար քէտէր ու ըզտըրապ օլան պիր աչգ ու մուհապպէթին շիտտէթինէ հիչ պիր գատըն գայտսըզ տուրամագ: Շուխմէչրէպլիկինտէն նաչի զագապնաք օլարագ նիտալար սալըվէրէն վէ լաքին պիր տագիգա պիլէ միւթէսսիր օլմայան պիր գարը պիլէ՛ տիկէր պիր գարընըն մուճիպ օլտըղը էլէմ ու քէտէրէ մէրագ ու սիգգաթ իտէր վէ աճըր:

Օկիւսթին՝ եաժաճաճըգ. — Հէր շէյի միւպալէղալը սէօյլէյօրսընըզ: Պէն սիգէ եալընըզ պիր շէյ թէլիֆ իտիւրըմ: սապրը օլընըզ: Գլէման սիգի սէվէր: Էթիէն. — Ա՛հ:

Օկիւսթին՝ քէնտի սօն սէօզիւնէ ատէմը մուվաֆագաթ նիշանէսի օլարագ տէլիգանլընըն պիր հարէքէթինի կէօրիւնճէ տահա հըզլը պիր թարգտա: Պէնիմ սէօզլէրիմէ շիւպէն իթմէյինիզ: Պէն անըն ազիզ ասթըյըմ, պէնտէն հիչ պիր

չէյ կիզլէմէզ, Կէօնիւիւ սիգտէ, Թէմամըյա սիգտէ տիր։ Սիգ օնա մէրհամէթ-սիգ մի տէրսինիզ, Մէրգումէնին իշքէնճէյէ միւպթէյա օլան րուհ վէ գալպինտէ վիճտանը իճրաի հիւքմ իթմէքտէ տիր։ Տիւշիւնինիզ պիր քէրլէ։ Գըզնըղազը էօ-լիւյօր, քէնտիսի իսէ մէրգումէյի կէօզիւնին նուրը կիպի սէվէր։ Պու աղըր խաս-թալըղա՝ կէօյա իշքմիշ օլտըղը կիւնահըն միւճագաթը նազարըյա պագըյօր։ Պա-րի շու պիշարէ Գլէմանսը աճըյընըղ տա Անթուանէթին նէ օլաճաղընա պէքլէ-թինիզ։

Էթիէն՝ պաշընը եօգարր գալտըրարագ գուզվէթլի պիր սէտա իլէ։ — Սէվ-տիկիմ գատընա մուճիպը էլէմ ու քէտէր օլմամագ իշիւն հէր նէ վագթ պանա միւրաճաաթ իտէր իսէնիզ, պօշա չըգմայաճագսընըզ, Պանա հէր նէ էմր իտէր ի-սէնիզ եաբաճաղըմ։ Զաթէն խալլի մուզտարըպ օլմուշ օլտըղըմտան, հէնուզ բէք չօգ ըզտըրապա տայանապիլիթիւ, Ալլահա ըսմարլատըզ, Մատամ, վէ սէտիկինիզ շէյլէրտէն տօլայը պէյանը թէչէքքիւր էյլէրիմ։ — տէտի։

Տէլիգանլընըն եիւզիւ բէք սօլմուշ օլտըղընտան։ Մատամ տը Սօլիւեի՝ զայէթլէ միւթէնսիր օլտու, վէ էթիէն կիթտիկինտէ՝ Օկիւսթին քէնտիյէ «— Զա-վալլը չօճուգ — տէտի էվվէթ, մէրգումը աճըմաղա Օկիւսթինին հօգգը վար ի-տի էթիէն՝ զայէթ միւքէտտէր վէ մահգուն օլտըղը հալտէ միւֆարէգաթ իտի-յօր իտի Օկիւսթին հէր նէ գատար իւմիտպախշ սէօզլէրտէ պուլընմըշ իսէ տէ, էթիէնին եիւզիւնտէ հիշ պիր իւմիտ էմարէսի միւշահէտէ օլընմայօր իտի։ Էթիէն կէօզ եաշարընը թութմաղա վէ ըզտըրապը շէտիտինի քիմսէյէ պէլլի իթմէմէյէ չալըլմագտա օլտըղը հալտէ Մալգէրսպ պուլվարընտան աշաղա տօղրու էնմէքտէ իտի։ Պիր տէ ատի պիր վագաա՝ մէրգումըն արթըգ քէնտիսինի թութմայըպ բաթլագ վէրմէսինէ սէպէպ օլտու։ Սէնթ-Օկիւսթինտէն պիր ապ իլէրուտէ պիր տիլէնճի՝ սօգագտան կէչիպ տէօնէնլէրին նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմէք իշիւն պիր նէվի լանթէրնա չալմագտա օլտըղընտան, պահրիյէ գապիթի տուրուպ նա-զարը մէրհամէթլէ օ սէֆիլ հէրիֆէ պագտը վէ կէօզլէրինին շիտտէթը հարա-րէթլէ եանտըղընը վէ սօլիուն ալնը պրուշմըշ օլտըղընը կէօրուիւ։ Պիր տէ նալէ-հան լանթէրնա եէնի պիր հավա չալմաղա պաշայընճա, էթիէնին թէքմիլ սընըր-լաբը տա թիթթէմէյէ պաշատը։ Էթիէն՝ տօղտըղը մէմլէքէթին պիր հավասընը պիլտիկինտէն, մուզիգանըն իւզէրինտէ եաղըլը օլտն հիւզնէնկիզ սէօզլէրի զիհ-նինտէն թէրէննիւմ իտիյօր, վէ պու սէօզլէրտէն էսքի տէրտլէրի թէբրէնիյօր իտի։

— Լանթէրնա սիւքիւթ իթմիշ օլտըղը հալտէ էթիէն հէնուզ տիյնէյօր վէ թէ-ղաննի օլընան սուզիլի կիւֆթէլէրտէն քէնտի մահգուն աղգ ու մուհապպէթինին մահգուն հիքեայէսի խաթրընա կէլիյօր իտի։ Իշթէ էթիէն պու հալտէ պուլըն-մաղլա, օթէլէն ամպէթ իթտիքտէ Հօնկ-Մա-Նաօ՝ մէրգումըն բէք մահգուն վէ միւքէտտէր օլտըղընը եիւզիւնտէն անլայարագ, պիր նիտաի քէտէրինթիմա սա-լըվէրմէքտէն քէնտիյի ալտըրամատը։

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ եավաշ պիր սէտա իլէ։ — Սէվիւիւիւմ Սի-Եու, նիճէ՝ մուգ-տարըպսըն։

Էթիէն։ — Բէք չօգ...

Եթիէնին պողազը գուրգուրու օլուպ, պաշք տա աթէշէր իյնատե եանմագտա՝ օլտըղընտան, նամիղաճըղընա մէսնի ազշամ եէմէք եէյէմէքսիղին երքէնճե եաթար, Զինլի գատըն գարեօլանըն պաշ թարաթընտա պիր Կօլթուպ սանտալեհալընտա օթուրմըշ օլտուղը հալտե, կէօղլէրինի Եթիէնտէն ալըրմայօր, անըն ույգուսը իյնտէ, չապալանըպ չալգանտըղընը վէ թէտալիսի նաղասլիլ տէնշէթլի պիր Ֆէնալըգա ուղրաշարգընը կէօրիւյօր իտի: Սաաթ օնա գատար զիհնճե պիր շէյի եօգ իքէն, օ սըրաշա սալըղլամագա տախի պաշաաղընտան, մինի մինի Զինլի գատըն պու հալի կէօրիւնճե տիւշալը խէվֆ ու տէնշէթ օլտու: Քէնտի հալի նէ՝ օլաճապար. նա՞սըլ եաբաճաղար: Քէնտիսինէ եապանճը օլան վէ բէք պէօյլէք կէօրիւնէն Բարիզ կիպի ճէսիմ պիր շէհրամէ Հօնկ-Մա-Նաօ քէնտիյի եաբաեալընքզ գալմըշ, դապ վէ դարգ օլմուշ հըսս իսկյօր իտի: Ենտիշէ վէ վէսվէսէսինտէն նաշի Զինլի գատըն նիհայէթ պիրինի կէօնտէրիպ հէքիմ չաղըրթալը, վէ հէլէ քի հէքիմ անիտէ պուլընըպ չաբուգ կէլտի: Թապիպը մէրգու՝ Եթիէնին եէր եէր գըրգըրմըղը քէպիմիշ օլան պօղուգ շէհրէսինի կէօրիւնճե դաշաարընը չաթտը, վէ խաաթալը էիճէ մուայէնէ իթտիկինտէ, Հօնկ-Մա-Նաօ մէրգու՝ քիւշիւք սալօնա կէօթիւրիպ, թէլաշ ու հէյէճիսը պիր սէտա իլէ, խաաթալը նասըլ կէօրիւկինի թապիպէ սիւվալ իթտի:

Թապիպ՝ մէրգումէ գատընա պիր նաղարը իսթիհա իլէ պաղապաղ կիւլիւմէտի: Վիւճուսը օլմայան պիր շէյի իսթիլուս իտէրէք քէնտիլէրինի ալըլը վէ տիրայէթլի դանն իտէն ատամլար չօգ վար սըր:

Տօգթօր. — Մատա՛մ, զաննըմճա տօսթընըղըն խաաթալըղը՝ սալըղլամագա գարըլըպ ատէթա շէտիտ պիր սըթմա տըր: Իշթիմալ քի սօուգ ալմըշ տըր: Իշթիմալ քի հալասը Ֆէնա պլի մէմէքէթաէն կէլմիշ տիր, պիւմէյօրըմ...:

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ պաշընը մահղուն մահղուն սալլալարաղ. — Խա՛յր, էօյլէ տէլիլ տիր, էֆէնտի: Թէնի խաաթա տէյիլ, ճանը խաաթա տըր: Պու սապահ էյի իտի: հիշ պիր շէյի եօգ իտի: Կիւնտիւլին տէնշէթլի պիր աղըրյա տիւշնը օլտու, իշթէ կէօղիւնիղին էօնիւնտէ տիր...:

Տօգթօր՝ պու սէօղլէրի իշխտիպ քէսալը ճիտտիշէթ իտէրէք. — Էօյլէ իսէ օ պաշգա: Խաաթալը եէնիտէն թէտղիզ վէ մուայէնէ իտէյիմ... — տէտիքտէն սօնրա, իքինճի տէֆա դայէթ տիգդաթլը պիր սուրէթտէ խաաթալը տիյնէտիքտէ, կէճէ իշմէք իւղրէ քէսկին պիր սու թէրթիպ իթտի վէ էրթէսի սապահ եինէ կէլէճէկինի սէօյլէտի: Ա՛հ, օ կէճէ՛, օ կէճէ՛. Հօնկ-Մա-Նաօ օ կէճէ հիշ ույուճատը: Նիճէ մանիալար արասընտան կէշիպ Սի-Եուճըն եանընա կէլմիշ օլտըղը հալտէ, աճապա պու պիշարէ էօլէճէ՞ք մի տէյու Զինլի գալը չօգ մէրազ իտիյօր իտի:

Սապահ չաֆաղ սէօքտիւյի սըրատա Զինլի գատընըն խաթընա պիր շէյ կէլտի: Պու թէսալվուր՝ իշթիմալ քի աղըրսըղճա պիր շէյ իտի, լաքին Ֆէվգէլատէ պիր գուվվէթէ մէրգումէնին զիհնտէ եէրէշմէքտէ իտի: Հօնկ-Մա-Նաօ՝ Եթիէն Տարգուրըն աղըր պիր ույգու իլէ ույուտըղընը վէ սալմա սալըղլամագտա իտուկինի կէօրիւպ, անը պու հալտէն գուրթարմաղ իշիւն պիր թէտալիլ տիւշիւնտիւ: Քէնտի զաննընճա, դալալը չօճուգ էրթէսի կիւնիւ օ սաաթտա թէմամլլա էիլէշմիշ օլաճաղ տը: Պու խուսուս՝ չիւպհէիզ Եթիէնէ մուճիպը սաաաթթ վէ քէնտիպինէ

պատիւի ֆէլաքէթ օլաճագ, չիւպհէսիզ քէնտիսի՝ օնա պախչ խտճէկի մէսէրրէթտէն վէֆաթ խտճէք իտիւ Լաքին նէ՝ ումուրը. հէր շէյին մաֆէվէինտէ օլարագ անը սէվմէկէ եէմլին իթմէմիշ մի իտիւ Պիչարէ պիր Չինլի գարընըն հայաթը՝ անըն եանը պաշընտա մուղտարըպ օլան պիր եիւքսէք ատամըն օելամէթիլլէ միւվազէնէյէ գօնըլապիլի՝ միւ:

Ձինլիստէքի շէյէ գարար վէրինճէ Հօնկ-Մա-Նաօ տահա դիյատէ քէսպը սիւքիւնէթ իթտիւ. էթիէն էրքէնճէ ույանտը վէ մահմուր կէօզլէրինի եանընտաքի խասթա պազան սէվկիւլիւ գարընըն իւզէրինէ գալտըրարագ, զայէթ եավաշ պիր սէտա իլէ տէտի քի,

— Եանըմտա էրիյիպ խասթա օլմանըզը իսթէմէմ Հիչ օլմազսա կիտիպ պիր գաչ սաաթ իսթիրահաթ իտինիզ: Պազընըզ, պու կէճէ սըթմամ թուլթմատը. ինթիմալ քի պու ազչամ թուլթար. էկէր պէնի հէնուզ պազաճագ իսէնիզ՝ եօրկուն պուլընմամանըզ էյի օլուր:

Չինլի գատըն գարեօլայա տօղրու էյիլտի վէ սէվկիւլիւ Սի-Եունըն ալընտան պուս իթտիւ:

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ էթիէն իչիւն սօն պիր թէտպիրը սէլամէթպախչա իթթիսագ խտճէկինտէն, մէրգուլմէն իսթարընա հիչ պիր իթիրազտա պուլընմայըպ.— Հագզընըզ վար. կիտէյիմ պիր գաչ սաաթ ույուեայըմ.— տէտի:

Լաքին մէրգուլմէ գատըն օտասընա ալտէթ իթտիքտէ, եաթաղընտա սէրիլպ եաթաճագ եէրտէ գարույը քիլիտէտի, քէնտիյէ չէքի տիւզէն վէրէքէ, էն սիւսիւ վէ էն թազէ ֆիսթանընը կիտիքտէն սօնրա Կրանտ-Օթէլին պէօյիւք նէրտիւվէնտէն աշաղը էնտի, վէ մէզքիւր օթէլին ճամէքեանը ալլուսընտա տայմա տուրան քիրա արապալարընտան պիրինի չաղըրըպ, քէնտիսինի Մ. Ժօֆրինին խանէսինէ կէօթիւքմէսինի արապաճըյա սէօյլէտի, վէ արապա հարէքէթ իթտիքտէ վէ Չինլի գատըն՝ զայըլ իսթիյարի օլարագ եանագլարընտան աշաղա ազմազտա օլան կէօզ եաշարընը սիլմէք իչիւն եիւլիւնիւ իքի էլլէրիլլէ գարատը:

Արապա՝ Վան-Տիք ճատտէսինէ միւվասէլէթ իթտիքտէ, օրատա թէվազգուֆ իթմէյէ մէճպուր օլտու: Օթէլին իքի պէօյիւք աչըզ գարուլարը արասընտա պիր պաքիրէ գըզ թապուլթը մէվզու օլուպ, պու թապուլթ րէնկեարէնկ չիչէքլէրլէ էօրթիւմիշ պուլընտըզը վէ մուլար եանմազտա օլտըզը հալտէ, մահզուն չէհրէլի պիր թազըմ էրքէք վէ գատընլար՝ օթէլէ օղրայըպ, եա գարթ տը վիզիթլէրինի գարուլճըյա պըրազըյօր վէ եախօտ պիրինճի գաթա չըզըյօրլար իտի:

Հօնկ-Մա-Նաօ՝ պէտպախթ Գլէմանըն պիր տէհշէթլի ֆէլաքէթէ միւպթէլա օլտըզընը անիտէ անլատը: Գիւչիւճէք Անթուանէթ վէֆաթ իթմիշ օլմազլա, հէր քէս՝ մէրգուլմէյի գապրիսթանա կէօթիւքմէյէ հագըրլանըյօր իտիւ: Կէնճ Չինլի գատըն արապատան աշաղա էնտի, վէ ըսաթ կէլտիկի պիր քիմսէյէ՝ եանաշըպ ճէնագէ հագզընտա իսթիֆսարը մալիւմաթ էյլէտի: Սաաթ օն պուչուզ օլուպ, եարըմ սաաթ սօնրա ճէնագէ ալայը օթէլտէն Սէն-Յրանսուա-տը-Սալ քիլիսէսինէ հարէքէթ խտճէք իտիւ Օ սըրատա Հօնկ-Մա-Նաօնըն գալպը բաքինտէ Պուտտա մէզհէպինճէ տիյանէթի ույանըպ, հուզզարըն թէաճճիւպը ալլիմինի մուճիպ օլմազ իւզըրէ թապուլթըն էօնիւնտէ տիզ չէօքտիւ վէ պիր գաչ տազիզա իպատէթ իթտիւ Պատէ-

հու Չինլի գարը՝ երեսն արապայա պիսեթէք սէրիան օթէլէ չէքտիրտի:

Եռն-Նանտա ասըզատէ գատընլար՝ ճէնազէ ալայընտա հազըր պուլընմազ իմ-
թէտիքլէրլնտէ, տայմա էն սիւսլիւ բուպալարընը կիյէրլէր: Ալաֆրանկա էլսիսէ՝
Հօնկ-Մա-Նաօ իչիւն պիր թէպտիլը գըյաֆէթ իտի: Մէրգումէ գատըն չարչարուզ
պաշընը թարատը վէ սաչլարընը Չին պիչիմլնտէ էօրտիւ վէ թէքէսինէ միւճէվէր-
լի պիր սէտէֆ թարազ թադտը: Պատէհու պիր ազ գօյու լէյլաքի պիր իքէքլի ֆիս-
թան կիյինիպ, իւզէրլնէ տէ սիյահ աթլաա չէրիտլի կէնիշ պիր մանթօ ալտը: Չի-
չէք իչլէմէլի գօլլարը՝ սօլիուն մինի մինի էլլէրլնի նիմ գաբայօրլար իտի: Հօնկ-
Մա-Նաօ՝ կէօլլէրլնէ հաֆիֆօէ պիր ըսաթըզ սիւրմէ չէքտի վէ սազ էանաղընը
եօգարընընա իքի սիյահ պէնէք եարտը: Այազ գաբլարը՝ մօր սաթէնտէն մամուլ
օլուպ, պրուսլարը նաղիքնանէ պիր սուրէթտէ պիր ազ էյրի եարըլմըշ իտի: Կէնճ
գատըն՝ օմուզլարընա զայէթ ուզուն սիյահ պիր տանթէլա աթըպ, պու տանթէլա
մէրգումէլի հէման քեամիլէն էօրթիւյօր իտի: Պու սուրէթլէ կիյինիպ գուշանտըզ-
տան սօնրա Հօնկ-Մա-Նաօ՝ գօլլարընը կէօյսիւ իւզէրլնէ պաղլայարազ, էվվէլճէ
հանկը հօլտան կիթմիշ իտի իսէ երեսն օ եօլա ըէվան սլոու: Մէրգումէլի սօգազտա
կէօրէնլէր՝ հէր չէյէ թէնաճըւպ իտէն աւամլար կիպի ալըզ ալըզ մէրգումէլէ պա-
զըպ տուրույօրլար իտի: Հօնկ-Մա-Նաօ եէնիտէն արապայա բաքիպ օլտու վէ խօշ-
նուտ օլտըղը թագտիրտէ պախչիլնի վէրէճէկինի վատ իթտի: Պատէհու զայէթ
սիւրաթիլը օլարազ քէնտիսինի Սէն-Ֆրանսուա-տը-Սալ քիլիմէսինէ կէօթիւրմէսինի
ալապաճըյա թէնպիհ էյլէտի:

Բանէթ տուալարը խիթամ պուլմազ իւզրէ պուլընըյօր իտի ճէնազէ ալայըն-
տա հազըր պուլընանլար՝ հէր նէ գատար բէք միւքէտտէր օլուպ տալլըն պիր հալ-
տէ պուլընըյօրլար իտի իսէ տէ, մէրգումէ գարընը կէօրիւպ հայրէթլէրլնի սէթր ի-
տէմէտիլէր: Բիլիսէտէ ճէօմաաթ էքէյիճէ պիրպիրլնէ կէչտի: Էօն սըրատա պուլը-
նան Մատամ տը Սօլլինի պիլէ՝ էլէմ ու քէտէրը աղիմլնէ ըաղմէն պաշընը պըզա-
սընա չէվիրտի: Թա կէրիտէ քիլիսէնին գաբուսընտա, քէնտի միլլի գըյաֆէթիլէ
կէօրիւնէն ըլնկի սօլիուն պու տիլպէր Չինլի գարը քի՞մ իտի:

Պրէմօնթիէ սօգաղընտան Մօնմարթը մէզարլըղընա գատար հօլ բէք ուզազ
տէյիլ իտի ճէնազէ այինի խիթամ պուլտըզտա, էօլիւ սահիպլինին տօսթլարը՝ գանն
իտէրսին անկարեատան գուրթուլըյօրլար կիպի ալէլաճէլէ վէ հէման սէվինճլէ կէ-
լիպ Մ. Ժօֆրինին էլլինի սըզաղլար: Եալընըզ Մատամ տը Սօլլինի՝ ճէնապէնիս եա-
նընտա տիզ չէօքմիւշ տուրույօր իտի: Այաղա գալգտըղընտա պիր ազ կէրիտէ Հօնկ-
Մա-Նաօնըն տախի հէնուզ տիզ չէօքմիւշ օլտըղընը կէօրտիւ: Օկիւսթին կիպի պու
տիլպէր Չինլի գատընըն տախի կէօլլէրլնի տօլմուշ իտի: Գլէմանսըն աղիզ տօսթը
պուլընան Օկիւսթին կիպի պու էճնէպի գատըն տախի քէմալը սըտոզ ու տիյանէթ-
լէ տուա վէ իպատէթ իտիյօր իտի:

Նի՞չիւն, սէպէպ նէ՞. պու Եարգըր գատըն իլէ միւթէվէֆիյէ պիչարէ Անթու-
անէթճիլին արասընտա նէ՞ միւնասէպէթ վար իտի: Մատամ տը Սօլլինի՝ մէրգումէ
եապանճը գարընըն՝ տուա վէ իպատէթինի պիթիւրմէսինէ պէքլէյիպ, խիթամընտա
տօղրուճա Հօնկ-Մա-Նաօյա կիտէրէք տէտի քի:

— Մատամ, պու սուրէթլէ կանընըզա սօգուլտըղըմա աֆիլ իտէրսինիպ: Պէն՝

եանը պաշտմըդտա պիրուհ եաթմագտա օլան պու մաասուամըդաղըն վալիտէսի Մա-
տամ Ժօֆրինին ազիզ տօթըյըմ: Օ միւքէտտէր գատընա իամինիզի սէօյլէմէք իա-
թէրիմ. վէֆաթ իաէն էվլատը իչիւն տուա իթտիկինիզի մէրգումէնին պիւմէսինի
իսթէրիմ:

Հօնկ-Մա-Նաօ.—Հայըֆ, Մատամ, Մատամ Գլէմանս Ժօֆրի իսմիմտէն պիր
շէյ անլայամայաճագ տըր: Օ պէնի հիչ կէօրմէմիչ տիր, պէնիմ վար օլտըղըմը սի-
լէ պիւմէզ:

Օկիւսթին.—էօյլէ իսէ°...

Հօնկ-Մա-Նաօ.—էօյլէ իսէ պէն նիճիւն պուրպոյայըմ, տէյի՞լ միւ Ազիզ տօս-
թընըզ օլտըղընը՝ սէօյլէսիկինիզ գատընը եալընըզ պէն թէսէլլի իտէպիթրիմ, անըն
կէօզ եաչարընը եալընըզ պէն գուրութապիլիլիմ, պիր սէօյլէ օնա եալընըզ պէն
բէք պէօյիւք պիր սասատէթ պախչ իտէպիթրիմ. օ հալտէ սիղէ տայմա տուա իտէ-
ճէք տիր:

Հօնկ-Մա-Նաօ բէք գուվլէթլի պիր սէտա իլէ լաղըր: Իթմէքտէ օլտըղըն-
տան, Մատամ տը Սօլինեի միւթէէսպիր օլտու: Իճիթիմալ քի էկէր գապրիսթանտա
պուլընմայըպ պաշգա պիր մահալտէ պուլընմըչ օլտա իտի՝ քէնտիսիլէ էյէնիլիյօր
գանն իտէճէքտի: Լաքին կէնճ Չինլի գատընը սէվկիւլիւ մինի մինի Անթուանէթին
հէնուզ աչըզ օլտն մէզարը եանընտա տահա եէնի կէօրիւյօր իտի: Էկէք էօյլէ պիր
էյլէնիչ օլտա՝ բէք մէնֆուր պիր գօմէտեա օլաճաղընտան, պու շէյի զիհնի պմայօր
իտի: Պունտան գաթի նազար, օ գուրնազ վէ գէքի Բարիլլի գարը՝ էճնէպի գարը-
նըն սէօյլէրիտէ հիքմէթամիլ պիր շէյ քէշֆ ու իսթիլսրաճ իտիյօր, վէ օ կէնճ գա-
լընըն քէմալը սաֆվէթ ու իսպիսէթլէ քէնտիսիլէ իտարէի քէլամ իթտիկինի հըսս
էյլէյօր իտի: Պինաէն ալէյհ թէրէտաիւտէ ճէվապ վէրէրէք տէսի քի,

—Մատամ, պու կիւն մի Մատամ Ժօֆրի իլէ կէօրիւշմէկէ արդու իտէրսինիզ:

Հօնկ-Մա-Նաօ.— Պէն կիւն թային իթմէմ: Սիզ գարարլաշտըրընըզ: Պէն եպ-
լընըզ չու գատարընը տէրիմ քի, մուհիպպէնիզ պէնի նէ գատար չարուզ կէօրիւր
իսէ՝ օ գատար տա չարուզ միւթէսէլլի օլաճագ տըր:

Օկիւսթին՝ տէրին պիր պաղըչլա Հօնկ-Մա-Նաօնըն եիւզիւնէ պագտը, վէ մէր-
գումէնին էյի պիր գատընճըզազ օլտըղընը չէհրէսինտէն ֆարգ իտէրէք թէրէտ-
տիւտինի պէր թարաֆ իթտի, վէ մինի մինի Չինլի գատընըն էլինտէն թութարագ
գաթի պիր սուրէթտէ,

—Կէլինիզ.—տէսի...

... Ճէնագէ ալայը հարէքէթ իտէլիտէն պէրու Գլէմանս՝ գարեօլապընըն իւ-
զէրինտէ տէրիլմիչ վէ տէհէթլի պիր մէճալսըղըզա տիւչար օլմուչ իտի: Բէք չօզ
աղլամըչ օլտըղընտան, արթըզ կէօզ եաչը գալմամըչ իտի: Բէք չօզ մուգտարըպ
օլտըղընտան, արթըզ գալպինտէ իւմիտ էսէրի եօզ իտի: Պունտան պէօյլէ արթըզ
նէսի՝ վար իտի: հիչ պիր շէյի եօզ իտի: Գըզը էօլիւնճէ անասը տա էօլմիւշ տիմէք

խոր : էյ դօճատը : Գլեմանս անտէն նէֆրէթ խորյօր խոր : էյ սէվմիշ օլտըրը Տօմի-
նի՞ք : Գլեմանս անտէն տէ խթիքիքիւն էյլէյօր խոր :

Մամաֆրիկի սօնընս գատար ճէսարէթտէն տիւշմէյիւ, սօն կէճէլէրի սէվկիւլիւ
հալրուճըղաղընը հալընըղ քէնտիսի պէքլէմիշ վէ հաթթա ճէնաղէնին իւք կիւնիւ
պիլէ սօլկուէն էյլէրիլէ մէրգուճէյի պէյաղ քէֆինէ քէնտիսի սարմըշ խոր : Ճէնաղէ-
նին հաթթաղը հանընտան պիր տաղիպա պիլէ աշրըմամըշ խոր : Սաւաճ Գլեմանս
հէր նէ աէս իշիթմիշ խտէ , մէսէլա քէնտի ճիկէրրարէսինի ալըպ կէթիւրէճէք օլան
սիմսիյաճ հէրիֆլէրին ալաղ սէսլէրի , սօգաղտաքի կիւրուլթի վէ քիլիսէյէ վէ գապ-
րիթմանա կիւսէն էօրիւ արապասընըն թէքէրլէք կըրըլթընը՝ հէր մէրգուճէնին գալ-
պինէ աքսէնտաղ օլտըյօր խոր :

Պիթմիշ , օ իշ պիթմիշ խոր : Ճիկէրբարէ գըղճըղաղը սապահալը աթթըղ կէ-
լիւպ հաթթաղընըն իւղէրինտէ օյնամայանաղ խոր : Վալիտէսի՝ մէրգուճէ մասուճը-
ղաղըն՝ պիլիւնսահ օյուէն վէ էյլէնճէլէրի արասընտա սալվէրաթիկի մէսէրրէթ նիտա-
լարընը աթթըղ իշիթմէյէճէք խոր : Վէ վաղթ միւրուր իթտիքճէ , Գլեմանս՝ ճէնաղէ
ալալընըն նէրէյէ վարաղընըն հիսապ խորյօր խոր : Ճիլան սաաթտա ճէնաղէ ալալը
քիլիսէյէ տուխուլ խորյօր , ֆալան սաաթտա քիլիսէտէն չըղըյօր վէ պիր աղ սօնրա
գապրիսթմանա վասըլ օլըյօր խոր : Շիմուի հէր շէյ օլմուշ պիթմիշ օլմալը խոր : Պու-
շէյ խաթըրնս կէլիւնէ Գլեմանս տիւշարը աէհէթ օլըյօր խոր : Սման Սլա՛հ. հա՞-
նիյա քի Օկիւսթին՝ մէրգուճէյի ուղուէն միւտտէթ հալընըղ պրաղմասա . հա՛նիյա
քի օ լաթիֆ վէ միւշֆիգ տօսթը՝ պիր ա՛ն էվվէլ Գլեմանսըն հանընս կէլէտ : Պիր
տէ նախէհան Գլեմանս սօգաղ գաբուսընըն չալընտըղընը իշիթտի վէ պիւթիւն վիւ-
ճուտըլա թիթրէտի : Ֆիւճ հալ ալաղա գալըսը վէ մօսմօր քէսիլմիշ օլուպ չիտ-
տէթլէ սալընմաղա օլտըղը հալտէ պիր տաղիպա գատար ալաղտա տուրտու : Գը-
լէմանս թանըմաղ պիր հալէ կէլմիշ խոր : Կէօղլէրի գըրգըրմըղը օլուպ աթէշ կիպի
հանըյօր վէ չէհիսի խաթթա չէհիսինէ պէնղէյօր խոր :

Պու սըրաուա օտա գաբուսըն ալըլտը վէ Մատամ տը Սօլինի իշէրի կիրտի :

Գլեմանս.—Սէ՛ն մի սին : Հէլէ կէլտին :

Օկիւսթին.—Վա՛հ , հաղը՛ :

Գլեմանս.—Սէօլլէ , պէնտէն պիր շէյ կիլլէմէ , հէր շէյի պանս տէօլլէ :

Օկիւսթին՝ վագարը պիր թարգտա.—Պէն տանս լաղըրտը իթմէյէ պաշլամաղ-
տան էվվէլ , թէֆաղաթըմտա պուլընան կէնճ գատընը տիյնէմէքիլիկինի թուլէպ ի-
տէրիմ :

Գլեմանս. — Օ նա՞սըլ շէյ . . . Իսթէրսին քիպու կիւն . . . — տէր տէճէղ Մա-
տամ տը Սօլինի՝ Գլեմանսըն թէքմիլ ճէվապընս պէքլէմէքսիլդին սալճն գաբուսը-
նը ալտը վէ վէ էլլիլէ պիր իշարէթ իթտի : Հօնկ-Մա-Նաօ՝ քէնտի Չինլի վէ սիւս-
լիւ էլպիսէսինի լապիսէ օլտըղը հալտէ գըղարըպ պօղտրարաղ խալէճանը գալպ իլէ
իշէրի կիրտի , տօղու Գլեմանսս կիթաի վէ լաթիֆ սէտապըլա տէտի քի ,

—Սլա՛հ աթիլ տիր. սէվտիկինիղ գըղը ալտը , բէրէսթիշ իթտիկինիւղ գօճալը
վէրտի : Էթիէն Տարգուր պէրհայաթ սըր . Բարիպտէ թա հաղընընըղա պուլընըյօր :

Օկիւսթին եիւքսէք պիր նիտա սալըվէրտի : Գլեմանս՝ դանն խտէրսին էօնիւնէ
պիր խօթթլաղ չըղմըշ օլտըղընտան , տիւշարը խէվֆ ու տէհէթ օլտարաղ օտանըն

արդասքնա գատար կերի կերի կիթտի : Պունքն իւղէրինէ Հօնկ-Մա-Նաօ հիքեայէ-
յէ պաշլալըպ , պահրիյէ զապիթի Տօմիսիքի իտթա իտէն սըրր ու էսրարը բէյ-
տէրբէյ իֆշա իթտի , վէ պահրիյէ զապիթի էթիէն Տարգուր մէճրուէն վէ ալ գան-
շարա միւլէմմա օլարագ եէր իւղէրինտէ Ֆրանսիզ Կարնիէնին եանը պաշլնտա եռ-
թար իքէն մանտարէն Լի-Թօնկ-Միսին մէրգոււմը եէրտէն գալտրթթողընը վէ էօ-
լիւ հալինտէ Մէնկ-Յուլա կէօթիւրթտիկինի վէ նէզարէթ ու թէտավիսի քէնտիյէ
(Հօնկ-Մա-Նաօյա) թէվտի ու հէվալէ օլընտըղընը նազլ ու հիքեայէ իթտի : Նիճէ
գըսսա իւմիտլէր՝ նիճէ ուզուէն իւմիտիլլիքլէրլէ մահվ օլմըշ իտի : Էվվէլա սաթ-
լըճանը կէլմիշ , սօնրա եարալար գարանըր գարանմազ հումմաի թիֆօտի եազա-
լամըշ , վէ պու իսաթալըղլարտան չէհրէսի թէպէտտիւ իթմիշ , վէ սիյահ սաշլարը
տէօքիւլլիպ գումրալ սաշ կէլմիշ իտի : Պիշարէ Չինլի գարըճըղազ հիշ պիր շէյ կիզ-
լիմէք նիյէթինտէ պուլընմայըպ , հաթթա էթիէնի թանըր թանըմազ չիտտէթլէ օ-
նա ալէազա իթտիկինի տախի սէթր իթմէտի : Հօնկ-Մա-Նաօ մէրգոււմը պիր խայ-
լի սէնէլէրտէն պէրու թարարճաքընա սէվմէքտէ օլուպ , չիտի եինէ ախը աշգ ու
սէվտա իլէ մէրգոււմը թարարճաքընա սէվլիօր իտի :

Հօնկ-Մա-Նաօ.— Հազիդաթը հալ պու տըր , Մատամ , հէր պունտան իպարէթ
տիր : Էն էվվէլ պէն Սի-Նուլա . . . աֆվ իտէրսինիզ եանըլարմ . . . Մ. Տարգուրա
իւանը աշգ իթտիմ : Օ տա եալընըզ սիզի սէվտիկինի վէ էօլիւպ կիտինճէյէ գատար
սիզէ սատըզ գալաճաղընը ճէվապէն պանա պէյան իթտի : Պիր տազիզա պիլէ պէն
օնա լանէթ օգումատըմ վէ եախօտ աթֆը թէօհմէթ իթմէտիմ : Լաքին պէն կէօ-
նիւլիսի թէսքին իտէմէյօր իտիմ վէ անը ապա ունութամատըմ : Տահասը վար
տըր . պիր չօզ սէնէլէր էսիր գալտը , կիւնիւն պիրինտէ հուրրիյէթինի էլէ կէչիւրէ-
ճէկինի իւմիտ իթտի : Պու հուրրիյէթի եալընըզ պէնիմ՝ մուավէնէթիմլէ իսթիհալ
իտէպիլիւր իտի , պէն տէ հուրրիյէթինի թէմամըլա քէնտիսինէ գազանտըրտըմ : Մէր-
գոււմըն պէնիմ եանըմտա պէտպախթ օլմասընտան իսէ սիզին եանընըզտա պախթի-
յար վէ մէսուտ օլմասընը թէրճիհ իտէր իտիմ . . .

Հօնկ-Մա-Նաօնըն աղլամասը կէլտիկինտէն , արթըզ լազըրտը իտէմէյիպ , ու-
զուէն գանաքանըն իւղէրինէ երգըլը վէրտի վէ պաշլընը եաստըղլարըն արասընա
սօգտու : Գլէմանս՝ էվվէլա տիւշարը տէհչէթ ու հայրէթ օլտըգտան սօնրա , պու
հիքեայէյէ բէք զիյատէ իսթիղրապ իթմիշ վէ հէմ էթիէնին աշգը սատըզանէսին-
տէն վէ հէմ տէ Հօնկ-Մա-Նաօնըն աշգը ճանտիւրարանէսինտէն պիղայէթ տէրէճէ
միւթէէսիւր օլմըշ օլտըղը հալտէ , պիլճիւմլէ իւմիտլէրինին պէրհէվա օլմասընտան
նաչի քէմալը սիւքիւնէթլէ ահ ու ֆիղան իտէն Չինլի գարըլը սէյր ու թէմաշա
իթմէքտէ պուլընըյօր իտի :

Մատամ Ժօֆրի՝ մէրգոււմէյէ տօղրու կիթտի վէ ուսուլճաճըզ անը եօզարը
գալտըրտըրգտան սօնրա կէօքսիւնին իւղէրինտէ սըգտը վէ քէմալը չէֆազաթլա ,

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , գըղզարտաշ . . . Մէէյուսիյէթիմտէն նաչի էօլէճէք ի-
տիմ . սիզ պէնի գուրթարտընը . . . — տէտի :

Պու իքի գատընլար՝ Մատամ տը Սօլինէրինին սավուշըպ կիթտիկինի հիշ ֆարգ
իթմէտիլէր : Գլէմանս իլէ Հօնկ-Մա-Նաօ եէքտիկէրինին էլինի թուլմագտա օլուպ ,
Մատամ Ժօֆրի՝ պայկըն պիր հալտէ էթիէնին պագլէյի սէրկիւզէյթինի տիյնէյօր ի-

աի : Մալիւմ օլտըղը իւզրէ , մէրզումս չկահրիյէ զապիթի՝ Հանօյա միւսկանէլէթ իթ-
տիքտէ , տօսթլարը քէնտիսինի էվլէլա թանըմազ իսթէմէյիպ , մուսախսէրէն ալ-
զըշլամըշլար իտի : Էլհասըլ մէրզումս կէնճ պահրիյէլի՝ Բարիզէ ավտէթ իտէրէք
պահրիյէ նազըրընը ղիյարէթ իթմիշ , վէ նազըրը միւշարէլէյի օ կիւնիւ ըիւթպէսինի
թէրֆի իլէ Լէփօն տ'Մնէօր նիշանընըն չըվալիէլիք ըիւթպէսինի իթա էյլէմիշ իտի :
Պոււնտան սօնրա մէրզումս պէտպախթ ֆտէլիզանը՝ զարըսընը արամազլա վազթ կէ-
չիւմիշ իտի . . .

Մէրզումէյի պուլտըղընտա տա էվլի պուլմըշ իտի :

Էթիէն՝ օ զէման վալիտէնին՝ քէրիմէսի հազընտա մուհապպէթը ազիմէսի
պուլտըղընը միւշահէտէ իտէրէք , Գլէմանտա ֆէտաի նէֆս իթմիշ իտի , նասըլ
քի Հօնկ-Մա-Նաս տա էթիէնէ նէֆսինի ֆէտա իտուպ , ծնա ճանտիւրարանէ խըտ-
մէթ իթմիշ իտի : Մատամ Ժօֆրինին (Գլէմանսըն) իքինճի իզտիվաճը էկէր ֆէսիս
օլընաճազ օլսա՝ քէրիմէսի Սնթուանէթի էլինտէն գաչըրմա՞զ մը իտի : Պահրիյէ
զապիթի՝ քէնտիսինի կէնճ գատընա սէվտիւրմէկէ չալըշըյօր , վէ պիւսպիւթիւն գօ-
վուլըպ թահգիր օլընտըղընը կէօրիւնճէ , սէվկիւլիւսինին պէտպախթըղընը մուճիպ
օլաճազ եէրտէ չէքիլիպ կէօզէ կէօրիւնմէմէյի թէրճիհ էյլէյօր իտի :

Մատամ տը Սօլինի մէսէրրէթլի վէ շէթարէթլի պիր սէտա իլէ սալօնտա . -
Քէնտիսի տիր , քէնտիսի տիր . - տէյու նիտա իթտի :

Պու տիլպէր Բարիզլի գատըն՝ պու կիպի մէսէլէլէրին սէրիան հալլ օլընմասը-
նը չօզ սէվէր իտի : Մէրզումէ՝ մահալա Կրանտ-Օթէլէ ազիմէթ իթմիշ օլմաղլա,
էթիէնի վան-Տիք սօգաղընտաքի իգամէթկեանա կէթիւրիյօր իտի : Գարը գօճա եէք-
տիկէրէ հիշ պիր լպզըրտը իթմէտիլէր : Գլէմանա գօլլարընը աչտը , էթիէն քէմալը
մէսէրրէթ վէ մուհապպէթլէ մէրզումէնին գուճաղընա աթըլտը . . . Վէ դարը գօ-
ճա՝ աղլաչարազ վէ էօրիւշէրէք պիր խայլի միւստէթ էօյլէճէ տուրտուլար . . .

11.

Մ. Ժօֆրինին պաչընա բէք թօհաֆ վէ զարիպ հալլէր կէլիյօր իտի : Պու ա-
տամ՝ քէրիմէսինին ճէնազէ ալայը իսթամ պուլուր պուլմազ , էլէմ ու քէտէրին-
տէն միւթէսէլլի օլմազ մագսէտիյլէ գալգմըշ իշինէ կիթմիշ իտի : Խանէսինէ ալ-
տէթ իթտիքտէ , խըտմէթքնարը «—Մատամ տիշարը չըգտը—» տէտի : Մ. Ժօֆրի՝
Գլէմանսը Մատամ տը Սօլինիին կանընտա զանն իթտի վէ պուլըն իւզէրինէ ար-
թըզ ղիյատէ տիւշիւնմէտի : Թաամտան սօնրա սուֆրատան գալըլը օտաւընա չէ-
քիւտի վէ կէճէ կարըսընտան սօնրա ալաֆրանկա սաաթ 1է գատար իշ իլէ մէշըու-
լտու : Օ զէման դարընը ուլույօր զանն իտէրէք եաթազ օտաւընա կիթտի :

Էթիէսի սապահ սաաթ տօգուլ ըստտէլէրինտէ , Բարիզտէ մուգալէլաթ մու-
հարրիւր Մ. Գէրանթօնէնին էվէ կէլտիլի՝ Մ. Ժօֆրիէ խապէր վէրիլտի : Պու ատամ
բէք թաթը պիր քիմսէ օլուպ , լաքին իշինտէ չօզ մազպուլթ օլտըղընտան , վազ-
թընը ղայպ իթմէք իսթէմէլ իտի : Մ. Ժօֆրի՝ դարըսը էօլմէքսիլլին քէնտիսինին

տուլ դաւմը զւտըղընը Օն տագիգա դաթֆընտա անլայրա տիյնէտի : Պու պապտէ
զանուն միւսէրրա՞ զուպ , հալին նէ զւտըղը բէք աչըզ վէ պէլլի իտի : Մ. էթիէն
Տարդուր էօլմիւշ զլմայրա հազընը տա թալէպ իթմէքտէ զւտըղընտան , Օպրի խա-
նէտանընտան Մատամ Գլէմանս Ժօֆրի հէկեանէ գէվճը մէշլուրնա քէնտի հիւս-
նիւ ըիզապըլա հէնիտէն գէվճէ զույօր իտի :

Մ. Ժօֆրի՝ ճիշէրինտէն գօրարճաւընա պիը նիտա իլէ.— Լաքին , էֆէնտի , իզ-
տիվաճ մուզալէլէնամէսի մուճիպինճէ գէվճէմէ պէօյիւք պիւր մէպլաղ իթա իթ-
տիմ :

Մուզալէլաթ մուհարրիլի .— Պու մէպլաղ սիզէ իտտէ զլընաճագ տըր :

Մ. Ժօֆրի .— Էօյլէ իսէ իւթ հանը ֆիւթուրմտա տէյլ տիւր : Մամաֆիհի իհ-
թիմալ քի Մատամ Ժօֆրի . . .

Մուզալէլաթ մուհարրիլի.— Պունտա քիւչիւք պիւր խաթատա պուլընյօրսը-
նըզ : «Աստամ Տարգուր» տիմէք իսթէյօրսընըզ , տէյիլ միւ :

Մ. Ժօֆրի.— Տօղտու տըր . Լաքին նէ՞ կաբայլմ , աղըմ ալըշիւշ տըր : Պիլլիմ
իզալմաճ մուզալէլէնամէմիզ մուճիպինճէ , պու գօնաղըն նըսֆը իլէ էշեանըն կա-
րըսը Մատամ Տարգուրն տըր :

Մուզալէլաթ մուհարրիլի.— Սիզ հիւզ դօրգմայընըզ Մատամ Տարգուր հէր շէյ-
տէն վաղ կէշէր :

Մ. Ժօֆրի.— Էօյլէ իսէ , էֆէնտի , սիլլի թանրաղըմա մէմուէն զլմագտան պաշ-
դա պիւր իշիմ եօզ տըր :

Մուզալէլաթ մուհարրիլի.— Պէն տէ մէմուէնըմ . . .

Մ. Ժօֆրի.— Նալընըզ պիւր շէյէ ճանըմ սըզըլըյօր :

Մուզալէլաթ մուհարրիլի.— Նէ՞ շէյ :

Մ. Ժօֆրի.— Թօնքին մատէյլէրի հազընտա դարըմըն գօճաւընտան արթըզ բէյ
վէ մալիւմաթ թալէպ իթմէքլիլիմ կազըլըզ ալմայաճագ տըր . . .

Օ ագշամը էթիէն իլէ Գլէմանս՝ բէֆագաթլարընտա Հօնկ-Մա-Նաօ պուլընտը-
ղը հալտէ Լուվսիէն գարիյէսինտէքի քիւչիւք խանէյէ միւվասէլէթ էյլէտիլէր : Մէր-
գուման գարը գօճա՝ էսկի սաստէթլէրինի անտըրան մէզքիւր սայֆիյէտէ տիւյիւն-
լէրինի իլք կէճէսինի թէճտիտ իթմէք արգուսընտա պուլընյօրլար իտի : Գլէմանս
ճիլէրբարէ Անթուանէթճիլիլի տէրիսաթըր իտէրէք , վէ Հօնկ-Մա-Նաօ տախի քէն-
տի մահվ զլմուշ իւմիտլէրինի խաթըրնա կէթիբէրէք մուզտարըպ զույօրլար իտի :
Նալընըզ էթիէն թէմամըլա սէվլինմէքտէ վէ մահզուզ զլմագտա իտի : Պունլար իւ-
չիւ՝ սըճաճըզ սալօնըն գօլթուզ սանտալալարընտա կէճէ կարըսընա գատար օթու-
րուպ , պաշարընա կէլէն հիւզնէսկիզ սէրկիւզէշլէրի կէքտիկէրինէ հիքեայէ իթ-
տիքտէն սօնրա , Մատամ Գլէմանս Տարգուր՝ Հօնկ-Մա-Նաօյը պիննէֆա քէնտի
հաղըրլատըղը օտայա կէօթիւրէրէք տէտի քի ,

— Իշթէ պուրասը սիլլին օտանըզ տըր , աղիզէմ : Պունտան պէօյլէ պէն սիլլի
իշիւն պիւր գըղգարտաշ զլաճաղըմ , վէ սիզ տէ պէնիմ իշիւն պիւր գըղգարտաշ զլա-
ճաղսընըզ :

Մահգուն չէհրէլի Չինլի գատըն՝ պու սէօզլէրի իշիտինճէ պիր սուրէթը մահ-
զունանէտէ կիւլիւմսէտի :

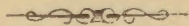
Մէրգումէ՝ զայնթ լաթիֆ պիր սէտա իլէ «—Սիզին, տայմա սիզին օլաճաղըմ—»
տէտիքտէն սօնրա Գլէմանսա սարըլարապ «—Սիզին, տայմա սիզին օլաճաղըմ—»
իպարէսինի թէքրար իթտի :

Պու գատըն՝ Մատամ Տարգուրը պիր չէվզը ֆէվզէլատէ իլէ պուս իտուպ, Գը-
լէմանա տախի այնը չէվզ իլէ մուգապէլէի պիւմիսլ էյլէտի : Գլէմանս՝ Չինլի մու-
հիպպէսինի եէրինէ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա էթիէնին հանընա ավտէթ իթտի, վէ-
րիւղկեար տիշարտա հաբրազլարը տէօքիւք ճէսիւմ աղաճլարըն արա եէրինտէն քէ-
մալը չիտտէթլէ էսմէքտէ օլտըղը հալտէ, թէքմիլ խանէ խալզը ույգույա եաթար :

Էրթէսի սապահ Մատամ Տարգուր՝ օտասընտան տիշարը չըգաճաղը սըրատա
գաբունըն աչըլմայըպ պիր չէյէ տայանտըղընը հըսս իտինճէ, տահա զիյատէ գուվ-
վէթլէ գարույը իթտի վէ պիրտէն պիրէ եիւքսէք պիր նիտաի տէհէթիթիվա սա-
լըվէրտի, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ նէրտիվէն պաչընտա գաբունըն իչինտէ գէվճ ու գէվճէնին
եաթաք օտասը հանընտա եէրէ սէրիւմիշ հաթըյօր իտի, էթիէն՝ աղընը զայպ ի-
տէրճէսինէ գօշուպ կէլէրէք, Չինլի գատընը գուճազլայըպ հօգարը գալտըրտը : Ար-
թըք չիւպհէ օլընսամազ խտի, Հօնկ-Մա-Նաօ՝ սատըք պիր քէլպ կիպի սէվկիւլիւնի-
նին հանը պաչընտա վէֆաթ իթմիշ իտի, Մատամ Տարգուր՝ Լուվսիէն հէքիմինի ճէլպ
իթտիրիպ, թապիպը մումաիլէյհ՝ էճնէպի գատընը ուզուն ուգատիյէ մուայէնէ իթ-
տիքտէն սօնրա, մէրգումէնին գալպինտէն պիր տամար գօբարապ վէֆաթ իթմիշ օլ-
տուղընը պէյան իթտի :

Դարը գօճա՝ պու հալի իշիտինճէ, իլէլ ու էսպապընը պիլտիքլէրինտէն, կէօղ-
լէրի տօլմուշ օլտուղը հալտէ ուզուն միւտտէթ պիրպլրինին եիւղիւնէ պագտըլար :
Պիշարէ Հօնկ-Մա-Նաօ, օ տիւլէր Չինլի գատընճըղաղ՝ նասըլ էօլմէք լապըմ՝ կէլիւր
իտի իսէ էօլլէ էօլմիւշ, հանի աչգ ու սէվտասընտան նաչի վէֆաթ իթմիշ իտի :

ԽԻԹԱՄ

ԶԵՎԱՅ ՎԵ՛ ԳՐԱԳԱՆՆԱԶ ԶԵՎԱՅ
ՀԻՔՄԷԹԱՄԻՉ ՊԻՐ ՏԱՎԱ
ԿՆՈՉ ՄԱՏ ԿԱՅ
ՊԻՐ ԳԱՐԸ ԻՔԻ ԳՕՃԱ

Ս-ՀԻՔԷ	Դ.Ի-Է
752	20
238	7
415	10
145	5

